

1880

1980

විකිකාව

ප්‍රබන්ධ කතාව

මහින්ද ප්‍රසාද් මස්ඉඩුර

ඒ සුළං ධාරාවෝ සියල්ල විද්‍යරාගෙන
සෙනෙහසින් වැඩ වාසය කළහ

මාණික්කාවත

(ප්‍රබන්ධ කතාව)

"මිනිස් සංහතියට ප්‍රාණය සැපයූ
ස්වකීය සෙනෙහෙ ධාරාවන්
හුස්මෙන් හුස්මට පිවිස
හැඟිම් හා මුහු ව
සසර පුරා කළ අරගලය
නොනිම් වෙහෙස මහන්සිය,
තැවුල් සන්තාප ගහන එකක් ම විය..."

එසේ වුව ද
එය උදාර වූ
ජීව රහස් පිරි සුළං පොටකින්
සදාකල්හි ම වෙළී පැවතිණි..."

කර්තෘගේ වෙනත් නිර්මාණ

කාව්‍ය සංග්‍රහ

හිරුත් හිම පියල්ලක (2010)

- විශිෂ්ටතම කාව්‍ය සංග්‍රහය රාජ්‍ය සාහිත්‍ය සම්මානය
- ප්‍රතිභාපූර්ණ කුසලතාව වෙනුවෙන් ගොඩගේ සාහිත්‍ය සම්මානය

ඇඟි පියන් අහැරිලා (2012)

- විශිෂ්ටතම කාව්‍ය සංග්‍රහය විද්‍යෝදය සාහිත්‍ය සම්මානය

රූපවාහිනී තිර රචනා

පිනි වැස්ස (ප්‍රාසංගික)

අහසින් වැටුණු ගැහැනියක් (ප්‍රාසංගික)

සෙනෙහෙ අරණ (ඒකාංකික)

නවකතා

සෙංකොට්ටං

-විශිෂ්ටතම නවකතාව (2012)

-රාජ්‍ය සාහිත්‍ය සම්මාන

-ගොඩගේ සාහිත්‍ය සම්මාන

-විද්‍යෝදය සාහිත්‍ය සම්මාන

-ස්වර්ණ පුස්තක අවසන් වටය සඳහා නිර්දේශිත

මාණික්‍යාවත

(ප්‍රබන්ධ කතාව)

මහින්ද ප්‍රසාද් මස්ඉමුල

www.santhawaprakashana.com

facebook - santhawa prakashana

මාණික්කාවත

පළමුවන මුද්‍රණය - 2015 අගෝස්තු
දෙවන මුද්‍රණය - 2015 සැප්තැම්බර්
තුන්වන මුද්‍රණය - 2015 සැප්තැම්බර්
සිව්වන මුද්‍රණය - 2016 පෙබරවාරි
පස්වන මුද්‍රණය - 2016 අප්‍රේල්
හයවන මුද්‍රණය - 2016 ජූලි

© මහින්ද ප්‍රසාද් මස්ඉමුල

ISBN 978-955-0980-23-9

භාෂා සංස්කරණය
ලිහිරු කරුණාරත්න

විශේෂ ප්‍රණාමය
ජයන් පියදසුන්

අක්ෂර සංයෝජනය
නිමල්කා ඉදුනිල් හේමන්ත

පරිගණක පිටු සැකසුම
නිශි Creations
0718028311

කතුවර ඡායාරූපය
සංඛ සම්මාන පෙරේරා

පිටුවැසුම් නිමැවුම - නඳුන් යසීන දසනායක

මාණික්කාවත නිර්මාණාත්මක අක්ෂර

ඩොමීනික් චන්ද්‍රසාලි

මුද්‍රණය - I.C. Print Care - 0777 380 159

ප්‍රකාශනය

සන්ථව ප්‍රකාශන

68A/116,

ඉසුරු මාවත,

ගම්පහ පාර,

යක්කල.

0113476740, 0773527337

www.santhawaparakashana.com
facebook-santhawaparakashana

සංසාර කන්හය පුරාවට
මහ පොළෝ කය මෙල්ල කොට සිරුවට
අඳ දිවි පැතුම් වපුරා වහි ලද,
දරු-මුහුණින් සරි අස්වනු
මඳ සිනා සහිත ව
ඔසවාගෙන ගොස්
සිටු මැඳුරු දොරකඩ තබා
ආපසු ගෙදර වන ගමනේ
කවුරුත් නැති හරියක දී
පිට වුණු
ඒ සෑම සුසුමක් උදෙසා ම
හිස නමා හමයි මේ සුළං

හිස නමා හිඳියි මේ අකුරු

ආශ්වා

එකමන්

I

දිනයක හිරු උදා වෙද්දී සුළඟ වැඩි කලබලයකින් තොර ව ඒ අවට සැරිසරමින් තිබිණි. එදින සිදු වූ ඉතා මත් ම වැදගත් දේ වන්නේ කලාතුරකින් වත් මිනිස් පහසක් නොලත් ඒ ගත කළ වන බිමේ තෝරාගත් තැනකට තවත් එක් අපූරු මිනිස් ජීවියෙකු විසින් සිය පළමුවන උදලු පහර එල්ල කරනු ලැබීම ය.

මැතින් වූ මොර ගහට බඹ කිහිපයක් පහළින් තිබුණු තුඹසකට හිස ඔබා වේයන් උරමින් උන් කබැල්ලැවා වහා හිස ඔසවා ඒ නුහුරු සද්දය නිසා ම තුඹසෙන් මිදී යාබද කැකිල්ල ගොල්ලට වැදී නොසෙල්වී සිටියේ ය. පහළ දොළ සීමාවේ ගමන් කරමින් උන්, ලොකු පුසෙකුටත් වඩා තරමක් විශාල කොළ දිවියා ද විමසිලිමත් විය. උගේ මූලික වුවමනාව වූ ආහාර පිළිබඳ කල්පනාවෙන් ම උතුරු මහ ඉඹුල් ගස දෙසට වැදී නොපෙනී ගියේ ය. ඒ ගත වූ මාසේ පෝය දිනෙන් පසු අහස වෙනස් වී මීට දින කිහිපයකට පෙර පළමු වැසි පොළොවට පතිත වී වනාන්තරය සන්තෝෂ වන සමය යි.

මහා සබරගමු කඳු තීරයේ ඉහළින් පිහිටි සිංහරාජ වැසි වනාන්තරය හේතුවෙන් පොළොව තෙත් වී පෙඟී යන අතර, ගව් ගානක් දුර පහළ පෙදෙසට වන්නට බැවුම වියළි ගොස්, ඇත දියබඩ ගම් පත්තුව දෙසට විහිදී තුනී වී යයි. සබරගමු කඳු සවිමත් කළ පරිවාර කඳු පන්තින් වූ බුළුතොට, ඉත්තෑ, නැදොළ, ගොන්ගල, පන්විල් කඳු නිසංසල ව නැගී හිඳ පහළ අටකළං කෝරලය කරා විහිද ගිය බිම්වලට තේජස සපයයි. මේ සියල්ලන් එක් වී මවන තෙත් ගතිය සන්තෝෂයෙන් ඉපිලී යළි උපත ලබන්නේ 'උල්පත්' නම් වූ සිහිලැති නමින් ය. මහ පොළොවේ තැන තැන මතු වූ එවන් උල්පත් සිය දහස් ගණනක් දිය දහර වෙමින් ධනවත් වෙමින් බැවුම් සොයසොයා පල්ලම් බසින්නේ ගහකොළවලටත් උදාර වූ මහ පොළෝ හඳවතටත් අප්‍රමාණ සෙනෙහසක් විය-හියදම් කරමිනි. එවන් සිහිලක වැඩෙන වැලක පැටි පසුරක් උස් ගස් අතු බාහුවක දූවටි කෙමෙන් ඉහළට ගොඩවන්නේ ඉදිරි ජීවිතය සතුටෙන් යුතු ව ගත කිරීමට නිසි මඟ සොයාගැනීමේ ආධිමිබරය පෙරදැරි ව ය.

මේ කෙටිහාමි නම් වූ පුංචි සිරුරක් ඇති තරුණ මිනිසා එවන් අපූරු නුහුරු බිම් තීරයක සිය ජීවිතය ඇරඹීමට තීරණය

කර, පළමු වන පියවර තබන ඒ නන්තාද්‍යනන සුඛ වේලාව යි. ඔහුගේ ගැහැනිය වූ දාහත් වයසැති 'පිච්චි' ඔහු අසල හිඳී. ඉමක්-කොනක් නොපෙනෙන කළු වනාන්තරය පුරා පවතින අවිනිශ්චිත බව පමණක් ඔවුන්ගේ අනාගතයේ එක ම බලාපොරොත්තුව වී තිබේ. ඔවුහු දෙදෙන මෙදින මේ කාර්ය සඳහා රැ කළුවරේ පටන් සුදානම් ව සිටියහ.

රාත්‍රී කාලයේ වන පෙදෙස වසාගත් කැලි කැපෙන ගන කළුවර සිහින් ව තුනී කරමින් අලුයම සුදු එළිය පිවිස මෙසේ පළමු වන හිරු රැස් කළද ගස්කොළන් මගින් පොළොවේ පතිත වෙද්දී නමෝවිත්තියෙන් රැස් කළද ගස්කොළන් මගින් පොළොවේ පතිත වෙද්දී නමෝවිත්තියෙන් හිරු වැදපුදාගත් තරුණයා වනය අරක් ගත් සියලු දෙව්දේවතාවුන් වහන්සේලා සේ ම සුමන සමන් දෙවියන් වහන්සේ ද බුදු භාමුදුරුවන් වහන්සේගේ ශ්‍රී පාද ස්පර්ශයෙන් පවිත්‍ර වූ සිරිපාද කන්ද ද වහන්සේගේ ශ්‍රී පාද ස්පර්ශයෙන් පවිත්‍ර වූ සිරිපාද කන්ද ද මිය පරලොව ගිය තමාගේ අප්පුච්චාණන් වූ කලවානේ හිතලහාමි ද අතරමග දී අහම්බෙන් මෙන් හමු වී තමන්ට ජීවත් වීමට වුවමනා වචන විකක් කියා පිරිත් නූල් ද අත්වල ගැටගැසූ කොට්ටිඹුල්වල සිල්වතා ද සිහිපත් කරමින් පළමු උදලු පහර මහ පොළොව වෙත එල්ල කරන්නට ප්‍රථම වෙලා මීට ගැසූ සිය සෙනෙහැති උදල්ලට ද දෝත එක්කොට වැන්දේ ය. පිච්චි ද දැන් එක් කොට හිරු වැද-පුදාගන්නා ය. ඉන් පසු හෝරා හතරක පහක පමණ කාලයක් ඔවුහු කරබාගෙන ම එක දිගට වැඩ කළහ.

පහළින් ගලා යන දිය දහරේ ඉහළ තැනකින් හරවාගත් දිය අත්තකින් එතැනට වතුර ලබාගෙන තිබිණි. ඔවුන් මේ භූමියට ආ දා පටන් එක ම ළඟ ම හිතවතා වූ මේ දිය දහර මෙවේලේ ද මේ අගනා කාර්යය සඳහා මහත් සේ අත්-උදව් සැපයුවේ ය. ඔවුන්ට තිබුණේ එක් උදල්ලක් නිසා බර වැඩ ප්‍රමාණය සිදු වූයේ කෙටිහාමි අතින් ය. පිච්චි නම් ළාබාල ගැහැනිය දෝතින් කළ හැකි දේ කළා ය. ඇ රෙද්ද කෙටි කර හැඳ උන් අතර, තිබුණු එක ම හැට්ටය කර කඩාහැලෙන එකකි. ඒ තුළින් පිරිමියාට සිය ඇඟ පෙනෙන්නට නොදී හිඳීමට ඇ වගබලාගන්නා බව පෙනිණි. එහෙත් පිරිමියාට එහි වගක් තිබුණේ නැත. ඇය සැට්ට කර වරින් වර සැකසූ නිසා ඒ වටා ද මඩ තැවරී තිබුණේ ය. ඇයගේ නළලට සහ නාසය මතුපිටට දාඩිය දමා තිබිණි. අතින් මඩ තවරා නියර මට්ටම් කළ කාර්යය නිසා වෙනෙසට පත් ව

ඇති අභිංසක සුදුමැලි මුහුණ රත් පැහැ ගැන්වෙන්නට පටන්ගත් යාමය වන විට ඔවුන් ඉතා ශක්තිමත් නියරකින් වට වූ හොඳ මඩ පිරුණු ලියැද්දක් තනා නිම කර තිබිණි. බොහෝ මහන්සි වී හෝරා ගණනාවක් වුව වතුර උගුරක් නොබී එක දිගට වැඩ කිරීමේ ජවය කෙටිහාමි සතු ව තිබුණේ ය. මෙවේලේ ජවයට හිතේ ධෛර්යය ද එක් වී තිබිණි.

මෙහි පැමිණි පළමු වන වැසි දිනයේ කොස් ගස් බෙනය යට දී තම වම් බාහුව පත්තැයෙකු කැමේ වේදනාවක් දැන් ඔහුට දනෙන්නේ නැත. ඔවුන්ට දැන් අප්‍රමාණ ව යන්තෝෂ වෙමින් කාලය ගෙවීමට හේතුවක් ඇති වෙමින් පවතී. කෙටිහාමි ලියැද්ද දෙස බලා මුල් වරට තම ගැහැනියගේ මුහුණට සිනාවක් හෙළුවේ ය. සිනා සීමට බෙහෙවින් ම බියක් සේ ම අකැමැත්තක් ද දැක්වූ ඇයට ද එවේලේ සිනා නොවී හිඳීමට පුළුවන්කමක් තිබුණේ නැත. ඇගේ වම් කනට යටින් සහ දකුණු ගෙලත් උරහිසත් අතර තිබූ ඒ කරුමක්කාර අප්‍රියජනක සැපුම් කුඩාල දැන් සුව වී තිබේ. ගැහැනියගේ මුහුණේ තමා කිසි දා නොදුටු සිනාවක් දැකීම ඊළඟ පියවර වෙත ඔහු යුහුසුදු කිරීමට හේතු විය. කෙටිහාමි අසල කොස් ගස් බෙනයට තල් අතු කීපයක් හේත්තු කර තැනූ සිය කුඩා පැල වෙත ආවේ ය. එහි යාන්තමට දෙදෙනෙකුට දිගැරි නිදාගැනීමට තරම් වත් ඉඩක් නො වේ. මිදුලේ දල්වන ලද දර කොටන් කීපයකින් දුම් දමයි. වර්ෂාවෙන් දිය වැටී මැලය නිවී යෑම වැළැක්වීමට තල් අතු ආවරණයක් ඊට ඉහළින් යොදා තිබේ. ඒවා ගිනි රස්නයට හැකිළි ගොස් ය. රාත්‍රියේ මදුරුවන් ඒම වැළැක්වීමට දල්වන ලද කැප්පෙටියා අතු වල ඉතිරි වුණු කෝටු ගිනිමැලය වටා විසිරී තිබුණෙන් කෙටිහාමි තම කකුලෙන් ඒවා මැලයට කිට්ටු කළේ ය.

වාසස්ථානය තුළ අවම අඩුම-කුඩුම කිහිපයක් හැරෙන්නට වැඩි යමක් නොතිබිණි. මුල්ලක හේත්තු කර තිබූ තල් කොළවලින් වියන ලද පැදුර ඔවුන්ගේ සයනය විය. අයිනක ගල් ගෙඩි තුනක් තබා තනන ලද ළිපක මැටි වළඳකි. එය රවුමට කැපූ කොළපතකින් වසා තිබේ. වතුර පුරවන ලද කොළපත් ගොටුවක් අසල ලී කරුවක එල්ලා තිබේ. කෙටිහාමි ඉන් වතුර උගුරු කීපයක් බී, රැවුලක් කටත් පිසදාමින් පැළ තුළට රිංගුවේ ය. පැදුර හකුළා හේත්තු කර තිබුණු තැන මුල්ලේ

වූ හබරල කොළ ඉරුවකින් ඔතන ලද පැසක් අතට ගත් කෙටිහාමි දෝතින් ම එය රැගෙන ලියැද්ද අසලට එන්නට විය. ඒ වන විට පිච්චි ඇගේ දැතින් ම ඉතා අපූරුවට ලියැද්දේ මඩ එක් මට්ටමකට සකසා, ලියැද්දට වතුර වැටෙන ඉහළ වක්කඩයේ සිට වතුර පිට වන පහළ වක්කඩ දක්වා ඇළපළවක් ද කපා තිබිණි. ඒ ඔස්සේ ගලා යන වතුර පහළ නියරේ වක්කඩයෙන් නික්මී ගියේ හරි පිළිවෙළකට තාලයක් කියමින් වාගේ ය. කෙටිහාමිට ආසා හිතුවේ ය.

"හරි පංකාදුයි නෙ බොලං!"

ඒ අතර පිච්චි තමන්ගේ රෙදි කොනේ දවටාගෙන හුන් යමක් කෙටිහාමි වෙත දිගු කළා ය. ඒ කිකිළි බිත්තරයක් තරම් වූ ලා රන්ව-න් පාට වටකුරු ගලකි. එය තෙල් ගැවාක් මෙන් ලිස්සනසුලු ය. එය අතට ගත් කෙටිහාමි "හත්... දුං ගලක්..." යි කියා පසෙකට විසි කර දමා තමා අත වූ අගනා වස්තුව දෝතින් බිම තබා එය දිගහරින්නට විය. පිච්චි ද ආසාවෙන් එතැන බිම ඉඳගන්නා ය. කොළපොත් පටියකින් ගැටගසා තිබූ ඒ පැස තුළ වූයේ කිරි පාට මොටෙයියන් ඇඳ තිබුණු වි අහුරකි. ඒ දකිත් ම ඔවුන්ගේ මුහුණු දිස්තිමත් වූයේ ජීවත් වීමට අවශ්‍ය තරම් බලාපොරොත්තුවක් මේ මහඟු සම්පත තුළ සැඟවී ඇති බව දැනුණු නිසා ය. මේ ඔවුන් කොළොන්නා කෝරළයෙන් මෙහි පැමිණෙන විට ගෙන ආ ඉතා මත් ම අල්ප වූ අඩුම-කුඩුම අතර තිබුණු වටිනා ම වස්තුව වූ මඩතවාලු වි අහුර යි. මේ වියෙන් උපත ලබන ගොයම් පැළ බොහෝ නියඟයන්ටත්, බොහෝ ගංවතුර උවදුරු ආදියටත් මුහුණ දෙමින් නිර්භය ව වැඩෙන බව කෙටිහාමි දැන උන්නේ ය.

දුර-බැහැර ගෙවාගෙන පරිස්සම් කරගෙන ආ මේ වස්තුව මෙහි විත් වරු එක හමාරක් පමණ කොළපත් ගොට්ටක ලූ වතුරේ දමා තිබූ අතර ඉතිරි වරු එක හමාර මෙසේ වැපිරීමට සුදුසු වන පරිදි මුල් අදින තෙක් හබරල කොළ ඉරුවකින් ඔතා ගැටගසා ගෙමුල්ලේ තබා තිබුණේ ය. දැන් එය සිදු ව තිබේ. වි ඇටවලින් එළියට පැමිණි කිරි පැහැති මුල්, පිරිත් නූල් බැන්ද කල ගැටය ළඟ ඉතිරි වන නූල් කැලී වාගේ ම ය. ඒවායින් නික්මුණේ සිහින් පල් ගඳක් වුව ද ඔවුන්ගේ සිත් පුරා පිරි ගියේ නැවුම් ම නැවුම් සුවඳක මිහිරියාවකි. කෙටිහාමි මුලින් ම මේ අගනා වස්තුවට වැද-නමස්කාර කළේ ය. පිච්චි ද එසේ ම කළා ය. ඉන් අනතුරු ව ඔවුන් නැඟී සිටි අතර තරුණයා ඒ පැළ

වි අහුර ලියැද්ද පුරා සම සේ විසිර යන ලෙස ඉස්සේ ය. කිරි පැහැති පිරිත් නූල් මොටැයියන් සහිත ඒ වි ඇට පිරි ඉතිරෙන සෙනෙහසකින් ජන්මගත ඥාතීත්වයෙන් යුක්ත වූ මහ පොළොව මවු ළය බඳා වැලඳ ගත්තේ ය.

* * *

ඒ කාරියෙන් පසු ද තවත් හෝරා දෙක-තුනක් ඔවුහු සිය කුඹුර අසල ම ගැවසුණහ. මේ මොහොතේ සිට ම ලියැද්ද ආරක්‍ෂා කර ගත යුතු ය. එසේ නොවුණ හොත් ගිරවුන්, කොබෙයියන්, පරෙවියන් පමණක් නො ව, කුහුඹුවන් වැනි සතුන් ද වි ඇට කා විනාශ කර දමන්නට පුළුවන් ය. සතුන්ට කොටසක් වෙන් කිරීම කළ හැකි ය. ඒත් මේ එයට වෙලාව නො වේ. ඒ අතර හරි අපුරු දෙයක් සිදු විය. එනම් කිරි කොකුන් යුවළක් මඩ ලියැද්දට පැමිණ පණුවන් සෙවීම ය.

"හරි ම අපුරුයි...! අලුත් කුඹුරට කොක්කු ඇවිත්. කුඹුරක් කෙටුවම - වැපුරුවම කොක්කු ඉන්න උවමනයි තමයි..."

කෙටිහාමි සන්තෝෂ විය. ඔහු ඒ සන්තෝෂය පිට ම ඊළඟට දුටු දෙයින් පුදුම වී පිච්චි ඇමතුවේ ය.

"මේං බලාපල්ලාකො කොරන වැඩක හැටි...!"

පිච්චි ද පුදුම වී, නියර අසල කෙටිහාමි ඇතතබාගෙන උන් තැන බිම බැලුවා ය. පැළ වි ඇටයක් කර තබාගත් කුහුඹුවෙකු ලියැද්-දෙන් ගොඩ වී ගමන් ගනී. ඒ පසුපස තවත් උන්ගේ පවුලේ ම කුහුඹු පෙළකි. පිච්චි යම් ප්‍රතිචාරයක් නොපෙන්නා, කෙටිහාමිගේ ඊළඟ ප්‍රතිචාරය තෙක් බිය වී බලා උන්නා ය. කෙටිහාමි සිතා සුණේ ය.

"ඕං බලාපල්ලා අස්වැන්න කර තියාගෙන යන අපුරුව...! ඕකට ඉතින් එපා කිහැකැ...? කුඹුරකින් කොයිතරම්ං නං උදවිය බඩ පුරෝගන්නව ද...? කාරි නැ... මේ උන්ගෙන් මහ පොළොව නොවැ..."

පිච්චිගේ මුහුණේ ද බැරෑරුම්කම මැකී, යම් පැහැපත් සේයාවක්

මැව් තිබිණි. කෙටිහාමි නැගිටිමින් කතා කළේ ය.

"උඹලා ගිහිල්ලා අර ඉතුරු කොස් ඇට ටික තම්බාපල්ලා... මං තව ඩිංගිත්තක් මෙනත ඉඳලා එන්නං..."

ඇය නියරෙන් ගොඩ වන්නට වූ අතර, කෙටිහාමි යළි ඇය අමතා මුව ස්වල්ප වේලාවකට පෙර අසල බිම දූමු පිවිවි විසින් දුන් වටකුරු ගල අහුලා ඇය අත තැබුවේ ය.

"මේ මේකත් ගෙනිහිල්ලා අර වේවැල් පෙට්ටියේ දා තියහල්ලා..."

* * *

ඒ මහා ගත කළ වන වියනට රාත්‍රිය එළඹී තිබේ. කළුවර වැටෙන තුරු ම කෙටිහාමි සහ පිවිවි සිටියේ සිය ලියැද්ද අසල ය. එහෙත් කළුවර දඩ් වී සිතල තියුණු වත් ම ඔවුහු පැල තුළට විත් ගිනිමැලය අසල ගුළි වූ හ. රාත්‍රී ගත කළ පාට පාළුව හරහා නොකඩවා ඇසුණේ ලියැද්දේ වක්කඩයෙන් වතුර ගලන පිරිපුන් හඬ යි. ඒ හඬ ඔස්සේ ලියැද්ද ජීවමාන ව තමන් අසල වැඩ හිඳින්නා සේ ඔවුන්ගේ සිත්වලට දැනුණි.

ආලෝකය ලබාගැනීම සඳහා වේලාසන ළිග්ගල මත දූල්වූ කැකුණ මද නිවී ගොස් ය. ඒවා නිවී යන විට දැනුණු කැකුණ තෙල් සුවද යටපත් කරගෙන දුන් දූනෙන්ම මිදුලේ ගිනිමැලය මතට දූමු කැප්පෙටියා කොළවල දුං ගඳ යි. මැදියම් රාත්‍රිය විය යුතු ය. කණමැදිරියේ සිය දහස් ගණනක් වන අරණ පුරා ඒ මේ අත පියාඹමින් දූල්වෙමින්, නිවෙමින් හිඳිති. උහු ලියැද්ද අවට පෙදෙස ද අලංකාර කරති. වරෙක උහු රොත්ත ම කතා වී වාගේ එක සැරේ නිවී යති; යළි මොහොතකින් දූල්වෙති. කෙටිහාමි ඉන්නේ රාත්‍රිය පිළිබඳ බොහෝ විමසිල්ලේ ය. රාත්‍රියෙන් සිත යන්නම් හෝ නිදහස් කරගෙන ඔහු මොහොතකට හෝ දැස් පියාගන්නේ එළි වෙන්නට ළං වී ඇතැයි සිතට නැගුණු විටෙක පමණි.

පුළුං නින්දට වැටුණු පමණින් වනාන්තරයේ රාත්‍රිය සම්පූර්ණයෙන් ම නිසොල්මන් වන්නේ නැත. ලොව කොහේ හෝ ඇත පෙදෙසකට

වසිනවා විය යුතු ය. දුර බැහැරින් අහස ගොරවන හඬක් ඇසේ. දහවල වනයේ සැඟවී ඉන්නා බොහෝ සත්තු රාත්‍රියට වනාන්තරය උන්ගේ රජදහන කරගනිති. ඉඳහිට කොටියෙකුගේ වැනි ගෙරවුමක් කැකිල්ල ගාල දෙසින් ඇසේ. තමා හා පිවිවි වනයේ මේ ස්ථානයට විත් ගත කළ දෙවන දිනයේ නම් එළි වන්නට හෝරාවක් ගත වන තුරුත් උලමා කැගෑවේ ය. පුංචි ම පළගැටියන්ගේත්, ගොන්හැරයන්ගේත් ලතෝනිය පිරිතක් මෙන් සමාන්තර ව දිගට ම ඇසේ. එක් වර උස් ව නැගුණු සාවෙකු වැනි කුඩා සතෙකුගේ 'චිරුරුරුරුස්ස්.....' හඬින් මොහොතකට අනිත් සතුන්ගේ හඬ නතර විය. ඉක්බිති ඒ හඬ ක්‍රමයෙන් සිහින් වී අප්‍රාණික වී නිහඬ වී යනු ඇසිණ. ඒ හඬ ඇසෙත් ම කෙටිහාමි වහා සිය වස්පිතිය අතට ගත්තේ ය. කුඩා සතෙකු බලවත් කැලෑ කොටියෙකුගේ හෝ පිහුරෙකුගේ ගොදුරට හසුවුණා විය යුතු ය. හඬ ඇසුණේ දොළ අද්දර ඉහුල් ගස අසල ලඳු තීරයෙනි. වනය මොහොතකට නිශ්ශබ්ද වූ කල දුන් ඔහුට ඇසෙන්නේ තමා ළඟින් ඇලවී නිදන ගැහැනිය හුස්ම ගන්නා හඬ යි. ඔහු ඊට කන් දුන්නේ ය.

කෙටිහාමි සෙමෙන් නැගී සිට මිදුලේ ගිනිමැලයෙන් ගිනි පෙණෙල්ලක් ගෙන ගැහැනිය වටාත්, පැල අවටත් විපරම් කර බැලුවේ ය. ඔහු හෝරාවකට වරක් වත් එසේ කරයි. මාපිලුන්, කරවලුන්, දිවි මකුළුවන්, ගෝනුස්සන් වැනි විය සත්තු මේ බිමේ එමට සිටිති.

යළි කෙටිහාමිට ඇසෙන්නේ පිවිවි හුස්ම ගන්නා සිහින් හඬ යි. ඇය මහත් බයාදු ගති ඇති එකියකි; එසේ ම අන්ත අසාධාරණකම් වලට මුහුණ දුන් ගැහැනියකි. එහෙත් තමාට ජීවත් වීමේ අප්‍රමාණ සවිශක්තිය දී ඇත්තේ මේ නිහඬ ගැහැනිය යි. මේ දින කිහිපය තුළ ම ඇය ද මහන්සි නොබලා තමා හා කරට කර වැඩ කළා ය. වනාන්තර ජීවිතය කෙතරම් අවිනිශ්චිත වුව ද ඇයට ඒ පිළිබඳව වගක්වත් තිබුණේ නැත. වපුරන ලද ලියැද්ද දෙස බලා ඇ තනිවම සිතාසුණා ය. රාත්‍රියේ නින්දේ දී වරින් වර ඇය යමකට බිය වී ගැස්සී කැගසාගෙන අවදි වේ. එවිට කෙටිහාමි ඇ අමතා, ඇය අස්වසා යළි නින්ද සලසා දෙයි.

"හා හා පිවිවියේ, නිදාගං. මේ මං ඉන්නව නේ ළඟ ම... පිරිත් නුල් අතේ තියෙනවා නේ. හා හා... ඉතිපියෝ ගාතාව මතකට අරං ආයේ නිදාගං... හා හා නිදාගං මයෙ අම්මා..."

එසේ ඇ අස්වැසූ කෙටිහාමි තරමක් හඬනඟා ඉතිපියෝ ගාථාව කියන්නට විය. ඇය යළි නින්දේ ය. රාත්‍රිය නියොල්මන් ය. කෙටිහාමිට කල්පනා කරන්නට දේවල් ඕනෑ තරම් තිබේ. මෙයට රාත්‍රී නවයකට හෝ දහයකට හෝ පමණ පෙර තමා හා පිවිවි මහ වන මූකළාන මැදින් දුර ගෙවාගෙන කොළොන්නා කෝරලයේ සිට අටකළං කෝරලය වෙත එන ගමනේ ගොඩකවෙල රජ මහා විහාරය ළඟ දී තමාගේත් පිවිවිගේත් අත්වල පිරිත් නූල් ගැටගැසූ 'කොට්ඨිඹුල්වල සිල්වතා' නම් වූ තැම්පත් වැඩිහිටි මිනිසා පිළිබඳ ව සිතීම සිතට පුණ්‍ය කර්මයක් සේ හැඟුණේත් ඔහු ඒ පිළිබඳ සිතන්නට පටන් ගත්තේ ය.

තමා හා පිවිවි තමන්ට හිමි වූ අල්ප වූ අඩුම-කුඩුම ටික ඔසවාගෙන පනාමුර - කිතලබොක්ක පසු කර වන බෑවුම ගෙවා කුඹුරුගමුව හරහා පල්ලෙබැද්ද ඉසවුවට පැමිණි කල හමු වූ කරත්ත පාර එක් පැත්තක් ඉර නැගෙන දෙසට ද අනෙක් පැත්ත ඉර බසින දෙසට ද විහිදී තිබුණු එකකි. ඔවුන් එමගට පිවිස ඒ අතට යම් ද මේ අතට යම් ද කියා සිතද්දී ඇසුණේ තුන් සරණේ කවි ගැයුමකි. දහ පහළොස් දෙනෙකුගෙන් යුතු නඬයක් තුන් සරණ කියමින් සිරිපාදෙ කරුණා කරන්නට යන වන්දනා ගමනකි.

"සමන් දෙවිඳු මත්තට මුදු වන්නේ
පත්මෙ වදින්නට පිහිට ලැබෙන්නේ..."
"වදින්න යන මේ නඬට
සුමන සමන් දෙවි පිහිටයි..."

නඬය එසේ ගයමින් මාර්ගයේ බස්නාහිර දෙසට හැල්මේ ගමන් කරන්නට වූ අතර, නඬෙගුරා යැ යි සිතිය හැකි වයස්ගත පුද්ගලයා තමා සහ පිවිවි දෙස බලා දුක්වූ කරුණාබර සිනාව හේතුවෙන් ඔවුහු ද නඬය සමඟ වැටී ඒ මඟ ගමන් කරන්නට වූ හ. පිවිවි මුල දී පස්ස ගැසුවේ නඬයේ සිටි සියලු දෙනා පිරිමින් වූ නිසා විය යුතු ය. ඒ නිසා ම මුල් හරිය ගමන් කිරීමේ දී කෙටිහාමි පිවිවිගේ අතින් අල්ලා කැඳවාගෙන ගියේ ය. පිරිස සුදු සරොම් සහ උඩු කය බැනියම් හැඳ සිටි අතර, හත්-අට දෙනෙක් නිසේ ජටා බැඳගෙන උත්ත. සෑම කෙනෙක් ම පාහේ රෙදි උරයක් කරේ එල්ලාගෙන සිටියහ. නඬෙගුරා යැ යි සිතිය හැකි වයස්ක මිනිසා හැරමිටියක් ද අනේ දරා ගමන් කළ අතර, හේ සෙසු මිනිසුන්ට

වඩා කඩිසරකමක් පෙන්නුවේ ය. ඔහු උඩුකයට හැඳ සිටියේ නැත. හැරමිටියක්, රෙදි උරයක් සහ පුංචි ලඬු කැටයක් අත දරා සිටියේ ය. හෝරාවක් පමණ ගත වන විට රජ මහා විහාරයක් දක්වා හැල්මේ පැමිණි නඬය විහාරය වැඳ-පුදාගනිද්දී කෙටිහාමි සහ පිවිවි දෙදෙන ද ඔවුන්ට එක් වූ හ.

"හා හා ඉඳගනිල්ලා... ඉඳගනිල්ලා..."

නායක මහල්ලාගේ විධානය අනුව වන්දනා පිරිස පොල් අතු බණ ඔවුනේ ගොම ගා සකසන ලද පිළ දිගට වාඩි වූ හ.

"උඹලත් වාඩි වෙයල්ලා ළමයිනේ..."

මහල්ලා එසේ කීවේ කෙටිහාමිට සහ පිවිවිට ය. ඒ අනුව ඔවුහු ද පිළේ අයිනක් බලා වාඩි වූ හ. නඬයේ උන් මැදිවියේ මිනිසෙකු අතින් පිරිසට ගම්මිරිස් මුසු අග්ගලා ලැබුණේ ය. ඔවුන් කර්මාගෙන අග්ගලා කන්නට වූ අතර රජ මහා විහාරයට යාබද පාර අයිනේ තිබූ පිංකාලිය අසලට නඬේ නායක මහල්ලා යනු දුටුවෙන් පිවිවි දෙස බැලූ කෙටිහාමි නැඟී සිටියේ ය. ඒ අනුව පිවිවි ද නැඟිට්ටා ය. වයසක උපාසක මහතා අත වූ පුංචි ලඬු කැටයට පිංකාලියෙන් දිය පුරවා ගන්නා තුරු අසලට වී බලාගෙන උන් කෙටිහාමි ඉතා යටහන් ව ඔහු අමතන්නට විය.

"අවසරයි... ගමනෙදි මේ උත්තමයා කීප වරක් ම හිතයිසිව අපි දිනා බැලුවා... ඒ වාගේ ම වන්දනා නඬට ගුරු හරුකම් දිගෙන එන රඟෙන් අපට වැටහුණා හරි බලගතු උත්තමයෙක් ය කියලා. වචනයක් කතා කොරන්න අවසර යි ද අපිට?"

වයසක මිනිසා තම ලොඹු කට පෙන්නා සිනා සි කතා කරන්නට විය.

"මං මේ පත්මෙ කරුණා කරන්න යන තුන්සිය දාහතර වැනි වතාව... මේ ගෙවෙන්නෙ වරුස එකදාස් අටසිය අසූනමේ. මං ඉස්සිස්සෙල්ලා ම පද්මෙ කරුණා කොරන්න ගිහින් තියෙන්නෙ අටසියෙ වරුසෙ මුල, අතදරුවා සන්දියෙ. හෙත්... හෙත්..."

ඔහු එසේ කියා සිනා සුණු කල කෙටිහාමි තමා අත වූ කුඩා උරය බිම තබා ඔහුට වැඳ-නමස්කාර කළේ ය. ඒ අනුව පිවිවි ද තමා අත

වූ වේවාල් පෙට්ටිය බිම තබා වයසක මිනිසාට වැන්දා ය.

"සුමන සමන් දෙයිනාමුදුරුවන්නෙ පිහිට යි උඹලට...! අලුත එක්කාසු වෙච්චි ඉලංදාරියෙකුයි. බවලකියෙකුයි වෙන්නා? පංකාදු යි බොලන්නේ, පංකාදු යි! පත්මේ කරුණා කරන්න හිතු එක පංකාදු යි..."

කෙටිහාමි අසරණ ලෙස පිවිච්චි දෙස ද බලා, සිතේ සිර කරගෙන උන් දේ කියන්නට විය.

"මං හිතේ මහා බරකින් පහුවෙන මිනිහෙක් පිංවන්න උත්තමයෝ. පිං සිද්දුවෙයි අපේ කතාව අහං ඉන්න. ගමනේ පොරමාදයක් නැත්නං මං මේ කියන දේ අහගෙන ඉඳලා, මටයි මේ ගැනටයි ජීවත් වෙන්න හැකි වෙන ටිකක් කියලා යන්න හොඳයි..."

"පොරමාදයක් නැහැ බොලව්... පොරමාදයක් නැහැ... ආයේ අහවල් කාරියකට පොරමාද වෙන්න ද? අපි අද රාත්තිරි පැල්මඬුල්ල ගල්පොත්තාවල විහාරෙ නෙ නවානැත්. නවේ ඉන්නෙ දඬු කෝඩුකාරයෝ ඉතරයි. ඉං මේ රත්කරවුවේ හේන් කොටන කාංඩයක්. බවලක්කු, කිරි කෝඩුකාරයෝ මේ මුරේ නෑ. සමහර මුරවලට මෙහෙම ද? එක නවේ දෙ-කුන් සිය. සමන් දෙයිනාමුදුරුවන්නෙ පිහිටෙං කුරා කුඹියෙකුගෙන් තරම හිරිහැරයක් නෑ ඕං..."

මහල්ලා සිය ජීවන අත්දැකීම් ගැන කතා කරන්නේ බොහෝ උද්යෝගයකින් බව පෙනේ. කෙටිහාමි ද මේ කතාබහට ඉතා කැමැති බව පෙන්වීමට හිස නමා එය අනුමත කළේ ය. මේ අලුත් තරුණ යුවළ ඉන්නා නුහුරු තත්ත්වයෙන් උන් මුදාගැනීමට දෝ මහල්ලා කතා කරන්නට වූයේ කලක සිට දන්නා-හඳුනන සම්පතමයෙකු පරිද්දෙන් ය.

"එක ම එක දාක ඕං යංකිසි ආරෝවක් සිද්ද වුණා. පත්මේ කරුණා කරන්න ගිය එක නවේක උන්නා රබ්බඩ හාමි කියලා දඬු කෝඩු ගැටයෙක්. රබ්බඩ හාමි තෙමෙයි ඒකා පුබ්බඩ හාමි! කරුණා කිරිල්ල පටන්ගත්තු නැත ඉඳං ම මට මේකගේ කල්කිරියාව ඇල්ලුවේ නෑ. මේකා පලාබද්දල දී කොහෙ දෝ ගුබ්බැයමකට රිංගලා රහමෙර බීලා. ලිහිණිහෙළටත් කරුණා කළැයි කියමුකෝ. ලිහිණි හෙළේ දී නවේ අපි කවුරුත් නතර වෙලා ලිහිණි අක්කට කතාබහ කරලා කාරිය නොවැ

කරුණා කොරන්නේ. අපි 'ලිහිණි අක්කේ...' කියලා කිව්වම ලිහිණි අක්කා එහා කන්දේ ඉඳං 'ඕ...' කියන වග උඹලා දන්නව නේ. නවේ සේරම උං 'ලිහිණි අක්කේ... ලිහිණි අක්කේ' කියලා කතා කොළා. තව නඩ දහදොළහකුත් එතන උන්නා. මේ නැහැදිව්ව් එකා කැගැවෙ නැද්ද... 'දහදුරාවියේ'... කියලා!"

කෙටිහාමිට "දෙයිනාමුදුරුවන්නේ...!" යි කියවිණ. පිවිච්චි කම්මුලේ අත ගසාගත්තා ය.

"අන්තිමට මොකද උණේ...? එතැන් ඉඳලා මේකාට වමනෙයි, බඩ එළියයි යන්න පටං ගත්තු-එක නතර උණේ ගමටත් ඇවිත් තුන් දොහක් ගත උණාට පස්සේ. ගෙදර ගෙනාවෙ මළකඳ. වැලිගෙපොළ මහාල්ලි වෙදුරාල නොහිටින්න ඒකා වැළලූ තැන්වල ගසුත් පැළ වෙලා ඕං... එහෙම තමයි බොලං. මේ සමන් දෙව් හාමුරුවන්නෙ අඩවියේ කොතැන කොයි කල කොහොම විසුවත්, අපි කට පරිස්සං කොරාන වයන්න ඕනා..."

ඔවුන් කතාවෙන් කතාවෙන් පැරණි බෝධිය දෙසට ගමන් කර තිබිණි. ඒ හරියේ කවුරුත් සිටියේ නැත.

"හා දං ඉතිං කියහංකෝ ඉලංදාරියෝ, උඹලට තියෙන ආරෝව..."

කෙටිහාමි කතා කරන්නට වන්නේ අමුණ කැඩුවාක් මෙනි.

"පිං පිරුණ සිල්වන්න උත්තමයෝ... මඩුවන්වෙල රටේ මහත්තයා අපට තීන්දුවක් දුන්න කොළොන්නා කෝරලො තොලොංව් වෙලා අටකළං කෝරලේට ගොහිං ජීවත් වෙයල්ලා කියලා. අපි මේ ඒ එන ගමන."

"හැබෑ ද? මං උන්නා මේ පද්මේ කරුණා කොරන්න යනවායි කියලා. හ්ම්. ඒ ඇත්තන්ගේ උදහසට ලක් වෙන්න උඹලා අහවල් කාරියක් ද කොළේ...?"

කෙටිහාමි පිවිච්චි දෙස බැලූ කල අපහසුවෙන් බිම බැලූ පිවිච්චි යළි කෙටිහාමි දෙස බලා මහල්ලා දෙස බැලුවේ ඉතිරි ටිකත් කියන්නා යි කියා නොකියා කියන්නා සේ ය. කතාව කියන තුරු මහල්ලා කරබාගෙන හිඳී.

"මගේ ගම දිග්ගම්පොත කෝරලේ නැටුංගල. පරංගි උණ හැදිලා

වෙලාවට එක ම කෙනා වෙච්චි මගේ අප්පුච්චා හිතලහාමි මිය පරළොව වැටීයා. මං එහෙං කොළොන්නා කෝරලේට ආවේ රටේ මහත්තයාගේ දෙවෙති කසාදෙ වෙච්චි කලවානේ කුමාරිහාමිගේ ලෙයංචි, කලවානේ පුංචි බංඩාරත් එක්කලා. ඒ පනාමුරේ අලි ගාලේ කටයුතු කොරන්නා. අපි දෙසියකට වඩා වැඩි කාංඩයක් ආවා එහෙ ඉදා. ඒ එක මෙහෙදි පුංචි බංඩාර අපට කිව්වා කාංඩේ ගවුරවේ ආත්තයා කොරන්නා කොළොන්නා කෝරලේ අඩු කුලේ බවලත්තු එක්ක භාදකං හෙම පවත්වන්න එපාය කියලා. මයෙ නං එහෙම උවමනාවක් තිබුණේ නෑ. නිංදගංකාරයොත් මහ හුඟක් අපි එක්කලා අලි ගාලේ වැඩ කොළා. ඒ සේරම කාංඩවලට බෙදලයි උන්නේ. මං කටයුතු කොළේ අලි එළවන උන්නේ කාංඩේ. මයේ නං කිසි ම කොටසක් තිබුණේ නෑ ඒ සද්දන්නයො කුලස්තු කොරලා උංගෙ දහස නැති කොරලා දැලා කොරාපු ඒ පවුකාර කටයුත්තට."

මහල්ලා නිහඬ ව ම හිස වනන ගමන් බුලත් විවක් කන්නට පටන් ගත්තේ ය. ජීවිතය ගැන, ලෝකය ගැන දැනුම්-තේරුම් ඇති මේ වැදගත් මිනිසාට සියල්ල කියනවා හැරෙන්නට තමන්ට වෙන හච්ඡරයක් නැත. කෙටිහාමි තව අඩියක් මහල්ලාට ළං විය.

"අපි නකර වෙලා උන්නු වාඩිය කිට්ටුව ම යි මයේ මේ ගැනි පිවිටිගෙ ගේ තිබුණේත්. මේකිගෙ අප්පුච්චා-කිරෙන්දරා, හකුරු වැඩ කොළේ. උංදෑ අලි ගාලේ හිනිමැලකාරයින්ගෙ ගොඩෙන් වැඩ කොළා. මේකි බෙරණ නැකතේ උපං, කාලකණ්ණි, වගතුවක් නැති එකියක් ය කියලා, හැන්දෑවට රා බිලා ඒ මිනිහා මේකිට තඩ්බානවා මං හැමදා ම දැක්කා."

පිවිටි බිම බලාගෙන ම සිය දැතින් හැට්ට උරහිස් පිසලන්නට විය. හෙල්ලාට ඒ කතාව අසා 'හොස්' ගා හිනා ගියේ ය.

"පුත්... අපේ වය හික්කඩුවේ සුමංගල නායක භාමුදුරුවන් වහන්සේ උපන් නැකතත් කාලකණ්ණි එකක් ය කියලා වේලාපත්තඩේ බලාපු ආත්තයා පිටිලු තේ... පුත්... හැත්... හැත්..."

කෙටිහාමිවත් පිවිටිවත් සිහින් සතුටකි. කෙටිහාමි යළි කතාවේ ඉතිරි භාග පියන්නට විය.

"එක හේතනං... මං දුටුවා මේකි තුන්තිස් පැයේ මාංසි වෙලා

වැඩ කොරන හැටි. ආලවන්නකොමක් නැතත් මං බොහොම දුරිං ඉදං බලාගෙන ඉදලා තියනවා ඒ දිහා. අලිගාලේ කටයුතු කොරන කාංඩේට දවල් කෑම බෙදන බවලත්තු අතරේ මේකින් උන්නා. දවසක් මා අතේ තිබුණු කුරක්කං පතට මඩු කොකු වැංජනේ බෙදන ගමං මේකිගෙ අත වෙවුලලා වැංජන සිංහිත්තක් මගේ දණ්ඩියට වැටුණා. ආං ඒ වෙලේ තමයි මං ටිකක් විසේස දැහිං මුණ දිහා බැලුවේ. ආලවන්නකොමක් තිබුණා නං ඕං මව්වර ම යි."

ඔහු එසේ කියද්දී පිවිටි මහා ලජ්ජාවකින් බිම බලා අතෙහි වූ වේවැල් පෙට්ටියේ කොනක් නියපොත්තෙන් ගලවන්නට හදන ගමන් හොරෙන් මෙන් මහල්ලා දෙස බැලුවා ය. මහල්ලා ඉතා සාමාන්‍ය ලෙස ඇහුම්කන් දිගෙන ම ඉණේ වූ බුලත් මඩ්ඩියලයෙන් දෙමට පොත්තක් ගෙන කටේ දාගත්තේ ය. මේ නිහැඬියාව තමන්ගේ වාසනාව මැ යි සිතූ කෙටිහාමි කතාවේ ඉතිරි ටිකක් කියන්නට විය.

"ඔය වලවුවෙ කටයුතු හොයා බලන්න උන්නු ඥාති අප්පො කෙනෙක් මේකිගේ අප්පුච්චාට හිනි වතුර පොවලා, මුදු මාළත් එක්කලා බඩපුරා කන්න බත් කොළපතක් දීලා, අප්පුච්චා අත ම පසිංඩයක් එවලා තිබුණා රාත්තිරි ඒ අප්පොගේ නවාතැන් වාඩියට මේකි එවන්න ය කියලා. මට රාත්තිරි ඇහැරුණේ මේකිගෙ අම්මා වෙච්චි සලිඳු ගැනිගෙ කෑගෑමට. ඒ ගැනි වැලඟින්නියක් වගේ ළකෝති දෙනවා. පස්සෙන් පහු කිරෙන්දරා හුළු අත්තක් පත්තු කොරාන මේකින් ඇත්ත යනවා මං දක්කා බඩ ඉරිඟු ගස් අස්සෙන්. මං උන්නේ මිදුලේ රත් කෙහෙල් පඳුර මුල. හුළු අතු එළියට මං දුටුවා මේකිගෙ මුණෙ කඳුළු දිලිහෙනවත්..."

ඔහුට කතාව හිර විය. පිවිටි වෙතින් හිනි ඉකියක් ඇසිණි. ඇ පහත් වී රෙද්දේ කොනකින් ඇස් දෙකත් නැහැයත් පිසගත්තා ය. මහල්ලා සියල්ල තේරුම් ගනිමින් හිස වනමින් අසල ගසේ සෙලවෙන බෝ දලු දෙස බලාගෙන සිටියේ ය. කෙටිහාමිට කීමට තව දේ ඇති බව ඔහු දනී.

"මේ සිල්වන්න උන්නමය ම කියන්නකෝ ඒ වෙලාවේ මිනිහෙක්ට මොනව නං හිතෙන්න ඇද්ද කියලා. මං ඉවසුවා; හැකි තරං ඉවසුවා. කාරිය ඉවර උණාම හෝරාවකට දෙහෙකට පස්සේ මේකි අඬාගෙන දුවගෙන ආවේ මගේ පා මුලට. ආං ඒකෙන් ඒ අප්පොලා හිතුවා

“උඹලත් සංඥාන එහෙ වරෙල්ලා...”

කෙටිහාමි සහ පිට්ඨි වූණට වූණ බලා එකපයින් එට කැමැත්ත ප්‍රකාශ කළහ.

“මං උඹලගේ අත්වල බඳින්නං බලගතු පිරිත් නූල් දෙකක්. වරු විසිහතරක් යන කල් උඹලට ආරක්සා කොරයි, දැනමුතුකං දෙන රහතන් වහන්සේ නමක් හෙට වැඩම කොරලා ඉන්න ගානට...”

ඔහු තමන්ගේ අතේ එල්ලාගෙන උන් කුඩා පැයක් තුළින් එළියට ගත්තේ පිරුවට කැමැල්ලක දවවා තිබූ පිරිත් නූලක් ඔතන ලද ලී කැමැල්ලකි. හේ එය දිනෙදා බලයක් කරමි දිග කැල්ලක් කඩාගත්තේ ය. ඒ අප්‍රමාණ වටිනා වස්තුව ජීවත් වීමට අවශ්‍ය වූ ආරක්‍ෂාව සපයන බව දත් කෙටිහාමින් පිට්ඨින් සිය අත් ඔහල්ලා වෙත දිගු කළහ.

කෙටිහාමි කොරෝ වෙලාවක් කල්පනා කරමින් හිඳ තිබේ. එහෙත් තව ම මහ යාත්‍රිය බව ව්‍යාන්තරයේ ශබ්දවලින් වැටහේ. පිට්ඨි කීප වරක් ම නිස්සෙත් ගැස්සී අවදි වුව ද කෙටිහාමිගේ අස්වැසිල්ල මත පළි පිත්ඳට වැටුණා ය. නැගා නිසා මේ ගැහැනිය මෙසේ ආරක්‍ෂා වී තිදන්නේ ඒ යන සිහිවිල්ල කෙටිහාමිගේ සිත වෙළෙන්තේ සිහිත් ආවර්තයකිනි.

කාලය නිසොල්වත් ය; ගමන් නොකරන ගාන ය. කුමක් හෝ විශේෂ, අදහන දෙයක් සිදු වීමට නියමිත බව ඔහුට හැඟී ගියේ ඉතා සිහිත් ඇඟ හිරිවැටීමක් ද සමගිනි. තම යටිසිත කී දේ සැබෑ ය. හෝ ව්‍යාන්තරය තුළ ඔහු මුල් වරට ඒ විස්මයජනක, මායාකාරී, කේතුක අත්දැකීමකට පිවිසිණි. ලියැද්දට ඉහළ ගන වන අරණ දෙසින් පෙළවෙන එළියක් දොළ පිචාව ආලෝකවත් කරමින් ගමන් ගන්නා සෙයකි. ඒ පුදුම සහගත දසුන ඔස්සේ ඔහුගේ දැස්වල තිබූ නිදිමත මුරමිනින් ම තුරන් වී ගිය අතර, ඔහු කලබල වන්නට වූයේ ය. මේ අදහන දෙය ඔහු කුඩා කාලයේ සිට සෙවූ දෙයකි. රාත්‍රියේ බෝ ගසෙන් බෝ ගසට ගමන් කරන දේවතා එළි පිළිබඳ පුදුම නිතෙන

කතා ඔහු කුඩා කල සිය පියාගෙන් අසා තිබුණ ද කිසි කලෙක ඒවා දූක තිබුණේ නැත. සැබැවින් ම එය දේවතා එළියක් සේ ය. එහෙත් ගමන් කරන්නේ පොළොවට ඉතාමත් ම කිට්ටුවෙන් බව හැගේ. ඔහුගේ ගත සීතල වී ගොස් අත් පුරා හිගඩු පිපෙනු හැඟුණේත් ඔහු වහා පිට්ඨි අමතන්නට විය.

“පිට්ඨියේ... පිට්ඨියේ... නැඟිටපං සිංගකට...”

ඇය ගැස්සී බියට පත් වී අවදි වූවා ය. ඇයට කිසිවක් සිතාගැනීමට හැකියාවක් නැත. ඇ තිඳි ලොවේ අඩක් ගිලී තිබූ සිය දැස් පිසදමුවා ය.

“උඹලට ආං අර එළිය පේනව ද කියාපල්ලා...?”

ඔහු ඒ දෙසට ඇගේ මුහුණ අතින් අල්ලා හරවා, රහසින් කතා කරයි.

“පෙ...පේනවා...”

ඇය වෙවුලමින් කී කල කෙටිහාමි වහා අසල අනපත ගා වස්පිහිය අතට ගෙන එය ඇයගේ අත තැබුවේ ය.

“උඹලා මේක අතේ තියාගනිල්ලා. හොල්මනක් අවතාරයක් නං උඹලටයි මටයි දෙන්නට ම පේන්න විදිහක් නෑ... උඹලා කොසිකටත් ඉතිපියෝ ගාතාව සිහියට ගනිල්ලා... පිරිත් නූලත් අතේ තියනවා නේ... මං බලන්නං මොකාදේ කියලා...”

ඇය බොහෝ සේ බියට පත් වී ඔහුගේ බාහුවෙන් තදින් අල්ලා ගනී. ඇයට කොළ ශාන්තා කෝරලේ නපුරු මිනිසුන් මතකයට එන්නට විය.

“උං ඇවිත් වද්ද...? අතේ මාව උංට අරං යන්න දෙන්න නං එපා...”

ඇ බැහැපත් වූවා ය.

“මාව අතෑරපල්ලා. උඹලට මං දෙන්නෑ කාට වත් ම අරං යන්න. අපි ජීවත් වෙන්නේ මෙතන නං, අපේ කුඹුර කියෙන්නේ මෙතන නං, මෙතන අපේ... මෙතන මොනව හරි සිද්ධ වෙනව නං ඒක අපි දැනගෙන ඉන්න උවමනා යි. උඹල බිය නොවී ඉඳහල්ලා. මං විපරං කොරන්නං. බිය වෙන්න කාරි නෑ. යම් මංතරේකුත් මගෙ මතක කියෙනවා...”

මුළු සෙමෙන් ඔහුගේ අත මුදා, දෝතින් පිහිය අල්ලාගන්නා ය. කෙටිහාමි සෙමෙන් පැල තුළින් එළියට බැස්සේ ය. ඒ එළිය වනයේ විශාල පෙදෙසක් ආලෝකවත් කරමින් දොළ සීමාවේ පහළට සෙමෙන් ගමන් ගනී. කෙටිහාමි ලියැද්ද ළඟට පිහිස එතැනින් සද්ද නොනැගෙන සේ පල්ලම් බැස ගත කළුවරේ ම කැකිල්ල ගස් ගොල්ල හරහා යාබද ස්වල්පයක් ගත මුලට ආවේ ය. දොළ කණ්ඩියේ මඩු ගස් අතරින් කැටකැල ගත මුලට ගසට මුවා වී තදින් ගස එළිය ක්‍රමයෙන් ලං වෙයි. ඔහු කැටකැල ගසට මුවා වී තදින් ගස අල්ලා ගත්තේ ය. එළිය තව-තවත් ලං වෙයි. ඔහු මඩු ගස් අතරින් දුටු දෙයින් පුළුඹයෙහුත් පුදුමයට පත් වූයේ ය. හුළු අත්තක් අතින් ගත් පුළුඹ දක්වා වැටී තිබේ. ඇතේ නුල් පොටක් නැත. මේ සුනියං දෙවියන් ඉතා වයසක් මිනිසෙකි. ඔහු කොණ්ඩය කඩා දාගෙන තිඳි. සුදු රැවුළු පටු දක්වා වැටී තිබේ. ඇතේ නුල් පොටක් නැත. මේ සුනියං දෙවියන් වත් ද සි ඔහුගේ සවි සිත කියයි. තමා කාට වත් ම වරදක් කර නැත. ඒ නිසා මය, වකිතය තරමට ම තිතේ ගත්තියක් ද ගොනු වී තිබේ.

හුළු අත්ත රැගෙන ආ අදහන මිනිසා දොළ අයිතේ වූ මහ ඉඹුල් ගස අසල නතර විය. ඔහු හුළු අත්ත ගලක් මත තබා ගස ළඟ නතර වී කුමක් කරන්නේ ද? කෙටිහාමි තව-තවත් විපරම් කරන්නේ ඉතිපිසෝ ගාථාවත් සිහින් මෙනෙහි කරමින් ය. එහෙත් එය පිළිවෙළකට සිතේ පෙළපැසෙන්නේ නැත. කැටකැල ගසේ අත්තක් නිසා ඉඹුල් ගස මුල හරි හැටි නො පෙනේ. කෙටිහාමි කකුලෙන් ඉස්සී සෝදිසි කරන්නට වූයේ ය. එහෙත් එක වර ම එතැනින් පහළට පය ලිස්සූ ඔහු කැකිල්ල ගස් ගොල්ලට වැටී ඒ ඔස්සේ රවුම් කුනක් පෙරළී දොළ අද්දර කෙටල ගාල්ලේ නතර වීණි. ආලෝකය රැගෙන ආ අදහන මහල්ලා කලබල වූයේ ඒ වෙලාවේ ය. කෙටිහාමිට දුන් කරන්නට ඇති එක ම දෙය කෙටල ගාල්ලේ නොසෙල්වී තිඳීම පමණි. තමා ළඟ වූ ගිනි හුළු පයින් පාගා නිවා දූමු අදහන මිනිසා කුණුහරුප කියමින් කැහසන්නට වූයේ ය.

"නොගේ මෝ ගන්න... අවලං අමනුස්ස බල්ලා... තෝ මා පස්සෙන් ආ බව මට දනුණා. වර මා ඉදිරියට ගෙරියා. පෙනී හිටු මා ඉදිරියේ. මට හැකිසි තෝ බඩු කුක්කෙක් ගානට මා පස්සෙන් ගෙන්නලා වැඩ ගන්න... ඒ මන්තර තියේ මා ළඟ... පෙනී හිටු මා ඉදිරියේ..."

කෙටිහාමි නොසෙල්ලී ම උන්නේ ය. මහල්ලා දිගට ම කුණුහරුප කියමින් කැහසයි. තතර අතේ ඇත්තේ අන්ධකාරය පමණි. ගසකින්

කොළ අහුරක් කැඩෙන හඬත් මහා ගුප්ත හඬකින් මන්තරයක් මැතිරෙන හඬත් කෙටිහාමිට ඇසෙයි. මේ නම් මිනිසෙක් ම ය. කෙටිහාමි තව දුරටත් නිශ්ශබ්ද ව ම සිටියේ ය. මැතිරිල්ල නතර වූණේ ය. දිගු නිහැඬියාවකි. කෙටිහාමි යමක් කීමට තීරණය කරයි. ඔහු වෙවුලන බව යටපත් කරගෙන තදින් දත්මිටි කා කටට විරිය ගෙන හඬ අවදි කළේ ය.

"මය ඇත්ත මනුස්සයෙක් නේද...? මං නං මනුස්සයෙක්..."

යළි මද වෙලාවක් නිශ්ශබ්දතාව පවතී. මොහොතකින් මහල්ලාගේ හඬ ඇසුණේ ය.

"කවුද තෝ, ඔබ්බිය ද...?"

කෙටිහාමි හැකි තාක් පැහැදිලි ලීලාවෙන් කතාකරන්නට විය.

"මම කෙටිහාමි කියලා මනුස්සයෙක්... ළඟ දී මේ කැලේ පදිංචියට ආවේ..."

මහල්ලා ඉන් සැහිමකට පත්වන බවක් නොපෙනේ.

"ඇත්ත කියාපිය ගෙරියා... තෝ මා මුළාවේ දාන්න ද තනන්නේ..."

"සමන් දෙවිහාමුදුරුවෝ සිහි කොරලයි මේ කියන්නේ. මං කෙටිහාමි. කොළොන්නා කෝරලේ ඉඳලා නිස්කාංසුවේ ජීවත් වෙන්න තියෙන උවමනාවට මේ බැද්දට ආ, ඉතිපිසෝ ගාතාව දන්නා මනුස්සයෙක්... ඉතිපිසෝ බහවා අරහං සම්මා සම්බුද්දෝ..."

මදක් නිහඬ ව උන් මහල්ලා කිසිත් නොදොඩා දොළ දියට බැස මුහුණ සෝදනු කෙටිහාමිට ඇසුණේ ය. අනතුරු ව හේ බිම තිබූ පන්දම යළි ඒ මේ අත වතා දල්වාගත්තේ ය. ඔහු කෙමෙන් දොළ හරහා කෙටල ගාල දෙසට ගමන් ගනී. කෙටිහාමි නැඟී සිටියේ ය. මහල්ලා කෙටිහාමිගේ මුහුණ ළඟට පන්දම කිට්ටු කළේ ය. ඔහු මනුස්සයෙකු බව සැක හැර දැනගත් හේ කතා කරන්නට විය.

"ටිකක් අහකට හැරියං... මං ඉන්නේ නිර්වස්තරො..."

කෙටිහාමි කැකිල්ලි හොල්ලි කරණය කර කැටකැල ගස ලගාව ගොඩ වෙමින් "ඔව්... මං ඒ වග දුටුවා..." යි කීවේ ය.

"ඉඳකිං විකාක්... කපිටි මුදලාලියගෙ කාසි පොත්කඩේ වාගේ එහෙට්ටයි භෙහෙට්ටයි වැනෙන මේකෙ ආයෙ බොට මොකක් ද අමුතු වෙන් දකින්න තියෙන්නේ...? ටිකක් ඉහත්තාවට වෙන්න මිල්ලි හස් දෙබලක මයෙ සරුං කඩමල්ලයි, අමුඩ කෙටියයි, මුලත් කොත්කතෙයි ඇයි, හිටු මං ඇන්න එන්න... මදයි ගල් ගෙඩි ගොඩේ තිබෙන ආවා... තාරි නැ... තාරි නැ... කතා කොරන්න මනුස්සයෙක් පුණගුණක් නේ... හිටුකො මං එනකං..."

ඒ කොටත් කිහිපයක් ලං කරමින් කෙටිහාමි මිදුලේ ගිනිමැලය දුටුවේ නෑ විය. මහල්ලා ගිනිමැලය ලග බිම ඉඳගෙන සිටියේ ය. දැන් හොඳට හොඳින් දල්වෙයි. කෙටිහාමි කැප්පෙටියා අතු කිප... කැප්පෙටියා දුටු විට දුටුවේ ය. පිටිවි පැල්කොටේ මුල්ලට වි... ඉඳකිං විකාක්... කපිටි මුදලාලියගෙ කාසි පොත්කඩේ වාගේ එහෙට්ටයි භෙහෙට්ටයි වැනෙන මේකෙ ආයෙ බොට මොකක් ද අමුතු වෙන් දකින්න තියෙන්නේ...? ටිකක් ඉහත්තාවට වෙන්න මිල්ලි හස් දෙබලක මයෙ සරුං කඩමල්ලයි, අමුඩ කෙටියයි, මුලත් කොත්කතෙයි ඇයි, හිටු මං ඇන්න එන්න... මදයි ගල් ගෙඩි ගොඩේ තිබෙන ආවා... තාරි නැ... තාරි නැ... කතා කොරන්න මනුස්සයෙක් පුණගුණක් නේ... හිටුකො මං එනකං..."

දුටු කතා කිහිප විටක් ම පැලතුළට දැස් යොමා විපරම් කරනු කෙටිහාමි දුක තිබුණේ ය. ඒ පිළිබඳ ව ඔහුගේ සිතේ තිබුණේ නොසතුටයි. කෙටිහාමි කලින් ම පැලට වැදී පිටිවිට එළියට නේන ලෙස ලපදෙස් දී තිබුණේ ය. සැක, බිය, තිගැස්ම කුමනාකාරයෙන් වත් පිටිව නොපෙන්වා කෙටිහාමි සාමාන්‍ය පරිදි කතා කළේ ය.

"ඉකිං කියමුකො බලන්න... කවුද හැබැටම මේ වැඩිහිටි ඇත්තා...?"

මහල්ලා උත්තර දෙන්නට එන්නේ උපාරුවෙනි.

"ඔහු ගැන කිව්ව ම මේ අටකලං කෝරලේ නොදන්නා කෙනෙක් නෑ කෙලං... මං හතිරිහං රාල. මං පුරසිද්ද වෙද-හෙදකංවලටයි ආකං කෙත් වැඩවලටයි."

එසේ කියා ඔහු යළිත් පැලතුළ විපරම් කරන්නට විය.

"කෝ? බවලත් මනුස්සයෙක් උන්නා නේද පැල ඇතුළේ...? මුදි ද...?"

"නාඳුනන අමුත්තෙක් රාත්තිරි තියා දවාලක ආවත්, ගැනි ගෙයි දොරට එන සිරිතක් තියේ යැ..."

කෙටිහාමි එසේ කීවේ යම් අමනාප ගතියක් ද මහල්ලාට දෙනන පරිද්දෙනි. මහල්ලා කකුල් කපන ගමන් කතා කරයි.

"ඉඳකිං නාමිබෝ... මේ වළ පයයි ගොඩ පයයි තියාන ඉන්න මට ද උඹ කියා දෙන්න එන්නේ...? වලතුකමකට ඇහුව නෙවෙයි බොල... අහගං... ගැහු වසි කොරන මංතර මං තරං දන්නා මිනිහෙක් මේ සපරගමු රටේ තවත් තිටියා නං ඒ නවදුන් කෝරලේ ජවුසං රාළ ඉතරයි මං... එව්ව බොහොම සුළු මංතර... ඒත් ගොඩියෝ... ඔය සමහර බවලතියන්ට මංතර මතුරමතුර ඉන්න ඕනැන්නෙත් නෑ... මයෙ එක ගැනියෙක් ගන්න මට උවමනා කොළේ මල් කපන පුංචි පිහියා තලේ ඉතර යි. නාහෙට නාහන කාලෙතේ හැත්... හැත්... හැත්... මේකිගෙ නම සොච්චොහාමි. හොඳ ඉදුණු හිඹුටු ගෙඩියක් කල්පනාවට ගං... මේකි ආං ඒ පාට යි..."

මේවා ගෙවල්වල කතා කළ යුතු දේවල් නො වේ. ඒත් මහල්ලා කතාවට ඉතා රුසියෙක් ය යන වග හැඟුණෙන් කෙටිහාමි සිහින් සිනාවක් නැඟුවේ ය. කතාවේ ඉතිරිය කීමට එය මහල්ලාට හොඳට ම සැහුණේ ය.

"මේකි... ඒ කිව්වේ ඔය සොච්චොහාමි දුරින් දුරට ඇඟිරිඇඟිරි ඔමරි පපා හිනා වෙනවා. මුණට මුණගැහුණ ම වුකවාගෙන මඟාරිනවා... ඇයි යකඩෝ මේක ඉවසැහැකි ද? දවසක් මං මාන බලලා තතර කොරගත්තා ඉන්නියරක් උඩදි, පිහිය උළක් කොරලා ඇහුව 'තෝ මා එක්ක එන්න කැමති ද, නැත්තං මැරුං කන්න කැමති ද?' කියලා. මේකි දුන්නෙ එක උත්තරයයි. ඒ මොකක් ද? 'අතේ හතිරිහං අයියණ්ඩි-යේ, ආවත් ඔය සේර අක්ක ඉන්න පැලේ නං මට ඉන්න බැහැ'යි කියාපි. ඉතින් හදහල්ලාකෝ තව පැලක්. මං මොකද කොළේ? මං මළ කපන කිතුලක් තිබුණා ගෙට පේන-නොපේන දුරින්. මං ඔතන හැදුවා වාඩියක් වගේ එකක්. ඒකට වරිවිටි ගැහුවෙ ඒකිට මුල් ප්‍රමයත් හම්බු වෙලා ටික දොහක් ගියාට පස්සෙං පහුයි මං..."

ඉවුමට කපන ලද කොළපතකට, නැම්බු කොස් ඇට ය. වල්පයක් සහ කැකුණ දළ දමා පුණු දිය ඉස මහල්ලාට පිරි නැම්බු කෙටිහාමි තමාගේ පත අතට ගත්තේ ය. ඉන් කොස් ඇට දෙකක් අතින් කුඩු කර අසල ඇටඹ ගස මුල තැබූ පෙනි ගල මත කඩන විට ද ලෙහෙන්හු දෙදෙනෙක් ඒ අසල ගැවසෙමින් සිටියහ. හෙල්ලා ඒ දෙස බලා සිටියේ සන්තෝෂයෙනි. ඒ වන විට තමන්ලා වෙහි පැමිණි කතන්දරය කෙටිහාමි විසින් මහල්ලාට කියා තිබිණ.

"මොන තැනක උසන්න, මොන තරං කාලකණ්ණි ය කිවුවන් ම. නං හොයියේ මගේ ලෙයින් උපන් එකියක් ඒ විදිහට එකළුකාගේ දෙන කුලපුරු රෝවා ගන්න පංඝාරිතු කොරන්නා..."

සව්වි ද ගේ මුල්ලට ඒ කොස් ඇට බුදින ගමන් කතාවට ඇහුම්කන් දී සිටියා ය.

"යං කිසි නාමිබෙක් - නැම්බියක් උංගේ මනාපෙන් ආලවන්නකොමේ පැටලිලා පදුරු ගැන්නිලා ඒ රහස් වෙඟා නැටිලි කොරගන්නට ම. නං ආහක් ඇරල බලන්නා. ඒත් බොලා, ඔහොම තිටට වැඩ කොරනවට වඩා හම්බු මි ඒකිම බෙල්ල මිරිකලා, තමනුත් කැලෑ වැදිලා නියගලා අලයක් කාලා ගහක් මුල හාන්සි වෙන-එක. කාරි නෑ... කාරි නෑ... මොන දේ උණත් තොපි දූං මේ ඉන්නෙ යස අගේට!"

මහල්ලා වට-පිට බලා සන්තෝෂයෙන් කතා කරයි.

"තොපිට ම කියලා ගහක් යට හරි නවාතැන්පොළක් තියෙයි; කුහුරක් ය කියන්න ලියැද්දක් හරි තියෙයි; පොල් පැළහැට්ටක් තියෙයි..."

"නියගය අල්ලලා අපේ අස්වනු යායවල් පිටින් පිදුරු වෙලා ගියා. මං අප්පුව්වා ලෙඩින් ඉන්න ගමං ගොයම් ගහෙන් ගහට ඇවිදලා බොල් නොවිච්චි වී ඇට හොයල තොයල එක්කනු කොරලා මයෙ අත කියාපු වී අහුර... අතේ ගහක්-ගලක් වාගේ උන්නු මයෙ අප්පුව්වා..."

කෙටිහාමි එසේ කියා සුසුමක් හෙළා මඳක් කල්පනා කරමින් හිඳ යළි කතා කරන්නට වූයේ තරමක් පිබිදුණු සිතකින් ය.

"අපි මමතැට ඇවිත් පළමු රාත්තිරි නොසැහෙන්න වරුසාව වැස්ස ද දොළ ගලනවා ඇහුණා මහ බයානක විදිහට. පහුවදා උදේ දොළ අද්දරට ගියා ම ඔය පොල් පැළහැට්ට ගං වතුරට ගහගෙන

ඇවිල්ලා රැදිල තිබුණ කෙටල ගොල්ලේ. මට ඒක දැක්කම බොහොම ආසා තිබුණා. අපි ඒක ගෙනැල්ලා ඇටඹ ගහ හෙවනේ තියලා තිව්වා. කුහුර වැපිරුවට පස්සෙං පහු ඕක කුහුර ළඟ තිටෙව්වෙ මේ පිවිටිගෙ අත් දෙකෙන්..."

"පංකාදු යි බොලං...! උඹලා ඒ පොල් ගලක ගහලා පළලා පොල් ටිකයි පැළපියයි කැව නං මොක ද වෙන්නේ...? ඒක එතැනින් අහවර යි. ඒත් උඹලා ඒක තිටෝලා. දූං උඹලට පොල් පැළ හැට්ටක් තියෙනවා. මේකෙං තව පරම්පරා දෙක-තුනකට පොල් බුක්ති විදින්න පුළුවං... පංකාදු යි බොලං...! පංකාදු යි...!"

කෙටිහාමි ආඩම්බරයෙන් පැල දෙස බැලුවේ ය. පිවිටි ද කෙටිහාමි දෙස බැලුවා ය. ජීවිතය පිළිබඳ තිබූ අප්‍රමාණ බය දැන් ඇ කෙරෙන් ක්‍රමයෙන් පහ ව ගොස් ඇත්තා සේ ය. සිනාවට සමීප ප්‍රසන්න බවක් ඇගේ මුහුණේ හටගෙන තිබේ. ඇටඹ ගස මුලට අවිච්චියෝ දෙදෙනෙක් ද පැමිණ ආහාර අනුභව කරමින් තිබිණි. බඩ පුරවාගත් ලෙහෙන්හු යුවළ ඇටඹ ගසේ ඉහළට දුවති. යළි පහළට දුවති. කෑම කා අවසන් වුණු මහල්ලා කොළපත් ගොටුවෙන් වතුර බී කතා කරයි.

"මං කීප වංගියක් ම දැක්කා ඉලංදාරියෝ... උඹ වං අත ආංබං කොරන්නෙ තිරවෙච්චි ගතියකින් වාගේ..."

"ආපු මුල් දා රාත්තිරි පත්තෑයෙක් කැවා, ගරුඬෙක් මයෙ තිනේ."

කෙටිහාමි එමත දිගහැර යළි හකුළා කීවේ ය.

"ඡම්. ඒකට ආයෙ අමුතු අමුතු බේත් උවමනා නෑ. අන්න අර දොළ පහළින් හබරල කොළ කැල්ලකුයි අල කැල්ලකුයි ගෙනත්, විට කන හුණු කළඳක් එක්කාපු කොරලා උඹගෙ හරි මායියාගේ හරි මුත්තරා බිංදු තුන-හතරක් එක්කලා අඹරලා කෑමුකේ ගාහංකො..."

කෙටිහාමි ගෞරවයෙන් යුතු ව "එහෙමයි" කියා ඒ බෙහෙත මතක තබා ගත්තේ ය. මහල්ලා විටක් සපමින් තම කොක්කනයේ වූ හුණු කිල්ලෝටයෙන් හුණු කළඳක් බුලත් ඉරුවක ඔතා කෙටිහාමිට දුන් අතර කෙටිහාමි එය දෝතින් ගත්තේ ය.

"ඔය කුඩැල්ලා සමහර බවලතියන්ට විසයි. උඹේ මායියගෙ කකුල් කෙටි දෙකේ තියෙන දඳ පළ කුඩැල්ලො කාපුවා වෙන්නැති මයෙ තිනේ..."

මහලලාගේ අවධානය පිළිබඳ කෙටිතොම්ම පුද්ගල සිතුවමක් ය. පිළිබඳ පැළතුළ සිටි ඉතා අවධානයෙන් අයා සිටියා ය. මහල්ලා දිගට ම නිසාගෙන යයි.

"හොරකා දළ වීකක් කඩාගෙන ඇවිල්ලා වද කහ අලයක් එක්ක දිග පුණි පියවීමක් කවලං කොරලා අඹරලා ගාහල්ලා. තුන් දොහක් නැතම ගදා. වද කහ තියෙයි මය දොළ අද්දර. උඹලා මේ වනත්තවේනා එවක් වෙන්කේ ගේ එවෙට අමු කහ, මුරුංගා, කරපිංචා, ගදක්, කොතොඹ, කොතොම්බා කාරිය වවා ගනියවු. ලියැද්ද පහළ වත්කවෙ ජන වද කහ පදාරක්, කොහිල පදාරක් වවාගත්තට කාරි නැ. කෙත සියා ගිනියවු ඉඳුණු රබ්බට හෙටියේ ලෙල්ලේ කියන පැහිරක් යසයි කෙටි වීසට කාරිය."

එසේ කී මහල්ලා යාමට නැගිටිමේ ය.

"හං, ආපේ වීක දොහකින් නැගිලි පැළයක්, දෙති පැළයක්, අත්තාසි පැළයක්, ඉඳුණු පැළයක් හෙට අරගෙන එන්නංකො හොඳ වැන්නා..."

කෙටිතොම්ම අදහසක් පහළ විය. ඒ මේ වටීනා අමුත්තාට වැද පත්තුවේ ය. ඔහු වෙට බිතුමේ ය.

"පුළුවන් වෙතෙ වෙහල්ලා. මේ ඇත්තා යන්න කන්නවා. ඇවිත් පානංකාරල්ලා..."

කෙටිතොම්ම පහත් වී මහල්ලාට වැන්දේ ය. පැළතුළ සිට පැමිණ පිළිව ද ඔහුට දණහසා පැක්දා ය. මහල්ලා ඊට "හම්" කී ය. ඔහු ඇටහ ගහ දුගින් පල්ලම් බිහිද්දී කෙටිතොම්ම ද ඔහු පසුපස වැටුණේ ය. ඔහුට තම එක් පැනක් ඉතිරි වී තිබේ.

"එසේ දහනැගිටිම යි ම. මේ අනන්තේ... හැබැට ම ඊයේ රාත්තිරි කොනට ද ඒ හොයාපු බේතා..."

මහල්ලා දොළ දෙකට පල්ලම් බිහින ගමන් ම කතා කරන්නට විය.

"මං පුංචි කෙල්ලගේ හිං කොල්ලට තදේට කක්කල් කැස්ස. එකට පිහිහොකු පල්ලියා මිනු හෙකින් පොත්තක් ගලවාගෙන, මංතරයක් කියනවා ඒක මතුරලා හිංවානෙ බෙල්ලෙ එල්ලන්න මිනි. රාත්තිරි නිව්වස්තරො තමයි පොත්ත ගලවන්න මිනි... ඒක කෙමක්... එත් නර දැකැයි: දුටුව පස්සෙ කෙමකිං පලක් තියේ යැ..."

කෙටිතොම්ම ඒ කතාවෙන් පසුතැවෙන්නට විය.

"අනේ මං ඒ වගක් දැනගෙන පිපරං කොළා නොවෙයි මන්න..."

"හරි හරි ඉලංදාහියෝ... කවුද ඉතිං උඹට දොසක් පංගාර්තු කොළේ..? දං කාරියක් නැ. තව බේතක් මගේ මතකේ තියෙයි."

ඔවුහු දොළ අද්දරට පැමිණ, ඒ මහඉඹුල් ගස අසල නතර වූ හ.

"මේ ඉඹුල් ගසේ මනුස්සයෙක් එල්ලිලා මියැදිලා තියෙනවා මීට වරුස ගණනාවකට ඉස්සර. මට කිව්වෙ අපේ අප්පුවවා. මේ දොළ පොතුවිල් දොළ. ඒ කාලේ මහ අධිකාරංවරු ගිය අඩි පාරක් තිබිලා තියනවා මේ දොළ අසින දිගේ. අපේ අප්පුවවාත් දවසක් මෙනතින් ගමන් කොරල තියෙනවා. නිකංම නෙවෙයි, කවුදෝ දිපු ගෝණ මස් ගානෙකුත් ඇන්න. ඉඹුල් ගසේ මේ සිද්දේ දෑක්කට පස්සෙ උංද ඒ මස් ගානෙන් මේ ඉඹුලෙම අත්තක එල්ලා තියලා යන්න ගියාලු. උංද මියදෙනකං මේකට කිවුමේ 'මස්ඉඹුල' කියල..."

ඒ වර්තා ආගන්තුක හෙළ මිනිසා නික්ම ගොස් තුන් වන දිනයේ ගිනියේ ද අවසානේ ගොරක දළ, වද කහ, යුණු කල්කය පිවිටියේ දෙකකුල්වල හැටි කෙටිහාමි අතට ගත්තේ ය. පිවිටි පැයුරේ ඇල මිනිදි, ලිහිල්ල හෙ දල්වෙන තෙළුම් ගෙටියේ බැයකින් තනා දොරණ කෙල් දමා දල්වූ පහතේ වූ නිල් පැහැති දල්ල නිව් යෑමට ආසන්නයේ එතැනේ තරු රළියට සමාන ලා එළියකි.

කෙටිහාමි පෙහෙත් බෙහෙත් කල්කය පිවිටියේ කකුල්වල හැසු සවන් අත්තේ ය. පිවිටි සිටින්නේ නින්දේ නොවන බව කෙටිහාමිට දැනේ. හා උදේ ලියැද්ද අසල පොල් පැළය ළඟට වී තනියම තැනැත් ප්‍රමුක්ත අයුරු කෙටිහාමි දකි යිබුණේ ය. ඒ වගේ ම වැරදික නොයම් නැල දෙස බලා ඇ සිතා සෙත අයුරු ද කෙටිහාමි දුටුවේ ය. ඒ සැහැල්ලුව ඉතා මත් ම පරිස්සමින් ආරක්ෂා කළ යුතු කැපී බුහු කල්කයා තෙල් ය.

යම් ම අයුරු පුදුම දේ සිදු වූයේ මේ සවස් කාමයේ ය. දොළට බැස දිස් නාගත් කෙටිහාමි සරම් සෝදා වේළෙන්නට අවිවේ දමා අවටිස පිටින් ලියැද්ද වටා ඇවිදීමින් උන්නේ ය. පිවිටි දිය නෑම සඳහා දොළට ගියේ කෙටිහාමි පහත සරම් ඇඳගෙන ය. ඒ එසේ සිදු වූ පළමු අවස්ථාව යි. නමා මේ ගැහැනියට අයිති පිරිමියා ය යන සිතිවිල්ල ගලක කෙටවා වැනි හැඟීමකින් සිත පිරි යනු කෙටිහාමිට දැනිණි.

සවස ලියැද්ද පහළ මඩ ගොහොරුවේ කොරතෝවියක් නැති ව නැවු, දහලු, පෙම් කෙරු දිය බලු යුවළ දෙස බලා ඇය සිතා පුණා ය. පසු ව දිය බල්ලා විසින් දිය බැල්ල ග්‍රහණයට ගෙන උනුන් අතර ඒ ජීවිත ඇවිණුම් කාරිය සිදුවන වේලාවේ නම් ඇය බිය වී ඉවත බලා ගන්නා අයුරු කෙටිහාමි දුටුවේ ය. යළි හැන්දෑවේ ලිප ළඟ දී කුකුළු කවිකත මෙන් දෑ කනිවම සිතාසෙන අයුරු කෙටිහාමි ඇටඹ ගස මුලට වී දක-බලා ගත්තේ ය.

රාත්‍රිය තව-තවත් ගත වේ. දොරණ තෙල් පහන් දල්ල නිව් යෑමට මෙන් දඟලයි. කණමැදිරියෝ සේරම වාගේ ඇටඹ ගස පුරා දල්වෙති; නිවෙති. අද උන් සේරෝම ඇටඹ ගසට ම එක් වූ කරුණ කිම...?

කොරවක්කෝ තුන්-තතර දෙනෙකු දොළ සීමාවේ කැගයන්නේ නිකම් පුරුද්දට වගේ ය. ඒ නැති ව උන්ට යම් අනතුරක් නිසා නම් නොවේ. ගත වූ දින දෙක-තුනේ පිවිටි රාත්‍රියේ හිතෙන් බිය වී කැහැවේ නැත. ලියැද්ද සීමාවේ ඉහළ අහසේ කරු ඉතිරි තිබේ. දිවා කල තමා පොල් නොයන්නට දොළ දිගේ උඩතට ගිය වේලේ ඇත්තොඩ ගස් යායක උන් සමනලුන් රංවුව කෙටිහාමිට සිහි වූයේ ය. උන් සිරිපාදේ යන ගමන් විකකට නතර වුණා විය යුතු ය. පිවිටිට උන් ගැන කියන්නට තිබුණා නම් හොඳ ය.

පිවිටියේ දෙකකුල්වල සිරුවට බෙහෙත් ආලේප කළ කෙටිහාමි ඇගේ දණහිස්වලට ඉහළින් වූ දෑ කීපයේ ද බෙහෙත් ගල්වන්නට වෙයි. ළා නිල දොරණ තෙල් පහන් දල්ලට දිස් වූ ඇගේ කලට ඔහුට සිහි කළේ ඇත්තෝර දල්ලේ යටි පැත්තේ වූ ඒ අමුතු පැහැය යි. ඔහු ඒ ගැන සිතමින් කලවයේ කල්කය හා පිරිමැද්දේ ය. නිසොල්මනේ උන් පිවිටි එක්වර ම කෙටිහාමිගේ අත තදින් අල්ලාගත්තා ය. කෙටිහාමි සිතුවේ ඇය අත ගසා දමාමි කියා ය. එහෙත් එසේ වූයේ නැත.

* * *

පසුදා උදය ලඝ්ථාව පිරුණු හරි ම අමුතු එකක් විය. ඔවුන් හෝරා දෙක-තුනක් යන තුරුත් හරි හැටි මුහුණට මුහුණ බැලුවේ නැත. එහෙත් වෙනදාටත් කලින් අවදි වූ පිවිටි මිදුලේ වැටුණු කොළ අහුලන අතරේ ලියැද්ද වටා සන්තෝසයෙන් යුතු ව ඇවිදින කෙටිහාමිව දුටුවා ය. කොළ රොඩු අහුලා කොළපතට එක්කාසු කරන ගමන් පිවිටි ද නනිවම සිතා සෙනු කෙටිහාමි දුටුවේ ය. ඉර හොඳට ම ඇහැරි හෝරා දෙක-තුනක් ගත වූ නැත පිවිටි විසින් තැම්බූ කටු අල ඇහැරි හෝරා දෙක-තුනක් ගත වූ නැත පිවිටි විසින් තැම්බූ කටු අල කොළපත කෙටිහාමිට පිළිගන්වන වේලේ දී ඔවුන්ගේ ඇස් එකටෙක මුණගැසිණි.

කෙටිහාමිට එය අමුතු ම දවසක් වූයෙන් ලියැද්ද අසලට වී සුලභ අමතා කවියක් කීමට කල්පනා විය. මහ ගස් අතු මත හිඳ පල්ලම් බසින සුළං පුංචි ගොයම් ගස් නටවනු පෙනේ. සිය පියා හිතලතාව කී කවියක වචන කෙටිහාමිට යන්නමින් මතක තිබීණි.

වරෙං වරෙං සුළන්නේ
සුළං සුළං වරෙන්තේ
අපිව බලා යන්න වරෙන්තේ
අපෙ කුඹුර බලා යන්න වරෙන්තේ....

ඔහු සන්තෝෂයෙන් එහෙත් තාලයට ඇද පැද කියමින් ලියැද්ද වටා ගමන් කළේ ය. ළිප ළඟ උන් පිවිවි තනිවම සිනාසෙමින් එය අසා සිටියා ය.

03

කෙටිහාමි වනාන්තරයෙන් බොහෝ දේ සොයාගෙන විත් පිවිවිට කන්න දෙයි. මුලින් ම පිවිවි වමනය කරන සන්දියේ දී තැඹිලි පැළයක්, ඉඟුරු පැළයක් සමඟ අත්තාසි, මිරිස් සහ දෙහි පැළ ද හාල්සේරු හතරක් සහ කුරක්කං සේරුවක් ද රැගෙන පැමිණි හකිරිහං රාල මාමණ්ඩි ඇයට නියම කළේ සුමාන දෙක-තුනක් වත් හිඟුරල කන්න කියා ය. ඔහු කිවුවේ එසේ හිඟුරල කෑමෙන් ළමයා හොඳින් කුසේ පැළපදියම් වන බව ය. මේ සමයේ බවලත් ඇත්තියන්ට හිරි යක්ෂණියගෙන් සිදු වන කරදරවලින් ආරක්ෂා වීමට ඔහු නූලක් ද පිවිවිගේ ගෙලේ ගැටගැසුවේ ය.

ලියැද්දේ ගොයම් කපන ලද්දේ මෙයට සුමානයකට හමාරකට පෙර ය. පළමු අස්වැන්නේ වී සේරුවකට වඩා ප්‍රමාණයක් තිබූ අතර, කෙටිහාමි ඒවා ඊළඟ කන්නයේ වැපිරීමට බිත්තර වී ලෙස ගැනීමට නැබුවේ ය. පුංචි ගෙපැල කාටුව සුවඳින් පිරි පැවතුණෙන් ගෙපිළේ ඉඳගෙන බොහෝ වේලා ග කිරීමට හෙතෙම ප්‍රිය කළේ ය.

ගේ කුරුල්ලන්ට කන්නට වී කරල් හය-හතක් බිත්තියේ කොනක එල්ලන ලද අතර එක ම එක් වරක් පමණක් වල් උරෙකු නියරක පැත්තක් බිඳීම සහ මියන් කිහිප දෙනෙකු නියරවල සිදුරු කිහිපයක් සාදා තිබීම හැරෙන්නට ගොයමට සැලකිය යුතු හානියක් වූයේ නැත. කෙටිහාමි ලියැද්දේ කෝටු සිටුවා ඒවායේ පොල් ලෙලි කිහිපයක් ගැසුවේ ය. ඒවා යුධ කල ඒ හම්බාවන් යැ යි රැවටුණු මියන් ඉන් පසු නියරවල් බිත්තියේ දෙකෙකු මැස්සන්ගෙන් කුඹුර ආරක්ෂා කරගැනීමට ගොයම් කිරිවදින සමයේ ගොඩකිරිල්ල පොතු මුල් සතරක් ලියැද්දේ හතර සීමාවේ එල්ලන ලද්දේ හකිරිහං මාමණ්ඩිගේ උපදෙස් පිට ය. ඒ ගඳට ගොයම් මැස්සන් කුඹුරට ආවේ නැත.

බිත්තර වී ප්‍රමාණය ලියැදි පහක් හයක් තරම වැපිරීමට සෑහෙන නිසා තව ලියැදි පෙළක් සැදීමට කෙටිහාමි කටයුතු කළේ ය.

අත්ත ඔහුට මහා කරදරයක් ය. ඔහු එය විසි කර දැමුවේ ය. විලක්කුව ද නිව් ගියෙන් හේ කළුවරේ ම ගෙදර ආවේ ය. පිච්චි පෙර සේ ම වාඩි වී හිඳී. කිසිදු කතාබහකට ඇතුළු කැමැත්තක් නැති බව පෙනේ. කෙටිහාමි මඳක් ඇය විපරම් කොට යළි දොළ දෙසට දුවන්නට විය. මහල්ලා සැඟ පහර අයිනට ම විත් ඉන්නා අයුරු පෙනේ. මෙගොඩ වූ මී ගසක එගොඩ කරා නැමුණු අත්තක් අල්ලාගත් ඔහු කැගසයි.

"මට මේ මී අත්තේ එල්ලිලා ඔය පැත්තට එන්න පුළුවන් වෙයි. ඒත් බොලං මේ තරං ජලස්කන්දයක් මං මිට කලිං නං දැකලා නෑ. මං කොහොමිං හරි එන්නං. උඹ ගෙදරට පලයං මයෙ පුතේ..."

"හක්ඉළුවයි... බලාගෙනයි රත්තරං මාමණ්ඩියේ. කොරන දෙයක් කල්පනාවෙන්..."

මහල්ලා අත්තේ එල්ලි මෙගොඩට එන්නට වැර දරයි. කෙටිහාමි මොගොඩ සිට කැගසයි. වැහි පොද ඇඟට වදින්නේ බොරලු කැට මෙනි. සම විදගෙන යන සිතල ඇටමිදුලු හරහා ගමන් ගනී. ගේ දෙසින් පිච්චිගේ ළකෝනිය ඇසුණේ ඒ වේලාවේ ය. කෙටිහාමි කලබල වෙයි.

"රත්තරං මාමණ්ඩියේ ගැනි කැගහනවා..."

"ගැනි ගාවට පලයං පුතේ..."

කෙටිහාමි යළි හියක වේගයෙන් ගේ දෙසට දුවයි. ඔහු දකින්නේ පිච්චි සාලයේ පැදුරේ දිගා වී විලිරුදාවෙන් දඟලන අයුරු ය. චතුර කොළපත් ගොටුවත්, අමතර රෙද්ද සහ වස්තියත් ඇය තමාට ළං කරගෙන තිබේ. ඇය මරළතෝනි දෙද්දී මිනිසෙකු පත් වන අත්ත අසරණ ම තත්ත්වයට කෙටිහාමි පත් වී හිඳී. කළ යුත්තේ කුමක් ද යන්න පිළිබඳ කිසි දු අදහසක් ඔහුට නැත. ඔහු පිච්චිගේ හිය ළග ඉඳගෙන හැකි තරම් හිය අතගාමින් කැගුවේ ය.

"ඉවසහං මයෙ පිච්චියේ... ඉවසහං රත්තරනේ... සමන් දෙව්හාමුදුරුවෝ බලාගෙන ඇති මයෙ අම්මේ..."

පිච්චිගේ කැගැසීම නතර නො වේ. කෙටිහාමි උමතුවෙන් මෙන් ඒ මේ අත දුව, මිදුලට පැන, මිදුල කෙළවර වූ පහන් පැල අසලට දුව විත් ඊට වැද කටින් හුස්ම ඉහළ-පහළ ගන්නට විය. පහන් පැලේ

බුදු පිළිමයක් නොවූ අතර එහි තිබුණේ කෙටිහාමිගේ සහ පිච්චිගේ අත්වල තිබී පරණ වී කැඩී ගිය පිරිත් නූල් කැබලි දෙක පමණි. කෙටිහාමි පහන් පැලට වැද යළි ගෙට දිවුවේ ය. පිච්චි පෙර සේ ම අසිහියෙන් මෙන් එක දිගට කැගසයි.

හෝරාවක් වත් ඇය එසේ කැගසන්නට ඇත. කෙටිහාමි දැගලුවේ පිස්සු වැටුණු සතෙකු මෙනි. පිච්චි දෙකකුල් ඇත් කරගෙන දඟලමින් කටින් හුස්ම පිඹ මඳකට නතර වූයේ උගුලකට හසු වී පණ යන තුරු දඟලා අඩපණ වූ ඔලු දෙනක පරිද්දෙනි. ඇයගේ ගත අප්‍රාණික වීමට යන්නාක් මෙන් දැනුණු නිසා දෝ කෙටිහාමි වහා පැන කොළපත් ගොටුවෙන් චතුර ටිකක් මුහුණට ඉස ඇගේ පපුව පිරිමදිමින් කැගසන්නට විය. එසේ බොහෝ වේලාවක් ගත වුණු තැන්හි ඔහු ඇයගේ දෙකලවා අතර අත තබා බැලුවේ ය. එළියට ඒමට නොහැකි ජීවියා හිර වී ඉන්නා බවක් අතට දැනුණේ ය. පිච්චි පණ අදි. යමක් හෝ නොවීමට තව ඇත්තේ ඉතා සුළු මොහොතක් බව කෙටිහාමිට දැනුණේත් ඔහු යළි පිම්මේ දොළ ළඟට දිව ආවේ ය.

"හතිරිහං මාමණ්ඩියේ... හතිරිහං මාමණ්ඩියේ..."

ඔහු ළතෝනි දුන්නේ ය. සැඟ පහර සුපුරුදු සේ ම ගලයි. එහෙත් මහල්ලාගේ කිසිදු ශබ්දයක් නැත. කෙටිහාමිට තැබුම් ආවේ ය.

"බුදු රත්තරං මාමණ්ඩියේ... ගැනි පණ අදිනවා... මට මොනව හරි කියහං මාමණ්ඩියේ..."

ඔහුගේ කැගැසීම අඳුරේ ම ගිලි ගියේ ය. ඔහු හඬමින් ම යළි ගේ දෙසට දුවන්නට විය. කෙටිහාමිගේ සිතේ ඉතිරි වූ ඒ එක ම බලාපොරොත්තුව ඔස්සේ ගෙදරට යද්දී පිච්චි සිය අවසන් ශරීර ශක්තිය ද වැය කරමින් කැගසමින් - දඟලමින් සිටියා ය. කෙටිහාමි ඇයගේ දෙකලවා අතර වාඩි වී, මුවහත් තබා කහ චතුරෙන් සෝදා පිරිසිදු කර තිබූ වස්තිය අතට ගත්තේ ය. වෙවුලන දැකින් යුතු ව එය එතැනට ළං කළේ ය. එය කෙසේ සිදු වී ද යන්න හරිහැටි නිව්චි නැතත් ලේ විදුමක් සමඟ ළමයෙකුගේ කැගැසීමක් ඇසෙන කල කෙටිහාමි සිටියේ සිහි නැති වීමට ඔන්න-මෙන්න කියා ය. පිච්චිගේ කැගැසීම ක්‍රමයෙන් යටපත් වූ කල පැටවාගේ කැගැසීම වර්ධනය වන්නට විය. කෙටිහාමිගේ සිත පුරා බියත් - සන්තෝෂයත් සම සම

එ සිටින සේ පිරි කිවුණු අතර ඔහුට දැනුණේ තමාගේ පසුවේ සිර වූ විශාල යමක් සැහැල්ලු වී ගියා සේ ය. තව අතකින් තව යමක් පසුවේ සිර වී සනු දැනුණේ ය. ඒ පිරිවිගේ නියොල්මත් වීම යි. ඔහු පැටවා හඬද්දී ම යළි කොළපත් ගොටුවෙන් ඇයගේ මුහුණටත් ඇඟටත් වතුර ඉස්සේ ය. ඇය හුස්ම ගනී. කෙටිහාමි හඬන ළමයා පිරිවිගේ ළමට ළං කළේ ය. පියවුරක මුව හැටෙද්දී ළමයා ඉව අල්ලා හැඩින නතර කර සිය පළමු ජීවන සාරය උරා බොන්නට පටන් ගත්තේ ය. පිරිවි සිය දකුණකින් පැටවා තව මදක් තමාට ළං කරගත්තා ය. කෙටිහාමිට සැබවින් ම හුස්ම වැටෙන්නට වූයේ ඒ වෙලාවේ ය.

ගේ පුරා ලේ ගලනු දුටුයෙන් කෙටිහාමි අමතර රෙද්ද ගුළි කර පිරිවිගේ දෙකලවා අතර සිර කළේ ය. ඔහු තවත් සැහෙන්න වේලාවක් ගැහැනියක් පැටවෑන් වැලඳගෙන හද ගැස්මෙන් යුතු ව උන්ට උණුසුම සැපයුවේ ය.

කෙටිහාමි යළි දොළ ළඟට දුවගෙන එද්දී ද වැස්සේ අඩුවක් නො වී ය. එහෙත් ඒ කරුමක්කාර දේ සිදු වී ඇති බව ඔහුගේ සිතට දැනුණේ ය. ඔහු අප්‍රමාණ වැර යොදා කැඟුවේ ය.

"මගේ රත්තරං බුදු හකිරිහං මාමණ්ඩියේ..."

* * *

සුදු එළිය වැටී තිබේ. හාත්පස පරිසරය ළා සුදු පාට හිනායක් මෙනි. පෙරට වඩා පිරිසිදුවට පොතුවිල් දොළ ගලා බසී. දොළ අයිනට වන්නට තිබූ ලියැදි පෙළේ නියරවල් සේදී ගොස් ය. ඉතිරි ලියැදිවල ද වැළි පිරි ගොයම් පැළ වැසී ඇති බව කෙටිහාමි දුටුවේ ය. වේල්ල බැදී ගොස් තිබේ. ඒවා යළි ගොඩනැඟිය හැකි නිසා ඔහුගේ සිතේ ඒ ගැන අමුතු දුකක් නො වේ. කෙටිහාමි විසින් ලෙසින්

මාණික්‍යාටත

පෙඟුණු රෙද්ද දියේ ඔබා සෝදන්නට විය. වස්පිහිය ද දියේ ඔබා සේදුවේ ය. දොළ පහළ මී ගසේ කැඩී ගිය අත්ත ඔහුට පෙනෙද්දී හිත පත්තු වී ගියේ ය. මහල්ලා එල්ලී හිඳ ඇත්තේ අඩි දහයක් යමණ උස අත්තක ය.

පෙරදා රාත්‍රියේ ඒ බිහිසුණුකම් ඔස්සේ හිමි වූ වස්තුව ගෙදර අත්-පා ගසමින්, කැගසමින් පසු වේ. අහිමි වී ඇත්තේ මේ මහා වන භූමියේ දී තමන්ට හමු වූ පළමු උදාර මිනියා ය; ජීවත් වීමට වටිනා අමුසද කියා දී, පිරිවිට ළමයා ලැබීමට පහසු වේවා යි පතා රඹුක් ඉස්ම නැඹිලි වතුර සමඟ මුසු කර බීමට නියම කළ වෙදදුරා ය. පෙකණිවැල කැපීමට වස්පිහිය කහ වතුරෙන් සෝදා තබාගන්නා ලෙස උපදෙස් දුන් වැඩිහිටියා ය; ළමයා උපදින දා තමා සමඟ දුක සැප බෙදාගැනීමට දුර ගෙවා ආ ඥාතියා ය.

රෙදි කැල්ල සහ මිහිය සෝදා ගලක් මත නැමූ කෙටිහාමි මී ගහ ළඟට පියවර මැත්තේ ය. ජීවිතය යනු කොතරම් බිහිසුණු දෙයට මුහුණපෑමට සිදු වන පුද්ගලයක් ද යි ඔහුට කල්පනා විය. එහෙය දොළ කණ්ඩියේ මුලින් ම මහල්ලා උන් තැන ගොඩපර ගහේ එල්ලා ඇති යමක් කෙටිහාමි දුටුවේ ය. ඔහු වහා දොළ තරණය කොට ගොඩපර ගහ ළඟට ආවේ ය. රෙදි උරයක් ගසේ එල්ලා තිබිණි. එය මහල්ලාගේ බව ඔහු හඳුනාගත්තේ ය. ඔහු එය විවර කළේ ය. එහි වූයේ නැඹිලි ගෙඩියක්, හිනටි තාල් මීටක්, රතඹලා මල් මීටක්, බුලත් කොළයක එතු කල්කයක් සහ තවත් මොනවා දෝ බෙහෙත් යැ යි සිතිය හැකි කොළ-පොතු වර්ග කිහිපයකි. ඔහුට හැඬුම් ආවේ ය. ඒ උතුම් මිනියාගේ දේහය සොයාගෙන ඊට ගරු කොට මහ පොළොවේ භූමදානය කළ යුතු යැ යි සිතූ කෙටිහාමි දොළ කණ්ඩිය දිගේ පහළ පෙදෙස විපරම් කරමින් දුවන්නට විය.

ජීවත් තියෙයි පත්සල්වල. ජීවත් ඉල්ලාන එමු. උඹලට දං ඇවිදින්න කරන්න පුළුවන් තේද පිවිටියේ?"

"පුළුවං..."

"ත්මි. එහෙමනං දොහකිං, දෙදොහකින් යමල්ලා ගිහිං එන්න..."

* * *

"අපි කෙල්ලට ගුණාදරී කියමු ද? ඒ නම වල්ලඟා ගහල මිකැදිවිටි ගෙහ පුංචි අම්මාගෙ නම. ඒ ගැනි තමයි මෙ වුල්ලට උණු දා මට දනවුකුකං දුන්නේ. ඒ නිත්දා ඒ නම කෙල්ලට කිව්වට උඹලගෙ අමනාසෙක් නෑ නේද?"

පිට්ටි එසේ ඇසුවේ එක් හැන්දෑ වරුවක කෙටිහාමි කුඹුරේ සිට අවුත් පිළේ ඉඳගෙන දැරිය සුරතල් කරමින් සුළං අමනා කවි කියමින් ඉන්නා විට - පිට්ටි කුස්සියේ සිට ගෙටිවුට ආවේ කෙටිහාමිට කිතුල්වි කැඳ පොල්කටුවක් ද අකැනි ව ය.

"ත්මි... මං මොකට අමනාප වෙන්න ද? ඒ නම යසයි. ගුණාදරී... යසයි. යසයි. ඒක අපි තව දුනුං තේරුං ඇති කෙනෙක්වත් කියා තියන එක හොඳයි නේද? ගොඩකේල රජ මහා විහාරෙට තිහිල්ලා ආවොත් මොකද? හාමුදුරුවන් වහන්සේට ඒ නමත් කියලා අපුත් හාල් දානෙකුත් උයාපිහාගෙන කෙල්ල පැටියත් අරං යමල්ලා. හකිරිහං මාමණ්ඩිට පිං සිද්ධ වෙච්චාවයි කියලා දානෙ ටික පිළිගත්තමු. මගෙ අප්පේ ඒ රත්තරං මනුස්සයට සිද්ධ වෙච්ච දේ. මට ඕන කළේ මිනියේ රොඩ්ඩ හරි හොයාන පාංසකුලේ දීලා මහ පොළොවේ වළ දාන්න. හෙච්චා... හෙච්චා... මිත්... ගහගෙන යන්න ඇති දියබඩ මේ පත්තුව දිහැට ම. සුවල්ප ගං වතුරක් යෑ ඒක..."

කෙටිහාමි එසේ කී කල පිට්ටි ද "පව් දෙයියනේ..." යි කීවේ කඳුළක් ඉනු දැසින් ය ගේ ඉදිරිපිට ඇටඹ ගසේ සව් කළ ලෑලි කැල්ලට දමූ බත් භූළි කන්නට රැමිණි තරුණ පිරිමි ලේනාට බෙහෙවින් බඩගිනි වී තිබේ. ලෙහෙණිය ලාල්ල කොන හිඳගෙන තම නියපොතු සුද්ධ පව්ගු කරගනිමින් සිය හිමියා ආහාර ගෙන අවසන් වන තුරු රැඳී හිඳී.

"කෙල්ලට පිළිපපු රජ භූළිය යසෝදරා කල්කෙයි උවමනායි නේද?"

වංගෙඩියේ දමා කොටාගත් අලුත් සහල් පිය පොලොස් ඇඹුලක්, කුඹ කරවිල වැංජනයක්, මියන දලු වැංජනයක්, ලේන හතු මැල්ලුමක් සමඟ මී තෙලෙන් බදින ලද කර කොළ බැදුමක් සහිත ව සුදානම් කරගත් දාහේ වේල අලුත් ම කොළපතක ඔනා වේටැල් පෙට්ටියේ දමාගත් කෙටිහාමි - පිට්ටි යුවළ ගුණාදරිය ද වඩාගෙන ගොඩකවෙල රජ මහා විහාරයට යති...

ධම්මදින්න නායක හාමුදුරුවන් වහන්සේ දානය පිළිගෙන රැමිපිට විහාරය ඉදිරියේ ඔවුන් හිඳුවා බණක් දේශනා කළහ. මිය පරලොව ගිය නම පියාණන් ද හකිරිහං මාමණ්ඩි ද සිහි කළ කෙටිහාමි තම කුඹුර සහ පුංචි පවුල ගැන ද කල්පනා කළේ ය.

"උඹලා පිළිගන්නාපු දාන පතේ තිබුණු ඔය කර කොළ බැදුම හංදා මට සිහි වුණු කතාවක් මං කියන්නං උඹලට..."

උන් වහන්සේ කී ඒ විශේෂ කතාව ඇසීමට කෙටිහාමිලා ගෞරවයෙන් සැදුණි - පැහැදුණි.

"බොහෝ ම ඇත අතිත පුරාණ කාලේ... මං මේ කියන්නේ වළගම්බා රජ්ජුරුවන්ගේ කාලේ. අපේ මේ රට මහා නියංසායකට මුණදීලා තියෙනවා. පොත-පතේ ඕක සඳහන් වෙන්නේ 'බැමිණිනියා සාගතේ' කියලා. කුඹුරු ගම්බිම් පාළුවට ගියා ම කන්න දෙයක් නැති ව ගම්වල උන්තු මිනිස්සු උන්තු තැන්වල ම මියැදිලා තියෙනවා..."

කෙටිහාමිට "අනේ අපොයි!" කියවිණ. පිට්ටි ඇස් දෙක ලොකු කරගෙන, කට ඇරගෙන අසා සිටියා ය.

"වෙන එකක් නිසා භාමුදුරු ගොල්ලන්ටත් වළඳන්න හාල් ඇටයක් කරමි නෑ. උන්නාන්සෙලන් උන් හිටි තැන්වල ම අපවත් වෙලා වැටෙනවා. ගැහු, මිනිස්සු, ඇබ්බෙං උන්, හරකාබාන මේ සේරම බුරුතු පුටි, මියැදෙනවා... රජ ඇමැති ගොල්ලන්ටත් කොරන්නයි කියලා පුටි ම දෙයක් නෑ. උන්දලන් ඇවිදැවිද දහ අනේ කල්පනා කොරනවා..."

මෙවැනි දේක දී හිත හදාගෙන එකට මියැදීමට තමාට මිනිසෙක් හිඳි, ළමයෙක් හිඳි, එහෙත් සිය මවු නම් මෙවැනි වේලාවක දී තනි වනු ඇත. පිච්චිට සිය මවු සිහි විමෙන් හැඬුම් ආවේ ය. ඒ වග දුටු භාමුදුරුවන් වහන්සේ සිය කතාවේ සාර්ථකත්වය හේතුවෙන් තව තවත් උනන්දු වූ හ.

"කලිං කලට එක එක අපල-උපද්දරව... මෙව්වා කලිං කියලා එන්නෑ. හිටි බමං එනවා පරදේසක්කාරයෝ වගේ... හිටිගමං එනවා... ඒ ආහම කාබාසිනියාවම තමා ඉතිං..."

කෙටිහාමිට කරබාගෙන අසා සිටීමට නොහැකි විය. ඔහුට අසා දුනන්කැහේලා දේවල් තිබේ. ඒ වාගේ ම සිහින් පපුවේ ගැස්මක් ද තටගෙන තිබේ.

"පිංවන්න භාමුදුරුවනේ... එහෙවු වේලාවකට ගන්න වී අටුවක් ඉතිරි කරගෙන උන්නු එක ම ගොවියෙක්වත් ඉඳල නැද්ද මේ මහ පොළොව මතුපිට..."

"අහපල්ලකෝ කතාව... රටේ පුරසිද්ද ධාන්‍යාගාර දෙකක් තිබුණාලු නේ... එකක් අනුරාධපුරේ. අනික තිස්සමහරාමේ... අනුරාධපුරේ භාමුදුරුගොල්ලංට මේක ආරංචි වෙලා උන්නාන්සේලා වඩිනවා තිස්සමහරාමේ දිහාට... තිස්සමහරාමේ උන්නාසෙලාත් ඒ වාගේ ම වඩිනවා අනුරාධපුර දිහාට... දවස් ගානක්... මේ දෙකාංවෙ මහදී මුණගැහුණා. එතකොට යි දන්නේ මේ ධාන්‍යාගාර දෙකත් විනාස වෙලා ය කියලා..."

කෙටිහාමිට කෙළ හිඳුණේ ය. පිච්චි ඔහු දෙස බලා උන්නා ය.

"ඉතිං මේ දෙකාංවෙහුත් මහ හුගක් ඒ ඒ තැන්වල ම අපවත් වුණා... බොහොම පුළු පිරිසක් කර කොළ වළඳලා ජීවිතේ බේරා ගන්නා ය කියලා කියවෙනවා... ඒක කල්පනාවට ගනිල්ලා... එහෙවු

සේස්ට ආහාරයක් තමයි උඹලා දානෙ පතට පිළිගැන්නුවේ..."

කෙටිහාමිගේ සිතට දෙනුණු සන්තෝසයේ කෙළවරක් නැත. අමුණු බැඳ සිය කුඹුර තව-තවත් සවිමත් කොට, හැකි තරම් වී රැස් කර තබාගත යුතු බැව් කෙටිහාමි සිතට ගත්තේ ය. යම් හෙයකින්, යම් දාක පොතුවිල් දොළේ දිය සිඳුණොත් ඊළඟට කුමක් කරන්නේ ද යන්න පිළිබඳ ගෙදර ගොස් කෙටිහාමි සමඟ කතා කරන්නට වුවමනා බව පිච්චි සිතට ගති.

ඔවුන් තව බෝ වේලාවක් ගැවසී පන්සල් හමියෙන් කරන්න පාරට පිවිසෙන කල බර මලු මසවාගෙන ගමන් ගන්නා තලතුනා මිනිසෙකු, ගැහැනියක සහ ගැහැනු ළමයෙකු දුටුවෙන් පළාත හුරු-පුරුදු මේ මිනිසුන්ගෙන් ද යම් යම් දේ දැනගත හැකි යි කෙටිහාමි කල්පනා කළේ ය. ඔහු ඉක්මන් ගමනින් ගොස් මිනිසා අමතන්නට විය. පිච්චි ගුණාදරි වඩාගෙන අසල වූ කණුමැල්ල ගස සෙවණට විය.

"නමුත්තැහේලා මේ බර උස්සාගෙන කොහි යන ගමන් ද? අපි මේ ඉහළ වන බුටුවේ ජීවත් වෙන උං. මේ අහ ගැන වැඩි දැනීමක් නෑ..."

කෙටිහාමි එසේ ඇසූ කල පිරිමියා උත්තර දුන්නේ ය.

"මෙතැන ටිකක් එහාට වෙන්න ගොඩකේල පොළ. අපි මේ බඩු ගෙනියනවා විකුණන්න. හම්බංතොටින්, තංගල්ලෙන්, මාතරින් පොළට හිංගල වෙළෙන්දෝ එනවා. පුත්තලමං තම්බි වෙළෙන්දෝ. එක්කෝ මේ බඩුවලට බඩු... උදුලු, රෙදි, දුංකොළ, කුල්, ඉදිකටු, තොරොම්බල් කාරිය... නැත්තං කාසි... කාසි ඉතිං අපට අහවල් කාරියකට යෑ...? යමල්ලා පොළ බලා-කියාගෙන එන්න..."

මිනිසා එසේ ආරාධනා කළ කල කෙටිහාමි පිච්චිට අඬගැවේය.

"වරෙල්ලා පොළ බලන්න යන්න..."

ඔවුහු පොළ බලන්නට ඉස්සර වූහ. සෙනඟ පනහක් හැටක් එක් වූ තැනකි. සිංහල, මුස්ලිම් වෙළෙඳුන් ගැමියන් ගෙනා බඩු මලු බලා ඒවා ගැන කතිකා කරන්නේ කලබලකාරී ගතියකිනි. ඉන් පසු බඩු මලු තම කරත්තවලට දමා ගනිති. ඔවුහු සැවොම ඉතා හුරු පුරුදු සේ කතාබහ කරගනිති. කෙටිහාමිලා සමඟ පැමිණි පිරිස ද සෙනඟ අතරට

වැදුණහ. වෙළෙන්ඳෝ කිහිප දෙනෙක් ඔවුන් වට කරගති. කෙටිහාමිලා දුර සිට ඒ අපුරු සිදුවීම දෙස බලා හිඳ එකැනින් මිදී යළි මඟට බැස ගමන් කරන්නට වූ හ. ඒත් සමඟ ම වාගේ තමන්ට පිටුපසින් කවුරුත් හෝ අමතනු ඇසුණෙත් යළි නතර වී ඔවුහු පිටුපස බැලූ හ. ඒ පෙර ඔවුන් විස්තර අසාගත් මිනිසා ය.

“මේ උඹලගේ හිංවිට පබළු වැලක්. ගෙදර ගිහිල්ලා අත් දෙකේ ගැටගතපල්ලා...”

කෙටිහාමිට පුදුම සිතූණේ ය. ඔහු එය ගන්නට අදි-මදි කළේ ය. පිවිවි ද බලා සිටියා ය. කෙටිහාමි බැහැපත් වෙයි.

“අනේ අප්පේ! අපි ළඟ කොසිං ද කාසි-පනං?”

“කාසිවලට නො වෙයි බොලං. නිකං... නිකං... උඹලට දෙන්නේ නිකං... අද මගේ කිතුල් හකුරුවලට වැඩිපුර සල්ලි හම්බුණා. මේක ගනිල්ලා...”

කෙටිහාමි දෝකින් ම එය පිළිගත්තේ ය.

“මටත් කල්පනාවක් ආවා ඉදිරි දොහොක මෙනැතට එන්න. මේ ඇත්තා හම්බු වේය කියල හිතලා මං අරං එන්නං අලුත් හාල් සේරු දෙක-තුනක්...”

කෙටිහාමි එසේ කී කල විට කහට පිරි බොල්ලෑ දත් වහල්ල පෙන්වා ඊට පිරුණු සිනාවක් පෑ මිනිසා යළිත් පොළ දෙසට යන්නට ගියේ ය. කළු සහ සුදු පැහැති හිනි පබළු වැල වේවැල් පෙට්ටියට දමාගත් කෙටිහාමි සහ පිවිවි ඉතා මත් ම සන්තෝෂයෙන් යුතු ව ගෙදර බලා යන්නට වූ හ.

05

අපමණ මහත්සි වූ පසු ඇඟ පුරා දාඩිය උනන්නේ උල්පත් සේ ය. එය මහා සන්තෝෂයකට කාරණයකි. එවිට කෙටිහාමිට සිහි වූයේ ම සිය පියාණන් වූ හිතලහාමි ය. හේ රාත්‍රී හඳපානේ පවා කුඹුරු කෙටු ගොවියෙකි. ඉහළ වන අකුලෙන් පෙරළාගත්, වී මල්ලක් තරම් වූ ගල කිතුල් ලීයේ ආධාරයෙන් බොහෝ වැර යොදා කෙටිහාමි දොළේ අමුණ සාදන තැනට ළං කරගත්තේ ය; ඉන් පසු මඳක් ඒ මත ඉඳගෙන කුඹුරු යාය දිහා බලාගෙන උන්නේ ය. මෙවර මාස් වැස්ස සමඟ එකවර වී සේරු දහ පහළොවක් තරම් වැපිරීමට ලියැදි පෙළක් දුන් ඔහු සතු ය. යාය සඳහා හොඳ දිය පාරක් ලබාගැනීම උදෙසා ගල් අමුණක් බැඳිය යුතු බව ඔහු කල්පනා කරගත්තේ එදා පත්සලේ දී ය.

දොළ දෙපස ඔහු සිටුවූ කුඹුක් පැළ ලපටි වකින් දුන් ඒ මේ අත වැනෙන්නට පටන්ගෙන තිබේ. ඒවා ගුණාදර්ශය වයසේ පුංචි පැටවුන් සේ ය. ඔහුට මේ කුඹුක් ගෙඩි හමු වුණේ දොළ පහළ ගල් ඇන්දේ වතුර එක්කාසු වන තැනක රැඳී තිබෙන විට දී ය. කිරිපාට මොටසියන් මතු වී තිබුණු ඒවා දෑක කෙටිහාමි කළේ වේවැල් කුඩයට දමා ගෙනවුත් වෙල සීමාවේ දොළ දෙපස පිළිවෙළකට සිටුවීම ය. දැන් ඒවා අමුතු සන්තෝෂයක් මවා පාමින් පුංචි සුළඟකටත් සෙලවේ. ගල් එක්කාසු කර, දිග පළල මැන, නාවා පට්ටා ලණු ඇඳ ඒ ඔස්සේ ගල් අසුරා අමුණ බඳින කල ඔහුට සහායට තිබූ එක ම කාරණය එක එක දේ පිළිබඳ කල්පනා කිරීම ය. ජීවිතය පිළිබඳ බොහෝ සතුටු දෑ ඒ කල්පනාවල පිරී පැවතියේ ය.

ගෙයක් නම් ගැහැනියක් සිටිය යුතු ය; පුංචි උන් තොරතෝවියක් නැති ව කැහැසිය යුතු ය; නිතර නිතර කුස්සියේ දුම් දූමිය යුතු ය; වී අටුව පිරි තිබිය යුතු ය; පිටුපස බිත්තියේ උදලු හේත්තු කර තිබිය යුතු ය; කුස්සියේ යටලියේ ඇත කොහොල්ලෑ ගුළියක් තිබිය යුතු ය; ගේ කුරුලු කුඩුවක් තිබිය යුතු ය; බත් දමන ලෑල්ලේ නිතර කුරුලු

වර්ග සඳ්ද කළ යුතු ය... කුඹුරක් නම් සවිසක්තිමත් නියරවල් තිබිය යුතු ය. වක්කඩවල දිය හොල්මන් සඳ්ද කළ යුතු ය; කොනක පුංචි කුරුල්ල ලියැද්දක් තිබිය යුතු ය; කොකුන්, ඇටිකුකුළන් පමණක් නොව, ගොයමට කරදර කරන සත්තු පවා සිටිය යුතු ය... දොළක් තම තුන් කිස් පැයේ දිය ගලා යා යුතු ය; දෙපස කුඹුක් ගස්, උණ පඳුරු, දිය තුරු ගස් පිරි තිබිය යුතු ය; හොඳ ශක්තිමත් අමුණක් තිබිය යුතු ය. මේ කෙටිහාමි තනිවම සිතන දේවල් ය. ඔහුට මේ මුලින් කී සියල්ල තිබේ. අමුණ ද දූන් සැදෙන්නේ අවසාන භාගයේ ය. මේ සන්නෝමය කල් නියා හතිරිහං මාමණ්ඩි දූන උන්නේ ය. ඔහු මිය යෑමට පෙර කුඹුරේ ගොයම් පැහිමට අත්උදව් දෙන්නට විත් අත්දඹු ලිය අල්ලාගෙන කී දෙයක් මේ දූන් වාගේ කෙටිහාමිට මතක ය.

"පුංචි උදලු කෙටියක් විතරක් නියාගෙන තට්ට තනියම උඹ කොරලා තියන කාරිය පුදුමයි පුතේ! ගෙදර ඉංදුද්දි නින්ද නොයන රාක්තිරිවල මං උඹ ගැන කල්පනා කොරනවා. උඹ මනා පුදුම ගොයි රාල කෙනෙක්. කිසි එකෙක් විස්වාස කොරයි ද උඹ තනියම මේක අස්සැද්දුවා කිවුවහම? පංකාදයි! මේ වනන්තරේ අපි හරියට අදුනන්නෑ පුතේ... කඩියා, දිම්බාගෙ ඉඳලා නයා, පොළගා දක්කාත්, වලහ කොටිය දක්කාත් අන්තරාව. හරියට ගිනිං මුත්තරා බොක්ක ඇලුණොත් එළබවු සිවියත් ඇති මිනිහෙකුගේ පණකෙන්ද විනාස වෙලා යන්න... ඒ හංදා හැකි තාක් පරිස්සං වෙයව්..."

මේ විස්මකර්මය දැක-බලාගැනීමට පිවිසි එතැනට ආවා ය. ඒ වන විට උස් ව අමුණ බැඳ තිබූ අතර, වැඩි වතුර පිට ව යෑමට ඉඩක් තබා ඉතිරි වතුර පාර තමාගේ කුඹුරු යාය දෙසට හරවාගැනීමට ඔහු පොහොසත් වී සිටියේ ය. අමුණේ ගල් තද වීමට කොළපත්, පුවක් පොහොසත් වී සිටියේ ය. අමුණේ ගල් තද වීමට කොළපත්, පුවක් අතු, කැකිල්ල, හුඹස් මැටි, දහසියා සහ කිරිමැටි යොදාගෙන තිබිණ. පිවිසි එතැනට විත් දැස් ලොකු කර පුදුමයෙන් බලන කල කෙටිහාමිට පෙර නොවූ විරූ මහා ආඩම්බරයක් දැනෙන්නට විය.

"මයේ දෙයියනේ උඹලා කොරලා තියෙන හපංකොමක තරම්. මට ඉතිං බැරි උණානේ මේ කාරියට මහංසි වෙන්න..."

කෙටිහාමි ඊට සිතා සුණේ ය.

"කෝ කෙලි පැටික්කි, බුදි ද?"

"ඔව්... බඩ පුරවාගෙන බුදියගන්නා."

"මයෙ අම්මේ පබලු වැල අතේ බැංදා ම ඒකිගෙ නැටිල්ල...! යකඩො නැට්ටුක්කාරියක් වාගේ. කොහෙන් ඉගෙනගෙන ද මං දන්නෙ නෑ..."

කෙටිහාමි එසේ කියා සිතා සුණේ ය. ඔහුගේ මුහුණ ඒ තරම් පියකරු ලෙස පිවිසි කිසි දාක දෑක නැත.

"උඹලා ගේ දොර හොඳට අඩවල් කොරලා නෙවද ආවේ?"

"ඔව්... දොරට වංගෙඩියත් හේත්තු කෙරුවා..."

පිවිසි ගල් මහින් ගොඩ වී, අමුණ උඩට නැග්ගා ය. ඒ මතට අමුතු ම ලස්සනකට තමන්ගේ කුඹුරු යාය පෙනේ. ඒවිනය මේ තරම් හොඳ බව පිවිසි කිසි දාක සිතා සිටියේ නැත. සන්නෝමය ඇගේ මුළු ඇඟට ම දැනෙන්නට වී තිබේ.

සවසට කෙටිහාමිට අමතර රස කෑමක් සාදා දිය යුතු බව ඇ කල්පනා කළා ය. කැහිපිත්තන් කොළ කොටා මිරිකා මිදෙන්නට හැර මි පැණි තවරා කෑමට ඔහු ඉතා මත් කැමැති ය. අරඹේ පුවක් ගස් මුල කැහිපිත්තන් පඳුරු එමට තිබුණේ ය.

එක්වර ම ගේ දෙසින් ඇසෙන්නට වූයේ ළමයා යටිගිරියෙන් කැගසනා හඬයි.

"ඔන්න කෙල්ල ඇහැරිලා... දුවපං පිවිසියේ ගෙදර..."

කෙටිහාමි එසේ කියූ අතර, පිවිසි වහා ගල් අමුණෙන් බිමට පැන නියර ඔස්සේ ගේ දෙසට දුවන්නට විය. දූරිය උස් හඬින් කැගසයි. පිවිසි ගේ ළඟට හැල්මේ දිව එද්දී ඇටඹ ගසේ ලෑල්ලට බත් කන්නට ආ ලෙහෙන්නු ද කැගසමින් සිටියහ. ගෙයි වහලය උඩට නැගී අවිච්චියෙන් ද ඒ මේ අත පනිමින් අමුතු ආකාරයකට කැගසන්නට විය. දොර මඳක් විවර වී තිබේ. වංගෙඩිය පෙරළී ඇත. ඇය වහා ගෙට ගොඩ වී තල් අතු දොර තල්ලු කර දූමවා ය. ඒ වන විටත් ඒ කරුමක්කාර දේ සිදු වී තිබුණේ ය. ලොකු බළලෙකුට වඩා තරමක් විශාල කොළ දිවියෙක් කලබල වී එළියට පැන කැලෑව තුළට දිවුවේ ය. ළමයාගේ මුහුණ ලෙසින් පිරී තිබේ. අත්වල ගැටගසා තිබූ පබළුවැල් කැඩී ගේ පුරා විසිරී ගොස් ඇත. පිවිසි ගිරිය යටින් කැගසමින් ළමයා ඔසවාගෙන කුඹුර දෙසට දිව්වා ය. ඒ හයංකාර උස් හඬ ඇසුණු

කෙටිහාමි ද අමුණ දෙස සිට ගේ දෙසට දුවන්නට විය. පිටිපිටිය හැට්ටය ද ලෙසින් පෙහි තිබේ. ඇය ළමයා ඔසවාගෙන කුණුට මැද දිව විත් "කොළ දිවියා ගෙට පැනලා..." යි කෑගසමින් ලියැද්දේ වැටුණා ය..

"දෙසි හාමුදුරුවනේ..." යි කියා කෑගසාගෙන, හඬන ළමයා වඩාගත් කෙටිහාමි වක්කඩක ගැලූ චතුරෙන් ළමයාගේ මුහුණ ලේ සේදුවේ ය. දෑස් පියාගත් දැරිය පෙරටත් වඩා යටිතිරියෙන් කෑගසන්නට විය.

* * *

සංසාරයත් එක් අතකින් පොතුවිල් දොළ වාගේ ය. ඔහේ ගලාගොස් යයි. උන් හිටි ගමන් මහ වැසි සමඟ එක් වී වටපිටාව වනසා මහ සායනක සර්දයක් නංවා දෙගොඩ නළා ගලයි. පසුදා උදේ යළි කිසිවක් නොවුණු ශාන්ත ඔහේ ගලාගෙන යයි. එහෙත් වෙනසක් ඇත. පොතුවිල් දොළ අමුණු බැඳ නතර කළ හැකි ය. චතුර හරවා කුණුරුවලට යැවිය හැකි ය. සංසාරය එසේ නතර කළ නොහැකි ය. හරවා යැවිය නොහැකි ය. එය සිදු වේ.

කෙටිහාමි අගුවේ හිඳගෙන හෝරා ගණන් කල්පනා කළේ ය. ඔවුන්ගේ ජීවිත මඳකට නතර වී තිබිණි. සිය දෑස් දෙක වත් දියණියගේ දෑස අහිමි වී තිබේ. නපුරු කොළ දිවියාගේ පහුරු ගැමෙන් මුණ ද විරූපී වී තිබේ. ඇයගේ දෑස් සුව කරගැනීමට කෙටිහාමින් පිහිටිත් නොකළ දෙයක් නැත. තුවාල අතරින් දෑස් සිදුරුවලට ළපටි කහ ගොබ කොටා මිරිකා වත් කළහ; කරල්හැබ පිටි දිය කර වත් කළහ. කොහොඹ කොළ කොටා වත් කළහ. එහෙත් ඒ කිසිවක් හරි නොගිය නැත පිටිවී නොකඩවා හැඬුවා ය; ගෙපිළේ ඉඳගෙන කොළ දිවියා ගිය නැත පිටිවී නොකඩවා හැඬුවා ය; ගෙපිළේ ඉඳගෙන කොළ දිවියා ගිය කැලයට ගිය දෙස බලාගෙන මොන මොනවා දෝ දෙබෙව්වා ය; වනයට අරක්ගත් සියලු නොපෙනෙන බලවේගයන්ගෙන් දැරියගේ දෑස් දෙක ඉල්ලා සිටියා ය. සමන් දෙවියන්ට ඇසෙන තරමට දෑස් දෙක ඉල්ලා සිටියා ය. අවසන් ගොඩකවෙල පන්සලට ගිය ඔවුහු හයිසෙන් කෑගැවා ය. අවසන් ගොඩකවෙල පන්සලට ගිය ඔවුහු නායක හාමුදුරුවන් දෙසු ගැහැනු සොබෙකුට සිය දෑස් උගුල්ලා

අතට දුන් සුභා තෙරණියගේ බණ කතාව අවසන් වන තුරු ම සර්ද නොනැගෙන සේ හැඬූ හ.

මහ මුකළාන කරණය කොට අරඹ මුදුනට නැගගත් ඔවුහු එහි වූ ගල් කලාව මතට ගොඩ වී දුරින් පෙනෙන සිරිපාද කන්ද වැඳ දැරිය ඒ දෙසට යොමු කොට ඇගේ දෑස් ඉල්ලා සිටියහ. එහෙත් දින සති මාස ගත වෙද්දී මෙය ජීවන කර්මයේ ස්වභාවය යැයි ඔවුහු තේරුම් ගත්තෝ ය. මොන දේ සිද්ධ වුව ද ඉදිරි කාලයේ ද හොඳින් ම ජීවත් වීමට සිතා ගත් හ.

කෙටිහාමි සහ පිටිවී දෑස් අඳ ගුණාදරී වඩාගෙන මහ වනාන්තරය මැදින් වැටුණා වූ අඩි පාරවල් ඔස්සේ ගොස් කොට්ටිඹුල්වලට ගියහ. කොට්ටිඹුල්වල සිල්වනා හමු වී හිත හැඳෙන්නට ඔහුගෙන් වචන කිහිපයක් අසාගැනීම ඔවුන්ගේ මූලික වුවමනාව විය. එහෙත් ඒ යන විට ඔහු මිය ගොස් පස් මසක් පමණ ගත වී තිබිණි. ඔහුගේ ගෙපැලට යාබද හොර ගසක් මුල මතල්ලා වැළඳු කැන පස් ගොඩ ළඟ හෝරාවකටත් වඩා කාලයක් ඉඳගෙන උන් ඔවුහු තෙත් බර වූ දෑසින් යුතු ව යළි ගෙදර ආ හ.

විටින් විට සිදු වුණ දොළ ගැලීම් සියල්ලට මුහුණ දෙමින් දෙපස කුඹුක් පැළ වැඩුණේ ය. පසුගිය දා වට මහ වැස්සෙන් පොතුපිට දොළ දෙගොඩනළා යද්දීත් අමුණ ඊට මරොත්තු දුන්නේ ය. දොළ කුරුළු පවුලේ ද දන් පරම්පරා කීපයකි. වැඩිහිටි ගේ කුරුළු පරම්පරා කිහිපයක් ම ඊළඟ පරම්පරාවට ජීවත් වන්නට කියා කොහේ දෝ ඇතක යන්නට හිහිත් ය.

වනාන්තරය තුළ ඒ අපුරු වූ පුදුමය සිදු වී තිබේ. මිනිසෙකු විසින් ජීවිතයේ කළ හැකි විස්මිත ම දෙයක් කෙටිහාමි විසින් සිදු කර තිබුණේ ය. ලොකු ගල් අමුණක් සහිත කුඹුරු යායක විත්‍රය මනා සේ ඒ වැසියෙකු මැද සිත්තම් වී තිබිණි.

කෙටිහාමි ලියැද්දේ තීරයක් කොටයි; යළි කුඹුරු යාය දෙස බලා තව තීරයක් කොටයි. යළි අමුණ දෙස බලයි; යළි තීරයක් කොටා කුඹුරු පැළ යාය දෙස බලයි. පුංචි ගුණාදරී අප්පුච්චා කොටන ලියැදිවල නියර මත ඉඳගෙන ගබ්දවලට කන් දුන්නා ය. පුරං කෙටීමේ සද්දය දෙකෙටුම් කෙටීමේ සද්දය, නියර බැඳීමේ සද්දය, අව කෙටීමේ සද්දය පෝරු ගැමේ සද්දය ඇය දැන් වෙන් වෙන් ව ම දනී. මුළු කුඹුරු යායේ ම සෑම නියරක් ම අමුතු ම තාලයේ මතක රටාවක පිහිටා ඇයගේ කල්පනාවේ පැළපදියම් වී තිබිණි. අව වැනි විය වන විට ගුණාදරී ද උදුල්ල අතට ගත්තා ය.

තරමක් පමා වී හෝ පිටිවී යළි සිය කුසෙහි අලුත් ප්‍රාණියෙකුට නවතක් පළ කරමින් ඉඳලෝලු හතු මාළුව කෑමට ආසා බැව් කෙටිහාමිට කියා සිටියා ය.

* * *

වනාන්තරයේ ඔවුන්ගේ සීමාවට එන එක ම අමුත්තා වූ කෝදුරුහාමි හිස් මල්ල රැගෙන නැම යලක දී මෙන් ම මේ යලේ දී ද පැමිණියේ ය. මේ වේලේ කෙටිහාමි සිටියේ මිදුලේ මාගලක වේළෙන්නට දුමු වී අතගාමින් ය. ගුණාදරී ද අසල සිටියා ය. කෝදුරුහාමි මෙඳා ඇවිත් සිටියේ තනිවම නො වේ.

"ආ... උඹ අදත් ආව ද?"

කෙටිහාමි ඇසුවේ අමනාපයෙන් යුතු ව ය. කෝදුරුහාමි සිය සුපුරුදු අදින-පදින ලීලාවෙන් පිළිතුරු දෙයි.

"අර ඉන්නේ මගේ ගැනි-රොයිනා. ගැනිගෙ කට සැර යි. ඒකි තමා මය මාවත් ඉස්සර කොරාන ආවේ මේ මුරේ."

පසෙක ලියැද්දක කෙළවර තරුණ ගැහැනිය බලා හිඳිනු පෙනේ. කෙටිහාමි කඩුල්ල දෙසට ගමන් කළේ ය. ඒ අනුව ගුණාදරීත් ගමන් කරන්නට විය.

"ඒ සැරවල්වලටනං මං බය නෑ ගොයියෝ..."

කෝදුරුහාමි බියෙන් මෙන් කෙටිහාමි නවතාලයි.

"ආරෝමක් උවමනා නෑ නේ. අපිට වී ටිකක් දිපල්ලකෝ. අහවර යි නේ..."

කෙටිහාමි ඊට ඇහුම්කන් නො දේ. ඔහු කඩුල්ල පනින්න තනද්දී සරමේ එල්ලුණු ගුණාදරී නිසා මඟක් නැවතී කරේ තිබූ අමුඩ ලේන්සු කොනක් සුපුරුදු සේ ඇ අත තැබී ය. ඉන් පසු ඔහු යන මග ඇ ද පහසුවෙන් ගමන් කළා ය. පනින්නට ඇති උස් තැන්වල දී, මග කඩනොලුවල දී ඔහු අමුඩ ලේන්සුව මඟක් ඉස්සු කල ගුණාදරී එය පහසුවෙන් හැඳිනගත්තා ය. ඔවුහු කඩුල්ල පැන ඉන්නියරට පිවිස ගැහැනිය හිටගෙන ඉන්නා ලියැද්ද අසලට ආ හ. කෝදුරුහාමි ද බියෙන් යුතු ව පස්සෙන් ආවේ ය. රොයිනා පිරිපුන්, රුමත් අමුතු ම තාලේ එකියකි. ඇය නපුරුකම් පාන්නේ කෝදුරුහාමිට පමණක් බව කෝදුරුහාමි දනී. කෙටිහාමි ගැහැනිය ඉදිරියේ නතර විය. පුංචි දාවිත් වඩාගත් පිටිවී ද කඩුල්ල ළඟට විත් ඒ ජවනිකාව දෙස බලාගෙන උන්නේ පුදුමයෙන් යුතු ව ය.

"මොකක් ද අම්මපල්ලා උඹලා මේ කියන්නේ...?"

කෙටිහාමි එසේ ඇසූ කල ගැහැනිය ලතාවකට පිළිතුරු දෙන්නා ය.

"මේ මිනිසුන් අප්පුවඩා ඉන්ද්‍රි උඹලට ගෙනල්ලා පුදාපු එවලා සිටුවක් නැතෝ... අපිට ඉතිං කව වී මල්ලක් දියල්ලා..."

"ඒ මනුස්සයාට හිලව් වෙන්න යමක් දෙනව නං මේ කුඹුරු යාල ම දුන්නත් සැහෙන්නා බොලව්නේ. ඒත් උඹලට ලැජ්ජාවක් නැද්දා මොයිකෝ උඹත් පිරිමියෙක් නේද? අතපය නොහොල්ලා ඔහොසු නිසා කහ එක ඒ මියපරලොව වැඩිය මනුස්සයාටත් කොරන තිත්දාවක් නේද?"

සිහු එසේ කියූ කල කම ස්වාමියා දෙස රවා බැලූ ගැහැනිය එක වර ඔහු ලියැද්දට තල්ලු කළා ය. කෝදුරුහාමි ඉපනැල්ලට හැටුණේ ය. ඒ හඩට ගුණාදරී ගැස්සුණා ය. කෝදුරුහාමි අසරණ ලෙස පෙණෙන් කැපීවැටී ය. කෙටිහාමිට ඔහු පිළිබඳව ඇති වූයේ අප්‍රමාණ දකිනි.

"මං කියනවා පැයටම මේකාට" යි රොයිනා කේන්තියෙන් පුඬු පිනිවා ය.

"මල්ලක් පස්සාන ආ හංදා අදටත් උඹලට වී විකක් දෙන්නං. උඹලටත් හෙදර පොඩි මල්ලක් හෙම කිවුන්නා නේද? උඹලගේ අප්පුවඩා වෙච්චි ඒ උතුම් මනුස්සයාට පිං පමුණුවලා අපි හැම යලක ම දානයක් දෙනවා ගොඩකේල රජ මහා විහාරෙට... හ්ම්... ඔහොම හිටිහල්ලකෝ..."

කෙටිහාමි එසේ කියා කඩුල්ල ළඟට ආවේ ය. ඔහු සමඟ ගුණාදරී ද ආවා ය. සිහු කඩුල්ල අසල උන් පිටිවී සමඟ කතා කරන්නට විය.

"ඈ ගැනු මනුස්සයන් එක්කාපු කොරන ඇවිල්ලා. හැමදා ම මෙහෙම වී දෙන්න බැ තේ. හතිරිහං මාමංඩි වෙනුවෙන් අර ඉහළ ලියැදි පෙළ දෙවු ද වැඩ කරගනියවු කියලා..."

කෙටිහාමි එසේ කී කළ ගුණාදරී ඊට අකැමැත්ත පෙන්වනු වස් ඔහු අත වූ අවුඩ ලේන්සුව තදින් මිරිකන්නට විය. ඒ බැව් හැඳිනගත් කෙටිහාමි ගුණාදරීගේ හිස අතගාවේ ය.

"උඹලට හිතෙනව නං එක නොදැඩි කියලා, එක කොරපල්ලා. ඒත්

ඒ ගැනු කෙනා නං අමුතු ම නැකතක උපං ගැනු කෙනෙක් වගේ..."

කෙටිහාමි ඔවුන්ට කඩුල්ල අසලට කතා කළේ ය.

"මෙහෙට මරෙල්ලා... ආං අර අමුණ සිමාවේ ඉඳලා වේල්ල අයින දිගේ තියෙන ලියැදි පෙළ... අර නික ගහ දක්වා... උඹලා වැඩ කොරගනිල්ලා. මං උදුල්ලක් දෙන්නං... මහන්සි වෙලා වැඩ කොරලා උඹලට ම කියලා වී අවුටත් තනාගනිල්ලා. වැපිරිමි, පැහිමවල දී අත්තමට වැඩ කොරන්න බැරි යැ..."

කෝදුරුහාමි සහ රොයිනා මුහුණට මුහුණ බලාගනී. ගැහැනියගේ මුහුණේ එළියකි.

"බිත්තර වී..."

කෝදුරුහාමි එසේ ඇසුවේ මුලින් සිය ගැහැනියගේ මුහුණ දෙස බලා ප්‍රශ්නයක් ඇසීමට දැස්වල අවසරයක් සේයාවක් කිවුණු නිසා ය.

කෙටිහාමි කතා කළේ මද සිනාවක් මුහුණේ රඳවාගෙන ය.

"පලංචිය උඩට කොටේ උස්සලා තියලා දුන්නට පස්සෙ කියන දෙන-එක මහ වැඩක් යැ බොලොලා... බිත්තර වී මං දෙන්නං. උඹලා දවල්ට කාල ද ඉන්නේ..."

මිනිසා සහ ගැහැනිය මුහුණට මුහුණ බලාගෙන, යළි බිම බලාගත්හ.

"ගොඩ වෙලා ඉඳගනිල්ලා අර පිළ උඩං... බත් කටකුත් කාලා ම පලයල්ලා..."

උදුලු කලයක්, ගිනි පෙට්ටියක්, ඉදිකටුවක් හා නූල් බෝලයක් ගෙන ඒමේ අදහසින් සහල් සහ අඩුම-කුඩුම මල්ලක් කර කබාහු කෙටිහාමි සමග පුංචි දාවක් වඩාගත් පිට්ටි ද ගුණාදරී ද කෝදුරුහාමියෝ දියණිය වන මදුහාමි ද පොළට යන්නට පිටත් වූ හ.

දූන් කෝදුරුහාමීන් රොයිනාත් සිය දූ දරු සඳහා සමෘද්ධිමත් වෙසෙන්නේ කෙටිහාමි උන්ට වැඩ කරගන්නට දූන් ලියැදි ලොව අද්දර කැලය අසිනට වන්නට කුඩා පැල් කොටයක් අටවාගෙන ගුණාදරීගේ වයසේ ඉන්නා මදුහාමි ගුණාදරී සමග එකතු ය. ඇය වැඩිමහලු පිරිමි ලමයෙක් ද බාල ළමයි යතරක් ද ඒ පවුලේ සිටින කැලෑ රොද පසු කරගෙන කරන්න පාරට බට ඔවුහු තැනක නගා වූහ. දාවින්ට කිරි දීම සඳහා පිට්ටි කරන්න පාර අසිනේ සියඹලා කසා යට ඉඳගන්නා ය. දුරින් ඇසෙන්නට වූ අණබෙර සද්දය මුලින් ඇසුණේ ගුණාදරීට ය.

"ඔන්න අප්පුවිටේ බෙර සද්දයක්..."

බෙර සද්දය වඩාත් ළං වෙද්දී මාර්ගයේ බටහිර දෙසින් පොළොව යෑමට ගමන් ගත් පිරිසක් ද සියඹලා ගස ළඟ නතර වූ හ.

"හ්ම... අණබෙරේ මොකක් ද කියලා බලාගෙන ම යමු."

ඔවුහු ඒ සඳහා හරි-බරි ගැසුණෝ ය.

අණබෙරකාරයා සෙනගින් යුතු ඒ ස්ථානයේ නතර වී, කටේ තිබුණු විට කුඩු ටික "ජරුස්" හා එළියට පිම්බේ ය. මිනිසුන් ඔසවාගෙන උන් බර බිම තැබූ අතර, ලොකු රෙදි පොට්ටනියක් ඔසවාගත් මිනිසෙක් සහ පුංචි රෙදි පොට්ටනියක් ඔසවාගෙන උන් ළමයෙක් සෙනඟේ පියවර කිහිපයක් පිටුපසින් හිඳ බලා සිටියහ.

"මොකක් ද ආයිබංඩ අණබෙරේ...?"

එසේ ඇසුවේ පළාත ගැන හොඳින් දන්නා වයසක මිනිසෙකි. අණබෙරකරු පිරිස දෙය වරක් නෙත් යැවී ය. සමහරෙක් හිසේ වූ ජවා ගලවා අතට ගත්හ. පිට්ටි ද වහා නැගී සිටි අතර "හා හා ඔය බවලකා ඉඳගෙන උන්නට කාරි නෑ..." යි අණබෙරකරු කී ය. හේ තෙවරක් බෙරය ගසන කල ගුණාදරී ගැස්සී සිය පියාට ළං වූවා ය. ඔහු ඇගේ කන්, අතින් ආවරණය කළේ ය.

"අසව්... අසව්... අසව්... අටකළං කෝරලේ කරවන රඹුක්පොත රටේ මහත්තයා විසින් කොරන්න නියම කොරාපු නිවේදනය යි..."

"අද මේ සිරි ලංකාද්වීපයට බුදුන් වන් වූ මහා පණ්ඩිත, සීලවන්ත, මහා කාරුණික සියලු හාමුදුරුවන් වහන්සේලාට නායක වූ හික්කඩුවේ සිරි සුමංගල හාමුදුරුවන් වහන්සේ මේ මාසේ දාහතර වැනි දින මේ පිංවත්ත වූ අටකළං කොරලේට සැපත් වෙනවා ය. රටේ මහත්තැන්ගේ වලච්ච ළඟ සුද්ධ පවිත්තර කරන භූමියේ ඒ සඳහා ලඟි ලඟියේ මන්දිරයක් තනනවා ය. උන්නාන්සේ ඒ නාටකාලික, අලංකාර මන්දිරයේ වැඩ වාසය කොරන දින කීපය තුළ බණ ඇසීමෙන් ද වැද-පුදාගැනීමෙන් ද සපරගමු රටේ පරංපරාගත සිරිත්-විරිත්, නැටුං, සංගීතාදියෙන් ද උන්නාන්සේ පින-වමින් ගෞරව සක්කාර කරමින් හිත සතුටු කරන්නට ඕනෑ ය. මොන ම කරමයකින් වත් උන්නාන්සේගේ හිතට අප්පරසන්න යමක් දනෙන්නට අරින්න තහනං වන බව බලවත් ලෙස නිවේදනය කොරනවා ය. යංකිසි නැහැදිවිටි එකෙකු එසේ යමක් කෙරුවොත් උන්නාන්සේ යළි කොළඹට වැඩම කරපු දා ම දඬුවම් කිරීම සිද්ධ වෙනවා ය. උන්නාන්සේ වඩින මාර්ගය දුන් සිට ම එළිපෙහෙළි වන අතර, සෙල්ලම් කාංඩවල සෙල්ලං දූක-බලාගනිමින්, හේවිසි, නළා, පුරම්පේත්තු, නයිසංඩි, උඩැක්කි, කුඩ, කොඩි, සේසත් පිරුණු මේ මහා පෙරහැරත් පිංකමත් දූක බලාගෙන යන්නට දාහතර දා උදේ රැසින් මග-දිග පෙළගැහෙන ලෙස දන්නා සිටින්නේ අටකළං කෝරලේ රටේ මහත්තයා ය..."

පිරිස දිනය මතක තබාගති. සිය රාජකාරිය නිම කළ අණබෙරකරු මාර්ගයේ බටහිර දෙසට ගමන් කරන්නට වූ අතර පිරිස ද ඒ අපූරු පුවත පිළිබඳ උදම් වෙමින් පොළ දෙසට ගමන් කරන්නට වූහ. කෙටිහාමි බුලත් ඉරුවක් ගෙන කටේ දමාගත්තේ ය. යාබද උන් රෙදි පොට්ටනි උරේ එල්ලාගත් මිනිසා සහ ළමයා යන්නට යොමු වෙද්දී

කෙටිහාමි ඔවුන් සමග කතා කළේ ය.

"කවුද උඹලා...? වොක ද දුරට වෙලා උන්නේ...?"

"මං අරගෙ හේනයා. මේ මගේ කොටු වීරජපුලි හේනයා. අපි විදිවිට."

මිනිසා එසේ යටහත් පහත් ලෙස උත්තර දෙදිදි පුංචි රෝදි උරලා එල්ලාගත් කළු කෙටිපු ලමයා ද අහිංසක සේ බලා සිටියේ ය.

"උඹලත් යනව ද මය කියාපු පිංකමට...?"

"එහෙමයි උන්නැහේ. නොගිහිං කොහොම ද පාවඩ පයිංවේ අපිටත් එවලයි කියන්නේ... අපිට අවසර යි..."

"බුලත් විටක් කාලා යමල්ලා..."

මිනිසා පෙරට වඩා යටහත් පහත් වුණේ ය.

"අනේ අප්පේ... එහෙම නොදේ යැ..."

"කාරි කැ කාහල්ලා..."

කෙටිහාමි විට කොකකනය ඔහුට දිගු කරද්දී ඔහු වහා රෝද පොට්ටනිය බිම තබා, පුදුමයෙන් යුතු ව දෝතින් එය ගන්නේ ය.

ඒ පින්වත්ත පණිවිඩය ඇසූ දා රාත්‍රි පිච්චිට සිය මවු සිල් රෙද්දක් ඇඳ ඇතට ඇතට ගමන් කරනවා සිහිනෙන් පෙනිණි. ඇය උදේ දාවිත්ට කිරි දෙන ගමන් ගෙපිළේ ඉඳගෙන හඬන්නට වූවා ය.

"අනේ මගේ රත්තරං අම්මා... මා දිහාට ආවා... මුණේ හිනාවක් තිවුණේ නෑ... ඒ උණාට හරි තිවුණු පාටක් මුණ පුරා... මට මොනා ද කියන්න හැදුවත් වචන පිට උණේ නෑ. ඊට පස්සෙ ඇතට ඇතට ගියා. අනේ යමල්ලා අම්මා බලලා එන්න... උඹලට පිං සිද්ධ වෙයි, යමල්ලා..."

කෙටිහාමි සිටියේ පිළිකන්නේ ටප්පිහිය මදිමින් ය. ඔහු ඇයගේ හැඬුම් හඬට මිදුලට දුටගෙන ආවේ ය. යළි කිසි දාක කොළොන්න කෝරලයට නොයා සිටීමට තීරණය කරගෙන උන්න ද, පිච්චිගේ මේ හැඬුම් - වැදවැටිම් නිසා ඒ ගමන ගොස් ඒමට හින්දු විය. වක්කඩවල වතුර බැඳීම් කටයුතු කිබුණු නිසා ගුණාදරී මේ ගමන යෑමට අකැමැත්ත පළ කළා ය.

"ඒකි තනියෙම දාලා යන්න පුළුවනෑ? වතුර බඳින එක කෝරුරුහාමිගේ ලොකු ලමයා මනං සික්කෝට පංගාරතු කොරල යන්න බැරි යැ..." යි යෝජනා කළේ පිච්චි විසිනි.

"අනේ උඹ දන්න වතුර බැඳිල්ල... උදල්ලෙන් කුඹුර කොටන කැන විතරක්! වොස් වොස් ගානවා. ඊයා..." යි කියමින් ගුණාදරී සිය විරෝධය පළ කළා ය. කෙසේ හෝ මේ ගමන කොතරම් දුෂ්කර වුව ද දරු දෙදෙනා ම රැගෙන යෑමට තීරණය විය. හාල් සේරු වුව ද අලුත් ම පුහුල් ගෙඩියක්, වට්ටක්කා ගෙඩියක්, කම්බා රෙද්දක්, පහක්, අලුත් ම පුහුල් ගෙඩියක්, වට්ටක්කා ගෙඩියක්, කම්බා රෙද්දක්, මවු කවදත් කෑමට කැමැති වැලි හතුරු පොල් කටුවක්, කිතුල් පිටි සේරු බාගයක් ද ගමනට සුදානම් කරගත් අතර, කෙටිහාමි පිටලේ සේරු බාගයක් ද ගමනට සුදානම් කරගත් අතර, කෙටිහාමි පිටලේ අලුත් බුලත් වැලෙන් බුලත් අහක් ද කඩාගත්තේ ය. පසුදා උදේ රැසින් කිරි දී දාවිත්ගේ බඩ-කට පිරවූ ඔවුහු හුරු අතු එළියෙන් ගමන පිටත් වූ හ. බර මල්ල ඔසවාගත් කෙටිහාමි සුපුරුදු විලස සාළුවේ

කොනක් ගුණාදරී අතට දුන්නේ ය. පිච්චි දාවින් වඩා ගන්නා ය. පවුන් ගොඩකවෙල පසු කරන විට සුදු එළිය වැටී තිබිණි. මාර්ගය දැන් පෙරට වඩා දියුණු වී තිබේ. මහ දෙපස සමහර ගස් කපා දාලා ය. පොළ පසු කර යද්දී ඔවුන් දුටුවේ සුදු මහත්තූරුන්ගේ ක්‍රමයට අලුත සාදන ලොකු ගෙයකි; බිත්ති සාලාවක් වාගේ ය. කෙටිහාමි ජාතික විස්තර කළේ ය.

"ඔය හදිස්සි ලෙඩක් දුකක් උණා ම දුටුගෙන ඇවිල්ලා දුක කියලා බෙහෙත් ගන්න පුළුවන නැතත්දු නේ..."

"පෙරද ගෙදරක් වගේ එකක් වෙන්නැති එහෙනං..."

"හ්ම, ඔව්. ඒ වාගේ නමා. ඒත් වෙනස්දු. වට්ටක්කා ඇට වගේ ජාතියක් හිලින්නදු දෙන්නේ. සුදු මහත්තූරුන්ගේ වෙදකංදු නේ... අපේ හිංගල සමහරු කැමැති නෑ සිට්ට... තව ඔය වගේ එව්ව මහ හුඟක් රට තතර දිබ්බාගේ හැදෙනවාදු - ආරංචි කඩදහිවල ඒ බව තිබුණු වගක් පොළේදී කාංචියක් කතා උණා..."

පිච්චි "හ්ම" කියා ඊට පිළිතුරු දුන්නා ය.

ඔවුහු හැල්මේ ගමන් ගත්හ. ගමන බොහෝ දුෂ්කර වූයේ පල්ලෙබැද්දෙන් හැරී කුඹුරුගමුව හරහා කැලෑ මාර්ගයට පිවිසි පසු ව ය. දැවකට්ටි පෙරළා වහාම කිහිප නැතක ම ඔවුහු නතර වූ හ. මෙයට වසර ගණනකට පෙර අඩුව-කුඩුම එල්ලාගෙන, යන මගක් නොදන මේ මහ ගමන් කළ යුරු සිහි වී පිච්චිගේ මුවට සිනාවක් නැගිණි.

"මොක ද, උඹලා තනියම හිනා උණේ...?" ඒ බව දුටු කෙටිහාමි ඇසුවේ ය.

"උඹලයි මායි මේ මහ ගෙවාගෙන කරබාගෙන මුණු බේරි කොරාගෙන ගිය හැටි මතක් උණා... අද අතිං-කට්ටි පැටවු උස්සං... බලාපල්ලා අපි යන රහ..."

එසේ කී ඇ දාවින්ගේ මුහුණ සිම්බා ය. ගුණාදරී හිඳගෙන උන් ගලෙන් නැගිට වටපිටට මුහුණ යොමු කළා ය.

"මෙහාට කාලෙකින් වැහැල නෑ. තව කාලෙකට වහින-එකක් නෑ. ඔය... මහ අමුතු කර ගඳ හුළඟක්..."

දියණිය එසේ කී කල පිච්චි සහ කෙටිහාමි මුහුණට මුහුණ බලාගති. කාරණය සැබෑ ය. මල දොළවල් වියළී ගොස් ය. ගස්වල පවා වැටී ප්‍රාණවත්කමක් නැත. ගුණාදරී වර්ෂාව ගැන කියන අනාවැකි හරියට ම හරි ය. දින කිහිපයකට උඩ දී උදේ වරුවේ ගුණාදරී කුඹුරේ නියර මහ ඇවිදිමින් උන්නා ය. ඇ එක්වර ම "අප්පුවුවේ" යි කියා කැගැටා ය. කෙටිහාමි උන්නේ පහළ ලියැදිවල පොල් පිති ඔළු සිටුවමිනි. ඔහු ගුණාදරී අසලට දුටුගෙන ආවේ ය. ඇ සුළඟට මුහුණ ලා මුමුනන්නට විය.

"මේ හුළඟ නං අප්පුවුවේ මහා අමුතු එකක්... බලාපංකෝ අප්පුවුවේ මේ හුළඟ ගතකමයි නේ. මොකක් දෝ ගඳක් වාගේ එකකුත් එනවා."

කාරණය සැබෑ ය. ඒ සුළඟේ කුඩා දුඹුළු වැනි යමක් පාවී එයි. ගුණාදරී ඒ සුළඟ දෝතට ගෙන සුවඳ බලමින් සිටියා ය. කෙටිහාමි ඉතා හොඳින් පරීක්ෂා කර බැලුවේ ය. මුළු පළාත ම එවන් දුඹුළුවලින් පිරී ගොස් තිබිණි.

"මයෙ කෙල්ලේ... සුදු මහත්තූරු 'තේ' කියලා පුංචි ගස් ජාතියක් වටන්ත ඉහත්තාවේ මහ වනාන්තර කපා බිම හෙළලා ගිනි තියනවාදු. මේ හුළඟේ මෙහාට ගහගෙන එන්නෙ ආං ඒ දුඹුලු. ඉහළ රක්වාං කඳු සේරම කපකපා පුව්වනවාදු..."

ගැහු ළමයා කල්පනාකාරී විය.

"අප්පුවුවේ... උඹලා දන්නෑ. මං පහුගිය ටිකේ ම යමක් කල්පනා කොළා. උඹලා අමුණ කැඩුව ම එන සද්දේ ඉස්සරට වඩා අඩු යි. ඒ කියන්නෙ දොළේ වතුර අඩු වෙලා. මං තනියම කල්පනා කොළා ඒ ඇයි කියලා. ඒ සුදු මිනිස්සු ගස් කපන හිංදා. අපේ අමුණ කැඩුව ම එන ඉස්සර සද්දේ ආයේ කවදා වත් එන-එකක් නෑ..."

ගුණාදරී එදා බොහෝ සේ සන්නාපයෙන් පසු වූ බව කෙටිහාමිට මතක ය.

කඳු නැඟ කොළොන්නා කෝරලයට එන්නට ඔවුන්ට හෝරා පහක පමණ කාලයක් ගත වී තිබිණි. පළාත දැඩි නියඟයකට ලක් ව ඇත. මඩුවන්වෙල වැව සහමුලින් ම සිඳි ගොසිනි. කුඹුරු යායවල් පිටින් පුරන් වී ගොස් තිබේ. ඔවුහු කැලෑ පාරේ ම ගමන් කරන්නට

වූ හ. මිනිස්සු කිසිවෙක් පෙනෙන්නට නො සිටියහ. මේ මහත් වෙනස නිසා ම ඔවුහු නිහඬ ව ම පුරුදු ගම්මාන මණ්ඩිය දෙසට ආ කල ඒ විපර්යාසය දැසින් ම දුටහ.

"හත්ලු වුට සි. මේ මොන තස්පැත්තියක් ද? මහ තදේට නියලෙ අල්ලලා..."

පිට්ටිගේ ගේ තිබුණු කැන පස් ගොඩකි. ඔවුහු නිහඬ ව ම මිදුලේ වියළි ගොස් තිබූ මයිල හඟ යටට ආ හ. කළ යුත්තක් පිළිබඳ කිසි හැඟීමක් නො වේ. ඒ අතර මැහැල්ලක තැරමිටියක් අනිමිත් හිස කොළපත් ගොටුවක් ද අතැති ව යනු දුටු කල කෙටිහාමි ඇය අසලට ගොස් උගුර පැදුවේ ය.

"කවුද බොලං උඹලා...?"

කෙටිහාමි වත-ගොත කියා සිටියේ ය. මැහැල්ලට සිද්ධිය මතර තිබුණේ ය.

"කිරි අප්පොට්ටියේ...! මේ කිරෙන්දරාගේ දෝණියැන්ද ද? ඒකා එහෙමයි එහෙනං... ඒ කාලකණ්ණිය නං ඒ සන්දියෙම මළා. ඇඳුම් හැදිලා. සේරම විනාස උණා ළමයින්. ගමට වස් වැදුණා. ඇඳුම් බොල, තොට මා අමතක ද?... මං නොනයි හාමි..."

පිට්ටි ළමයා ද වඩාගෙන නැඟි සිටියා ය.

"අනේ දෙයියනේ නොනයි ආව්වියේ... කෝ මගෙ අම්මා...?"

ඇ එසේ ඇසුවේ හිනාසක සේයාවක් මුළු රඳවාගෙන ය. මොහොතකින් කැගසා හඬන්නට සිදු වන විදිහේ භයානක ඉරියව්වක් ඒ දැස්වල පිරි තිබිණි. මැහැල්ල පිළිතුරු දුන්නේ කනගාටු සිහිනි.

"නියගේ ආවා බොලව්... ඒ එක්ක ම දෙයියංගෙ ලෙඩ... විසාලා මහ නුවර තුංඩිය වගේ. මඩුවන්වෙල දෙයියෝ බේරගන්න හැකි ය කියලා හිතෙන උං කරන්නවල පටෝ පටෝ යැවුවා රක්වාගේ ඉස්පිරිතාලෙට. ඒ යන ගමනෙදින් හුඟ දෙනා මහ මඟ මළා. උං ඒ ඒ තැන්වල ම වළ දම්මා. ඔය ඇරැපෝරුව ගඟ පහු කොරලා හෙළ නගින්න උණාම බැටුම පැත්තට තියන අලුත් පස්ගොඩ සලිඳු ගැනිගෙ සොහොන..."

පිට්ටි හිරිය යටින් කැගසමින් දාවින් ද වඩාගෙන ඒ දෙසට දිව යන්නට විය. ගුණාදර්ට තමා අත වූ සාඵවේ කොන දුන් කෙටිහාමි ද ඒ ඔස්සේ වේගයෙන් අඩි තබා පස්සෙන් ගියේ ය. මැහැල්ල ද ඔවුන් පසුපස දුවන්නට විය. ඇරැපෝරුව ගඟ ද සිඳි ගොස් ය. අසල වූ අම්බලම ළඟින් සිඳුණු ගඟට බැසගත් පිට්ටි ළමයා ද වඩාගෙන ගඟෙන් එගොඩ වන විට මැහැල්ල මෙගොඩ සිට කැහැවේ ය.

"ඔය ගැනි පතබැවෙයි පැටවත් එක්ක ම. යකුනේ කලබොලේ අඩු කොරගතියවුකෝ... ගංගොඩැල්ලක් ම මියැදිලා තියන එකේ කොපින් වළ පල්ලට යන්න ද මේ දතකන්නේ..."

"පරිස්සං වෙයං පිට්ටියේ ඔය ළමයා එක්ක..."

කෙටිහාමි ද කැහැවේ ය. මුලින් පිට්ටි ගඟෙන් එගොඩ වූ අතර ගුණාදර් ඔසවාගත් කෙටිහාමි ද එගොඩ විය. මැහැල්ල අන්තිමට එගොඩ වූවා ය. අලුත් පස් ගොඩේ කවුදෝ විසින් අරලියා අත්තක් සිටුවා තිබුණේ ය. පිට්ටි දිව විත් පස්ගොඩ ළඟ වැටී හඬන්නට විය. කෙටිහාමි හඬන දාවින් වඩාගත්තේ ය. ගුණාදර් කකුලෙන් යාබද බිම් පිරික්සා, සුදුසු යැයි හැඟෙන තැනක වාඩි වූවා ය. මැහැල්ල කරවී ගස මුලට වී කම්මුලේ අත ගසාගෙන බලා සිටියා ය.

"මගෙ රත්තරං අම්මේ... මට දෙනුණා උඹ මිය පරලොව ගිය විත්තිය... උඹ මියැදෙන්න කලියෙනුත් තනි උණා... මියැදුණායින් පස්සෙන් තනි උනා අම්මේ... උඹ මා වෙනුවෙන් ගේ මුල්ලට වෙලා මොනතරං හුල්ලලා ඇද්ද. අපි දං කුඹුරු කොරාන, පැටවු හදාන සංතෝසෙං ඉන්නවා මගේ දෙයියෝ... උඹට එක ම එක වංගියක් ඒ සංතෝසෙ දකින්න බැරි උණා මගෙ අම්මේ. උඹ ඉන්න නුවරක මට ආයේ වංගියක් උපදින්න උවමනයි මයෙ අම්මේ... උඹ ළඟ වැටිලා උඹට ආවතේව කොරන්න උවමනයි මයෙ අම්මේ..."

සන්ධ්‍යාව උදා වෙද්දී හිරු විජේරිය කන්දට ළං විය. පිට්ටි හඬා වෙනෙස වී කෙඳිරිගැවා ය. කෙටිහාමි ද පිට්ටි අසල ඇත තබාගෙන උන්නේ ය. දාවින් ගුණාදර්ගේ උකුළේ නිදාගෙන ය. තමා අත වූ කොළපත් ගොටුවට ඇරැපෝරුව ගඟේ ඉතිරි සුඟෙන් දිය ගෙනා මැහැල්ල සැමට බොන්න දුන්නා ය. පිරිස බඩ පිරෙන්නට වතුර බිටු අතර, නොනයි හාමි මැහැල්ල ද එතන ඇතතබා ඉඳගෙන කතා කරන්නට විය.

"නොපිට දූ මේ අවර ජාමේ මුකළාන බඩගාගෙන අටකළා කෝරළේට යන්න ඇහැකි? එකියක්ගේ දෑහ පේන්නෑ. අනිකා කිව් යප්පයා. මේකී වැලඟින්න වාගේ හෝරා ගානක් විලාප තියලා දූ ඇහේ පණ කළඳක් නැති ගාන යි. ඕවා ඔහොම තමයි බොලල්ලා කල ආතම අපි කවුරුත් සිය ගමන යනවා. සංසාරේ කෙළවරක් නෑ කොයිසම ම ආත්මෙකදි හරි ආයේ ආයේ මුණගැහෙනවා... යංදාක නිවං දකින තුරු ඕක ඔහොම තමා... අර ගහ අයිනේ අම්බලමේ රාත්තරිය ගත කොරලා හෙට ඉර ඇහැරෙන ජාමේ පලයවු. මාප ඉන්නං තොපේ තනිනොකනියට..."

* * *

ඇරැපෝරුව අම්බලමේ රාත්‍රිය ගත කළ ඔවුහු සහල් ටික, පුහුල ගෙඩිය, වට්ටක්කා ගෙඩිය, කිතුල් පිටි සේරු බාගය හා බුලත් ඇ මැහැල්ලට දී, යන්නම් සුදු එළිය වැටෙද්දී ගෙදර යෑමට පිටත් වූ වැලි කතුරු පොල් කටුව තබාගත්තේ මගින් මගට දාවින් හඬන විට කටට දමීමට ය. ඒ යන ගමන් ද පිච්චි වරින් වර ඉකිගැසුවා ය. කෙටිහාමි අත වූ සාළුවේ කොනක් අල්ලාගත් ගුණාදරී ද යළි ආ මගමන් කරයි. කෙටිහාමි පුංචි දාවින් ද කරේ තබාගෙන ගමන් කළ අතර, ඇත පෙනෙන කඳු පන්තින් දෙස බලමින් පිච්චි වරින් වර නතර වී ඉකිගසද්දී කෙටිහාමි ද නතර වී "නාඬා වරෙන් පිච්චියේ..." යි කී ය.

කුඹුරුගමුව මුකළානේ දී තමාට ඉදිරියෙන් ගමන් ගන්නා ගුණාදරීගේ වස්ත්‍රයේ පිටුපස දුටු පිච්චි කලබල වූවා ය. ඇය තම අත වූ වේවැල් පෙට්ටියේ තිබුණු කම්බා රෙද්ද අතට ගත්තා ය.

"ඔහොම ඉදහල්ලා ටිකකට..."

ඇ එසේ කී කල කෙටිහාමි ද ගුණාදරී ද නතර වූවා ය. පිච්චි වහා දිව විත් රෙද්ද ගෙන ගුණාදරීගේ හිස සිට කය වැසෙන සේ ආවරණය කර ගැටයක් දමුවා ය. ගුණාදරී ද කලබල වූවා ය. කෙටිහාමි පුදුම වූයේ ය.

"...ඒකත් සිද්ධ උණා. මගේ රත්තරනේ, උඹ දූං ළමිස්සියෙක්... උඹලා පැංචා එක්ක ඉස්සර වෙයල්ලා... මං මේකි දොක්කං කොරාන එන්නං... හැකි තාක් මුකළාන්ටලිං ම යමල්ලා..."

* * *

සමහර දේට අප්‍රමාණ ව දුක් වෙමින් ද තවත් සමහර තැන්වල දී අප්‍රමාණ ව සන්තෝෂ වෙමින් ද කාලය ගෙවන පිච්චි හරි අපුරු ගැහැනියකැ යි කෙටිහාමි කල්පනා කළේ ය. ඇයට දැන් ජීවිතය හොඳට ම හුරුපුරුදු ය. එය තමාට සවියකි. කෙටිහාමිට ඒ ගැන සතුටු හිතෙයි. ඒ වාගේ ම ස්වභාවධර්මය ගැන ඔහුට පුදුම සිතීණි. ගොයම් පැසෙයි; කැපෙයි; පැගෙයි. අවු, වැසිවලට මුහුණ දෙමින් කුඹුක් ගස් වැඩෙයි. ළමයි ලොකු වෙති.

අලුත් ම නිරු එළිය නිරු වශයෙන් සැදී අරඹ අතරින් කුඹුරු සාය
ගොඩ බැස තිදි. ඒ රන්වන් පසුබිමේ නියර හරහා ඇවිදීමින් වක්කඩවල
වතුර කඩා දාත්තේ ගුණාදරී ය. ආ තමාගේ සිතේ ඇඳුණු නිය
රවාටල පාද කඩමින් ඒ ඒ නියරවල වක්කඩ ඇති කැන් හඳුනාගෙන
ඒවායේ සිර කර තිබුණු පිදුරු මුල් වක්කඩෙන් මුදා නියර මත තබා
එවිට භාවිත පුරා ලියැදි මත පිරී තිබුණු වතුර මහත් සන්තෝෂයකි.
හා පවසමින් යුතු ව ලියැද්දෙන් ලියැද්දට බැස පහළට ගලා යයි. ඒ
ගොල්මන කිහිපයක් ම හරමක් වෙගයෙන් සද්දය දෙන්නට පට
ගනී. ගුණාදරී මහත් සතුටින් සිය කාරිය කරයි. කෙටිහාමි කඩුල්
අසල සිට ඒ දසුන දෙස බලගෙන සිටියේ ය.

ගෙ වූ දින සතර තුළ ගේ මුල්ලට වී ඇය සිටියේ මහත් අසහනයකි
බව ඔහු දනී. පිටිවී ද ගුණාදරිය මුල්ලට කර කෙටිතාමිගේ වත් දැක
මුලිවිවි වෙන්තට නොතබා කටයුතු කළ අතර, ඇ මුල්ලේ නිඳ පියා
කැනැස් අයුරු කෙටිතාමිට මතක් වෙයි.

"අප්පුච්චේ... දරාඬ පාදලා වරෙං... අප්පුච්චේ අමුණ වහල වරෙං... දිය බෙරලියා ලියැද්දේ චක්කඩේට පිදුරු මුල් දෙකක් හි කරපාං... අප්පුච්චේ පොල් ගහේ අතු චේළිලා නං ගොයම් පැළ උඩ වැටෙයි... ඔලාපං අප්පුච්චේ... අරඹ අයින් ලියැදිවලට කොස් කො වැටිලානං අහුලලා නියර උඩං නියාපං අප්පුච්චේ..."

තමා ලොකු ළමස්සියෙක වීම පිළිබඳව ගුණාදරියේ සිතේ තිබුණේ අකැමැත්තකි. මෙසේ මුල්ලට වී ඇය කැපයද්දී "කුඹුරු කෙටුවට වතුර බැන්දට කාරි නෑ... ඒත් දූං ඔය පාවරේ වැඩවලට කාරිය කෙල්ල එක්කා සු කොරගන්න එහෙම උවමනා නෑ" යි පිටිවි කෙටිහාමිට කැගැහී ය. ඒ ඇසුණු ගුණාදරි කලබල විය.

ඒ වේලේ ගුණාදරීට නැඩුම් ආවේ ය. කෙටිහාමි විසින් පොළො-
න් ගෙනෙන ලද ලොකු මුට්ටියේ චතුර උණු කළ පිච්චි උදේ රැ-
යින් ගුණාදරී නැව්වා ය. ඉන් පසු කිරි අත්ත කප්පවා, පොල් ගෙඩිය
බිඳවා තමාට වන්දවැදී කෙටිහාමි දියණිය දෙවුරින් අල්ලා නැගිටුවුවේ ය.
ඒ වේලේ තමාගේ අත් යන්තමින් වෙවුලනු ඔහුට වැටහිණි. පිච්චිගේ
පියා විසින් පිච්චි කොළොන්න කෝරලේ තරක අප්පෝ කෙනෙකුට
බිලි දෙන ලද අයුරු ඔහුට මේ වේලේ කල්පනා විය. ඔහුගේ ඇඟ හිරි
වැටී ගියේ ය. ඒවා යළි සිහි කළ යුතු නැත. ඉතා පරිස්සමින් තමන්ගේ
ගේ මේ සෙනෙහෙ වස්තුව රැකගත යුතු බව ඔහු සිතාගත්තේ ය. ඒ
උදයේ ඇඟ සිතලට ගල් වී තිබිණි. කොණ්ඩයෙන් චතුර බිත්ද
බේරෙමින් තිබිණි. ඇගේ අඳ දෙනෙත් තුළ කඳුළු පිරී වේදනා දෙන්නට
වනු ඇතැයි සිතා, ඒ වේලේ කෙටිහාමි වචනයක් වත් කිව්වේ නැත.
ඒ මොහොතේ සියල්ල සැලසුම් කරන ලද්දේ පිච්චි විසිනි.

එසේ කියූ පිටිවි ගුණාදර්ම ගෙවිලේ හිඳුවාගන්නා ය.

එළිය වැටෙද්දී කෙටිහාමි ගොස් කී පණිවිඩය අනුව කෝඳුරුහාමි,
රොයිනා සහ ප්‍රමිති කිරීමත් කැමට එහි ආ හ.

ගොයම කිරි වදින සමය උදා වෙද්දී පුරුද්දක් විදිහට උදේ රැසින් ම කෙටිහාමි කුඹුරු යායේ ඇවිදින්නට ආවේ ය. මේ ගමනට ගුණාදරී ද සාන්දරීන් නැගිට එක්කාපු වෙයි. ඊට කෙටිහාමි වත් පිටිවි වත් දොස් කීවේ නැත. නියරවල් ඔස්සේ ඇවිදින අතර කෙටිහාමි ගොයමට වැටුණු කොස්කොළ අහුලා නියරවල් උඩ වක්කඩ අසල හබයි. කැලය අද්දර ලියැදි තීරයේ නියරවල එසේ කොස්කොළ ගොඩවල් බොහෝ තිබේ. ගුණාදරී ඒ බව දනී. ඇ ඒ වක්කඩ අසල දී කකුල දුරින් තබා ගමන් කරයි. ඔවුහු පොල් ගස අසලට ආ හ.

"පොල් අතු වේළුලා ද අප්පුවවේ..."

"මිත්... නැ..."

"කොස් කොළ ඇයි අප්පුවවේ මෙහෙට වැටිලා අපට කරදර කොරන්නේ...? පොල් අතු නං ඉඳලා-හිටලා එකයි... කොස් කොළ මහ හුඟයි... ඇයි ඒ?"

ගුණාදර්ශී මේ වගේ ප්‍රශ්න රාශියකි. කෙටිහාමි ඒවාට උත්තර දෙන්නට කැමැත්තක් දක්වයි. ඔහු වෙල් තීරයට ඉහළින් වූ මහ කොළ ගස් දෙස බලා කතා කරයි.

"ඔය කොස් ගස් කෙල්ලේ අපි මෙහෙටට ආපු දා ඉඳලා කොයි යම් ම පංගුපේරුවක්කත් නැති ව අපිට කන්න කොටු දුන්නා. උම් කුසේ ඉන්ද්‍රදිඳි උම් අම්මා කෑවේ අතන අර බෙරෙ තියෙන ගහේ පොලොස්. ඉතිං ඒ ගහේ සත්ත කරුණාව නො වෙයි ද උම් ඇගේ දුවන්නේ. මං කල්පනා කොරලා තියෙනවා උම් කාරණේ. පැළ කාලෙ කොස් කොළ වැටුණම පුංචි ගොයා පැළවලට කරදරයි තමයි. ඒත් ගොයම් පැළ හෙමින් ඉඳපස්සනවා. උං කොස් කොළ එක්ක තරහක් නෑ. දං ඔය කොස් කොළ අරියාදුවට වගේ ලියැදිවලට වැටෙනවා. අපි ඒවා අහුලඅහුලා නියා උඩ වක්කඩ ගාව තියනවා. ඊළඟ යලේ දී හෙමින් හෙමින් ඒක පෝරුව වෙනවා. ආං බලපං ගස්වල සේස්ට ගුණේ. ඔය ගස් හැම එකක් ම කතා නොකළට අපි එක්කල හරි හිතවත්. මං හුඟක් දාට ඔය අපේ අප්පුවවේ හුළං කවි කියද්දී උනුත් මේං හෙලවිලා, නැළවිලා, ගැස්සිලා, සංතෝෂ වෙනවා. අපි ඉතිං කපන්නේ ගොයම් ගස් විතර නේ. ඒ ගැන හිතට දුක හන්දා නේ අපි කුඹුර කොටද්දී උදල්ලටත්, වපුරද්දී පැළ වී ගොඩවත් කපද්දී ගොයං ගහටත්, පාගද්දී අන්දඬු ලියටත්, මනිද්දී වී මල්ලටත් ළිප තියද්දී බත් මුට්ටියටත්, කන්න ගද්දී බත් පතටත් වදින්නේ. උඹර තේරුණා ද ඒ වග?"

ගුණාදර්ශීගේ සිත සතුටු වෙයි. ඇය ද කෑමට පෙර බත් පතට වදි. මහා කොස් ගස් පිළිබඳ ව ඇ සිතේ තිබූ බිය තුනී වී ආදරයක් උපන්නේ ය.

ඔවුන් සුදු එළියේ ගල් අමුණ දිහාවට එද්දී ඒ පුදුම සහගත දසුන දුටුයෙන් කෙටිහාමිගේ පා වහා නතර විය. ගුණාදර්ශී ඒ වෙනස දැනී විසිළුමන් වූවා ය.

"ඇයි අප්පුවවේ...?"

කෙටිහාමි කිසිත් නොකියා කෝදුරුහාමිලාගේ ගේපැල දෙස බැලුවේ ය. එහි තව ම දොරවල් හැර නැත. ගල් අමුණ උඩ හිඳගෙන උන් ඒ නාඳුනන කඩවසම් පුද්ගලයා නැඟිට කුඹුරු යාය දෙස බලබලා දොළ ඉහත්තාවෙන් කැලයට වැදී නොපෙනී ගියේ ය. සරමක් හැඳ උඩු කයට බැතියමක් දමාගෙන උන් ඒ පුද්ගලයාගෙන් දිස් වූයේ වැදගත් පෙනුමකි. ඔහුගේ බැල්ම බලවත් ආරච්චි මහත්තයෙකුට අයත් ජාතියේ බැල්මකි.

"යමං ගෙදර..."

කෙටිහාමි වහා ගුණාදර්ශී ද කැටුව වෙල් යාය දිගේ ගේ දෙසට යෑමට හැරුණි.

"උඹලට මක් වෙලා ද අප්පුවවේ...? අපි අද අමුණ උඩට යන්නැද්ද..."

කෙටිහාමි කිසිවක් නො කිව්වේ ය. කාරණය හරි නම් මේ මීට දින තුනකට පමණ පෙර රාත්‍රියේ කෝදුරුහාමි විසින් තමාට විස්තර කරන ලද මිනිසා ම ය. එහෙත් ඔහුගේ බැල්ම කෙටිහාමිගේ සිතට මහත් අමුත්තක් ගෙන ආවේ ය. එය අමුතු විනාසකාරී බලවේගයක හැඟීමක් ඉතිරි කළේ ය. ගෙදරට විත් ගුණාදර්ශී ගේ පිළ රඳවා පිවිටි කැටුව යළි කඩුල්ල අද්දරට පැමිණි කෙටිහාමි ඇ සමඟ කාරණය කතා කරන්නට විය.

"ඔය දෙපළ රැට රැට ගල් අමුණ උඩ දී හම්බු වෙනවලු... කෝදුරුහාමි යි මට කිව්වේ. පවු ඒ මනුස්සයා... ඔය නාරංදෙණිය පැත්තේ ඉන්න කසාද නොබැඳපු නිලමෙ කෙනෙක්ලුනේ. 'රතු නිලමෙ' කියලාලු කියන්නේ... කෝදුරුහාමි ඉඳලා තියෙන්නේ මෙහෙ පදිංචියට ආහම ඔව්වා මගාරිලා යාම් කියලා..."

කෙටිහාමි එසේ කී කල පිවිටි කම්මුලේ අත ගසා ගත්තා ය. ඇයට තමා දුටු ඒ කාරණය සිහි වන්නට වූවේ ය. සුමංගල හාමුදුරුවන් වහන්සේ අටකළං කෝරලේට වැඩි ඒ පිංවත්ත දවසේ දී ද සිදු වූයේ ඒ වාගේ ම දේකි. පළාතේ මහ සෙනගක් ඒ උතුම් බණ දෙසුම ඇසීමට රටේ මහත්තයාගේ වලව් වත්තට එක්කාසු වී සිටි අතර, කෙටිහාමිගේ සහ කෝදුරුහාමිගේ දෙපවුල් ද ඊට සහභාගි වූ හ. බණ අසන අතරතුර

ඉතිරි මහත්තයාගේ වලව්වේ කටයුතුවලට එහා මෙහා දිවූ ඒ උදෙසා නිලමේ රොයිනා සමඟ දැස්වලින් කළ කතාබහ පිටිවී දැක්වීමට හිමිවිය. ඒ වේලේ කෝදුරුහාමි වගේ වගක් නැති වී කට ඇරඹෙන බවට තීරණය විය. එදා ගෙදර ආ පසු මේ විස්තරය ඇසුරෙන් නොපෙනී ගියා මතක ය. එදා ගෙදර ආ පසු මේ විස්තරය ඇසුරෙන් නොපෙනී ගියා මතක ය. එදා ගෙදර ආ පසු මේ විස්තරය ඇසුරෙන් නොපෙනී ගියා මතක ය.

"අවිචර අර සාගරයක් වටින බණ දේසනේ මඟැරලා, නිකරිකිරා උන්නු දරු රොත්ත මා ගාව දාලා ඔය ගැනු කෙනා ගියා පෙනු කළුවරට."

ඇය වටපිට බලා සෙමෙන් කතා කරයි.

"ආපසු කොණ්ඩෙන් බැඳබැඳ ඇවිත් ඉඳහන්තේ එළි වෙන ජාමේ..."

"ඔය හවහට ගල් අමුණ වලේ දිය බුං ගහන මනංසිඤ්ඤා තැනිකක් ඉලංදාරියා වෙනකොට වත් මේ බවලතා ඔව්වා නතර කොරා තියලා තමයි කෝදුරුහාමි බලාගෙන ඉන්නේ... ඒත් පිටිවියේ, මට මනුස්සයාගේ අමුත්තක් පෙනවා. මොකක් දෝ අමුත්තක්... කියාගන්නේ රුමක් නෑ මට..."

එසේ කී කෙටිහාමි කුඹුරු යාය දෙස බලාගෙන කල්පනා කරමින් හිස කසන්නට විය. පිටිවිට මේ කිසිවක් නො තේරේ. ඇය බිය වී බලා සිටියා ය.

* * *

වරේ වරේ සුළංතේ.....

සුළං සුළං වරෙන්තේ.....

අපිට බලා යන්න වරෙන්තේ.....

පැටවු බලා යන්න වරෙන්තේ.....

"හා හා හා... මේ බලාපියෝ... මේ බලාපියෝ... කොබෙයියනේ... කොබෙයියනේ... අපෙ පුංචා අඩන්නැතෝ... අවිච්චියෝ අවිච්චියෝ අපෙ පුංචා අඩන්නැතෝ.. හම්බාවෝ හම්බාවෝ අපෙ පුංචා අඩන්නැතෝ.. උගුඩු මලේ උගුඩු මලේ මේ බලහං මේ බලහං උඹලාට වාගෙ ම අපෙ පුංචාටත් පුංචි ම පුංචි ලේන්තිරික්කා නකුටක් තියනවෝ... හා... හා... හා..."

කන්න අවසන අස්වනු ගෙට ගෙනා දාට පහුවදා කෙටිහාමි එසේ පිළ උඩ ඉඳගෙන පුංචි දාටින් සිඹිමින් හුරතල් කරමින් උන්නේ ය. පිටිවි හිටියේ වේලා පොතු අරින ලද මී මද වංගෙයියේ දමා කොටමින් ය. මුලින් මුලින් ඒ තාලවලට දාටින් සිනා සුණ ද පසු ව බඩගින්නේ හඬන්නට වූයෙන් පිටිවි ඔහු වඩාගෙන ගෙට ගියා ය.

ගොයම් කපද්දී මඟහැරී ඉපනැල්ලේ වැටුණු වී කරල් ගුණාදරී ලියැදිවල ඇවිදීමත් ඉපනැල්ල අතගාමින් අහුලනු දුටු කෙටිහාමිගේ සිතේ උපන්නේ ඇ පිළිබඳ ව මහත් සෙනෙහසකි. තමන්ට කැමට ඕනෑ තරම් වී තිබේ. එහෙත් වී ඇටයක්වත් අපතේ යනවාට ගුණාදරී කැමැති නැත. කමත් වැඩවලින් පසු කමත් බිම අතුගා, ඉතිරුණු කැමැති වී ඇට සියල්ල ඇ ඇහිලුවා ය. එපමණක් නො ව... බත් කෑ පසු ද මඩක්කුවේ එක ම බත් ඇටයක් වත් අපතේ යැව්වේ නැත. කැමට පෙර කුරුලු ලැල්ලට බත් ගුළියක් කැබිමට ද ඇය අමතක නොකළා ය. ඉන් පසු ලැල්ල මත කුරුලු සඳ්ද ඇසෙන විට ඇය තනිවම සිනා සුණා ය. මේ හැම පුරුද්දක් ම සිය පියා වූ හිතලහාමිගෙන් තමා හරහා දියණියට ලැබුණු ඒවා බැව් කෙටිහාමි කල්පනා කළේ ය.

ඇය කවරදා වත් ම දැකැත්තට අත කපාගන්නේ ද නැත. කුඹුරු යාය දැසින් දෑක-බලාගැනීමේ වාසනාව ඇයට අහිමි කළ ස්වභාවධර්මයා ගැන කෙටිහාමිට ඇත්තේ මහා පුදුමයකි. හමා හැම විට ම හොඳ ම දේවල් පමණක් සිතුවත්, අයහපත් වූ කිසිවක් දැනුවත් ව නොකළත් ස්වභාවධර්මයා පිළිතුරු දෙන්නේ ඒ ඒ වේලාවට එයට වුවමනා විදිහට නො වේ ද සි ඔහු කල්පනා කළේ ය.

කෝදුරුහාමිගේ තුන්වැන්නා වූ නිදුක්හාමි මිදුලට දුටගෙන ආවේ මේ වේලේ ය. ඔහු පණ්ඩියක් රැගෙන පැමිණ තිබේ.

"මාමණ්ඩියේ... අර රතු නිලමේ ඇත්තෝ කවුදෝ මං දන්නා ලොකු උත්තමයෙක් එක්කාසු කොරාන ඇවිල්ලා... ආං ගල් අමුණ

පිළිබඳව කතා කිරීමට දැනුමක් නොවන නොවන බැව් ඔහු දනී. ඒවා ජීවිත පවා අහිමි වී යා හැකි භයානක කාරණා ය. වඩාත් ම භයානක වූයේ ඒ මහා බලගතු පුද්ගලයා වචනයක් වත් කතා නොකිරීම ය. ඔහු කුඹුර දෙස ම බලාගෙන හිඳී. ගුණාදරී තව මඳක් පියාට ළං වූවා ය. කෙටිහාමිට තිබුණේ ඊළඟට කුමක් සිදු වන්නේ දැ යි බලාගෙන සිටීම පමණි. ඔහු දියණිය තව මඳක් තමා අසලට ළං කරගෙන අසර ලෙස බලාගෙන සිටියේ ය. අනතුරු ව ඒ භයානක හඬ අවදි විය.

"අනිද්දා උදේ වෙන කොට මේ යාය පුරන් කොටලා තියෙන්න ඕන බොහොම පිළිවෙළට. දැනුං තේරුං තියෙන කාංඩයක් ඒව් අ කාරියට."

ඔහු යළි කුඹුරු යාය වටා තෙත් යැවී ය.

"උං තැන්-තැන්වලිං පුරං කෙටිල්ල පටං ගනී. අමුණ ළඟ ඉඳලා ආං අර පොල් පැළහැට්ට දක්වා ලියැදි පෙළ මේ රතු නිලමේ වැඩ කොරාගනී."

කෙටිහාමි ඒ දෙස බැලුවේ ය. යළි අමුණ උඩ උන් ඒ බලවා පුද්ගලයා දෙස බැලුවේ ය. ඒ බලගතු මිනිසා දුර සිට තමා දෙස බලා ඉන්නා කෝදුරුහාමි දෙස බලා සැර වුණේ ය.

"තොට හරි තේ..."

ඉන් ගැස්සුණු පාරට කෝදුරුහාමි ලියැද්දේ වැටෙන්නට ගියේ ය.

"හරි හරි, හාමුදුරුවනේ..."

බලවත් පුද්ගලයා යෑමට හැරුණේ ය. රොයිනාගේ ගේ දෙස බැලූ රතු නිලමේ ද ඔහු සමඟ ගමන් කරන්නට වූ අතර, අතවැසියෝ දෙදෙන ද ඒ පසුපසින් ගමන් කරන්නට වූ හ. කාරණය කුමක් වුවත් සිද්ධ වෙන්නට යන්නේ මහා භයානක දෙයක් බව හැඟී ගියෙන් ගුණාදරී මඳක් වේගයෙන් හුස්ම ගන්නට පටන් ගන්නවා මෙන් දැනුණෙන් කෙටිහාමි ඇය අස්වසා ගේ දෙසට යෑමට හැරුණේ ය.

"ගේ දිනාට යං මයෙ අම්මා..."

කෙටිහාමිට දැනුණේ තමාගේ කකුල් පණ නැතිවා සේ ය. ඔහු

වෙල්යාය දෙස බැලුවේ නැත; සෙමෙන් බිම බලාගෙන ගේ දෙසට ගමන් කරන්නට විය. ඔවුන් එසේ බිම බලාගෙන ගමන් කරන හැටි බැලීමට රොයිනා සහ ළමයි ගල් අමුණ උඩට දිව ආ හ.

* * *

බත් කන්න එන පුංචි පුංචි කුරුලු වර්ග මෙන් ම ලෙහෙන්නු ද කිසිදු අයහපත් බවක් නො පෙන්වති. උන් කාණ්ඩයක් බඩ පුරවා ඉවත් වූ පසු තව වර්ගයක කාණ්ඩයක් විත් බඩ පුරවාගනිති. ඉන් අනතුරු ව තවත් වර්ගයක කාණ්ඩයකි... විසඳාගන්නට බැරි ගැටලුවක් ඒ බත් ලෑල්ල උඩ නො වේ. ඔවුහු මාරුවෙන් මාරුවට බඩවල් පුරවාගෙන සන්නෝස වෙති.

එහෙත් මේ තත්ත්වය වෙනස් වූයේ ඒ ලෑල්ලට කපුටන් එන්නට පටන් ගත් පසු ව ය. එසේ වුවත් එහි වරදක් කීමට පුළුවන්කමක් නැත. ඒ කපුටු කාණ්ඩයේ සැටි ය. උහු මුලින් ම තටු ගසා-කෑ මොර දී කලබල කර අනෙක් පොඩි සතුන් එළවා දමා කෑම අවුස්සා බිමත් දමා ලොකු ප්‍රමාණයක් ගිල දමති; පසු ව ඒවා වමාරා පහළ පිටලේ කෙසෙල් අතු මුල සඟවා තබා ඉහිළ යති. එහෙත් වික වේලාවක් ගත වූ විට උන්ට ඒවා සැඟවූ තැන් පවා මතක නැත. එවන් ජවනිකා කොතෙකුත් මෙසේ පිළ උඩ ඉඳගෙන බලා ඉන්නා අවස්ථාවල කෙටිහාමි දූක තිබේ. ඒත් ඒ පිළිබඳව ඔහු කලබල වුණේ නැත. කපුටු වර්ගයේ බඩගින්නත් හරියට පුංචි දාවිත්ගේ බඩගින්න වගේ ය. පුංචි දාවිත්ට නං පිච්චිගේ තං දෙක තිබේ. ඒකා එකක් බඳාගෙන අනෙකේ කිරි බොයි. කපුටන්ගේ බඩගින්න පුළු මොහොතකට හෝ නිවෙන්නේ එළඟිතෙලට බැව් සිය පියා-හිතලහාමි-ඉස්සර කියනවා කෙටිහාමිට මතක තිබූ නිසා ඔහු පොළෙන් එළඟිතෙල් මුලක් ද ගෙන ආවේ ය.

විටක සුළං පැමිණෙන්නේ බොහෝ ඇත පළාත්වල සිට ය. තවත් විටක ඒවා මේ අහලින් ම හට ගනී. පුංචි සුළං සුළි සේ සැකසී ගස් කොළං අවුස්සා දඟකාර විදිහට හමා යයි. මෙවේලේ පැමිණි සිහින් සුළඟ එසේ බොහෝ දුර සිට ආ එකක් නො වේ. එය වෙල් යායේ සුළඟ එසේ බොහෝ දුර සිට ආ එකක් නො වේ. එය වෙල් යායේ කුරුලු ලියද්ද දිනාවෙන් පටන් ගෙන, කුඹුක් ගස් පිස අවුත් පොල් කුරුලු ලියද්ද දිනාවෙන් පටන් ගෙන, කුඹුක් ගස් පිස අවුත් පොල් පැළහැට්ටට ඉඟියක් දී කොස් ගස් මණ්ඩිය දිනාවට ගියේ ය. පොල්

“ආයු බලාපල්ලා එක ගොඩියෙක්ගේ ඇඟ පුරා ඉහිං කනිං මඩු කලබලේ විතරයි හෙය්... හෙය්... ආ... එක ගොඩියෙක් හරි කරමෙට කුඹුර කොටහවා, ලාද කොටහත කලියොං දේදර සුද්ද කොළා, හොඳ ගොඩියෙක්, හැමේම ගොඩිනැනට පුරුදුකාරයෝ නො වෙයි. අර මර හරි ගොඩියෙක් කොටහට ලවික් දෙවක් නැතිව, නියරවල් විකන් එක්ක විනාස කොරලා දාවි ද මං දන්නා... මගෙ අම්මේ කලබලේ...”

සමුදායයන් සිට පරිදි පසු දා හතර අතින් එළිය වැටෙද්දී පොරො
 උදු පොත් වීම්පුන් ස දෙනෙකු පමණ විත් තමන්ට හිතු හිතු
 බැවැතින් කුණාට දිස පුත් කොටන්නට වූ වේලේ එසේ කඩුල්ල අසල
 පොටපස් ඉදහන කෙටිහාමි තමා දකින දේවල් සිතා සෙමින්
 අනාදරිට වීස්තර කළේ ය. ගුණාදරී ඉන්නේ හිත නොදකිත්

කොටන වග පෙනේ.

කෝදුරුහාමි ඔහුගේ ලොකු පුතු මනංසිඤ්ඤෝ සමග තමන්ගේ කුඩුවෙ බැස කුඩුරු කොටන අයුරු පෙනුණේ ය. තමන්ට වුවමනා සැසි සිතිය හැකි ප්‍රමාණයක් රාත්‍රියේ දී ම කොටා තිබූ කරගෙන තිබුණු නිසා කෙටිහාමිලාට එදින සෙදී තිබුණේ සිද්ද වෙත කටයුතු දිහා බලා හිඳීම පමණි. දවල් වේදීදී කෙටිහාමිට අදහසක් ආවෙන් ඔහු ප්‍රීතිට කතා කළේ ය.

"ඒ උදවියට දවල් කෑමක් ගැන නිව්වියක් නෑ වාගේ. අහල ගංවිල මිනිස්සු වෙන්නැති. ආයේ ගෙවල්වලට ගිණිං කාලා එන්නයැ? ඔන්න ඔහෙ ඔය හාල් ටිකක් ලිප තියාපල්ලා ඒ උදවියටත් එක්ක ම. ඒ උදවිය මහංසි වෙද්දී අපට ගෙට වෙලා බන් කෑ හැකි යැ..."

ඉර මුදුන් වෙද්දී රවුමට කපන ලද කොළපත් සයක් සමග බත් මුට්ටිය, පොලොස් මැල්ලුම සහ කබරොස්සා දළු වැට්ටනය පොල් ගස මුල තැබූ කෙටිහාමි ගොවීන්ට කෑමට ආරාධනා කළේ ය. මිනිසුන් විත් කෑම කන්නට වූ අතර, බත් පත අතට ගත් එක් පුද්ගලයෙකු පමණක් කෑමට පෙර බත් පතට වැන්ද අයුරු කෙටිහාමි දුටුවේ ය. ඒ කුඹුරු කෙටීමට පෙර අද්දර සුද්ද කළ ගොවියා ය. කෙටිහාමි මිනිසුන්ගෙන් විස්තර අසන්නට ගියේ නැත. මිනිසුන්ට ද එසේ විස්තර කීමට උචිතතාවක් නොතිබිණි. ඔවුන් එකිනෙකා අතර ද ඒ හැටි හැඳුනුම්කමක් තිබුණා යැ යි සිතිය නොහැකි ය. පිටිපි දාවින් වඩාගෙන, ගුණාදරී ද ළං කරගෙන කඩුල්ල අසල සිට ඒ දෙස බලාගෙන සිටියා ය. මිනිසුන් බත් මුට්ටිය ම හිස් කර වක්කඩෙන් වතුර බී කොළපත් සෝදා තබා යළි කුඹුරට බැස්ස අතර, කෙටිහාමිගේ අවධානයට ලක් වූ ඒ ගොවියා පමණක් නතර වී, බත් පත උදෙසා කෙටිහාමිට පිං දුන්නේ ය.

"සිං සිද්ධ වෙනවා තමුන්නැහෙනි. උදේ බෙලිමල් පොල්කටුව බිලා ආ ගමන් නේ. කාලයක් නෑ ගෙදර ගිහිං එන්න. එක හුස්මට වැඩ කොළා... මං ගොරකහාමි, නියඟරාවත්තේ... අපිත් අඳු ගොයියෝ තමා. සිං සිද්ධ වෙනවා ඔය ඇත්තට... මඩකවාලු හාල් තේද ඒ...?"

කෙටිහාමි "ඔබ" යි කීවේ ය.

අමුණ මතට සැපත් වූයේ ලී පුටුවක වාඩි වීමෙන ය. හැඩිදැඩි මිනිස්සු සිටුදෙනෙක් ලී පුටුව දෙපස ගැටගැසූ ලී දඬු දෙකෙන් පුටුව කර තබා ගෙන පැමිණියහ. ඒ සමග ආරච්චි නැත, රතු නිලමේ, ආරච්චියේ අතවැසියෝ දෙදෙනා දෙකෙන් සහ සුදු උත්තමයාගේ අතවැසියා යැයි සිතිය හැකි අය ද වූ හ. පිරිස පෙරහරක සිටියෙන් ගල් අමුණ මතට පැමිණියහ. බලවත් සුදු ජීවත්තවරයා කලිසම් කබා හැඳ, පාදවලට හම් සපන්තු දමා, අපුරු හම් තොප්පියක් ද හිස ලාගෙන සිටියි. ආරච්චි නැත ඉන්නේ ද සිය රාජකාරි ඇදුවෙන් ය. සුදු ජීවත්තවරයා පුටුවෙන් නැගී සිට, ගල් අමුණ මත හිටගෙන ඉතා ආසාවෙන් හාත්පස බලන්නට විය. ඔහු උස-මහත් හතර රියන් පුද්ගලයෙකි. පිරිස දෙහිඩියාවෙන් පසුවූයේ තමන් වහුගේ හිටපු බැල්මට හසු වේ ද යි යන, හේතුමක් නැති සිතකින් ය. ජීවත්තවරයා ඉතා ආසාවෙන් යාය දෙස බලා කැඩිවුණි. සිහලෙන් කතා කරන්නට විය.

“මො දැඩි ආරච්චි, වෙරි ඉඩි...! ගල් බන්ටි ඇන්ඩ් ගැඩ් ලිල්ඩි... වෙරි ඉඩි... සුඹ උසස් මිනිහා ආරච්චි... යුඹ වගේ මිනිහාට අපේ ගවරන්මන්ට්-එක කැමැති යි. ලවුනේරිස්... ගනිං මගේ නෝට් බුක්...”

ජීවත්තවරයාගේ අතවැසියා තමා අත වූ රෙදි බැගයෙන් හම් කම්බ සහිත පොතක් සහ පැන්සලක් ගෙන, හතරට නැමී, එය දෝතින් ම ජීවත්තවරයාට දුන්නේ ය. ආරච්චි නැත තමා අත වූ රිදී මිට සහිත බස්තමට වෙදුම්ලේල් වූ මුද්දෙන් සිහින් තට්ටුවක් දමමින් කරබාගෙන ම බලා සිටියේ ය. ඔහු සිනා සුණේ ජීවත්තවරයා තමා දෙස බලන කල පමණි. ජීවත්තවරයා සිය පොතේ යමක් සටහන් කරගත්තේ ය. ගල් අමුණ පහළ උන් පිරිස බලා ඉන්නේ දැඩි විමතියකින් ය.

“මං මේක මගේ ඩිසුට් රිපෝට්-එකේ ලියලා යවනවා ආරච්චි. අපේ ගවරන්මන්ට්-එක සතුටු වෙනවා. යුඹ කුමුරු හදහදා මිනිස්සුන්ලට දෙනවා ආරච්චි. මං මේ ගල් බන්ට්-එක හදන්න සිමෙන්ති දෙනවා. සුඹ කලෙස් මැන්. අපේ ගවරන්මන්ට්-එක හොයනවා යුඹ වගේ මිනිස්සු...”

මිනිස්සු පට්ටල් ඇරගෙන ඒ අරුම පුදුම භාෂාව කියන අයුරු බලාගෙන සිටියහ. හමන්ට අනතුරක් නොවී යම් කිසි වාසියක් හේතු වනු ඇතැයි ඒකාන්තයෙන් ම දනගත් මිනිසුන් දෑන් පසුවන්නේ අදහස් කළ අපතේ. පිච්චිට යමක් වැටහී තිබේ. ඇය තොර්

දෙක හද කරගෙන කෙටිහාමි දෙස බැලුවා ය; අනතුරු ව සැට්ට කරේ දැස් පිසදාගත්තා ය. කෙටිහාමි පිච්චිට පෙනෙන්නට සිහින් සිනාවක් නැගීමට උත්සාහ කළත් එය සාර්ථක වූයේ නැත. ගුණාදරීට සිය මවුගේ සිහින් සුසුමක හඬ ඇසිණි. උපමණක් නො ව, තමාගේ උරහිසේ තිබූ පියාගේ වමන යන්නම් ගැහෙනු ද දැනිණි. නොයිවසිල්ල සමග ඇයට ඉබේ ම කැගැසුණේ ය.

“අ... අපේ කුමුර...”

ඒ හඬට මිනිස්සු හැරී බැලූ හ. යළි ඔවුන් ඉවත බලාගත්තේ මෝඩ කෙල්ලකුගේ නැනට නුසුදුසු නොහොබිනා කතාවක් ය යන හැඟීමකින් මෙනි. ජීවත්තවරයාට ඒ පිළිබඳ ව වගක් නොවූ අතර ඔහු තවත් මොන මොනවා ද සටහන් කරමින් තිඳි. ගුණාදරීගේ හඬ කහ වැකුණු රතු නිලමේත්, ආරච්චිත් වුහුණට වුහුණ බලාගත්ත. රතු නිලමේ ඇස් නපුරු කර, වරක් කෙටිහාමි දෙස බැලුවේ ය. කෙටිහාමි වහා එක් අතකින් ගුණාදරීගේ කට වසා, අනිත් අනිත් ඇගේ හිස අතහා, ඇය අස්වසා රතු නිලමේගෙන් සමාව අයදින විදිනේ බැහැපත් බැල්මක් හෙළුවේ ය. ගාර්ලිස් ආරච්චි රතු නිලමේ දෙස බැලුවේ ය. කතා කිරීමට අවකාශයක් එතැන නොවූයෙන් රතු නිලමේගේ බැල්මමෙහි වූයේ නිස්කාන්තුවේ මෙනැත රාජකාරිය කොරගෙන යන්නා යි වැනි ඇඟවීමකි. යම් ආරෝවක් ඇත් නම් ඊට සුදුසු පියවර පසු ව සිදු කළ හැකි ය යන ඉඟියක් ඒ බැල්මේ ම විය. ඔවුන්ගේ රුදුරු මුහුණුවලට යළි සැහැල්ලුව ආරූඪ විය. බලවත් ජීවත්තවරයා ආරච්චිට තව මොන මොනවා දෝ කියා පුටුවේ ඉඳගෙන මිනිස් කර පිටින් නික්ම යන්නට වූ අතර, ඉතිරි පිරිස ද අමුණ පහළ උන් ගොවියෝ ද පෙරහරක් සේ සැකසී ඒ මග පසුපසින් ගමන් කරන්නට වූ හ. කෙටිහාමිලා උන් නැත ම රැදී උන්න.

කෙටිහාමි සිහින් අනුමාන කළා හරියට ම හරි ය. පිරිස එහා මෙහා වූ නැත රතු නිලමේ ඔවුන් අසලට එනු පෙනුණේ ය. ඔවුන් සතු බලසම්පන්නකම මත පහරක් වදින්නටත් පිළිවන. කෙටිහාමි බිය වී ගල්ගැසී බලා සිටියේ ය. පිච්චි ගුණාදරී තම තුරුලට ලං කරගත්තා ය. ඔවුන් අසලට ආ රතු නිලමේ පමණට වඩා හයිසෙන් කෙටිහාමිගේ පපුවට ඇඟිල්ලෙන් ඇත කතා කළේ ය.

“තොපිට මෙව්වා සෙල්ලං වගේ පෙනුණට මෙව්වා මහ බලගතු රාජකාරි වැඩ. තොපි රොත්ත පිටින් කුදලාන ගිහිල්ලා දඬුකදේ

ගහන්නා අස්සට මේ මේ බකවුණට නියාදිය යි වග... අපේ කුඹුර... කොහොම ද බල්ලන්, කොපේ උණේ...?"

'ළමයා නොතේරුම්කරම කී දෙයක්' යැයි කියා කාරණය අස්වැසීමට උපමා දුටත් කෙටිහාමිට වචන වට කිරීමට තරම් ගත්තියක් නොවුණි. ඔහුට මුතු පිටුවෙන්නට ආවේ ය. පිටිවිට හැඩුම් පිටවිණි.

"අනේ රත්තරං හාමුදුරුවනේ... අපිට අරියාදු කොරන්න එපා, කෙල්ලගෙ දැහැ පේන්නා. අපි ගෙදර ගිහිං ඒකිට තරවුටු කොරන්නං... අනේ අපිට බණින්න එපා."

ගුණාදරී වේගයෙන් හුස්ම ඉහළ පහළ හෙළයි. පිටිවීමේ විලාපය රතු නිලමේට තවත් කරදරයක් විය.

"නවත්තැනිං ඔය අදෝනාව ගැනියේ... නොපි කොළොන්නා කෝරළො පිටුවහල් කොරපු හැත්තක් නේද? සිහියේ කියාගතියවු... මෙහෙ ඉන්නට නං අපි කියන විදියට තමා... එතෙම බැයි නං කොපිට සාපේ ගත්ත අහක් නැ යි කියන-එකක් සිහියේ කියාගතියවු..."

පසුදා පවස අමුණ දේදරට සියලු ගොවීන් කැඳවූ රතු නිලමේ වැඩි විස්තර කියා සිටියේ ය.

"උඹලා හැම එකෙක් ම, ඔකියක් ම ඔළු ගෙඩිවලට ගන්න ඕනි මේ කාරණේ. ඊයෙ වහ ඒජන්ත උන්නාන්සේ යන්න කලියෙන් වලවුවේ දී මේ ගැන කතිකා කොරලයි කිරණේ ගත්තේ. ඊයෙ පුරං කොටන්න ආ නාමුලුවේ ඇලඩිංහාමිට අර ඉඹුල් ගහ එක-එල්ලේ ලියැදි පේළිය වැඩ කොරගන්න කීවා... එතැනිං ගියා ම මයේ ලියැදි පෙළට පහළින් තියෙන ලියැදි දහස-දොළහ සමයංලන්දේ පාළුවා වැඩ කොරගත්තාවේ... තියබරාවත්තෙං ආ ගොරකාහාමි ආං අර දොළ එකටල්ලේ ලියැදි පෙළ... ඔය ගොඩපර ගහ යටින් තියන ලියැදි ටික දිවුරුම්පොළ තෙබෝහාමි වැඩ කොරාගනී. කෝදුරුවට හරි නෙ..."

කෝදුරුහාමි හතට නැමී ඇල වී "එහෙමයි" කීවේ ය. රතු නිලමේ

රොසිනා දෙස වරක් බලයි. රොසිනා පසු වන්නේ රතු නිලමේගේ තේජස පිළිබඳ ආඩම්බරයෙන් මෙනි. ඔහු යළිත් කතා කරයි.

"එළමල්පෙ රුසිනිංහාමි... උඹ වැඩ කොරාගං අර කමත් ලියැදි යටින් තියන ලියැදි පෙළ... අර දියබෙරලියා තියෙන මහ ලියැදි හත අට තෙරුන්නාන්සේගම ඉඳන් ආ මකෙස්සිකද්ඤෝ උඹට යි..."

රතු නිලමේ මිනිසුන් අතර උන් කෙටිහාමි දෙස බලයි.

"මොක්ක ද උඹගෙ නම කිව්වෝ?"

කෙටිහාමි සිටියේ බිම බලාගෙන ය. ඔහු අසල ඔහුට මුවා වී පිටිවී ද ගුණාදරී ද සිටිති.

"මං අහන්නේ උඹගෙන්, මිනිහෝ..."

ඔහු එසේ සැරවෙද්දී කෙටිහාමි ගැස්සී බැලුවේ ය.

"කෙ... කෙටිහාමි..."

"හ්ම... උඹ ඒ කොටාගත්තු ටික ම වැඩ කොරාගනිං... විසේස ම කාරණාව මතක තියාගනිල්ලා... උඹලා දූං මේ වැඩ කොරන්නේ අදේට... අස්වනු කපා පැගුවා ම හරි දෙකෙන්-පංගුවක් පාවරේ දී ම මැනලා වලවුවට ගිහිං දෙන්න ඕන... ආරව්වි උන්නාන්සේ මනාප කාලයක් උඹලට මේ කුඹුරු වැඩ කොරාගන්න පුළුවනි. උන්නාන්සේ රාජකාරි අතරතුර හැකි හැම වෙලාවක ම කුඹුරු වැඩ ගැන හොයලා බලයි... අමුණේ රාජකාරි මට පවරල යි කියන්නේ... ඒ හැම කාරණයක් ම දූං මහ ඒජන්ත උන්නාන්සේ කඩදාසි පොතේ සටහන් කොරලා හමාර යි... එව්වා දූං තීන්දු යි..."

ඉපතාල්ලෙන් නැගෙන්නේ කර වුණ කාටුව පුසුඹකි. ගුණාදරී ඉපතාල්ල ඔස්සේ යන්නේ ගොඩපර ගහ ලියැද්ද කෙළවර වූ දරාඩ දිහාවට ය. මේ දිගු පැවිල්ලට පොකුරින් දොළේ වතුර හොඳව සිඳි ගොස් ය. ලියැදි ඉරිකළා ගොස් ඇත. උතුස්සෙකු ඇත අහසේ කැසුණු ඇසේ. ගොරකහානිගේ පියා වන බඩරා ආතා කියා දුන් පටාපාසා කතාවේ පොඩි ප්‍රමාදා රැගෙන ගිය නැහැදිව්ව උතුස්සා ගුණාදරීට සිහි වේ. ඇයට බිය සිහිණි. ඇය මේ යන්නේ වේල්ලේ වතුර එනවා ද බලා, එනවා නම් දරාඩ පැදීමට ය. ඇය දත් කාලසස් කිස්සේ උදා පැසේ මෙසේ වෙලට බැස පුරා-පුරුදු නියර ඔස්සේ දරාඩ දිහාවට යයි. කෙටිහාමිලා උසා නිවාට ඇය අසන්නේ නැත.

මේ පැවිල්ලට කුණුක් හැර අනෙකුත් බොහෝ ගස් දුක් මුදු විය. වැස්ස කිසිදු සලකුණක් මේ කර පුළුගේ කිසිදු නැතක නො වේ. පමණර ගෙවල දැනටමත් වී අටු සිඳි ගොස් ඇත. නාමුලුවේ ඇලඩිංගාමිලා තමන්ට වී මලු දෙකක් ණය බැව් ගුණාදරීට කල්පනා විය.

රතු නිලමේගේ කුඹුරේ පොල් ගස අසලින් යඳ්දී ඇයට ඒ අප්‍රියජනක ගා ගද දැනෙන්නට විය. රතු නිලමේගේ අනුදුනුම මත ඒ පොල් ගසේ දත් මනංසිඤ්ඤෝ මලක් කපයි. ඔහු පාඨවා සමඟ එකතු වී සවසට රා බොයි. එහැනින් යන ගමන් ඇය නාසය හකුළවාගන්නා ය. ඇය එකැනින් රුයිනිංගාමිලාගේ කුඹුරට ගොඩ වී ඒ ඔස්සේ ගමන් කළා ය. එසේ අඩුන් ඇය පුපුරුදු හුරුව ඔස්සේ ගොඩපර ගහ ලියැද්ද ඉහත්තාවේ ඇති දරාඩ අසලට කිට්ටු වූවා ය. වේල්ලට බැසගත් ගුණාදරී සිය දෙපාවලින් වේල්ල පිරික්සී ය. එහෙත් කිසිදු තෙතක සේයාවක් එහි නො වීණි. තණකොළ පවා කර වී ගොස් ය. ඇයට දුනුණේ මහා මුසල හැඟිවකි. තව මාසයක් තමාගේ මෙසේ පැවුරුණාත් සියල්ලන්ට ම බඩගින්නේ මැරෙන්නට වනු ඇතැයි පියා කී අපුරා ඇයට සිහි විය. ගෙදර ඇත්තේ තව වී මලු දෙකක් පමණි.

ගුණාදරී අහසට හිස යොමු කළා ය. ආලෝකය යැයි ඇය හදුනාගත් සිහිවිල්ල තද අවු රස්නය සමඟ මුහුණට දැනිණි. ඒ සිහිවිල්ල සමඟ මුසු වූ යම් කිසි භයානක සුළං ධාරාවක් තමා රැගෙන යන්නට එන්නා සේ ඉතා දුරින් දුනුණු හැඟීම ඔස්සේ ඇය කන් දුන්නා ය. ඇස් නොපෙනීමේ අඩුවක් ඇයට කිසි දා දැනි තිවුණේ නැත. එහෙත් මොකක් දෝ අමුතු බියක් ඇය අසල සැම දා ම හොල්මන් කළේ ය. මිදුලේ ලැල්ලට බත් කන්නට එන පුංචි කුරුල්ලන්ට, පුංචි ලෙනෙහුන්ට හැරෙන්නට අන් සෑම සත්ත්වයෙකුට ම ඇය දක්වුණේ මහා බියකි. උලවා, බකමුණා කැහසන විට දී වෙන් ම සවස මනංසිඤ්ඤෝ අමුණු වළේ දියමුං ගසන විට දී ඇය තෙට වැදී දෝනින් දෙකන් වසාගන්නා ය. මහ වනයෙන් සුළඟ සවස මතු වුණු මහ විශාල සත්ත්වයෙකු යම් දිනක තමාගේ ඇඟට පැන තමා කා හප කර දමාවී යෑ යි අමාණ හෝ අප්පරිවා ලඟ නැති සෑම ඇසිල්ලක දී ම ඇයට සිහිණි. මේ අමුතු පොතොතේ ද ඇයට ඇසුණේ සිහින් කසුකුසු, හිල්ලුම් ජාලයකින් සැදුම් ලත් භයානක හැඟිවකි. විශාල පාද ප්‍රමාණයක් බිම ගැටී, වියළිණු කෙටිටු ඉපල් කැටි යනු වැනි සඳ්ද ද ඇසෙන්නට වූයෙන් ඇය ගෙබෝ හාමිලාගේ කුඹුරේ ඉපතාල්ල ඔස්සේ දුටන්නට විය. ඇයගේ අදහස ගල් අමුණු පැත්තෙන් ගොඩ වී ගෙවල් මණ්ඩිය දෙසට යෑම ය. අමුණ දෙසට කිට්ටු වෙද්දී ඇයට දුනුණේ සැවැන්දරා, කළු අගිල් කල්ක පුසුඹ යි. අමුණේ ඉතිරි වූ වතුර වළේ මදුහාමි දිය නානවා ඇතැ යි ගුණාදරී අනුමාන කළා ය.

"මදුහාමියේ උඹ තේද ඔතන...?"

මදුහාමිගේ කටහඬ ඇසුණේ ය.

"ඔව්. මං මේ පුසුඹ කල්ක ඇඟ ගාගෙන අමුණ උඩ ඉන්නේ. නාගන්න වතුර හිඟ යි බං. උඹත් එතට ද නාන්න...?"

"උලවු පුසුඹ කල්කයක් නෙමෙයි බොලං... මිනිස්සු මේ බඩගින්නේ මැරෙන්න යනවා... බොට සුවද කල්ක... උඹට දුනෙනට ද මදුහාමියේ යං අමුත්තක්...?"

"ඒ මොකක් ද?"

මදුහාමි පුදුම වී අසයි.

"කොහොත් විද්‍යාලය තුළින්ම යා අවුත්තික්..."

අනෙක් කෙනෙක් කිහිට ව තිද, බියට පත් වූ අවධානය සිසුන් සඳහා සාක්ෂි වූවා ය.

"තත්පරයකටම අනෙකුත්, උම කිව්වා හරි, කවි- කෙරෙ..."

අනෙකුත් බියට පත් ව තිදී

"හා... ඇයි..."

ඉහතම මේ දෙසට දිවන්නට වූ අතර, අනෙකුත් ද පුරුදු දෙ දැම සිසුන් මේ දෙසට දිව යන්නට වූවා ය. ඇය කඩුල්ල අසල දී කළ කැමැදීමට අනුව වෙනම කුඩායක් විසමින් උන් කෙටිතැම් කඩුල්ල අසලට දිව ආවේ ය. අනෙකුත් වහා පියාගේ සරම කොතක් අල්ලාගෙන සිටුවා දී වූවා ය. කෙටිතැම් බියට පත් වී බලා සිටින්නට වූවා ය. ආයුර්වේද කඩුල්ල අසලට ආවා ය. වෙල් යායේ විය යුතුය යනුවෙන් සිසුන් පමණක් පිටින්ම මිනිස්සුන් මිනිස්සුන් කම මේ දෙසට දිව යන්නට.

හත්තලස්වැඩියා..." යි කෙටිතැම්බට කියවිණ.

දිගු කලින්ම හැඳුනුණා, කොට්ටි දමාගත් කන්දක් සුදු මිනිසුන් දෙදෙනෙකු සහ මෙම බැනියම් හැඳුනුණා බැඳගත් මිනිසුන් හතර පස් දෙනෙකු වෙන් ව හඳුනාගෙන හැකි ය. අනෙක් පිරිස කළු ම කළු පාට කෙටි කලින්ම සහ දිගු ය. කළු පිරිමින් සරම් කෙටි පමණක් ඇඳ ඉක්වා අතර, ගැහැනු වැඩෙන ලී ව නිය රෙදි නැටීම ඇඳ හිඳිති. උන්ගේ අත හරි උම නිසිම, සමහරු ළමයින් පැටවුන් ද වඩාගෙන ය. උන් කසා කපා වර්තන ගුප්තවූවක් වී අනෙකුත් වාසනා ස්වරූපයින් කවල වී ඇසෙයි. ඉපතාල්ලෙන් දොළ අසලට ආ පිරිස පිස්සුවෙන් මෙන් නැසිගන්නට වූ හ. සිවුනු ඉහළට අත් ඔසවා දෙවියන්ට කන්නලවු කරන්නට වූ හ.

"දොළ බොරු කොටගෙන මිඩ වතුර බොනවා..."

කෙටිතැම්බට කියවිණ, පිරිවි ද බියට පත් වී බලාගෙන හිඳි. අනෙකුත් හට මදක් සිසු පියාට දී වූණා ය, පිස්සුවෙන් මෙන් බොරු වතුර වී, ඇගේ ද සිසු කවරෙක් පිරිස් යළි අත් ඉහළට ඔසවා හඬමින් දෙවියන්ට මොන-මොනවා දෝ කියනු පෙනිණි.

"පුත්ත මේ පැත්තට එනවා... උඹලා පලකල්ලා ගෙව..."

සාම බැනියම් හැඳි මිනිසුන්ගේ විධානය මත පිරිස කෙටිතැම්බාගේ කඩුල්ල දෙසට එන්නට වූ හ. පිරිවි අනෙකුත් ද කැටුට ගෙනුළට විය ය. එතැන ම දෙකට මුහුණ දීමේ බලාපොරොත්තුවෙන් කෙටිතැම් කඩුල්ල අසල ම යළි සිටියේ ය. කඩුල්ල අසලට පැමිණි පිරිස් ඉපතාල්ලේ තත් වූ අතර, සරම් බැනියම් හැඳු උන් මිනිසෙක් ඉදිරියට ආවේ ය. එසේ ඉදිරියට පැමිණි මිනිසා සුදු මිනිසුන් දෙදෙනා දෙස බලා, කතා කරන්නා සි යන සංඥාවක් උන් පසු කතා කරන්නට විය.

"තරොල... මේ වන මුකළාගෙන් ඉහළට යන පාරක් තියෙන බව උම දන්නට ද?"

පිරිවි දොර අස්සෙන් හිස දමා බලාගෙන හිඳි.

"නැලෑ සත්තු ගමන් කොරන අඩි පාරවල නවා... කොයි ඉසවුවට ද කඩිමංවි?"

"රක්වාත් කපුකරේට යන්න..."

"ඉඹි බිය සිරිපාද කන්ද දක-බලාගන්න අරඹ ඉහත්තැටට නඟිනවා. ඒ කෙරෙ අඩි පාරවල් පෙනිලා නියෙනවා උඩහට යන්න. මං හිතන්නේ රක්වාත් කපු පැත්තට නමා, ඇයි මාදමලේ ඉසවුවෙන් තේද පාර තියෙනවා කියන්නේ..."

"ඒ පාරවල් සේරම කඩලා පාලං තනනවා මේ සුදු මහත්තුරුන්ගේ සැටුවෙන්, මේ මාදමලෙ වත්තෙ තේ හිටෙන්න සුදු මහත්තුරු... මුං පුසුරුන් උපිට ඉන්දියා රටෙට වතු වැඩට ගෙන දෙමෙල්ලු."

මුහු පිරිස දෙස බලා අප්‍රිය කරන ඉරියව්වකින් කතා කරන්නට විය.

"උං කියන දේ අපිට තේරෙන්නැ, අපි කියන දේ උංට තේරෙන්නැ, ලෙඩ වසංගත, අපිව කන්න ආ කරුමක්කාර කාලකණ්ණි."

ඒ මිනිස්සු හිටගෙන සිටින්න වත් පණ නැති කල ඉපතාල්ලේ තැන්-තැන්වල වාඩි වන්නට වූ හ. කෙටිවු ගැහැනියකගේ තනාක එල්ලුණ ළමයෙක් කිරි නැතිගෙන් ළතෝනි දෙයි. උන්ගේ මුහුණු අසරණ බවින් පිරි ගොස් ඇත. දැස්වල කඳුළු පිරිලා ය. ඒවායේ

අපේ යමක් අල්ලන විදියේ බැල්මකි. කෙටිහාමිට මහත් දුකක් ඇති පුදේ ය. මේ මිනිසුන්ගෙන් තමන්ගේ ජීවිතවලට කිසිදු හානියක් නොවැඩි වුව දත් කෙටිහාමි තරමක් නිදහසේ කතා කරන්නට විය.

"හෙත් සිසෙ අපේ ආයිබොංඩ. කවුරු උණන් මනුස්සයෝ තේ ද? අපේ අපේ පුද්ගාමුදුරුවන්ගේ රටේ මිනිස්සු තේද? අපේ කිව්වට නාකට හිතන්න එයා මේ උදවිය නාමත් වෙලා ඉන්නේ..."

මිනිසා එව්ව කවුල්ල පැන කෙටිහාමි අසලට විත් කතා කරන්නට විය.

"ඒ කාලකන්නි විතර ද ගමොලට පේන්නේ? උංගේ කරුම හින්දා අපේ රට එසේත් බඩහින්නේ. මගින් ගහට මුං එකා දෙන්නා මැරෙනවා. දෙකුණු වළලන්නත් ඕනි අපි. මුං සේරම මැරිලා යනව නං එකක්..."

කෙටිහාමි ඒ මිනිසුන් දෙස බැලුවේ ය. මිනිස්සු අන්න අසරණ ලෙස කෙටිහාමි අදා බලාගෙන සිටිති. මිනිසා දිගට ම කතා කරයි.

"මේ සුදු කෙස්තුරු නිකං දිරාපු ලී පතුරු වාගේ එක එක ජාති කන ගහ ගිසාල අපි දේ-තුන් දෙනාටත් දික්කොරනවා සෙල්ලමට වාගේ එකා කාලා ඇතැ, ගමරාල අපිත් හොඳට ගොවිතැන් කොරාපු උදවිය. හෙත් පස්සුවට උන්නු වෙල් විදානේ කෙනෙක්. තුන් වේල බව විගන්න බත් කාලු මිනිස්සු අපි. දූං ඉතිං වතු රාජකාරි..."

කෙටිහාමි හේ දෙස බැලුවේ ය. පෙර සේ ම පිවිවි ළමයින් ද ළං කරගෙන දොරෙන් එයි බලාගෙන හිඳි. අහල ගෙවල්වල ගැනු පිරිමි සහ ළමයි කිහිප දෙනෙකු ද කුඹුරු යායට බැස බලා හිඳිනු කෙටිහාමි දුටුවේ ය. කෙටිහාමිට අදහසක් ආවේ ය. මේ කාලසීමාව කොතරම් දුෂ්කර වූවත් ඔහු ඒ ගැන කතා කිරීමට සිතුවේ ය.

"විංගින්නේ ඉන්න ඇහැකි නං බත් කටක් පිහා දෙන්න හැකි යි. මේ පැරිල්ල හංදා වී හිඟයක් තියෙනවා. අඩුපාඩුවට පොළොස් ගැටවත් හොයාගමු. තියෙන හැටියට කමු..."

මිනිසා විස්මය පිරි මුවින් ඇස් දෙක ලොකු කරගෙන බැලුවේ ය.

"හිංගල අපිට විතර ද?"

"මංග අපේ ආයිබොංඩ... පංගු පේරු කොරලා දෙතැකි ද කන

හැමක්..."

සිංහල මිනිස්සු මුහුණට මුහුණ බලාගති.
"කුහොම ඉන්නවා ගමරාල. සුදු මහත්තුරුන්ගෙන් අහල ඉන්න හැටි යි කොයික කොරන්නත් කලිං..."

එසේ කියා සුදු මහත්තුරුන් දෙදෙනා ළඟට ගිය මිනිසා දෙකට නැමී අතිං-පයිං යමක් විමසන අයුරුත් ගියාටත් වඩා වේගයෙන් ආපසු එන අයුරුත් කෙටිහාමි බලාගෙන සිටියේ ය.

"සුදු මහත්තුරු කියනව හාලු..."
එසේ කී මිනිසා මහත් පිබිඳීමකින් මිනිසුන් වෙත හැරී කැගසන්නට විය.

"අවේ සාපාවේ... සාපාවේ..."
ඒ මිනිසුන් පිරිස අතර අප්‍රමාණ විස්මය මුහුණකටත් හටගත්තේ ය. වඩුහු නැඟි සිට අත් ඉහළට ඔසවා හඬමින් දෙවියන්ට මොන මොනව දෝ කියන්නට වූ හ.

* * *

වත්ත පුරා බිම තැන්-තැන්වල තල් අතු එළා, ඒ මත තැබූ කොළපත්වලට බෙදු උණු බත් සහ මී තෙලෙන් මැලවූ පොළොස් මැල්ලුම සමඟ කොහිල අල වැංජනයක්. කිරි අල හොඳින් එකට අනාගත් මිනිස්සු මහාකලබලයකින් තත්තට වූහ. සිංහල මිනිසුන් කිහිප දෙනා රවුමට කැපු කොළපත්වලට බත් දාගෙන පිළ මත ඉඳගෙන කෑ අතර ඉංග්‍රීසි ජාතිකයෝ දෙදෙන කුඹුරු යාය දේදර සෙවණක ඉඳගෙන සිටියහ. ඔවුන් ඉස්... දිස්... යැස්... වැනි දේදර සෙවණක ඉඳගෙන සිටියහ. ඔවුන් ඉස්... දිස්... යැස්... වැනි අමුතු විවිධ කියමින් තම මලුවල තිබූ යම් දෙයක් අනුභව කරන අයුරු මද්‍යහාමි වරෙක දැක තිබුණි. ආහාර පිසීමේ කටයුතුවලට හෝරා දෙකක පමණ කාලයක් ගත විය. වී කෙටීමට සහ අනෙකුත් කටයුතුවල උදව්වට කෝඳුරුහාමි, රොයිනා සහ ළමයි ද ගොරකහාමි සහ ඔහුගේ ගැහැනිය ද පැමිණ මහන්සි වූ හ.

මදුනාම් අමුතු ආලංකාර සිතා සුණා ය. ගුණාදරී සිතුවා හරි ය. මදුනාම් ඒ අපුරු දා වට-පිට බලා සැටිය අස්සෙන් ගෙන ගුණාදරීගේ නැගැටට ලං කරමින් බලේ කළා ය.

"හා... එහෙනං කියාපං බලන්න මොනාදේ කියලා...?"

"අපේ මං දන්නා කියාපං උඹ ම..."

මදුනාම් ඇබ්බැහිවී කතා කළා ය.

"ආර හඳුන්කාර නමෙත් එක්ක ආව නේ රට ගොරක ගෙඩි අදහස් වගේ පාට සුදු මහත්තෑන් දෙන්නෙක්. උංදලා කන ගමන් මෙව්ව මටත් දික්කොළා උඹලගේ ගෙදරදි මං කරපිංව කඩන්න ගිය පේලාවේ. මං ඉතිං ආරගෙන හැට්ටේ අස්සේ හංගාගත්තා..."

ගුණාදරී කලමල වූවා ය.

"දෙව් නාඤ්ඤායෙන් මදුනාම්ගේ උඹ වගේ ගැතියෙක්. උංදලා උනගේ ඇඟ දිනාත් බැලුව ද? අතිහුන් ඇල්ලුව ද?"

මදුනාම් සිතා සෙමින් කතා කරයි.

"අපේ පෙර... පස් දින බැලුවා ඉතිං... අතින් ඇල්ලාට් යැ එහෙම... අපි මෙව්වා කාලා බලමු ද?"

මදුනාම් එළුප් කියන්නේ ඉඟවතා ගිය ආසාවෙන් ය. ගුණාදරී බෙහෙවින් බියට පත් වී හිඳි. ඇය කතා කරන්නේ වැඩිහිටි ගැහැනියක සේ ය.

"උඹ නං මදුනාම්ගේ, මහා නරක ගැතියෙක්. අපේ අම්මා මට කියාදීලා කියෙන්නේ අදහන්නැති පිරිමි කටහඬක් දුරින් ඇහුණත් ඇඳි වස්තුවේ නවිගස්සාගෙන අහටට වෙයං කියලා. උඹට ඔය දිලා කියෙන්නේ නරක බේහත් ද කවුද දන්නේ? පිරිමි මිනිස්සු ගැන උඹට උමේ අම්මා කියා දිලා නැත්තං අහගනිං අපේ අම්මාගෙන්..."

මදුනාම්ගේ දත් සියට පත් වී හිඳි. ඇ බියෙන් මෙන් මුහුණ හකුළුවා කතා කරයි.

"මං රහ බලන්න කියලා විංගින්නක් කැවා ගුණාදරීගේ..."

"මොඩෝ දොලා බැහැලා හෝදගනිං හොඳට උගුරන් එක්ක... මත් බේහත් ද කවුද දන්නේ..."

"පුංචි කැරකිල්ලක් වාගේ දෙනෙනවා තමයි..."

"හත්ඉලවුමයි... හෝදගං හෝදගං..."

විස්කෝතු දෙක අතල හබරල ගොල්ලට විසි කළ මදුනාම් වහා අපළව බැස ඇඟිල්ලෙන් උගුර මැද, කට සෝදන්නට වූවා ය. ගුණාදරී අසල වූ නැමුණු කහුක් ගස මුලට ගොස් රෙදි මාරු කරන්නට වූ අතර, ඒ දසුන දක-බලාගැනීමට පැමිණි මනංසිඤ්ඤෝ පහළ කැකිල්ල ගොල්ලේ සැඟවී උන්නේ ය. ගුණාදරී රෙදි මාරු කිරීමේ දීත් රෙදි ඇඳීමේ දීත් අත් ගැහැනු ළමයි මෙන් නො ව, බොහෝ පරිස්සම් සහගත ය. ඒ පිළිබඳ මනංසිඤ්ඤෝ පසු වන්නේ කෝපයකින් ය.

"විත්... අපේ හරකින් ආවා නේ මෙකනට මේ වෙලාවෙ ම...!"

වසර මැද අත් කිසිදාක් නැති විදිහට ඒ අහස් තිරය බොහෝ සේ දවෙමින් වර්තමානට ඉඩක් නොහබා ම සිටි හෙයින් මහ පොළේ තලාව කර වී තිබිණි. ඉදහිට හැඩු සුළඟක් තිබුණේ කර වුණු රස්තායකි; ඒ වානේ ම හෝ අවනුස්ස සොහොන් ගෙකි. සන්ධ්‍යාවේ රතු අහස් පසුබිම හරහා මුසල ප්‍රන්තියක් නගමින් ඉහිළ ගියේ කැඳැත්තෙකි. සන්ධ්‍යාව උදා වෙද්දී ම ගංගොඩැල්ලේ ගෙවලින් නැගෙන ඒ විලාප තව වැඩි-වැඩියෙන් ඇසෙන්නට විය.

"හත්ඉළුවුවේ... මැරිලා යනවා නං හොඳ සි යකුනේ... ඉන්න බැරියෝ... කමත් දෙව් හාමුදුරුවනේ... සංසාරේ මට එපෝ... වසන්ත බැරියෝ..."

ඒ කැරැක්කාර ලෙසට වැලඳුණු පිරිස් එසේ දවස් ගණන් අගුවල වැටී රෝදකෝනි දෙද්දී ගෙදර වතුර කළඳක් නොවූ බැවින් ගුණාදරී විතුර කළය සහ පොල් කටුවක් ගෙන දොළ දිහාවට ගාටන්නට වූවා ය. විලාපය හෙළිවෙලින් උත්සන්න ව ඇසෙයි. දොළේ වතුර මුළුමනින් ම සිදි හොස් ය. පොල් කටුවලින් හාරා සිරුවෙමින් වතුර පුරවාගත් පළවල් පවා විසිදි හොස් ගිමි. ගුණාදරී ඒ වළවල් කිහිපයක් අසලට ගොස් දණහඬා තෙත බැලුවා ය. එක් වළක වතුර කළඳක් ඉතිරි ව තිබුණෙන් ඇ ඒ අසල දණ මබා තව මදක් පොල් කටුවෙන් හාරා සිරුවා වතුර බිඳෙන් බිඳ ගෙන කළයට දමාගත්තා ය.

ගුණාදරී බොහෝ වේලාවක් ගතකොට එසේ කළයේ අඩිය වැසෙන්නට තරම් ප්‍රමාණයක් දිය පුරවාගෙන ගේ දෙසට යන්නට වූවා ය. පරංගි උණ බෝ නොවූ පිරිස් කුඹුරු යායේ තැන්-තැන්වල කවුක් ගස් යට ඉඳගෙන කතා කරමින් කාලය ගත කරනු ඇයට පැසස් හකට්ඨාමී ද අතු පිළට වැටී දවස් ගණනාවක් ගත වූ අතර, පිම්පි සහ ආවිත් ද පැදුරට වැටී දෑන් දවස් පහක් නැත් නම් සයකි. ගුණාදරී දවසට දෙවරක් ලුණු කැඳ සාදා උන්ට පෙව්වා ය.

ගෙදර තිබූ පෙරළි වී ඉවර ය. සතල් පොළා ඉතිරි වුණු සුඛ

සතල් විකක් වළඳක තිබේ. ඔවුන් සන්නක එක ම වස්තුව එය පමණි. ගංගොඩැල්ලේ සැම ගෙදරක ම පාහේ පසුගිය කාලය පුරා කැවේ කෙටිහාමිලා විසින් දුන් වී ය. ඒවා ණය ලෙස සලකන්නට එපා යැයි කෙටිහාමි ගුණාදරීට කියා තිබිණි.

ගුණාදරී වතුර කළය රැගෙන සෙමෙන් ගේ දෙසට යද්දී අසල කුඹුරු යායේ උන් ගැහැනුන් සහ පිරිමින් කියන කතා ඇයට ඇසිණි. ඒ අතර රුහිනිංහාමිගේ පවුල කියනු ඇසුණේ "මය කෙරුවේ යස ලස්සන වැඩක්... දෙමෙල්ලු හැතිකරයක් රෙද්ද අස්සෙ දාගෙන මුළු ගමට ම වසංගත බෝ කොරලා මුළු ගමක් වැනසුවා... හෙණ ගහනවා ඕකුංට..." යි කියා ය. එය තමන්ට කියූ දෙයක් නිසා ගුණාදරී අඩිය ඉක්මන් කළා ය. ගැනුන් මිනිසුන් තව මොන-මොනවා දෝ කියනු ඇසිණි.

ඇය මිදුලට යද්දී කෙටිහාමිගේ සිහින් කෙඳිරිගැමක් ඇසුණේ ය. ගුණාදරී වහා කළය තබා පියා වැටී ඉන්නා පිළ අසලට ආවා ය. ඇ පියාගේ ඇඟ අතගැවා ය. ඇඟ ගිනියම් වී තිබේ. අම්මාගේ සහ මලයණ්ඩිගේ මෙන් කන් පෙති යට, ඇඟිලි කරු අතර, විජිම් සහ වැලමිටි යට පැළී සැරව ගලනු තෙතට දූනේ. ගුණාදරීට හැඩුම් ආවේ ය.

"උඹලා මං නැතුව නං මැරෙන්න එපා මයෙ රත්තරනේ... මං කී වරුවක් බැලුව ද මේ ලෙසට මට බෝ වෙලා ද කියලා. තව ම නෑ... අනේ මටත් ඉක්මනට හැදෙනවා නං මටත් උඹලා එක්ක ම වැටිලා ඉන්න තිබුණා රත්තරනේ... මං දාලා උඹලා මියැදෙන්න නං එපා දෙව් හාමුදුරුවනේ..."

අදුර වැටෙන්න ඔන්න-මෙන්න කියා තිබිය දී නිරුවත් පුංචි උං පස්-හය දෙනෙකු සුපුරුදු පරිදි කෙටිහාමිලාගේ කඩුල්ල ළඟට පැමිණ තමන් අත වූ පොල්කටුවලින් කඩුල්ලේ උණ බම්බුවට තට්ටු කරන්න වූයෙන් ගුණාදරී වළඳේ ඉතිරි වූ ලුණු කැඳ උන්ට දුන්නා ය. ළමයි ලුණු කැඳ පොල් කටු රැගෙන වෙල් යායට දිවූ අතර ලෙඩුන්ගේ විලාපයත් කෙටිහාමිට කරන බැණ වැදීමත් ක්‍රමයෙන් උත්සන්න වී, හෝරාවක් දෙකක් ගත වූ තැන එය කෙඳිරිගැමක් ව විසළී සුළඟ සමඟ මුසු විය.

පසු දා එදාම රතු නිලමේ සමඟ නවමණ්ඩියට ආ මුඩුවාලම බැඳගත් හැඩි-දඩි මිනිස්සු පිරිසක් දොරකැබලි හෝගින් ලී මැසිවලට පැටවු හ. පොයිනාව ද තදබල ලෙස වසංගත හෝගය වැලඳී තිබුණු අතර, රතු නිලමේ ඒ තුණු වුණු කය දෙස නොබලා ම මිනිසුන්ට විශ්වාස දෙකු පෙනිණ මුහුන් හෝගින් තබාගත් ලී මැසි ඔසවාගෙන පෙල් යාය දිගේ පිටතට යෑමෙන් යන්නට වූ අතර, තවත් පිරිසක් කනේගේ හේ දෙසට රතු ඇසීමෙන් ගුණාදරී විමසිලිමත් වූවා ය. මිදුලට ආ පිරිස තුමක් කරන්නේ ද යන්න ඇයට නිව්වි නොවූයෙන් සිසට පත් වූ ඇය හැඟෙන්නට වූවා ය. පැමිණි පිරිස වහා පිවිසිත්, තවමත් උත් දාවිතුන් මැස්සකට පටවාගත් අතර, කෙටිහාමි මැස්සට පටවද්දී රතු නිලමේ කැගසන තබ ඇසෙන්නට විය.

"හැඩි දෙමළල්ලු තුරුළු කොරාන පෙහේ පාලා වසංගත ගමට කෝප්පාලා ද- ඉන්නවා මැරිලා පියේ... සේනාවකට කන්න දීලා පිටුවහලක් පවත්නා හැදුව ද හිගන්නො ලබ..."

කෙටිහාමි දෙවන එක් කොට යමක් කිරීමට තැනුව ද ඔහුට කිසිවක් කියාගැනීමට පුළුවන්කමක් තිබුණේ නැත. ඔහුගේ ඇස් අඩවන් වී නිසි-නිසි අණාදරීට තද බවටිල්ලක් සමඟ කැගැස්සුණා ය. මහා බසකින් ඇයගේ හිත පිරී ගොස් තිබේ. මිනිසුන් එසේ කෙටිහාමිලා පැටවු මැසි ඔසවාගෙන පෙල් යාය දෙසට යද්දී ගුණාදරී කැගසමින් ඒ පසුපස දිව්වා ය. පෙල් යායේ දී තවත් ගැහැනු දෙන්නෙක් සහ ලුමඩි සස්නට දෙකෙක් ගුණාදරීට එකතු වූ හ. රතු නිලමේ උන්ට බැණ වැදුණේ ය.

"පලයව් හෙවල්වලට කරුමක්කාර හිඟන හැතිකරේ මැරුං නොකා... දුවපියව්... කොරේ කාලකණ්ණික- හංදා අපිටයි හෙවල්වලට වෙලා ඉන්න නැත්තේ... පලයව් යන්න හැතිකරේ..."

ගැහැනුන් සහ ලුමඩි කියෙත් පසුබැස්ස අතර ගුණාදරී නතර වූයේ නැත. ඇය කැගසමින් 6 පිරිස අඩි තබන කර වූ ඉපනැලි හඬ ඔස්සේ දිව්වා ය.

"පෙත් උං පෙනිකන්න එපෝ... මාව දාලා උං ගෙනියන්න එපෝ... අප්පුවේ... අප්පුවේ... මා දාලා යන්න එපෝ... මාත් එනවෝ..."

දිවගෙන වීන් ඇය ඉදිරියේ හිටගත් රතු නිලමේ ඇය අල්ලාගෙන

පිටුපස හරවා පස්සට පයින් එකක් ඇත්තේ ය. ඇය විසි වී ගොස් ඉපනැල්ලේ වැටුණා ය.

"පල යන්න කරුමක්කාර හරකි... කුඹුරුවලට අරක් ගන්න බහිරව්... කුඹුරු තිගේ කිව්වනෙ... දං කුඹුරට වෙලා මකබැවිය. හිටුකෝ... මං උගන්නන්නං තිට හොඳ ම විදියේ පාඩමක්..."

ඔහු එසේ තර්ජනය කොට, ලෙඩුන් ඔසවාගත් පිරිස සමඟ වෙල් යායෙන් එගොඩ වී තික්ම යන්නට වූ අතර, ගුණාදරී විසළී ඉපනැල්ලේ වැටී අත්-කකුල් පොළොවේ ගසමින් හඬන්නට වූවා ය. ඊක වේලාවකින් ඇ කැගසන තැනට හැරමිටියක් අනිමින් වීන් කතා කරන්නට වූයේ සමහරදාට බත් කන්නට කෙටිහාමිගේ ගෙදරට එන ගොරකහාමිගේ පියාණන් වූ බඩරා මහල්ලා ය.

"බොල කෙල්ල, පල ගෙදර... උං ලෙඩවු ඇත්ත ගියේ ගොඩකේල සුදු ඇත්තන්ගේ ඉස්පිරිනාලෙයි කියන අවසද ගෙදරට. නී මොකෝට ද මේ හැටි බෙරිහං දෙන්නේ? හා පල උක්කුං... ගිහිං ගෙට වෙලා ගිටු. පුදු එපන්න උන්නාන්සෙයි පඩියට එවලා තියෙන්නේ ලෙඩ ගිව්ව උං උස්සාන අරං යන්න කියලා. අමාරුවෙං හරි සය දෙනවයි කියන බෙත ගිල්ල නං හරියාවිලු. නපුරක් වෙන එකක් නෑ කාටවත්. මං මේ දන්න පිළිවෙලට කරණියමෙත්ත සුත්තරේ හිනිං කියවකියවා ගංගොඩැල්ල වටේ ඇවිදින ගමං තවයි උබෝට දක්කේ... ඒ එක්ක ම බොල මං හිනින් බාරයක් වුණා ගංගොඩැල්ලේ එකෙක් වත් පියාදෙන්නැතුව යහතිං ආවොත් සුමන සමන් දෙවියන් වැඩ ඉන්න උච මාළිගාවට ගිහිල්ලා උන්නාන්සේ ඉස්සරහපිට වරුවක් වැඳ වැටෙනවා කියලා. ඔව් බොල, මං ඒක කොරනවා..."

ගුණාදරී හඬ යටපත් කරගෙන මුත් දිගට ම හඬයි. මහල්ලා දිගින් දිගට ම ඇගේ හිත හැදෙන්නට කතා කළේ ය.

"බය වෙන්නට කාරි නෑ. උන්නාන්සේ මතු බුදු බව ලබන්න දස පාරමිදම් පුරණ ඇත්තෙක් නොවෑ. අහක බලන එකක් නෑ මයෙ අප්පේ... හා... පල උක්කුං ගෙදර. ඔං මං උඹේ ඉහ මුදුනේ ගානවා තෙල් ටිකක්..."

මහල්ලා තමන්ගේ හිසේ ගා තිබූ තෙල් ටිකක් ඇඟිලිවල ගාගෙන වචන කිහිපයක් මතුරා ගුණාදරීගේ හිසේ ගෑවේ ය.

"හාං දං පලයං, මයෙ අම්මා... ගිහිං ගෙට වෙලා හිටු..."

ගුණාදරීට දෙදර ඉන්නට හිත දුන්නේ ම නැත. උන්ට උදේට ලුණු කැඳ උදෙසක් වත් බොන්නට වූයේ නැත. ඇය ලුණු කැඳ මුට්ටියක් ලීට තබා පොළොත් ගොටුවක් සාදා ඒ මැදට කැඳ ටික දමා දෙකට නමා ගැටගසාගන්නා ය. දර මවුවෙන් තරමක් දිග දර කෝටුවක් තෙරයාගත් ඇය කිහිප වතාවක් ගොස් ඇති ඒ මඟ ඔස්සේ ගමන් කරන්නට පටන්ගත්තා ය. ඇයට මඟ යන්නම් මතක තිබේ. පොළට යන කල සහෝ දුෂ්කර තැන්වල දී පියා ඇයට ඔසවා තැබූ තැන් තුනක් පිළිබඳ ඇයට මතක ය. ඇය ඒ තැන්වල දී බොහෝ කල්පතාකාරී වූවා ය. ඇ හසෙන් ගසට, බැවුමෙන් බැවුමට පියවර මැන්නා ය. තද පැවිල්ල නිසා කුඩාල්ලෝ නැත. මඟ දී රිළා රංචු සද්ද කමින් තස්වල දහලන අයුරු ඇසුණෙන් සිත මොහොතකට සද්ද කමින් තස්වල දහලන අයුරු ඇසුණෙන් සිත මොහොතකට කැලඹුණි. ඒ කැලඹුණිත්ම වේලාවක් නො වේ. මහ වන මුකළන්, ගල් ගෙඩි ලල්ලම් පත්ත කර හෝරා දෙක-තුනක් ගත වූ පසු දැනුණු පිළි දඳ නිසා යමා දත් පොතිකොඩාල්ල ගඟ අසලට විත් ඇති බැව් පසක් කරගත්තා ය. විදුණු තෙත් වැලිතලාව දෙපයට දෙනයි. එතැන කරණය කළ පසු කරණය සාර වැටී ඇති බැව් ඇ සිත දැනී.

අතරමග දී කොරබෙල්ලෙන් පැමි පොටි වී පිය-එක හැරෙන්නට වෙන කරදරයක් නොවිණි. කරණය පාර දිගේ දකුණු අත පැත්ත දෙසට නැගෙදි පිහිත් පුළුං කැරලි අවට ගස් පඳුරුවල හිඳ සද්ද නඟමින් සාර ගැන වග විස්තර කියනු දැනේ. පත්සල, පොළ පසු කර නව ටිකක් හිස කල්හි පුදු මහත්තරුන් සැදු ඉස්පිරිතාලය පිළිබඳ පියා සි අයුරු මතක ය. පත්සල අසල දී පරණ වූ තෙල් සුවඳ දැනිණි. පොළ අසල කිසිදු සද්දක් නැත. ඇ ඒ මඟ ඔස්සේ ලී කෝටුව අතිමින් ගමන් ගත්තා ය. මඟ දෙපස කිසිදු සද්දක් නො වේ. සුළගේ පමණක් වියළි කර සුවඳක් ඇත. තමා අතරමං වී වත් දූ යි ඇයට බිය සිතුවේ. ඇයට හැටුම් එන්නට ආවේ ය. එහෙත් ඇය ගමන අත්ත-ලේ නැත. කිසි දු හෝටුවාවක් නැති මේ මඟ නිකම් ම යනවාට වඩා තස්මත් පතරක පුසු පැමි ඇය සිතුවා ය. එවිට සමන් දෙවියන් වහන්සේ තමන්ට උපකාර කරනු ඇතැ යි සිහිවිල්ලෙන් ගුණාදරී හඬමින් ගමන් කරන්නට වූවා ය.

ටික දුරක් යද්දී හැඬුම් නතර කළ යුතු බැව් ඇයට හැඟී ගියේ ය. ඇ සුපුරුදු සේ හැට්ට කර සකසාගන්නා ය; හොඳින් ඇහුම්කන් දුන්නා ය. පුරුදු ගඳ දුරින් දැනේ. හැඬුම්, කෙඳිරිගැමි, සුසුම් සද්ද දුරින් ඇසෙයි. ඇයට තමා ගැන ආඩම්බර සිතිණි. ඇය තව-තවත් සද්දවලට ළං වූවා ය. පාරෙන් එකී තැනට යෑමට පඩියක්, වැටක් තිබිය යුතු ය. ඇ ඒ අනුමානය ද ජය ගත්තා ය. දුන් ඇය ඉන්නේ ඒ සද්ද-බද්ද අතරේ ය. ඇ නොයිවසිල්ලෙන් කැඳ මුළට අත තබා බැලුවා ය. එහි තව මත් ළා රස්තයක් පවතී. ඇ ඒ මිනිස් විලාප, සුසුම් ගඳ අතරේ තමාගේ උන් සොයන්නට වූවා ය. ඒ සියලු හඬවල් හේක හැඩයන් මවා පාමින් ඇ වටා රැඳෙද්දී ඒ සෙනෙහෙ ස්වරය ඇසී ඇගේ ආත්මය ගැඹුරට ම හැරී යනු දැනිණි. ඒ පියාගේ කැස්ස ම ය. පුංචි ම චෙනසක් ඇත් නම් ඒ ගෙදරින් එන විට තිබුණාට වඩා දුන් එහි යම් පණක් ලත් බවක් දනෙන-එක ය. ඇ පියවර කිහිපයක් ඊට ළං විය.

“අ...ඒ...පු...ච...වේ...”

කැස්ස කෙඳිරිගැමකට හැරුණේ ය.

“අ...ඒ...පු...ච...වේ...”

ඇය වටපිටාව අතපනගා සිය සුසුම් සමාන වූ ඒ කාය වස්තුව හඳුනාගන්නා ය. රෝගියා ද තදින් ඇගේ අතින් අල්ලාගත්තේ ය. කෙටිහාමිට හැඬුම් ආවේ ය. ගුණාදරී දුක සතුව පිරි අමුතු ස්වරයකින් කෑගසන්නට වූවා ය.

“මයෙ අප්පුවුවේ... මං උඹලා නොයාගෙන නොයාගෙන ආවා... සමන් දෙවිනාමුදුරුවෝ මා පස්සෙන් ආවා... ලුණු කැඳ මුලත් ඇත්ත මං හෙමිං හෙමිං අකුල් අස්සෙන් රිංගරිංගා ආවා. අපේ කුඹුර ගත්ත තපුරු උං මයෙ පස්සා පැත්තට පයිං ඇත්තා පල ගෙදර කියලා. මං උංට තොරෙං ආවා මයෙ අප්පුවුවේ... මටත් ලෙඩ වෙන්න උවමනායි මගේ අප්පුවුවේ...”

ඇ එසේ බොහෝ වේලා දෙබෙව්වා ය. එහෙත් ඒ හැඬුම්-දෙඩවුම් ඉස්පිරිතාල පාලක වැඩි වේලාවක් ඉවසා සිටියේ නැත. ඔහුගේ කැගැසීම් පියාගේ සහ දියණියගේ තදින් පැටලී තිබුණු අත් බැමි ලිහා දැමීමට තරම් බලවත් විය. දුගඳින් පිරි ඒ සුවඳවත් හිතයෙන් ගැලවුණු ඇ යළි ඒ දුෂ්කර මාර්ගයට බැස ගමන් කරන්නට වූවා ය.

මහ ගස් පිස දමාගෙන ආ ඒ අප්‍රක් සුළඟ ගුණාදරීගේ සිත කලබල කරන්නක් ම විය. හෙවිලේ ඉදගෙන උන් ඇය වහා නැගිට මිදුලට බැස කඩුල්ල අසලට වුත් භාත්පසට මුළු යොමු කළා ය. සුළඟේ වේගය වැඩි වෙයි. අහසේ ඇතින් ඒ වෙනස මතු ව එන්නාක් මෙන් ඇසේ. සුළඟට තව-තවත් ශක්තිය දෙනු වස් ඇ තදින් හුස්ම ගෙවවා ය. සුළං භාරවල් වෙල් යාය හරහා මිදුලට අවුත් වහලයේ පිදුරු අවුස්සා ලී ය. ගුණාදරීට සිතා ආවේ ය. ඇයට සිය පියා සුළං අමසා කියන කාල කීපයක් මතක් විය. ඇය ඒවා කීමට උත්සාහ කළා ය.

- වරේ වරේ සුළන්තේ—
- සුළං සුළං වරේතේ—
- අපිට බලා යන්න වරේතේ—
- පෙණාල්ලන් වරේතේ—
- අපික ප්‍රේම වරේතේ—

ඇ පාස් නව නගා කාලයට කියා අහස වෙත මුහුණ යොමු කළා ය. කියාලු කටුරුවල අවසානය උදා කිරීමට අහස සුදානම් වනු දැනෙයි. ඒ පළමු හත සිහිල් වැසි බිදුව ඇයගේ දකුණතට වැටිණි. ඇය එය දෙසාලින් සිහනක්කා ය. වැහි බිඳ දෙක තුන වී, තුන හතර වී, හතර පහ වී හතහතියට මහ වැස්සක් වන විට ගුණාදරීට සමත් දෙවියන් සිහි වී අත්දෙක කේකාසු විය. ඒ වර්ෂාවත් සමඟ ම මහ පොළොවෙන් නැඟුණා වූ නැවුම් පුසුබ ගුණාදරීට දැනිණි. ඇය වැස්සට හෙමුණා ය. මේ වැස්ස ම ගොඩකවෙල ඉස්පිරිතාලෙටත් වහිනවා ඇත. වෙමාත්, අප්පුවාවත් සන්නෝස වෙනවා ඇත. වැස්ස දිනට ම වැස්සේ ය. ඇය දිගට ම තෙමුණේ ය. ටික වෙලාවක් යද්දී අමුණ දෙසින් දොළ ගලන සද්දය ඇසිණි. නව මොහොතක් වර්ෂාව සමඟ උන් ඇය වහා පිළිකන්නට ගොස් පෝරු උදුල්ල අතට ගන්නා ය.

වැහි බිඳ පෙණාල්ලට පතිත වන හඬ පමණක් නො ව, වසිද්දී වැහි බිඳ රකින්නක ගැටෙන සී... සී... හඬ පවා ඇයට ඇසිණි. ගුණාදරී

සන්නෝසයෙන් යුතු ව පොළොවට උදලු පහරක් ගැසුවා ය. කලකින් උදලු පහරක් නොගැටුණු පොළොව තරමක් හිතුවක්කාර ය. එහෙත් එය හතක පෙහි යයි. අප්පුවවා ගෙදර එන විට මුළු කුඹුර ම පුරං කොටා තැබිය යුතු යැ යි ඇය සිතයි. ඇය මහත් ජවයකින් කුඹුර කොටාගෙන යන්නට විය. ඇගේ වන තෙතබරිත වී තිබේ. ඇයට මේ වේලේ අසන්නට වුවමනා කළේ වර්ෂාවේ සද්දය පමණි. ඒ සුන්දර සද්දය විසින් ඇ සිත සියුම් බියකට හෝ වකිතයකට තිබු ඉඩකඩ ද මුළුමනින් ම ආක්‍රමණය කර තිබිණි.

දොළ දෙපස කුඹුක් පැළ ද සුළඟට සැලුණේ ය. එහෙත් ඒවා වර්ෂාවෙන් උදම් වූයේ නැත. කියාගන්නට නොහැකි අනුවේදනීය හැඟීමකින් මෙන් ඒවා ඒ මනුස්සාත්මය දෙස බලාගෙන සුසුම් ලෑ හ. වර්ෂාව පැමිණ තිබුණේ යහපත පමණක් ම රැගෙන නො වේ.

සෑම දා ඇය යටිසිතින් සිතාගෙන උන් ඒ නන්නාදුනන තෙත් ඇති සත්ත්වයා මෙවේලේ ඇය පිටුපස සිටගෙන තෙත් වූ වස්තු තුළින් විනිවිද පෙනෙන ඇගේ කය දෙස බලාගෙන සිටියේ ය. වහා අවදි වූවාක් මෙන් කල්පනා රේඛාවෙන් පියවි ලොව කරා පිවිසි අතර, ඒ සවිමත් දැන් ඇය මිරිකා කට ද වසා වටයක් කරකවා වෙල් තලාව මත සැතපවී ය. නැවුම් වැසි දියට පෙඟුණු වස්තු ඉරි නිරුවත් කය මත මඩ තැවරෙද්දී කිහිප වරක් ඇයට දැනී තිබූ ඒ අප්‍රියජනක රා ගද ද දැනි-නොදැනී ගියේ ය. පෙර දා රාත්‍රියක ඇය දුටු කිසි දු හැඩතලයකින් තොර වූ බියකරු සිහිනයක් සේ ඒ මොහොත ක්‍රියාත්මක විය.

ඇගේ අඳුරු ලෝකයට සිය යටි කය ඔස්සේ ඇතුළු වූ උදලු මිටක් වන් වූ තද සත්ත්වයා මහත් නපුරුකම් කොට වේදනා මවා පාද්දී ඇය හැකි තරම් දූගලුවා ය. ඒ තදති රුදුරු සත්ත්වයා ඇගේ කය තුළට ම ගියේ ය. උහු ඇය ගිල්ලේ නැත; එහෙත් සුනඛයකු සේ ලෙව කෑවේය; තලු ගැසුවේ ය. අම්මා විසින් තමාට පරිස්සම් වෙන්න යැ යි කීවේ මේ රුදුරු දෙසින් විය යුතු බැව් ඇයට විදුලියක් කෙටුවාක් මෙන් සිහි විය.

හෝරා කිහිපයක් ගත වුණු කල භාත්පස අඳුර වැටී ඇති බැව් ඇයට වැටහිණි. පළඟැටියන්ගේ මෙන් ම ගොත්තැරයන්ගේත් කෙළවරක් නැති කැඟැසීම කන් අඩි සිදුරු කරගෙන හිස තුළට

කිසි වැඩි වර්තමාන තත්ත්වය වී ඇත. නමුත් ඉන්නේ මහා මඩ ගොඩක බව ගුණාදරී වැඩිවුණි. ඇය මෙහි මිනිස් නිදිණු නමාගේ රෙද්ද සහ සැවටිය සොයාගන්නා ය. මඩ ප්‍රතිකා ඒවා ඇගේ දවටාගත් ඇය දිගට ම පසුව මෙසේ ගැස්සෙන්නට ඉඩ හරිනවා ද එසේත් නැත් නම් ගිවිස යවත් නැතසනවා ද යන්න තීරණය කරගත නොහැකි ව මොහොතක් උන්නා ය. ඇයගේ සිග්ලේ සහ සිතේ පණ ඉතිරි වී තිබුණේ බොහෝම විකෘති. නැතිවීමට අපහසු බැවින් මධ්‍යෙහි ම වැඩි සිටියා ය.

ඇය යළි නිගැස්සී ගියේ නල් අමුණ දෙසින් නැගුණු දියබුං හඬින්. එය වෙන දාට එවා උස් ව ඇසුණේන් ගුණාදරී වහා කලබල වී කෙදිරිහාමින් බිම අහසාමින් ගේ දෙසට ඇදී යන්නට විය. දියබුං හඬ නමා ගිලින්නට නමාගේ පසුපස එනවා මෙන් ඇයට දැනිණි. වහා කපුල්ල නැත නේ දෙසට ගිය ගෙතුළට වැදී දොර වසාගන්නා ය. ගේ මුල්ලට වී ඇය දොරින් දෙකත් වසාගන්නා ය. ඉන් පසු සිහින් සුළං යල්ලක් පුරාපුරා සේ කුලින් හස් පිස වුත් ගේ අසල ගැවසී වහලේ පිළිගැ අප්‍රියක යන තැනක් වී පවා ඇය කළේ තව-තවත් ගේ මුල්ලට වී දෙකත් තදින් වසාගැනීම ය.

* * *

රෝහල් වීමේ කොහක කපන ලද වළක් අසලට දුර්වර්ණ රෙද්දක එතු රොයිනාගේ පිළකද සිසවාගෙන යන මිනිස්සු කිහිප දෙනෙකි. යම් පමණකට පුළු වී උන් කෙටිහාමි සහ පිට්ටින් තවත් කිහිප දෙනෙකුත් යාබැ තැනකට වී ඒ දෙස බලාගෙන සිටියහ. මිනිස වළට දැමූ පසු පිට්ටි එතැනට ගොස් වළට පස් මිටක් දැමුවා ය. ඒ අනුව අන් අය ද පස් මිට බැවින් වළට දැමූ හ. පිට්ටිගේ යටිතොල වෙළුලන්නට විය. ඇයට තැවුම් භාවය ය. ඒ අනුව තවත් ගැහැනු කිහිප දෙනෙකු තඩන්නට වූ අතර, කෙටිහාමි කර්මාගෙන බලා සිටියේ ය.

ඉන් දරිස් පහකට පමණ පසු සුළුය ලබා කෙටිහාමිලා ගෙදර ආ පෙර, ගුණාදරී සිහිසුන් වී ගේ මුල්ලේ වැටී ඉන්නා අසුරු මුලින් ම ප්‍රුවේ කෙටිහාමි ය. පිටු කැහැවේ ය.

“සමන් දෙව් හාමුදුරුවනේ... පිට්ටියේ... චතුර විකක් අරං වරෙල්ලා.. අනෙ අම්මේ මගෙ කෙල්ල.. පණ කියනවා රත්තරනේ.. පණ කියනවා මගෙ අම්මට...”

* * *

තෙල් මැතිරීම් කිහිපයක් ද ශාන්ති කර්මයක් ද ගුණාදරී වෙනුවෙන් සිදු කෙරිණි. ඒවායින් ගුණයක් නොවූ කල නාමුළුවේ කාණ්ඩයක් ගෙන්වා ගිහි පිරිහක් ද කියවනු ලැබිණි. ඒ සෑම දෙයකින් ම අනතුරු වත් ගුණාදරී කළේ තව-තවත් ගේ මුල්ලට වී වයන් වීම ය.

"කෙටිහාමි මාමි.. කෙටිහාමි මාමි.."

එහි එසේ කවුල්ල දෙසින් කවුරුදෝ කැහැසනු ඇසුණේ කෙටිහාමි දොර ඇරගෙන මිදුලට වූත් විපරම් කළේ ය. කවුල්ල අසල කරවරේ කවුදෝ හිඳිනු පෙනේ. කෙටිහාමි කවුල්ල අසලට පියමං කළේ ය.

"කවුද මේ එක් රාත්තීරි?"

"මං.. මම මනසිකැකෝ..."

"ඇයි මනසුනේ.. කංදරයක් වඳිද උමුලට?"

තරුණයා පටන් සේ මියට පත් වී ඉන්නා බවක් පෙනේ. හේ කෙටිහාමි පසුව ඉහළ යාල ගිහි පා සුදු පැහැති තරු එළියට ඔහුගේ ඇඟ දුටු දර්ශ දිලිසමින් පෙනේ. තරුණයා කතා කරන්නේ ගැහැනු හටිනි.

"බුදු මාමි.. එහි උමුලගෙන් කරදරයක් නැති වග බව මං දන්නවා. උමු අපිට කොයි තරං නං වී දීලා තියෙනව ද? එහිවැඩි අපි වෙල් කියක් නං බඩ පුරෝගෙන තියෙනව ද? අපිට කුඹුරු දුන්නෙන් උමු හේ මාමි..."

තරුණයාගේ හඬ විලාසයක් බවට පත් වීමට ඔන්න-මෙන්න කියා හිඳි නියා කෙටිහාමි ඔහු දස්වසමින් කතා කළේ ය.

"එහිවා ආයෙමත් කියන්න උවමනා නෑ මනං පුතේ.. කියාපං මේ රාත්තීරි උමු ආව ඇයි කියල..."

තරුණයා පුදුමක් ඉහළට ගෙන කතා කරන්නට විය.

"එහිව විනාස කොරන්න ආ රතු නිලමෙ මං මැරුවා මාමි.. මේ පල් කංත පිහියේ ලේ..."

ඔහු අත වූ පිහිය කෙටිහාමිට පෙන්වූයේ ය. පිහියේ මුවහත දිලියේ. කෙටිහාමි වැට කවුල්ලේ කණුව අල්ලාගත්තේ ය.

"මනංසිකැකෝ.. මොකක් ද උමු මේ කරගත්තේ..? ඇයි ඒ තරං අපරාධයක් කොළේ...?"

කෙටිහාමි ද බෙහෙවින් බියට පත් වී හිඳි. තරුණයාගේ හඬ පෙරටත් වඩා වෙවුලන්නට විය.

"උහ අපේ අප්පුවට කියලා අද රාත්තීරි උගේ කුඹුරේ පැලේ බුදියගන්න කියලා. මං උන්නෙ ගෙදර අගුවේ පැදුරක් එළාගෙන බුදියගෙන. උහ පිටිපස්සෙ දොරො ගෙට රිංගලා අපේ නංගිව බලො උස්සාන යන්න හදලා. කට මිරිකාන උන්නු හංදා මට දැනුණේ බළලෙක් කැහැහනවා වගේ.. මං උගේ පස්සෙ එළවාගෙන ගිහිං අමුණ උඩදි ඇන්න.. එතන ම යි බුදු මාමි..."

"හත්ඉළවුවේ පුතේ..."

කෙටිහාමිට කියවිණි. තරුණයා අඩියක් පසුපසට ගොස් බිම බලාගෙන අන්න පරාජිත ස්වරයෙන් කතා කරන්නට විය.

"මේ කුඹුරු සේරම අයිති කොරගන්න යි උහ මාන බැලුවේ. ගුණාදරි විනාස කොරලා දාන්නක් මට කිව්වේ ඕකා නමා. ඒ වෙලාවේ මං රා බිලා උන්නේ මාමි..."

කෙටිහාමිගේ ඔළුව කැරකෙන්නට විය. ඔහු ඇත අඳුර දෙස බැලුවේ ය.

"මං යනවා කැලේ පතින්න.. මගේ නංගිලා - මල්ලිලා ගැන බලාගනිං බුදු මාමි..."

එසේ කී තරුණයා අඳුරට වැදී නොපෙනී ගියේ ය.

"මනංසිකැකෝ..."

කෙටිහාමි කැහැවේ ය. එහෙත් ඔහු අබියස ඉතිරි වූයේ කිසි දු හැලහොල්මනක් නැති සන අන්ධකාරයක් පමණි.

"ඇත්ත නිසාවකින් බලන්න. කොහෙ ද ඒ ගෙරියා?"

ගාල්ලේ ආරච්චි උන්නාන්සේ එසේ ගෝරුනාමි පරාක් හසමින් ය. කෝදුරුනාමිගේ සරමේ මුතු පිට වන අයුරු කෙටිනාමි දැක්කේ ය. කාබද පියැද්දක කෝදුරුනාමිගේ ප්‍රංචි උත්තිය වී හසමින් හිඳිති. "අනේ මං දන්නා රත්තරං හාමුදුරුවනේ..." යි කියමින් ප්‍රංචි ළමයෙකු සේ හසමින් කෝදුරුනාමි ආරච්චි උන්නාන්සේට වැදවැටුණේ ය. ආරච්චි ඔහුට තවත් පයින් පහරක් ඇත්තේ ය. කෝදුරුනාමි මර ළමෙකු දෙසි. ගමේ මිනිස්සු අමුණ වැට තැන්-තැන්වල වට වී බලාගෙන හිඳිති. ගුණාදරී ගෙදර තනි ව ම දොරටුව නොහැකි නිසා පිවිසී අමුණ අසලට ආවේ නැත.

කොරහැල් ගිහකට පැවැත්වෙමින් තිබේ. සුරෝපිය ඇඳුමෙන් සැරසී රත්තරංගේ සුදු මණස්ත්‍රාන්තරයා සහ තවත් නිලධාරීන් කිහිප දෙනෙකු අමුණ අසල කොළ-අතුටලින් වට කරන ලද තැනක මිනිසු කසති. ලාසි පොලිස් සැරියන්වරයෙක් හා කොච්චි රාලහාමිලා කිහිප දෙනෙකු අමුණ අසලට රැඳී හිඳිති. කලින් දැක නැති මේ නානාප්‍රකාර වූ බලවත් මුත්තන් දැකීමෙන් ගම්මු පුද්ගලයන් බියටත් පත් වී හිඳිති. ආරච්චි උන්නාන්සේ ගම්මුන්ට ඇසෙන්නට සද්දයෙන් කැගසන්න විය.

"තොට එකෙක් හරි ඒ ගෙරියට රැකවරණේ දීලා අහු වුණොත් කොටින් පලලලා දෙකට කොළෝසියට.. රුයිනිංහාමි වර මෙහෙට.."

රුයිනිං හාමි පිහා ඉදිරියට ආවේ ය.

"නෝ වට හසිහත්තිය තියෙන නාමිබෝ හය-හත් දෙනෙක් රත්තරං කොරහා මේ පොලෝසියේ ඇත්තො එක්කලා ගිහිං ඒ ගෙරිය දොහොත් එන්න ඕනි. ඕක ඇත්තේ දික්යාය මුකළානෙ ම මො. පදුරස් පදුරස් ගානෙ හරි පිරලා උග නොයාපල්ලා.. හම්.. දැම්ම පිටත් වෙසල්ලා.."

ආරච්චි උන්නාන්සේ එසේ විධානය දුන් කල රුයිනිංහාමි විහා ඒ අණ පිළිපදිමින් ක්‍රියාත්මක වනු පෙනේ.

රතු නිලමේට කාන්තවුරුවන් නැති නිසා මිනිසු අමුණට කබල වලට දැමීමට ආරච්චි උන්නාන්සේ විසින් නියම කරන ලදී.

කෙටිනාමි සහ තවත් කිහිපදෙනෙකු විසින් පරණ පැදුරු කඩමාල්ලක ඔකාගත් රතු නිලමේගේ මිනිසු අමුණට ඉහළින් වූ දොඹ ගහ මුල වැළලනු ලැබිණි. වළ වැසූ පසු කෙටිනාමි අරලියා අත්තක් සොයාගෙන ඉන් ඒ පස්ගොඩෙ සිටුවුයේ ය.

"කවුරු උණත් ඒ මනුස්සයා දැං අපි අතරිං වෙන් වෙලා ගිහිල්ලා ඉවර යි. පාංසුකුලයක් දීලා වළදාන්න තිබුණ නං තමයි හොඳ. ඒත් ආරච්චි උන්නාන්සේ එහෙම දෙයක් නොකිවු එකේ අපිට ඒක කොරන්න බෑ නෙ. රතු නිලමේ උන්නාන්සේ ජීවත් වෙලා ඉංදැද්දි හොනවා කොළන් දැං උන්නාන්සේ ඉරණං ගමන ගිහිං ඉවර යි. පිහි ඇනුං පාර කන වෙලේ හරි කොරාපු හොඳ-තරක සිහි වෙන්න ඇති නෙ උන්නාන්සේට. හොඳ තැනක උපදින්න ය කියලා අපි ගිහිං ගිහමු.. අපිට කොරන්න පුළුවං ඒක නෙව.. තත්දොහේ ගණං බලලා දානෙ වේලක් උයා-පිහාගෙන ගිහිං පංසලට පුණ කරන්න තිත්ගන්නා මං.. හැකි උං සම්මාදං වෙයල්ලා.."

කෙටිනාමි එසේ කී අතර ටික වේලාවකින් පිරිස එකා දෙන්නා කැතින් සමු ගෙන ගෙවල් දෙසට යන්නට වූ හ. ඉතිරි වූයේ කෙටිනාමිත්, කෝදුරුනාමිත් ය. ඔවුන් එසේ ඇත තබාගෙන සොහොන ළඟ උත්තර කෝදුරුනාමි ඉකිගසන්නට වූයෙන් කෙටිනාමි ඔහු දෙස බැලී ය.

"ඊයෙ රාත්තිරි ඉදං අපේ මදුනාමි කෙල්ල ගෙදර නෑ රත්තරං කෙටිනාමි අයියේ..."

"හත්ඉළවුවේ! ඒ වගක් කියන්න එපෑ යි..."

කෙටිනාමි පස්ගොඩට වැඳ නැගී සිට කල්පනා කළේ ය. ඔහුගේ කල්පනාව හරි නම් සිදු වී ඇත්තේ එය විය යුතු ය.

"මගේ හිතේ යං අනුමානයක් තියෙනවා.. ඉස්සෙල්ල ම ඒක බලලා ඉම්මු..."

"උඹට පිං සිද්ධ වෙනවා අයියේ.. මගේ ඔළුව දැං මැඩුවං ගොඩක් වාගේ... හැම තැන ම ඉතිරිලා... කෙල්ල කොහෙ ද ඇත්තේ කෙටිනාමි අයියේ?"

කෙටිනාමි, කෝදුරුනාමි ද පෙරටු කොට ගෙන අමුණ ළඟ වේලි

කැන්ඩියෙන් ගොඩ වී, අරඹේ වූ පාඨවංශේ ගේ දෙසට යන්නට විය.

අද දිනයේ අමුණ අකලට පුළු ගම ම ආට ද පාඨවා ඇවිත් නොසිටීම ද කෙටිහාමිගේ සැකය තව-තවත් තහවුරු කරගැනීමට හේතුවක් විය. එහෙත් එසේ ආම ඔස්සේ ඇවිත් කඩුල්ල පනින්නට වූවා පමණ, උල්පිහිස් දිගු කරගත් සාපවා කෙටිහාමිවත්, කෝදුරුහාමිවත් තර්ජනය කරන්නට වූවේ ය.

"කඩුල්ල පැනලා මිදුලට ආවොත් අම්මපල්ල බලන්න! කඩුලු කියලා. මහංසිඤ්ඤෝ වගේ මාත් බස්සනවා පිහිය..."

කෙටිහාමිත්, කෝදුරුහාමිත් වහා නතර වූ හ. ඔවුහු පුදුමයට පත් වී හිඳිති. "අපි ආපහු යමු කෙටිහාමි අයියෝ..." යි කියමින් කෝදුරුහාමි පසු බැස්සේ ය. කෙටිහාමි පාඨවා ගැන දැනී. ඔහු සෙසෙමත් නගා යන්නට විය.

"ඇ බං පාඨහාමි, කරනකාරෙකුට උණත් තමුංගෙ ගෙරදට ආහම බසහන් පිහි උළු කොරනට ද? කෝදුරුහාමිලාගේ කෙල්ල කොහෙට ද වහං වෙලා.. අපි මේ ගෙයක් ගෙයක් ගානෙ ඒකිට හොයාගෙන යන ගමං මෙහෙටත් ගොඩ උණේ.."

කෙටිහාමි තව අඩියක් ඉස්සරහට එද්දී පාඨවා යළි කැගෑවේ ය.

"කෙල්ල දෙන්නැ.. ඉස්සරහට එන්න එපා.. කෙටිහාමි මාමේ.. වෙත පාදා ආර කපන විට..."

කෙටිහාමි කෝදුරුහාමිගේ මුහුණ බැලුවේ ය. කෝදුරුහාමි බෙහෙවින් බියට පත් වී හිඳී. තව දුරටත් කතා කළ යුත්තේ නමා ම බැව් දත් කෙටිහාමි සාමාන්‍ය පරිදි කතා කරන්නට විය.

"මන්න ඔහොම හේන්නං තමුංගෙ ගැනි බලාගන්න ඕනි. මං දැනං උන්නා පාඨ පුණේ.. මං දැකලා තිබුණා කුඹුරු කොටන ගමං උඹ මුගේ ගේ දිනා බලා ඉන්න හැටි.. අමුණේ වළේ නාන ගමං ඒකිත් දුරින් දුරට උමේ කුඹුර දිනා බලා ඉන්න හැටිත් මං දැකලා තිබුණා. කරදරයක් වෙන්න යන වෙලාවේ ඒකි දුටගෙන ඇවිත් තියෙන්නේ ඒකිට විස්වාසවන්න ම තැනට හේන්නං.. කෙල්ල බලාගනිං පාඨහාමි.. මන්න ඔහොම ම බලාගනිං.. ඒකි අම්මත් නැති කෙල්ල-මාව මාමි.. කොරන්න ඕන්නැ. එත් මේ ඉන්නේ දැං උමේ

මාමණ්ඩි. පිහෙ පැත්තකට විසික්කා කොරලා මාමණ්ඩිට කතා කොරපං.. ආසිරිවාදෙ ගනිං.. වෙනදට වඩා හොඳට අද්දර කාරිය සුද්ද කොරලා හෙම කුඹුරෙ වැඩ පටංගනිං..."

පාඨහාමි තරමක් වේලා බලාගෙන සිටියේ ය; පිහිය සහිත ව උළුක් කරගෙන උත් අත පහළ දැමී ය. ඒ අතර හේපැල කුළ හිඳ කැ ගසාගෙන ආ මදුහාමි විලාප දෙමින් කෝදුරුහාමි ළඟ බිම වැද වැටුණා ය.

"රත්තරං අප්පුවවෝ.. මට වෙන කොරන්න දෙයක් තිබුණේ නැ අප්පුවවෝ.. මං රැ කළුවරේ ම වැටිවැටි අරඹ දිගේ මෙහෙට ආවා මගේ අප්පුවවෝ.. රාත්තිරි කුඹුරු යායෙන් බැහැලා එද්දි මං දුටුවා අප්පුවවෝ උඹ රතු නිලමේ ඇත්තගේ කුඹුරේ පැලේ බුදියාන ඉන්නවා.. මං දුර ඉඳං උඹට වැදලයි ආවෙ මගේ අප්පුවවෝ..."

ඇ එසේ බිම වැටී විලාප දෙද්දී වැවර ගෙඩියේ ඇස්ස කපා සිදුරු කරන කලක මෙන් කෝදුරුහාමිගේ දෑසින් කඳුළු එළියට පැන්නේ ය. ඔහු දෑස් පිසදාගෙන මදුහාමි නැගිටිවුවේ ය.

පාඨවා ද සෙසෙමත් සෙසෙමත් සරමේ කැසපට ලිහා මාමණ්ඩිය අසලට ගාටන්නට විය. කෙටිහාමි මුවග සිතා සහිත ව ගෙපිළට ගොඩ වී බුලත් වට්ටිය අතට ගත්තේ ය.

"ඇ බං මදුහාමි කෙල්ලේ.. තොපි ඉන්නෙ පුවක් අරඹකනේ බොල.. කෝ මේ විට වට්ටියෙ පුවක්..?"

මදුහාමි කඳුළු පිසදා නැගී සිටියා ය.

"අර යකුහනස්ස පදුර ගාව රබ්බඩ වැටිලා තිබුණා මාමේ.. හිටහං මං අරං එන්නං..."

ඇ ඒ දෙසට දුවන්නට විය. කෝදුරුහාමි ද විට කෑම සඳහා ගෙපිළ වෙත ආවේ ය. පාඨවා මිදුලේ වූ බුලත් වැලෙන් කොළ කිහිපයක් කඩාගෙන විත් විට වට්ටියට දැමීමේ ය.

* * *

දිගු මෝල්ගහක් කරම් වූ ලියක් හරහට තබා, එහි මතං

114

පිඤ්ඤාගේ දැන් දිගහැර ගැටගසා කුඹුරු සාස ඔස්සේ ඔහු
රැමෙන සහ මිනිස්සු කිහිප දෙනෙකි. කළු කබා සහ දිගු කලිසම්
ආදියෙන් අවන්කු අතින් ගත් කොච්චි රාලහාමිලා දෙදෙනෙක්
ද ආරච්චි උන්නාන්සේගේ අතවැසියෝ ද ඒ අතර හිඳිති. ගමේ
මිනිස්සු පැත්තෙන් පැත්තට යෑමට ඒ ජවනිකාව දෙස කමමුලේ අත
ගසාගෙන බලාගෙන හිඳිති. කෙටිහාමි සහ පිට්ටි ද කඩුල්ල අසල හිඳ
ඒ දෙස බලාගෙන සිටියහ. කෙටිහාමිගේ කුඹුරේ ඒ ලියැද්ද අසලින්
යඳි මනංසිඤ්ඤාගේ දෙපා නතර වීණි. ඔහු සුසුමක් හෙළා
කෙටිහාමිලා දෙස ද බැලුවේ ය. කෙටිහාමින් පිට්ටින් අනුකම්පාවෙන්
සුදු ව මනංසිඤ්ඤා දෙස බලාගෙන සිටියහ. ආරච්චි උන්නාන්සේගේ
අතවැසියෙකුගෙන් ලත් සා පහරක් හේතුවෙන් මනංසිඤ්ඤා යළි
පැත්තෙන් පැත්තට විය. පිරිස අමුණ දෙසින් නොපෙනී ගිය අතර ඒ
සමය විසි දිනක් ගමක් කළ කෝඳුරුහාමි අමුණ උඩ නතර වී ඔළුවේ
අතගසාගෙන අඳහන්තවා යුදුවෙන්, කෙටිහාමි කඩුල්ල පැන අමුණ
දෙසට දිවත්තට යෑමේ ය.

සාලය පැහැයෙන් පැහැයෙන් නොයළි කපා පාලන සුළඟට අල්ලන
 බල නොමැති පහ කැටුළු පොඩි වාගේ ය. සිද්ධිමිචල දුක හා
 සන්සන්දන මිනිසාගේ මනසේ දිනෙන් දිනට ඉතිරි වන්නේ සුළඟට
 බසා නොයන බැඳි වෙති.

සුභස් ට්‍රිශ්ණ ඒ අලුත් ම තෙත් වී ඇටවල සිහිල ඔහුගේ සිතින් ඊළඟ
 26 දක්වා ම මැකී නොය සි. ඔහු තමාගේ පාද දෙස බලා සිටියේ ය.
 මේ කාලය තුළ දී ඒවායේ නියපොතු මඩ කහටින් රත් පැහැ ගැන්වී
 තිබේ. දැන් හරියට ම ඒවා සිය පියාගේ හා නියපොතු සේ ය. හොඳ
 යොවියෙකුගේ නියපොතු එසේ බැව් සිතෙන විට සිත ආඩම්බරයකින්
 යුග්‍ර ගිණේ ය. ඔහු සෙමෙන් හිස ඔසවා දුර මාදම්පේ වතු යාය දෙස
 බැලී ය. කන්දේ දළු තෙළුන උන්ගේ හිත් ඡයා පෙළ කඳු මුදුනට ම
 හොස් තිබේ; දුරට පෙනෙන්නේ ගිනි පෙට්ටියේ කුරු වාගේ ය.

කොකුන් කිහිප දෙනෙක් කුඹුක් ගස් මුදුන්වල වසා හිඳිති. කුඹුරු
යාගේ නමා පමණි. අන් සියල්ලෝ ම තම අස්වනු කොටහ රැගෙන
ගෙවල්වලට ගොස් ය. දොළ ළඟට ආ පිටිවි මහු අමතනු ඇසුණෙන්
කෙටිහාමි දොළ දෙසට පියමං කළේ ය.

"ආං කවුදෝ මං දන්නා ගැටළු වශයක් ඇවිදිලිලා, ගමරාල දොරේ
ගන්නව ද' අහනවා, කවුද මං දන්නා.."

ඔහුගේ දෙසට ආ හ. කඩුල්ල අසල මින් පෙර දැක නැති තරුණ
පුරුෂයෙකු ප්‍රමුඛ කිහිප දෙනෙකු. කෙටිහාමි ඔවුන්ට ලං වූයේ ය.

“කාට ද බැලුවේ මේ ප්‍රමසි...?”

ඉන් එක් තරුණයෙකු අත තරමක් ලොකු දුඹුරු පැහැති කඩදාසි මුළුකි. හේ අධියක් ඉස්සරහට විත් කැටුණු සිංහලෙන් කතා කරන්නට විය.

“අපිලා මාදම්පෙ වත්තේ තමා වැඩ කරනවා.. ගමරාල දොරේට මෙව්වා දෙන්න කියලා කීවා අපේ අප්පා.. අප්පලා - අම්මලා මේට එන දවසේ ගමරාල දොරේ කැම දුන්නා ලු.. මේවා උණු වතුරේ දාලා තේ තන්නි හදාගෙන බොන්න පුළුවිං...”

කෙටිහාමි මහත් පුද්ගලයකින් යුතු වී ඒ පැස අතට ගත්තේ ය. අමුතු සුවඳක් ඉන් නික්මිණි. අසා තිබුණාට ඔවුන් කිසි දාක හෝ කහට වතුර වී තිබුණේ නැත. පිටිවී ද පුදුම වී බලා සිටියා ය. තරුණයෝ යෑමට සැරසුණහ.

"අපි යන්න. ගමරාල දොරේ..."

"හිටපල්ලා ළමයිනේ.. මි ටිකක් අරං පලයල්ලා..."

* * *

ඔවුන් ඒ අයුරු ගේ ඔවු උණු දියේ දමා, පොල්කටුවලට වක්කරගෙන තවත් පිහි බොන්නට වූ හ. ඊට තදින් ම ඇබ්බැහි වූ කෝපුරුහාමි කහට යැන් පුඳු වූ ඊට බිටට සැම සැන්දැවකට ම වාගේ කෙටිහාමිලාගේ හොඳට එන්නට විය. ඒ පුවක ගම පුරා පැතිරී ගිය අතර, කල් යත් ම දොළෙන් ගේ ඔවු මුල් හෙතැවින් උණු කරගෙන බීමට ගම්මු පුරුදු වූ හ.

* * *

ඔවුන් භෑම මග දැවැන්ත ගස් බවට පත් වූ නිසාත්, පුංචි දාවිත්ලා ගේ ඉලන්දායින් බවට පත් වූ නිසාත් කාලය බොහෝ දුර ගමන් කර ඇති බැව් පැවැත්තන්ට වැටහෙන්නට පටන්ගෙන තිබුණි. මෙතුමන් කොහොත් මොහොත ගලාගෙන ගිය කාලය යලෙන් යලට මාරු වී තිබුණේ ය. ඊයේ බලද්දී දුටු පැන ඇවිදපු කෙල්ලන් අද බලද්දී බඩින් ය. උන්ගේ විලෝප හඬ යටපත් වූයේ පිටිවිහාමිගේ කරුණාබර හඬින්. ඒ ඉවසනා කෙල්ලේ.... ඉවසනා මයෙ අම්මා.... තව ඩිංගිත්තක් තවමත්. එයෙ එක්කරගත්.... යි කියමින් ගැහැනු දෙකකුල් මුලින් යෙහි පැවවුන් දෝකට ගෙන, සිනා මුවින් ලොවට පැව්වා ය.

දාවිත්ගේ පලෝලේ උන්ට කෙල්ලන් වුවමනා වූයෙන් උන් ගස් ගල් යට කල් ගත කරමින්, හොටුපළ මංකඩවල රැක හිඳමින් තමුන් කැමති කැමති කෙල්ලන් වසඟයට ගත්හ.

නිසිදු දොස් සිදු නොවන තැනක දී පවා එක ම එක දෙයක් සිදු වන බව ස්ථිර විය.

ඒ කාලය වේගයෙන් ගමන් කරන බවයි.

වරො වරො සුළන්නේ.....

සුළා සුළා වරෙන්නේ.....

අපිව බලා යන්න වරෙන්නේ.....

ගැටවූ බලා යන්න වරෙන්නේ.....

ඊයුලේ වෙළෙන වී මාගල මත රවුමට ඇවිදින කෙටිහාමි එසේ ඇවිදින ගමන් කවී කියමින් එක් කකුලක් වී මත පරිස්සමින් ඇදගෙන යන්නට විය. එවිට පැදුරේ යට තිබූ වී සිරුවෙන් උඩට මතු වෙයි. දාවිත්ගේ පුංචි කෙල්ලන් වූ මැංචි, මැයිහාමි සහ රංසෝ ද එසේ ආනා පසුපස මාගලේ වූ වී කානුව දිගේ ගමන් කරති. ඔහු සුළං කවිය තර කර සිනා සී, මිනිපිරියන්ට කතා කරයි.

"ඊ බිම හලන්න නං එපා මී පැංචියනේ.."

දාවිත්ට කැන්දන් ආවේ හෙළඋඩ කන්දෙනි. ගමේ තරුණ කාණ්ඩය එක්කාසු වී විනෝදයට කිතුල් රා බොන්නට හෙළඋඩ කන්දේ ගිය දාක ඔවුන් දැන-හඳුනාගෙන තිබිණි. දාවිත් පිටිවී වාගේ සුදු පැහැති වන අතර, ඔහුට කෙටිහාමිට වාගේ පටු නළලක් තිබුණේ ය. දාවිත්ලා දුන් වෙසෙන්නේ කෙටිහාමිගේ නිවෙසට යාබද ව තනාගත් පිදුරු සෙවිලි කර මකුළු ගැ නිවෙසේ ය.

"කොහෙන් ද කිරි ආනෙ හුළං එන්නේ?" යි ලොකු කෙල්ල වූ මැංචි ඇසූ කල "ආං අර පේන මාදම්පෙ කන්දෙන්" යැ යි කෙටිහාමි උත්තර දුන්නේ ය. ඒ අතර පිටිවී කෙටිහාමිගේ කහට පොල්කටුව රැගෙන කඩුල්ල අසලට ආවා ය. කෙටිහාමි බෙහෙවින් කැමැති වූයේ නද කළු කහට බීමට ය.

"මී කහට වක්කොළා... හිංචියනේ උඹලා ඉතින් කහට බොන එකක් ගැ. මේ උඹලට වැලි හකුරු. මුණෙ ගාගන්නෙ නැතුව කාහල්ලා."

ඇ පොල් කටුවක වූ වැලි හකුරු ගෙන කෙල්ලන්ගේ පුංචි අත්වල හැබුවා ය. කෙටිහාමි කහට උගුරක් පානය කරමින් ඇක මාදම්පේ

කඳු දෙස බැලී ය. කඳු පිදුනේ හේ දුටු නෙළන දෙමළ කාන්තාවන්ගේ දසුන් ප්‍රාථි තිත් සේ කඩුල්ල ලඟට පෙනේ.

ඒ අතර අමුණ දෙසින් ඇසුණු අණබෙර සර්දයක් හේතුවෙන් මධ්‍ය විපරම් කළ කෙටිහාමි ප්‍රාථි උන් සමඟ අමුණ දෙසට දුවන්නට විය. සිව්ව ද කුස්සියෙන් මිදුලට බැස විපරම් කළා ය. ගෙයි සිටි දාවිත්තේ වැඩිමහා පු මැටර තන්දෝරිස් ද උරුහම්බාමින් ගෙන් එළියට අමුණ අමුණ දෙසට දිවුවේ ය. ගංගොඩැල්ලේ අන් පිරිස් ද අමුණ අසලට එක් වූ අතර, අමුණ උඩ හිටගත් අණබෙරකරු පිරිස දෙස බලා යෝකි පුත්‍රණන් මවාගත්තේ ය. සුදු ආණ්ඩුවෙන් සීමෙන්ති දමා තැනු අමුණු බැම්ම දත් පෙරටත් වඩා උස ය.

“අසව්... අසව්... අසව්... අටකළං කෝරලේට දෙසියන්නාන්සේ කෙනෙක් වාගේ ම වූ අහල හැම ගංගොඩැල්ලකට ම ඉස්ට දේවතාවන් වහන්සේ කෙනෙක් වාගේ ම වූ අපේ අන්ත්‍රැකුරුප්පු ගාර්ලිස් ආරච්චි උත්තමයාණන් වහන්සේ අද උදේ පැයේ දී පපුවේ අමාරුවක් හැදී මිය-පර්ලොව වැඩම කෙරුවැයිත් ඒ මහා අවමංගල උස්සාවට රත්තපුර රජ මහා ඒජන්ත උන්නාන්සේගේ පටන් සුදු මහාකුරු, සුදු තෝනාමහත්තුරු ඇතුළු ලොකු ලොකු උදවිය අතර ඉද්දමල්ලොඩි, මොව්ලතැන්නේ, ඇලපාත, එක්තැලිගොඩ, එල්ලාවල, මොලවුරේ යැදී රඳල උතුමන්ලා සැපත් වෙනවා ය. එහෙම සැපත් වී හිස නො අවසන් පුරා දක්වනවා ය. අද පටන් මේ දින ටිකේ හොට්ටලවල්ල කොඩියම ම විදියකින් වත් වැඩකටයුත්තක් නොකළ සුඳු කෙර, කොටින් ම උදුල්ලක් අතින් අල්ලන්නට කරම හිතන්නේ නැති වී, පවුල්වල පිරිමියාගේ පටන් වැඩ කළ හැකි ඉලංදාරි, ගැහු, ළමස්සියෝ දක්වා සේරම උං කාංඩ හැදී හෙට උදහැනැක්කේ ඉඳලා හත් දොහේ බිණ දාහේ අහවර වන තැන් දක්වා වලවුවට පැමිණ ඊ ඒ පටිපුතුවලට අනුකූල බලා-කියා කටයුතු කොරන ලෙස දන්නා සිටිනවා ය...”

අණබෙරකරු ඊසේ සිය රාජකාරිය නිමා කළ පසු එය ගම්මුත්තට මාස ගානක් කතා කිරීමට තරම් මාතෘකාවක් බවට පත් විය. ඔවුහු වලවුවට ගැමට නොසිටිසිල්ලෙන් පසු වෙති. මොන තරම් වැඩ කන්දරුවක් තිබුණත් ඒ වාගේ කටයුත්තක දී බඩ-කට පුරා බත් කන්නට ලැබෙන බව ඔවුහු දනිති. ගැහැනු ළමස්සියන්ගේ මේ උනන්දුව

එතරා ය කියූ සුදු තෝනාමහත්වරුන්ගේ ඇඳුම්-ආයින්කම් විලාසිතා කෙටිලාගැනීමට ය. කෙටිහාමිට යම් ප්‍රශ්නයක් තිබේ. ඔහු සෙමෙන් සිලන් විටක් කමින් උන් අණබෙරකරු අසලට කිට්ටු විය.

“ආයිබංඩ... අපේ ගෙදර ගැනු කෙනාට එන්න හැටියක් නෑ නේ... අසව් උමයෙක් ඉන්නව නේ ගෙදර. ඒකි තනියම දාලා කොහෙ වත් ම යන්නෑ අපි... අපේ ලේලිටත් ඉතිං මේ ඇබින්දන් හිරමණා තල දෙක තුන දාලා එන්න බෑ නෙව. මටයි මයේ පුතාටයි එතැකි. අපේ ලොකු පුත්‍රවුරන් ඉලංදාරියා...”

ඔහු එසේ කීවේ අසල උන් තන්දෝරිස් දෙස බලමිනි.

“හ්ම... ආං එහෙම කලිං දැනුං දිලා කියන-එක හොඳයි. නැත්තං ඉතිං දන්නව නේ ආරච්චි උන්නාන්සේගෙ පුත්‍රයා විරවන්ති අප්පොගේ තරම? උන්නැහෙට ආරංචි වෙලා ගෙවල් කීපයක ම රජ පවුලේ පිංතූරේ ගලෝලා කියලා. ඒකටත් විස්සෝප වෙලා ඉන්නේ...”

අණබෙරකරු එසේ කියා බුලත් විට මඩිස්සලය ඉණේ ගසා ගත්තේ ය.

ගමේ ගෙවල් කීපයක ම රජ පවුලේ පිංතූරය ගැලෙවුවත් කෙටිහාමි එසේ නොකළ-එක ගැන හේ සැහැල්ලු සුසුමක් හෙළුවේ ය. ඔහු සිදුහත් කුමාරෝත්පත්තිය පින්තූරය එල්ලුවේ රජ පවුලේ පින්තූරය නොගලවා, ඊට මඳක් ඉහළිනි.

* * *

පණ්ඩිඩය අනුව පසු දා උදයේ ම ගම්මු කාණ්ඩයක් වගයෙන් සැදී වලවුව කරා ගියහ. ගමනට ගෙබෝහාමි, අයඩිංසිඤ්ඤෝ, ගොරකහාමි, රුයිනිංහාමි, නිදුක්හාමි, මතෙස් සිඤ්ඤෝ, සම්බුලාහාමි සහ උන්ගේ පවුල්වල උන් ද එක් වී සිටි අතර භාජන සහ ඔහුගේ ගැහැනිය වන මදුහාමි ද ළමයි ද ඊට සහභාගි වූ හ. කෙටිහාමිලාගේ පවුලෙන් කෙටිහාමි සහ දාවිත් එක් වූ අතර,

නන්දාගේ ගැටවර කාණ්ඩය සමග එකතු විය. ගැටවර කාණ්ඩය වැඩිහිටියන් එහි තුරු උඩපිහිනන කුඩුරු යාය ඉස්මත්තේ ඉන්නම් කියා උදෙසේ ම පිටත් වී තිබිණි.

මේ කාණ්ඩයට අයත් වූ පාඨවෘග්ග හා මද්‍යභාමිගේ දියණිය රොසලින්ට උරුමම් බාගන්නට උගන්නන්නම් කියා තන්දෝරියේ පොරොන්දු වී දුන් දවස් භාවකි. එහෙත් ඒකට කාලයක් ලැබුණේ ම නැත. කාලයක් පමණක් නො ව, ඊට සුදුසු වාතාවරණයකුත් වුවමනා වේ. හේ මේ ගමන ඊට අවස්ථාවක් කරගති. ගැටවර පිරිසකගේ එක්කාසු වීමත් නිසා ගමන මගත් විනෝදයකි. සමහරු වැඩිහිටියන් වන මහ වීරවර්ම කළින් සේවු වශයෙන් එක්කාසු වී ගඳපානා අකුල්වලට විශ්‍රාම ගත්හ.

ඒ විසල් වලවුවේ පිටුපස නො තිබූ කාවකාලික මඩුවල වී කෙටීම, හාල් පොළිම, හාල් ගැමි සිදු වීණි. ළිස් කතා තිබුණේ වෙන ම මඩුවල ය. ගැහැණු පිරිමි එක පුළුවන වී කොටති. හාල් පොළති. ළමස්සියෝ සුහු පුළු කළහ. සිටුන්ගේ දැක්වලින් කඳුළු වැහෙයි. තන්දෝරියේ හාල්මැස්සන් කඩන ගමන් රොසලින් දෙස බැලුවේ ය. ගඳපානා ගාලේ දී උඩගමවාමි පුරුදු-පුසුණු කිරීම දුරදිග ගොස් සිදු වූ දේවල් සිහි වී දෙන්නාවට ම බිත්ති හා සිනා යයි. මද්‍යභාමි රොසලින්ට රැව්වා ය.

ඉහුම-වෘත්ති පටිපාටි බාර ව උන් ගබ්බෙල උන්නැහේ වී ගබ්බෙලින් වී මැන යෑගෙන එන ලෙස බාර කළේ කෙටිභාමිට සහ දාමිත්ට ය. කෙටිභාමි සහ දාමිත් වලවුව පිටුපසින් ඇතුළු වී ඒ මහා වී ගබ්බා ගේ වෙත පිවිසුණහ. කෙටිභාමිගේ පපුව හිරි වැටී ගියේ ය. දාමිත් ද කට ඇරගෙන බලා හිඳි. ඒ විසල් ගබ්බා ගේ පුරා වී මලු පිය දහස් ගණනක් තිබිණි. කෙටිභාමි වී මලු අසලට ගොස් වී මලු පතලාවේ ය. ඔහු එසේ අතහා එක් මල්ලකින් වී අහුරක් ගෙන බලා මුළුම ලා කළේ ය.

"අපේ යාපෙන් ගෙනා මඩතවාලු වී..."

දාමිත් ඇස්දෙක ලොකු කරගෙන පුදුම වී හිඳි.

"කෙටිභාමි පුළු කන්නැද්ද අප්පුවුවේ...?"

කෙටිභාමි කරබාගෙන ම වී මලු අතගැවේ මහත් සෙනෙහසකිනි. ඔහුට දැනී ඇත්තේ ළඟ ම ඇති පිරිසක් මැද්දට ආවා වැනි හැඟීමකි. තමන් පමණක් නො ව, ගමේ අන් මිනිසුන් ද වී හිඟ නිසා බඩහින්නේ උන් වාර සිහි වී කෙටිභාමිගේ හිනේ දැවිල්ලක් නවගත්තේ ය. ඒ වී හිඟ කාලවල පිරිමි කාණ්ඩ එක් වී මහ කැලේ කටු අල ගලවන්නට ගොස් විඳි පීඩා ඔහුට සිහි විය. ඒ කාලවලට ගංගොඩැල්ලේ නොදැරුවත් "බත් දියන්... බත් දියන්..." කියා කැගසන හඬවල් ගමේ බොහෝ කුස්සිවලින් ඇසිණි. කෙටිභාමි සෙමෙන් සුපුරුදු සිනාව පා වී මලු යාය දෙස බලා එකිනෙක මලුවලින් වී අහුරු ගෙන පිරිමැද බලන්නට වූයේ ය.

"පව්ව පෙරුමාල්... කුරුලු තුඩ... මා වී හෙමත් තියේ... මේක මේ ඇත්තන්ගේ වාසනාව ළමයෝ... අපි ඒ ගැන ඊට වඩා දෙයක් නොහිතා ඉන්න පුරුදු වෙන්න ඕනි..."

එසේ කියූ හේ යළි සිනා සෙන්නට විය. ඔහු හිල් වුණු වී මල්ලක් අසල නතර වී එය පිරික්සා බලා, තම කරෙහි වූ රෙදි කැල්ලෙන් කොටසක් ඉරා, වී මල්ල ඇතුළෙන් අත දමා රෙදි කැල්ල එතැනට සිර කළේ ය. දැන් එතැනින් වී ඉහිරෙන්නේ නැත. දාවිත්ට සිය පියා පිළිබඳ පුදුම සිහිණි. එළිය දෙසින් ගබ්බෙල උන්නැහේගේ කටහඬ ඇසුණෙන් ඔවුහු වහා වී මලුවලට වැද. මලු ඇල කොට හිස් මලුවලට වී පුරවන්නට වූ හ.

* * *

වත්ත පහළ කෙසෙල් වලවල් කිහිපයක් කපා ගෙදර ආ කෙටිභාමි උදැල්ල ගේ පිටුපස බිත්තියට හේත්තු කොට "ගුණාදරියේ... මයෙ කෙල්ලේ" යි කියාගෙන ගේ දොර ඉදගත්තේ ය. හැන්දෑවට දවසේ විස්තර ගුණාදරීට ඇසෙන්නට රසවත් කොට කීම දුන් බොහෝ කාලයක සිට පුරුද්දක් තැටියට සිදු වන්නකි. ගුණාදරී හුමිටි බොහෝ කාලයක සිට පුරුද්දක් තැටියට සිදු වන්නකි. ගුණාදරී හුමිටි තබන්නේ නැත; ඒත් ඒ විස්තර ඉතා කැමැත්තෙන් අසා ඉන්නා අතර බොහෝ තැන්වල දී සිනා සේ. ගේ අඳුරු මුල්ලට වී ඉන්නා ඇය සිය පියා මෙසේ කතා කරන්නට වන තැන දී පමණක් මඳක් අඳුරෙන්

එළියට එක් දොර අසලට එයි.

තනා කිරීම ඒ සතර්දියේ සිට ම ඇස මෙනින් මඟහැරී ගොස් තිබිණි. 'ආයුර්වේදය... එයම පුරුද්දක්... මං අද පාංදරින් මං කුණුරු දිනාවට යැයි සොයමි. පුණු නරි නාමයෙන් ලියැයි පෙළ හරහා දුටගෙන ඇවිත් නැ. උංගා මේ පැත්තට එන්නා... ආ... දවාලියේ අර නිදුක්නාමිට අපුණ ප්‍රභ වැලි අතක්කොරැදි හමිබු වෙලා නිල් ම නිල් පාට රවුම ආලක් බෙලි ගෙඩියක් ගරං... උංග ඒක ගබ්බෙල උන්නාගේට පෙන්නලා පස්සෙ පත්‍ර ආවිවි උන්නාගේසේගේ පුතා විරවත්ති අප්පො ඇවිත් ඒක අරගෙන ගියායු...'

කුස්සියේ උන් පිවිවි ද ඒ කතාවට නිස මසවා බැලුවා ය.

'විවත් කම්බියෙ කොට මැණික් ගලක්... මේම බලාපල්ලාකෝ...'

කෙටිහාමි එසේ කියැදි එය බැලීමට පිවිවිහාමි ද කුස්සියේ සිට සඳා ය. කෙටිහාමි සිතායි අතේ ගුළිකරගෙන උන් යටක් පෙන්නි ය. පිවිවිට ද එහිහැටි නොපෙනේ. එය ඉතා කුඩා එකකි.

'මොකක් ද බොලො...? ඔව් තං පෙන්නා...'

ඇ කෙටිහාමිගේ අතට විඩාත් ලං වුවා ය. ඇයට ඒ පිළිබඳ නිව්වියක් නැත. ඒ දැන මෙල ඇටයකි. පිවිවි පුදුමයෙන් යුතු ව කෙටිහාමි දෙස බැලුවා ය.

'බොලොව මතක නැ පිවිවියේ... මතක ද කොළ දිවියා පැන්න දා කෙල්ල අතේ බැඳගෙන නටනවා උන්හු පබළු වැල... ඊට පස්සේ අපි ඒ ඉතිරිවිවි පබළු ඇට අතුහලා දුම්මේ... පහළ කෙහෙල් වළක් කපද්දී මේක මතු උණාගේ පොළොව යට තිබිලා... මයේ අම්මේ... කොයි කාලේ එකක් ද...?'

පිවිවියේ කල්පනාව මහා දුර ඇතට විහිද යයි. ඇය ඉවත බලා දෙත් කල්පනා කළා ය.

'ඒමි... කල්පනාවට නොගත්තාට මහ හුඟ කාලයක් ගතවෙලා... උදලා මොකට ද එක අනුලං ආවේ? විසික්කා කොරලා දාපල්ලා... කෙල්ලට එහින එය වෙන මොනව නරි කියාපල්ලා. ඕකි දවස ම

උන්නෙ සාංකාවෙමං...

එසේ කී පිවිවි යළි කුස්සියට ගියා ය. කෙටිහාමි පබළු ඇටය අතේ ගුළි කරගෙන යළි සැහැල්ලු ලෙස සිතා සි කතා කරන්නට විය.

'හාං ඉතිං මයේ කෙල්ලේ... ඒ ඇරුණ ම අද උදේ වරුවේ තම ම කහ සමනල්ලු මහ හුඟක කාංඩයක් ඉගිල්ලුණා කැලේ දිනාවේ ඉඳලා සිරිපාදේ දිනාවට. උං වන්දනා ගමනක් යනවා කියලා අවිවිවියන්ට වගක් වත් නැ. උංට අවුරුදු වාගේ... අවිවිවියෝ අර අපුණ ගාව තියෙන සොහොන් අරලියා ගහේ පිපෙන මල් වාගේ ලා කහ පාට සමනල්ලු කාංඩෙ කන්නෙ විනෝද වෙව්. ඒ ඉතිං උං බඩවල් පුරෝගන්න විදිහ නේ. මොක ද උංට පුළුවනැ අපිට වාගේ කුණුරු වැඩ කොරාන කන්න...? හෙහ්... හෙහ්... ඔන්න ඔවුවා තමා ඉතිං අද දවසේ විසේස කාරණා...'

එසේ කී කෙටිහාමි යළි නැඟිට උදුල්ල රැගෙන වත්ත පහළ නැතක පුංචි වළක් කපා පබළු ඇටය වළලා දුමුවේ ය. එය පිවිවිගේ සිත රිද්දවූ බැව් දැනගත් ඔහුගේ සිත විස්සෝපයෙන් පිරි ගියේ ය.

නන්දෝර්ස් සහ රොසලින් පෙරටු කරගත් මංගල පෙරහර අරඹනු පාඨවාර්ගයේ ගෙදර සිට අමුණ හරහා ඉන්නියර දිගේ දාවින්ලාගේ ගේ දෙසට එන්නට විය. ඉණාදරී ගෙදර නිසා කෙටිහාමි නතර වී පිවිසීමේදී එමගට පිටත් කළා ය. කෙටිහාමි කඩුල්ල අසල සිට පෙරහර දෙස බලාහරා හිඳි දාවින් සහ බිරිඳ සුගුණාහාමිල්ලා ඉස්සරහින් එති. නන්දෝර්ස් සහ රොසලින් පෝඩුව රළඟට ය. පාඨවා, මදුහාමි සහ උන්ගේ පත්‍රලේ නාදායෝ කිහිප දෙනෙක් පසුපසින් පෙළට එති. පිවිසීමේදී මුල් වාට රෝදකින් ඔසරියක් වැනි එකක් ඇඳ සිටිනු දකින කෙටිහාමි පත්‍රලේ සිටෙයි.

සේයෝර් වාගේ හැඟුනු ගෙදර තිබූ අලුත් ම පත්තයේ රෙදි හැට්ටා ඇඳගෙන හිඳිති. පාඨවා ද ජීවිතේ මුල් වරට බැනියමක් ඇඳ සිටියේ ය. මංගල පෙරහරේ පෙරමුණ ගෙන උපදෙස් සපයමින් කඩුණු කරන්නා රොසලින්ගේ මාමණ්ඩිය වූ නිදුක්හාමි ය. ඔහු මහාමාරියගේ ඇඳුම්-පාලුණු සහ අඩුම-කුඩුම සහිත වේවැල් පෙට්ටිය ද ඔසවාගෙන එයි. දාවින්ගේ දූලා ද අලුත් ම රෙදි හැට්ටා ඇඳ කොණ්ඩා කට්ටෝල් මල් ගසාගෙන හිඳිති. නන්දෝර්ස් ඉතා නුහුරු සේ ආරියසිංහල ඇඳුම ඇඳගෙන ඉන්නා අතර, රොසලින්ට ඔසරිය අත්දන්නට ආ කොට්ඨකවෙල සමරක්කුඩි මහත්මයාගේ නෝනා මහත්මිය ද මංගල පෙරහරේ ගමන් කරයි.

කඩුල්ල ලග වැසූ හොස්කොළ තොරණ සාදා දුන්නේ සම්බුලාහාමි සමග පෙළවහක් වී බිත්ත බැහැරු පැන්සහාමි ය. හේ තොරණට හතරැස් හැඩයට ඉංග්‍රීසි අකුරු ද එක් කර තිබිණි. කෙටිහාමි තොරණ සාදන වේලේ ඒ පිළිබඳ විමසූ අතර, පැන්සහාමි කියා සිටියේ එහි ඇත්තේ රත්නපුර ලොකු උදවියගේ මංගලා තොරණවලට යොදන 'වැල්කොමි' සහ අකුරු බව ය. ඒවා ඉතා සුබ අකුරු බව හේ තව දුරටත් කියා සිටියේ ය.

මේ මංගලා පිළිබඳව කෙටිහාමිට ඇත්තේ නන්දෝර්ස් තමාගේ මුහුණට සිසිල් වඩා වෙන ම සන්තෝෂයකි. නන්දෝර්ස් සහ

රොසලින් ඇඳා ගම පුරා කටකතා පැතිරී යන්නට වුව ද දාවින්ලා ඉන්නා නිසා කෙටිහාමි ඒ පිළිබඳ වැඩිපුර නොයා බැලුවේ නැත. එහෙත් පසුගිය දාක දොළ පහළ කැකිල්ල ගාලේ තැනක් සෙලවෙනු හෙමබෙන් දකගත් කෙටිහාමි ඊට ළං වූයේ කවුරුත් හෝ විසින් ඇවූ උගුලකට ඉන්නාවෙකු වත් හසු වී ඇතැයි යන සැකයෙනි. එහෙත් කැකිල්ල ගාලේ සිටියේ නන්දෝර්ස් සහ රොසලින් ය. කෙටිහාමි උන්ට එතැන දී ම අවවාද කළේ උන් බිම බලාගෙන ඉඳි ය.

"උඹලගේ පදුරු ගැන්නිල්ල අපට නතර කොරන්න බැරි වග උඹල දන්නවා... විස්සෙන් කෙල්ලේ උඹ බවලකියක්. ආසාවල් ඇති වෙනවා තමයි. ඒ උණාට සිහි කල්පනාවට ගනිං, ගොයම කපන්න කළියෙන් වී පාගන්නැ. ඉස්සෙල්ලා ම ගොයම හොඳට පැහෙනකල් ඉන්න වනි. ඊට පස්සෙං පහු යි පැහුණු ගොයම කපාගන්නේ. ඊට පස්සෙ යි කැපූ ගොයම පාගලා අස්වනු එක්කාසු කොරගන්නේ. ඊට කළියෙං කුඹුරට පැනලා දහලුවා ම මොකද වෙන්නේ? ආයෙ කැපිල්ලට ගොයමක් ඉතුරු වෙන්නේ නැ... මේකා ඉලංදාරියා කොයියම ම දේ උණක් මේකාට අමුණු වලේ එබ්ලා අමුඩ ලේන්සුව මිහිකලා ඒකෙන් ඉහ පිහදාගෙන ගෙදර යන්න ඇහැකි. හැබැයි උක්කුං කෙල්ලේ, උඹට ඒක එහෙම කොරන්න බැ..."

නන්දෝර්ස් රොසලින් පුවළ බිම බලාගෙන ම සිටියහ. කෙටිහාමි නන්දෝර්ස් දෙස බලාගෙන කතා කරන්නට විය.

"රුව ලස්සනට තිබුණට, අඬගහපු පමාවට ආපු පළියට, අතපත ගාද්දි මද්දුවෙ මිනිස්සු හදාපු පුදුං කොට්ටා වාගේ හිනිදුවට අතට දෙනුණට බවලකියක් කියන්නේ කෙළිබඩුවක් නෙවෙයි නන්දෝර්ස් පුතේ. එවුවා අපට කියා දුන්නේ පුරාණෙ උන්නු උතුම් මිනිස්සු. ඔය අකුල් ගැන්නිලා කොරන කාරිවලිං පස්සෙං පහුත් උඹට ඒකි උවමනයි වගේ හැගෙන්න ඕනා... උඹට එහෙම හැගෙනව ද?"

සෙමෙන් හිස ඔසවා ආතා දෙස බැලූ තරුණයා "ඔව්" යැයි අඟවා හිස වැනී ය.

"ආං හරි... මං උඹලගේ මහ උං එක්ක කතිකා කොරන්නං..."

එසේ කී කෙටිහාමි එතැනින් ඉවත් ව ගිය අතර, නන්දෝර්ස් සහ රොසලින් තම තමාගේ ගෙවල් දෙසට දිව ගියහ.

உதா. 1/2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840

පිළිවිසි සන්තෝසයෙන් යුතු ව එසේ කිවුවේ සිය රැළි වැටුණු දේශ දෙස බලාගෙන ය. ඇගේ මේ දේශ ගම්මන්ඨියේ ළමයි සිය නෂ්ටත්වය මෙලොව එළිය දකින්නට වින්නාහු මෙහෙවරේ යෙදී තිබේ. ගම්මන්ඨියේ කොයි ගෙදරක ළමයෙකු උසන්න ද තුන් මස පිරේද්දී ඒ දරුවා පිළිවිසි අතට දී ඇය ලවා ළමයාගේ නළල සිම්බවාගෙන යාම වාසනාවක් සේ ගම්මුත් විසින් සලකන ලදී.

සියල්ල දැනගන්න ඒ සුළං ධාරාවෝ සෙනෙහසින් සුතු ව දුර කඳු දෙසින් ඉපිද හමා එති. දුක් මුසු කුඹුරු යාය සහ කුඹුක් ගස් පිය පොල් අතු සොලවා කෙටිහාමිලා අසල දැවටී ඔවුන්ගේ සුදු කෙස් අතරින් රිංගා ජීවිත සිහිල සිහි ගන්වති.

කුඹුරු යාය දෙස උදේ-හවා බලා හිඳින්නට කෙටිහාමිට තදබල ඉවමනාවක් තිබුණෙන් දාවිත්ලා විසින් කඩුලු කණුවේ කැටුණු ලී පුටුවක් ගැටගසා ඔහුට එතැන වාඩි වී හිඳීමට සලසා දී තිබුණි.

කෙටිහාමි පැල් කෑන්ට ඉහළින් පෙනෙන මාදම්පේ වතු යාය
 ඇත බැලා සිටියේ ජ. ඒ කන්දේ දළු නෙළන දෙමළ ගැහැනුන් වැඩ
 කිම කර පෙළ ගැසී පැය්මට යන තිත් ඡායා යාන්තමින් පෙනෙයි.
 එහෙත් ඔහුගේ කල්පනා රැහැන් සහ දකුම් පරාස වෙල් යායෙන්
 පිටතට වහිදී නොයන තරමට පටු වී තිබේ. කොහොම වෙතත්
 ඇතත් පිළිබඳ දකිමින්, සිහිමටත් ඔහුට වුවමනාවක් නො වී ය. තම
 සංකල්පයන් කුඹුක් ගස් පෙළ නින්දට යනු ඇත. සුළං, ගස් අතු මත
 තැන් තැන්වල නතර වී විඩා හැරීමට මඟ බලන යාමය ද කෙමෙන්
 ළං විය. ඉවහි මැහැල්ල ගෙවිලේ ඉඳගෙන කෙටිහාමිට කැහැවා ය.

“හිතලේ ජනන අන්තැතුව ගෙට වරෙල්ලා..... මේ. කෙල්ලන්
 දෙකැස්සක් කෙල්ලාගොස් ඉතිලගේ කටහඬ නැති හංදා...”

කෙටිහාමි පෙනෙත් පෙනෙත් ගෙට ගොඩ වී සිනා සි දොරෙන්
 එබී බැලා “මෙස් කෙල්ලේ... ඉණාදරියේ... බත් කාහං මයෙ අම්මා...”
 වී කියා සෙතෝස්සුවේ ලණු ඇඳ උඩ ඉඳගත්තේ ය. ඔහු උදේ
 පාන්දරවත් එස් ය. අවදි වූ තමන් ම ගෙට එබී “ඉණාදරියේ.. මයෙ
 කෙල්ලේ...” වී කියා සිනා සි සෙමෙන් සෙමෙන් කඩුල්ල ළඟට
 ගොස් යාම වී කුඹුරු යාය දෙස බලා හිඳින්නට පටන් ගනී.

ඒ වඩාමත් ම තන්දොරිස්ලාගේ පුංචි ම එකා වූ නිලකරන්න
 දැනෙන විත් කෙටිහාමිගේ ඔබොක්කුවට පනී. කෙටිහාමි මහල්ලා
 සිට වී ඉහුපුරා ඔබොක්කුවේ හිඳුවාගෙන සුළං අමතා කවි කියන්නට
 පෙයි. ඔහුට දත් හෙටු පැන ඇති බැව් ගංගොඩැල්ලේ පැරැණියෝ
 කියති.

වරෙ: වරෙ: සුළංගත්—

සුළං සුළං වරෙන්තේ—

කෙටිහාමි ද වෙල් තීරයේ දොළ දෙපස වූ මහ කුඹුක් ගස් පිස
 කුළක් පාවේ ය. ගොයම් කපා බැක පාගන දිනයක් වූ හේතුවෙන් ඒ
 පිළෙස් වෙතදාට වඩා කාටුටි පුසුම් පිරි තිබිණි.

කන්තගේ කුඹුරේ සේ ම තවත් කුඹුරු දෙක-තුනක ම ගොවීන්

ගොයම් පාගා අවසන ලී අවටාල මත නැඟී බැත හුළඟට අල්ලනු
 පෙනේ. කෙටිහාමිගේ කවි තාලවලට සුළං තව-තවත් දඟකාර වනවා
 වෙනි. අතස් පසුවීම ළා රත් පැහැ ගනිද්දී කොක්කු ඒ ඔස්සේ ඉහිළ
 යන්නට පටන් ගත්ත. සුළඟට අල්ලන ලද බැත මලුවලට පිරවූ
 හොච් පිරිස් ද ඒවා පාවරේ ම තබා මැඩුවන්වලින් වසා දමා අමුණු
 දෙසින් ගොඩ වී ගෙවල් මණ්ඩියට යෑමට වූ හ.

* * *

රාත්‍රී පාවර මුර කළ කිහිප දෙනෙකු උදේ අවදි වී සිතලේ හැකිළි
 තාවකාලික මැඩුවන් පැල් අසල ගිනි තපිනු පෙනේ. සුපුරුදු සේ
 සුළං රැල්ලක් අවුත් කුඹුක් ගස් ඇහැරවා ඒ අවට ගැවසුණේ ය.
 කෙටිහාමි පුංචි වී ඉහුපුරු සිහි වී දාවික්ලාගේ ගේ දිනා බැලුවේ ය.
 නිලකරන්නට වැඩිමහලු වූ පිරිමි ළමයා සිහිනයන සහ ගැහැනු ළමයා
 පිලවහි ගල්ලැලි ද අතින් ගෙන අකුරු ලිවීමට ඉස්කෝලේ යෑමට
 පුදානම් වී “කිරි ආතේ... අපි යනවෝ...” සි කියාගෙන කැහසමින් දිව
 ගියහ. ඒ සමඟ ම පුංචි නිලකරන්න බකල ගහගෙන දුවගෙන විත්
 මහල්ලාගේ ඔබොක්කුවට පැත්තේ ය. මහල්ලාගේ සිත සන්තෝසයෙන්
 පිරී ගියේ ය.

“මේ. බලාපියෝ... සුළං මලේ... සුළං මලේ... අපේ පුංචා ඔබොක්කුවට
 ආවෝ...”

පාන්දර ම කෙසෙල් කැන් රැගෙන ගොඩකවෙල පොළට ගිය
 දාවිත් සහ බිරිඳ සුගුණහාමිල්ලා ගේ දෙසට එනු පෙනිණ. අලුත් ම
 කවි කොළයක් සහ පුංචි කඩදාසි මුළක් රැගත් දාවිත් කඩුල්ල ළඟට
 ආවේ ය.

“මේ. අප්පුවුවේ... පනාමුරේ ඇත් රාජාට වෙඩි තියාපු-එක ගැන
 කවි කොළයක් අවිවු ගහලා පුරසිද්ද කොරලා... කවි කොළකාරයා
 කවි කී හැටියට පොළේ උන්නු හැමෝගෙම ඇස්වලට කඳුළු පිරුණා.
 ළමයි ඉස්කෝලේ ඉඳලා ආවා ම උන්ට කියලා කියවාගනිල්ලාකෝ...”

කුහරි කොටස පියාගේ අතට දුන්නේ ය. කෙටිහාමි සිනා සි කොළප දිගේ බැලුවේ ය. එහි අතුරු සමඟ අදින ලද ඇත් රාජයාගේ පින්තූරයක් ද විය. ඔහුගේ සිත බොහෝ දුර ගමන් කරන්නට ගත් උත්සාහයක් අතු වී මැකී ගියේ ය. 'කුචින්' ලකුණ දරන ලොසින්ජරා ක්‍රිස් දාමින් නිලකරන්නා ආ තැබී ය.

"මේ මං උඹට ලොසින්ජරා හෙතොවා. කිරි ආකාටත් දීලා කාහං..."
 ළමයා ඉතා ආසාවෙන් එය ගෙන කන ගමන් කෙටිහාමිට ද එකක් කැවුවේ ය.

"කොළඹ මහ කලමලලු... කාංඩ ගැහිලා රංචු සරුවල් කොරගන්නවාලු. ඇහිල්ලක් බැලිල්ලක් නෑ... පොලෝසියෙන් ආ තමන් වෙඩි නිංනවාලු බුරුතු පිටින් මියැදෙන්න. ඔය අපේ පුංචි උංච ඉස්කෝලෙන් දෙන දවල් කෑම පතත් නවත්තාවිලු... අපිටත් ඉතුරු වෙන වී පිත හොඳයි මි මදි ඊළඟ යල එනකං කන්න. නන්දෝරිස්ගෙ කල්පනාව කටවාගෙ තමල් වැඩට යන්න... අනේ මං දන්නෑ... ඉස්කෝලට එන්න වෙත එක අමාරු වෙයි කියලා තමයි කඩේ ළඟ මිනිස්සු කනා පුරුණේ..."

එසේ කී දාමින් කුඹුර දෙසට ගියේ ය. කෙටිහාමි ඒ පිළිබඳ කල්පනා කරන්නට පිටත් නැත. මෙහින් පිටත දුර ලෝකවල නිතර කෝලාහල ඇති වන බව ඔහු අසා ඇති බවක් මතකයේ තිබේ. කෙටිහාමි මහල්ලා කුඹුර දෙස බැලුවේ ය. මොහොතකින් පාවරට එකතු වුණු හොඳින් වී ඇති පට තියාගෙන පෙළ සැදී අමුණ දෙසින් ගොඩ වී වලවුර දෙසට යනු පෙනිණ. ඔහු නිහඬ ව ම බලාගෙන සිටියේ ය. එය දැන් පාමුපරා කිහිපයකට විහිදී ගිය කාරියකි. අවුරුදුවලින් මැන බලන්නේ හම් අවුරුදු හැට-හැත්තැවක අතීතයකි.

හොයම් වැඩෙන්නේ, පැසෙන්නේ, සෙලවෙන්නේ දරු-මුනුපුරන් වෑගේ ය. කැටුම් පුපුම් ඉසිරි කර ඒ වී, මලුවල පිරි යාය මඟහැර යන කැපි මොහොතක ම හොකියා කියන්නේ බුදුහාමුදුරුවන් දෙසු සියල්ලෙහි ම ඇති අනිකානාව ම හො වේ දැ යි ඔහු කල්පනා කළේ ය. ඔහුගේ දෑස් තෙත් වී, පිරි එක ලොකු කඳුළු බිත්දුවක් ඇසෙන් පිටත් ගලා ඔවොක්කුවේ හුරුතල් වෙමින් උන් නිලකරන්නාගේ වම් පිටි අත්ල මතට වැටිණි. පොඩි එකා ඉස්සි කිරි ආකාගේ මුහුණ දෙස බැලුවේ ය.

"ඇයි කිලි ආනේ අදන්නේ...?"

මහල්ලා කිසිත් කීවේ නැත. ඔහුගේ මුහුණේ මහලු රැළි රේඛා හැඟිම් සමඟ පිරි මතු වූයේ හරියට ම කුඹුරේ නියර රටා මෙන් ය. ළමයා ඇසූ පැනයට නිසි පිළිතුරු ඒ රැළි රටා අතර පිරි තිබිණි. කොඳුරුවා ඒ රැළි රටා අතගෑවේ ය.

"කිලි ආනේ... තව කඳුළු එකක් දාන්නකෝ..."

ළමයා සිය දකුණු අතේ පිටි අල්ල ද පෑවේ ය. මහල්ලා ඒ පුංචි ආ ගෙන සිඹිබේ ය. ඔහු යළි සුළං අමතා කියන කවි කීමට පටං ගනී.

"හුළං මලේ... හුළං මලේ... අපේ පුංචාට බලන්න වරෙන්නේ..."

වරො වරො සුළන්නේ....."

කුඹුන් අතු සෙලවෙනා තැනක් දෑක තිලකරන්න සතුටින් ඉපිලෙන්නට විය.

* * *

රාත්‍රි කිහිපයක ම එළි වෙන යාමයේ දිගින් දිගට ම උලමා කැබැවේ ය. කෙටිහාමි ගෙපිළේ වූ තමා නිදන ලණු ඇඳෙන් නැගිට ගෙට කරපොවා බැලුවේ ය. පිච්චි ශාන්තවත් සේ නින්දේ ය. ගුණාදරි සුපුරුදු සේ ගේ මුල්ලේ ගුළි වී නිදයි. කෙටිහාමි සෙමෙන් සෙමෙන් මිදුලට බැස කඩුල්ල අසළට ආවේ ය. කුඹුන් ගස් ද තද නින්දේ ය. උලමා දිගට ම හඬයි. නිසසල වූ ඉපනැලි යාය දකින කල ඔහුගේ පපුවට යළිත් ඒ මතා බරැති නාඳුනන හැඟිම දැනුණේ ය. උලමාගේ මේ ලතෝනිය නිසා ඒ හැඟිමට සාංසාරික දුක්මුසු බවක් එක්කාසු වී තිබිණි. ඔහු සිහින් හඬින් දුර ඇතට කතා කළේ ය.

"කටවහගෙන බුදියාගං උලමා හාමියේ අපේ හිත් කලබොල නෙ-කර.. කොයි යම් ම විදිහෙ ආරෝවක් වත් කිසි ම දාක අපිසි උඹලයි අහරෙ තිබුණෙ නෑ නෙ.. හා.. කට වහගෙන බුදියාගං ගොයියෝ.."

එසේ කී කෙටිහාමි කඩුල්ල ළඟින් කුඹුරට බැස යාබද කුරුළුලු ලියැද්දේ නියරක් මත හිඳගත්තේ ය.

"ආං බලාපල්ලා... සුදු පාවිත් ඇඳගත්තු මිනිස්සු හය-හත් දෙනෙක් ගෙටි මුහුටල ඉඳගෙන මට අත වනනවා නේ... අර... ආං බලාපල්ලා... ඉතිං මං කොතොම ද ඒ මිනිස්සු එක්කලා යන්නේ... අර... සුදු පාවිත් ඇඳගත්තු මිනිසා විකක් කේන්තියෙන් වාගේ අත වනනවා... පිං පියාණ උදවිය... සුදු ම සුදු පාව වස්තර ඇඳගෙන... කිරි වැලුණු මධ්‍යවාලු ගොඩම වාගේ... පුසුඛකුත් දැනෙනවා සමත් දෙවි තාමුදුරුවනේ.. කේන් ප්‍රතිවිප ඉස්සිස්සෙල්ලා ම වහුං අරින කොට දැනෙන පුසුඛ වාගේ එකක්... මය... ආං කේරෝම එක වංගියේ අත වනනවා..."

අවුරුදු දෙකකටත් වඩා කාලයක් ආයු වළඳා පිවිටි මිය පරලොව ගියා ක. මිය යෑමට දවස් හත-හතරකට කලින් සිට ඇය දිගින් දිගටම දෙවෙව්වා ය. කෙටිහාමි පිවිටි ළඟට ම වී ඉඳගෙන සිටියේ ය. පෙර දින පාන්දර සාමයේ හසියෙන් හුස්ම ඉහළ පහළ ගත් ඇය එකවර හතට වීරිය ගෙන ඒ අවසන් හුස්ම පිට කළා ය. කෙටිහාමි දෙතොල් තද කරගෙන හඩන්නට වූ අතර, ඒ සද්දය ඇසී දාවිත්ලා අඩාගෙන ආ ස්. කුණාදර්ශ පෙනසක් වැටහී තිබිණි. ඇය තව තවත් ගේ මුල්ලට වූවා ය. විළ කෙරෙහි සෙනෙ පැමිණෙද්දී ඉන් ගුණාදරී කලබලයටත් විසටත් පත් වූ නිසා දේහය තබනු ලැබුවේ දාවිත්ලාගේ ගෙදර ය. පිටුවැටි දහනා පැත්තෙහි පුණුම්දෙල්ල පිට පළු ලැලිවලින් පෙට්ටිය තැනුවේ ය.

කෙටිහාමි වරින් වර පිවිටිගේ දේහය ළඟට ගියේ ය. හිස අතගැවේ ය. විනිසේ කටපුතු කළ මිනිසුන් සුදු පිරුවටවලින් ඔසරියක් අන්දවා තිබේ. පිවිටි ඉතා හොඳ තැනක ඉපදී ඇතැ යි කෙටිහාමි කල්පනා කළේ ය.

බොහෝ දුර ගෙවාගෙන වූත් මහා වන මුකළානේ තමා සමඟ දිවි ඇරඹූ කැතැනිය අද බොහෝ දේ කොට නික්ම ගොස් ය. මේ වෙල් යාය. කේ-දොර පටන් සිය පරම්පරාවේ අවසාන පුරුක... පුංචි තිලකරත්න දක්වා වූ පැම සම්පත්තියක් ම පිවිටි නම් වූ ඒ වටිනා

ගැහැනිය නිසා නො වේ දැ යි කෙටිහාමිට කල්පනා විය. පිවිටි උතුම් ගැහැනියකි. පළමු දරුවා ලබන්නට අප්‍රමාණ දූකක් විඳි ඇය ඉන් පසු ව ගැහැනු සිය ගණනකට වින්නකු අම්මා වූවා ය. ඇය රැස් කරගත් පින් සුළු-පටු නො වේ.

"පිවිටි කිරිඅම්මගෙ මිනිය වටේ නියන්න අරලියා මල් කඩාගෙන එන්න අපි යනවෝ..."

එසේ කැගසමින් දිව යන්නේ තන්දෝරිස්ගේ දුව වන සීලවතී සහ ඇගේ වයසේ තවත් ළමයි කිහිප දෙනෙකි. තිලකරත්න ද බකල් ගසමින් දිව ගොස් උන් හා එකතු විය. උන් දිව යන්නේ අමුණ අසල වූ අරලියා ගහ ළඟට ය. ගසට නැගි පිරිමි ළමයෙකු මල් කඩනු පෙනේ.

නොසැලී විරාජමාන වුව ද ජීවිතය තුළ කිසිදාක හරියාකාර පිළිතුරක් නොදුන් නමුත් මේ ගම්මානයට පපුව බඳ වූ කුඹුරු යාය... හේ අද බෙහෙවින් නිසොල්මන් ය. පිවිටි මෙලොව හැර ගිය නිසා කුඹුරු යාය පසු වන්නේ සාංකාවෙන් ය. පිවිටි අතින් මඩ එක්කාසු කර නියර නැනු ඒ පළමු ලියැද්ද. දැන් එය කුරුල්ලන්ට වී ඉතිරි කර තබන කුරුලු ලියැද්ද යි. ඒ පින් ද පිවිටිට ය.

ළමයි අරලියා මල් කඩා ගෙන වූත් පිවිටි උන් ලී පෙට්ටිය වටා සරසද්දී කෙටිහාමි ද ඊට එක් වූයේ ය. වෙල් යායෙන් ආ සුළංවල පුංචි කොටසක් ගෙට වූත් පිවිටිහාමිගේ හිස අද්දර දල්වූ පොල්තෙල් පහන් දල්ල සෙලවූයේ ය. කෙටිහාමි අසල පුටුවක ඉඳගෙන පහන් දල්ල අතින් ආවරණය කළේ ය. ඒ බලා උන් පුංචි තිලකරත්න තම පුංචි බසින් "තුළං මලේ... තුළං මලේ... හිමිං හිමිං වලෙන්නේ..." යි කී ය. කෙටිහාමි ඔහු උකුළට ගත්තේ ය.

"දැං මේ හුළංවල උඹලයෙ කිරි අම්මාගේ අන්තිම හුස්ම පංගුවක් හියනවා පැංවෝ..."

කෙටිහාමි මහල්ලාට කඩුල්ල අසල ඉදගෙන බලාගෙන සිටීමට බොහෝ දේවල් තිබේ. ඒ අතර පිටිවිගේ සොහොන ද වේ. ඔහු උදේ ම හෙතෙම ඒම ඉණාදරිට සුරතල් හඬින් කතා කොට, රොසලින් ගෙනත් දුන් කහට කෝප්පය පානය කර, කඩුල්ල දෙසට ගැටුවේ ය.

තුනවන විදුම් දෙසි. වම් කකුල එක එල්ලේ තැබීමට අපහසු ය. එය ඇද වී ඇත. කුහුක් හස් දෙසින් එන පුළුං පිටිවිගේ සොහොනේ වියළි ගොක්කොළ සොලවයි. කෙටිහාමි මාදම්පේ වත්තේ කඳු මුදුන දෙස බැලී ය. වෙන දා නම් මේ වේලාව වන විට දලු නෙළන දෙමළ ගැහැනුන්ගේ නිත් ඡායා පෙනේ. එහෙත් අද ඒ බැව් පෙනෙන්නට නො වේ. ඔහු ඇස් සිහින් කර, හිස ඔසවා බැලුවේ ය. එහෙත් ඒ නිත් ඡායා කිසිවක් පෙනෙන්නට නො වේ. එය පුදුමයකට කාරණයකි. ඒ බැව් කාට හෝ සිට යුතු ය. ඔහු දාවික්ලාගේ ගේ දෙස බැලී ය.

"දාවිත්... දාවිත්..."

මොහොතකින් දාවිත් ගේ දෙස සිට එනු පෙනිණි. ඔහු සමඟ පුංචි තිලකරත්න ද එයි. තිලකරත්න මහල්ලාගේ ඔඩොක්කුවට පැන්න අතර, කෙටිහාමි දාවිත්ට ඇසෙන සේ කතා කළේ ය.

"ඇ ඩො... ටිට් දැහැ පේන්නෙ නැතුව ද? එහෙම නැත්නං දලු තවන කාටේ දෙ තන්දට ඇවිත් නැතුව වත් ද?"

දාවිත් මොහොතකට නිහඩ විය. තමාගේ වචන පැටලේ යැ යි සිතූ හේ සිට යුතු කුමක් ද? නොකිය යුතු කුමක් ද? යන්න සිතේ ගළපාගෙන කතා කළේ ය.

"කලබල දං රට මැද්දටත් ඇවිදිං... සිංහල කාණ්ඩයක් කියනවදු සිංහල විතරක් කතා කොළා ම ඇති ය කියල. දෙමළ කාටේ කියනවදු බැ එහෙම බැ කියල. ඕං ඕකට එකට එක කියෝගෙන

තමයි රංඩු ඇවිළිලා තියෙන්නේ. අගමැතිතුමන් තව ලොකු ලොකු දේවිය එක්කලා තීරණයක් ගන්න බැරුව කල්පනා කොරකොර ඉන්නවදු. අද ගොඩකේල කඩමණ්ඩියම කතා උණ ඔය ගැන. රට ම ගිනි ජාලාවක් වෙයි කියලත් හුඟක් අය කියනවා. බඩුත් ගණං යාවිලු..."

"ඉතිං රංඩු-සරුවල් නොවී ඔවුවා බේරගන්න බැරි ද?"

කෙටිහාමි එසේ කීවේ මහත් කම්පනයට පත් වූ සිතින් ය. පොඩි එකා කෙටිහාමිගේ සමේ වූ රැළි අතගා බලයි.

"අපි එහෙම කිව්වට එහෙම බැරුව ඇති සෙල්ලං වැඩ යැ? උන්නාන්සේලා කාඩ් ගැහිලා මේස වටේ ඉදගෙන වරු ගණං කතිකා කොරනවාලු හරි හමං කෑමක් බීමක් වත් නැතුව..."

"අනේ ඒ රත්තරං මිනිස්සු සමන් දෙවියො ම බලාගන්න ඕනි..."

මහල්ලා එසේ මුමුනද්දී දාවිත් තරමක් අදි-මදි කරමින් ඊළඟ කාරණය ද කියා දුම්මට තීරණය කළේ ය. එහෙත් එය කීමේ දී වචන නොපැටලෙන ලෙස පැවසීමට හේ වගබලාගත්තේ ය. කාරණය කෙටිහාමිට සරල නොවන බැව් දාවිත් දනී.

"හැමෝම ආදරෙයි නොවැ තමුංගෙ රට-රාජ්පෙට. දරුමපාල උත්තමයලා උණත් දත කැ හැටි අපට මතකයි නෙ. ඊසේ රාත්තිරි කාණ්ඩයක් මාදම්පෙ වත්තෙ දෙමළ ලැයිංවලට ගහලා තියෙනවා. ගිනිත් තියලලු..."

මහල්ලා පුදුමයෙන් දාවිත් දෙස බැලුවේ ය.

"දෙව් හාමුදුරුවනේ..."

ඔහු යළි මාදම්පේ වත්ත කඳු යාය දෙස බැලී ය. යළි බීම බලාගෙන "ඒ මිනිස්සු ජීවත් වෙන්න මොන තරං දහිරියක් ගන්නව ද?" යි තමාට ම කියා ගත්තේ ය.

ලැයිං කාමර විනාශ කිරීමට පතල් වැඩ කරන තරුණ කාණ්ඩය සමඟ නන්දෝරිස් ද ගිය බැව් නොකියා සිටීමට දාවිත් වග බලා ගත්තේ ය. නන්දෝරිස් ඉන්නේ මංමුළා වැලක් පැහැණු එකෙකු පරිද්දෙනි. මේ අසාධාරණ බිංපංගු පලහිලව්ව නිසා හේ කුඹුරට බැසීමට ද මනාපයක් නොදක්වයි. ඒ නිසා මේ වාගේ දේ ඉක්මනින් ම පැටලෙයි.

මුදල් විකස් එකතු කරගෙන වියදම් හවුලක් දී පතලයක් වැසීම බහුමත් බලාපොරොත්තුව වී තිබේ. එවැනි පතල් රැසක් අහල හමුවල වැඩ කෙරෙයි. ගොඩකවෙල තරුණ පිරිස් රක්වාන ගත් යාල්වල වැඩට යනවා දැවින්ට හමු වී තිබේ.

කෙටිහාමි මහල්ලා දොළ දෙපස වූ මහ කුඹුක් ගස් පෙළ දෙස බලාගෙන සෙමෙන් මුමුනනු ඇසිණි.

"මිනිස්සු හැම කොට්ටාසෙකට ම ඇයි බැරි අර කුඹුක් ගස් පෙළ වාගේ එකට ගැටිගැටි සංතෝසයෙන් ඉන්න? එතැන්සෙකුට පරදරයක් කොරනවා නියා කුඹියෙක් වත් පාගන්න තරම සිතන්න තාක යි... එව්වා මාත් හරිහරියට ඉගෙන ගන්නේ උඹලගේ අම්මාගෙන්..."

මහල්ලා පිච්චිගේ සොහොන දෙස බැලී ය. වියළි ගොක්කොළ රැහැන් පුළුඟ විසින් බිම දමා තිබේ. එතැන පරිසරය ඉතා නිවුණු ගතියකි.

"ඒ ගැනි බඩං ඉන්න කිරිල්ලියන්ට බිත්තර දාන්න පහසු වෙන්න ය කියලා එළඹිතෙලෙන් බත් පිහලා ගුළි හදලා මිදුලේ ලැල්ලේ තිවුවා. ගොයං කපන කොට ගොයමේ පුංචි කුරුලු කුඩු හම්බුණා ම ඒ තැන්වල වටේට ගොයම ඉතුරු කොරල යි ගොයම කැපුවේ. ගෙවල් කඩලා හිනි තිවුවා ම ඒ මිනිස්සු කොතෙද ඉන්නේ... හාල් හුණ්ඩුවක් ලිප කියා ගන්නේ කොහොම ද? අරියාදු කොරන්න තරක යි කවුරුත් ම, කාට වත්."

එහෙත් දත් කාරණය පමා වැඩි ය. ලැයිම් කඩා විනාස කොට එක එක අය විසින් නොයෙක් දෑ ගෙනත් තිබුණු අතර, නන්දෝරිස්ට හමු වුණු රත්රන් පිරවූ බෙලෙක් ටින්-එක ඔහු කාට වත් ම හොරා ගෙනැවිත් පෙන්වූයේ තමාට පමණක් බැව් දැවින්ට කල්පනා විය. ඒවා රත්තපුරයට ගෙන ගොස් විකුණන ලෙස උපදෙස් දුන්නේ ද දැවින් ම ය. නන්දෝරිස් අද උදේ රැසින් ම රත්රන් ටික රෙදි උරයක ඔතාගෙන රක්තපුර ගියේ ය. දැවින් සිතුවේ පවුල මුහුණපා තිබෙන අඟ-හිඟ කම් පිළිබඳව පමණි. හේ අප්පුච්චා තරම් දුරට ඒ ගැන සිතුවේ නැත.

"ලෝකෙ වෙනස් වෙලා අප්පුච්චේ... රත්තපුරේ මහ රිංලෝසු පණ්ඩි අහසේ ගැවෙනවා. අලුත් පරම්පරාවේ ළමයි දං 'අප්පුච්චා' කියන්නෑ. කියන්නේ 'තාත්තා' කියලා. ටවුන්වල හැම

ගෙදරක ම වාගේ රැට පත්තු කොරන්නේ පැටිරෝල් මැක්ස් ලාමු. මිනිස්සු සල්ලි හොයන්න ගම් අතැරලා ටවුන්වලට යනවා.. රත්තපුරේ ඉඳලා දියබඩගම් පත්තුවට ම පාර කැපිලා. ඒකෙ එක හුස්මට යකඩ වාහන යනවා. කොළොංපුරේ ඉඳං යකඩ යකා එනවා ඉපතායකට ම. මිනිස්සු බත් මුල් බැඳගෙන ළමයි පැටවුන් එක්ක යන්නේ ඒක බලන්න. ඒ විතරක් ද? දැන් මිනිස්සු පිල් බෙදිලා. රට-රටවල් වෙන වෙන ම රණ්ඩු කරගන්නවා. මෙහෙත් කාණ්ඩයක් සුආන්පි; කාණ්ඩයක් සිරිලංකා; තව පොඩි කාණ්ඩයක් සමසමාජය. මේ ඉඩම්වලටත් සිරිලංකා ආණ්ඩුවෙන් බලකඩදහි දෙන්න යනවලු... ඉලන්දාරි දැන් කොණ්ඩෙ වවන්නෑ; ඉස්සරහින් යැංකි-බම්ප් එක ද මොකක් ද එකක් කියලා වටේ කපනවා. ලෝකෙ හොඳට ම වෙනස් වෙලා. ගංගොඩැල්ලේ මිනිස්සුත් හරිහරියට කඩ හාල් කනවා..."

* * *

කෙටිහාමි ගෙපිළ මහ හිඳගෙන පුංචි වී මලු කිහිපයක් ළඟ තබාගෙන ඒවායේ වූ වී අතගා බලමින් ඉන්නා අතර, තිලකරත්න ද ඒ අසල හිඳගෙන බලාගෙන සිටී. වී මිටක් ගෙන එය යළි රටාවකට මල්ලට හලන කල උපදින සිරි-සිරි සද්දයට තිලකරත්න ඇහුම්කන් දුන්නේ ය. ඔහු ද වී මිටක් ගෙන කිරි ආකා අනුකරණය කළේ ය. මහල්ලා සෙමෙන් මුමුනන්නට විය.

"දැන් ඔය නානාප්පරකාර වී වර්ග තිබුණට මේ මඩ තවාලු විය තමයි අපි මෙහෙට ආ දා ඉඳල අපිව රැක-බලාගත්තෙ; ඇහැ නොවී අවුරුදු ගානක් වුණත් අටුවට වෙලා ඉඳිව් කරබාගෙන; වෙනස් වෙන්නෑ දෙයියො බුදුන් වාගෙ."

ඔහු එසේ කියා ඒවාට වැඳ-නමස්කාර කරන කල තිලකරත්න ද පුංචි අත් එක් කොට වී මලුවලට වැන්දේ ය. ඒවායේ කට ගැටගසා පසෙකට කළ මහල්ලා සෙමෙන් නැඟී සිට තිලකරත්නයේ අතින් අල්ලාගෙන කඩුල්ල දෙසට ගමන් කරන්නට පටන් ගත්තේ ය.

"කුන්දේල බත් කාලි, කහට උගුරක් කාරිය බිල බඩ පුරෝගෙන
 ලිනියු සත්කෝසෙන් ඉන්නව නම්, ඒක ම තමයි මහ පොළොවෙන්
 සත්කෝසෙ ගිටි ඊකෝ. ඒත් මිනිස්සුන්ට ඉස්පාසුවක් නෑ. ජිවිත
 කලබල වෙලා..."

ඔවුන් කඩුල්ල අසලට විත් ඇත වෙල් යාය දෙස බලාගෙන ඉදි
 කුඩුක් ගස් සෙමෙන් සැලෙන්නට විය. ඒ අතර පොල් ගසේ අත්තක්
 ගැලවී පිහිටිනේ සොහොන මත පතිත වනු දුටුවෙන් මහල්ලා සහ
 මුහුදුරා කලබලයට පත් විය. ඔවුහු මුහුණට මුහුණ බලාගත්හ.

"ඒක අරන් දාන්න වෙයි."

ඔවුහු සෙමෙන් සෙමෙන් කඩුල්ල පැන පිවිටි නිදා ඉන්නා තැනට
 ගොස් පොල් සත්ත එකැනින් ඉවත් කර දැමූ හ. සොහොන මත වූ
 වල් පැළෑටි ගලවා ඉවත් කිරීමට ද එය ම අවස්ථාවක් කරගති. එතැන
 වූ ඇඹුල් සලා පැළෑටි පත්‍රයක යටි පැත්තේ වූ පිනි කැටිති දෑසට ලං
 කර බැලූ කෙටිකපි එවා ලමයාට ද පෙන්වී ය.

"ඔේ නිසෝසේ ගෙපොළොව පිට කොරාපු හුස්ම ගතිය..."

* * *

නන්දේරිය එදා හිටි රත්නපුර ගොස් ආවේ ඒ අපුරු වටිනා
 වස්තුවක් වී මහා විස්මයජනක වූ ආරංචියත් අරගෙන ය. ඔහු ගෙදර
 එක දා පැවිණි නිදිපරාගෙන බලාගෙන සිටියහ. මේ පිළිබඳ කවෙන්
 කෙළ බිඳක් කොගෙළන ලෙස දාවිත් සිය බිරිඳ සුගුණාභාමිල්ලාටත්
 ලේලිය රොසලින්වත් කියා තිබිණි. නන්දේරිය රත්නපුරයෙන් ගෙනා
 අපුරු වස්තුව නම් ඉන්සින් රේඩියෝව ය. විස්මයජනක පණිවඩය
 නම් කොට-අබ්දා වී ක්‍රියාත්මක වන කුණුරු පනනක් පිළිබඳ ව
 රත්නපුරේ මිනිසුන් වී ආරංචිය යි. එවැනි පුදුම හිතෙන අලුත් අලුත්
 දෑ පිළිබඳව ගෙදර ඉඳන් ම මේ රේඩියෝවෙන් අසා දැනගත හැකි බැව්
 රේඩියෝ පාලනයට උන් මගත්මයා කියා තිබිණි. කිරල ඇබයක් තරම් වූ
 පුටියක් රොසල කල රේඩියෝවෙන් සු... සද්දයක් නික්මිණ.

"දං හුගක් ර වෙලා... කතා කොරන ඇත්තො හොඳට ම බුදි ඇති.
 හොට උදේට බලමු..." යි නන්දේරිය කී ය.

එදින රාත්‍රී කාටත් නින්දක් නො වීණි. සුගුණාභාමිල්ලා, රොසලින්ලා
 සහ ලිමයින් ගෙබිම ඉඳගෙන රේඩියෝව දෙස බලාගෙන උන් අතර,
 මිදුලේ දී දාවිත් සෙමෙන් නන්දේරිය හා කතා කළේ ය.

"කරදරයක් උණේ නෑ නේද...?"

"නෑ... රුපියල් හත්සිය හතළිස් හතයි සත පනහක් හම්බුණා...
 හුස්ම... රත්තරංවලටයැ මැණික්වලට නෙව ඉල්ලුම...! මං තුං-හතර
 දෙනෙක් ම අපුරුගෙන ආවා. අපි කොරන්නේ කුණුරු වැඩය කිව්වම
 නමා ඔය පනතෙ කතාව කිවුවේ. රේඩියෝ සුන්තරෙන් අහගතැකි ඒ
 ආරංචි සේර ම අපට..."

* * *

කිරල ඇබයක් වැනි මුඩියක් කරකැවූ කල සද්ද ඇසෙන්නට පටන්
 ගන්නා මේ ආරංචිය සැල වූ වහා ම මුළු ගම ම ඒ පුදුමය නැරඹීමට
 පෙරහැරේ ආ හ. එවැන්නක් මුලින් දැනින් දැක තිබුණා නම් ඒ
 පැත්සනාමි පමණි. ඒ දවස් දෙක-තුනේ ම ගම්මු සියලු වැඩකටයුතු
 තතර කොට රේඩියෝ සුන්තරයේ සද්ද ඇසීමට දාවිත්ගේ ගෙදර
 ගොස් වී සිටියහ. සුගුණාභාමිල්ලා සහ රොසලින් මිනිස්සුන්ට කහට
 වතුර වක්කර-කර දුන්න. පිරිස රොක් වී ගේ මිදුලේ තැන්-තැන්වල බිම
 වාඩිවූ පසු දොරකඩ වූ රේඩියෝව වැසු පිරුවටය ඉවත් කරනු ලබන්නේ
 සිලවති විසිනි. සිරිනයන මුඩිය කරකවයි. සද්ද එන්නට පටන්
 ගන්නේ ඉන් අනතුරු ව ය. මිනිස්සුන්ට ගෙවල්වලට යෑමට
 බල්පනාවක් නොවූ කල "පලයව්... පලයව්... ගිහිං වැඩපොළ
 කොරලා හැංදෑවට වරෙල්ලා..." යි දාවිත් කැගෑවේ ය.

ඒ අපුරු පණිවිඩය සුගුණාභාමිල්ලා විසින් සිය දුවරුන් වන
 කොස්තානොටට දීග ගොස් උන් මැයිභාමිටත්, ආගරේගමට දීග
 ගොස් උන් මැංවිටත්, පන්නිල් පත්තුවේ ඇන්දානට දීග ගොස් උන්
 රත්සොටත් කී කල උන් ද ලිමයි-පැටවුන් එල්ලාගෙන එය බලන්නට

ගෙදරේ ආ හ. ඔවුන්ට කතා කිරීමට වෙන කිසි ම මාතෘකාවක් නොතිබිණි. සමහරු එහි වරක් ඇසූ සිත්ද කටපාඩම් කරගෙන ගැසූ හ. ආමැනිකුමා කොළඹ ඉඳන් කරන කතා-බහ පවා ගමේ දාවින්ගේ ගෙදර ඉඳන් ඇසීමට ලැබීම හේතුවෙන් දාවින්ලාගේ පවුලට මුළු ගමේ ම විනිසුණු රෝ කළහ; හිස් නැවු හ.

* * *

කෙටිකාට් රේදෝකොට් බිම ඉඳගෙන ගුණාදරීට ඇසෙන සේ කතා කළේ ය. පුංචි තිලකරත්න ද කිරිආනා අසල දැවටෙමින් සිටියේ ය.

"මය කියන හැටියට රේඩියෝ සුත්තරේ කතා කොරන්නෙ අකුරු දන්නා කියන කාඩගත් නං, ඒ කියන දේවල් මනුස්සයින්ට තරක් දේවල් ලේන්න බෑ නෙ. ඒත් ඔවුවා ම අහ-අහ ඉඳල මිනිස්සු කුඹුරට බහින්න-එකත් අමතක කොරල දාවි ද මන්දන්නෑ.."

ඔහු එසේ කියන කල්හි කුඹුර දෙසින් මහා සද්දයක් ඇසුණේ නිදහස ම කලබල වූ හ. ගැස්සී ගිය ගුණාදරී ගෙමුල්ලට වූ අතර, හෙල්ලාක තිලකරත්නත් නැගී සිටිය හ.

ඒ උස් පොල් ගස හිටි වන ම මුලින් ගැලවී බිම ඇඳ වැටී තිබේ. ඒ බැව් තේරුම් යැමටත් පෙර කෙටිහාමිගේ පසුව හරහා ඇදී ගියේ ගිනිසම් වූ පුත්‍රවකි.

"පිටිවි විස්සෝප වෙලා වත් ද මං දන්නෑ..?"

එතල්ලා එසේ ප්‍රස්ථාර්ථයකින් යුතු ව තමාට ම කියාගෙන පුංචි කතා දෙස බැලූ අතර, තිලකරත්න නිරුත්තර ව ඇස් ලොකු කරගෙන හෙල්ලා දෙසත් වැටුණු පොල් ගස දෙසත් බැලුවේ ය.

මොහොතකින් කුරුමිබා බිමටත් පොල් බඩ කැමටත් එහොඩහ ගැටවුත් කිහිපදෙනෙකු ඒ දෙසට දුවගෙන එනු පෙනිණි.

හිටි හැටියේ ම කුඹුරු යාය වටා ඇවිදින්නට ආ වලවුවේ මද්දු අප්පෝ වැඩ නොකර අතැර තිබුණු කුඹුරු දෙකක් වැඩ කිරීමට වෙන දෙදෙනෙකුට පැවරී ය. කුඹුරු කීපයක ම අඳ ගොවීන් ඉවත් කර අලුත් ගොවීන් දැමීමට කළ නැතත් අසාර්ථක ව ගියේ එතැන දී දාවින්ලා එකා වත් ව පෙළ ගැසී සිටි බැවිනි. දිස්නේරිස් පමණක් එක් යලක් වැඩ කිරීමට අප්පෝ නම් කළ පුද්ගලයාට කුඹුර දීමට කැමැති විය. එසේ කළ ඔහු දාවින්ලාගේ ගෙවත්තේ වැඩකටයුතුවලට සහාය දීමට තීරණය කර තිබුණේ රේඩියෝව ඇසීමට ඇති කැමැත්ත නිසා ය. ඔහු වත්ත උදවුගාමින් සිටිනා කල දාවින් සෙමෙන් ඔහුට කිව්වු විය.

"දිස්නේරිස්... උඹට කල්පනාවට ආවෙ නැද්ද මේ හිටිඅඩියේ අප්පෝ යායට ඇවිදිල්ලා ඊළඟ යල විතරක් වැඩ කොරන්න ඉල්ලුවේ ඇයි කියලා...? පනතක් එනවලු බොල ඉස්සරහට... ගොසියන්ට වාසි වෙන විදියේ එකක්..."

දාවින් එසේ කී කල දිස්නේරිස් උදවුගැම නවතා හුස්මක් හැර සරල ලෙස සිනාසුණේ ය.

"කමක් නෑ රත්තරං මාමේ... එක යල යි නේ..."

"හඬ... එක යල යි නේ...? බලාගෙන හිටපංකෝ එක යලේ තරම..."

* * *

ඒ මහා විස්මයජනක වූ පුවත රේඩියෝ සුත්තරය ඔස්සේ ඇසීමට මුළු ගම ම දාවින්ලාගේ ගෙදරට එක්කාසු වූ හ. රේඩියෝව ගේ ඉදිරිපිට

කතප්පුවක නමා තිබූ අතර, පිරිසට ඉඳගැනීම සඳහා මිදුල පුරා මාගල් එළා තිබිණි. දවත්ලා කතවත්තෙන් ගෙනා අලුත් ම පැට්‍රෝල් මැක්ස් ලාම්පුව ද ගේ ඉදිරිපිට එල්ලා තිබේ. එය වටා එකතු වූ ගොයම් මැස්සන්ට දැනී තිබුණු සත්කෝසෙට වඩා වැඩි සතුටක් රේඩියෝව වටා උන් පිරිසගේ මුහුණුවල තිබිණි. එමෙන්ම නො ව මුළු රටට ම වැදගත් වූ ඒ පුවත රේඩියෝවෙන් අසා දැනගැනීමට ඉඩ-කඩ ලැබීම පිළිබඳ හඟක් අභිමානයකින් ද සැවොම පසු වෙති.

පොඩි අප්පුහාමි නමැත්තා සිය දියණිය වූ පුංචි සෙනෙහෙලතා කිහිල්ලට වඩාගෙන කඩුල්ලට එපිටින් සිටගෙන සිටියේ ය. ඔහුගේ මුහුණ බියකින් පිරී පවතී. සෙනෙහෙලතා ගමේ අත් ළමයින් අතරට එනවාටත්, ගමේ පුළු කටපුකුවල දී ගෙවල්වලට එක්ක ගෙන එනවාටත් ගම්මු ප්‍රියතාවක් නොදැක්වූ හ. කඩුල්ල අසල ඉඳගෙන උන් කෙටිහාමිට කාරණය වැටහී තිබේ.

"ඔන්න ඔය පැටික්කින් එක්කලා කඩුල්ල පැනලා ඇවිත් ආං අර මිදුලට ගිහිල්ලා අහ ඉඳපල්ලා. මොන විගඩමක් ද මේ..? හ්ම්.. විරේල්ලා වරේල්ලා ඔය කඩුල්ල පැනලා..."

මහල්ලා එසේ කිව ද තරුණයා ඊට අදි-මදි කළේ ය.

"කමන්නද ආනේ. අපි මෙහෙම බලාගෙන ඉන්නම්."

මලක් වත් පුංචි දැරිය ඇස් ලොකු කරගෙන සෙනග දෙස බලා තිඳිනු කෙටිහාමිට පෙනෙයි. දාවිත් ඒ දෙසට එනු දුටුයෙන් පොඩි අප්පුහාමි යටතත්-පහත් විය. දාවිත් කෙටිහාමි අසලට විත් කතා කරන්නට වූයේ ය.

"අප්පුවේ... යමංකෝ අපේ මිදුල දිහාව. අර මං කී කාරණේ ගැන දා රේඩියෝ සුත්තරෙන් කියනවලු මුළු රටට ම ඇහෙන්න... එකැවිත් පස්සෙ කාට වත් ම ඒක එහෙම නෙවෙයි කියන්න බැලූ... යමංකෝ අප්පුවේ..."

අසල උන් දැරිය සහ පියා දෙස බලාගෙන කෙටිහාමි කතා කළේ ය.

"මේ මේ ඉලන්දාරියයි කෙළි පැංචියි අඬගහගෙන පලයල්ලා. මේකි උපදින කතා ජකිගෙ අම්මා මියැදුණේ ඒ ගැනි ගෙනාපු ආපුස ඉවර හන්දා. ඒකට මේ නොදරුවා මක් කොරන්න ද?"

දාවිත් පොඩි අප්පුහාමි දෙස බලා, "වරෙං වරෙං අප්පුහාමි" යි තිබේ ය. ඒ අවසරයෙන් කඩුල්ල පිනු ඔහු පුංචි ගැහැනු ළමයා ද වඩා ගෙන දාවිත්ගේ මිදුල දෙසට දුවන්නට විය. කෙටිහාමි සත්කෝසයෙන් ඒ දෙස බලා සිටියේ ය.

"ඔව්වයේ කියන එව්වා හැබැව ම විස්වාස ද උඹලට..."

"අප්පුවවා මේ මොනවා කතා කොරනව ද? එහේ ආණ්ඩුවෙන් කියන දේ තමයි මෙහෙ අපට ඇහෙන්නේ..."

"හා... හා... උඹල අහපල්ලකෝ... අහල මටත් කියාපල්ලකෝ..."

එසේ කී මහල්ලා මුවහ මඳ සිතාවක් මවාගෙන ඇත බලා ගත්තේ ය.

දාවිත් යළි ගේ දෙසට යන විටත් සිලවතී විසින් රේඩියෝව වසා තිබූ පිරුවටය ඉවත් කරනු ලැබිණි. සිරිනයන විසින් රවුම් මුඩිය කැප්පුවේ ය. ඉන් මුලින් ඇසුණේ බවතලා කඳ්දයයි.

"ඔන්න බුරමිපි අයියගෙ බවතලාව" යැයි එකෙකු කී කල පිරිස සිතා සෙන්නට වූ හ. නන්දෝරිය සියල්ලන්ට ම සඳ්ද නැතුව ඉන්නා යු විධානය දුනි. පසු ව එහි මිනිස්සු කථා කර, මිස් ලැවැත්ධරා පවුච්චර ගැන කී ය. ගුණතිලක නම් වූ සාත්තවත් තරුණයාට කිට්ටු නැතකින් සිලවතී ඉඳගන්නා ය. යුවතියගේ රවුම් ලොකු සුදෝසුදු පිරුණු මුහුණ, පමණටත් වඩා දිලිසෙමින් පෙනේ. මුලින් මුලින් පිරිස ඇසීමේ දී ඇ අම්මලා අසලින් ඉඳගෙන පිරිස අතරින් ගුණතිලක දෙස බලාගෙන ඉන්නට වූ අතර, ඔවුන් දැස්වලින් බොහෝ කාරණා කටයුතු සිදු කරගෙන තිබිණි. දවස් කිහිපයක් ගත වෙද්දී කාටත් නොදැනෙන සේ යුවතිය ඉඳගත්තේ ගුණතිලකට කිට්ටුවෙනි. රේඩියෝ රාවය අවට රැව්දෙද්දී ඔවුන්ගේ අත් ළං වී තිබුණු අතර, ඒවායේ සිතල පමණක් නො ව, ඉතා සිහින් රේඛා හැඩතල පවා ඔවුනොවුන් හරිහැටි හඳුනාගෙන තිබිණි. ඊළඟට ඇසුණේ බයිස්කෝප් පටයක් ළඟ දී එන බව කියන විස්තරයකි.

"බොද්ධ පසුතලයක් මත නිපදවන මෙම වික්‍රපටිය නරඹන ඔබ බුද්ධාලම්බන ප්‍රීතියෙන් ඔඳවැඩි යනු නොඅනුමාන ය. ශ්‍රීපාද අඩවියේ එළිමහන් දර්ශන, හක්කි ගිනිකා, ඉර සේවය සියැසින් දැකගැනීමට 'දෙසියන්ගෙ රටේ' එන තුරු ඉවසන්න."

ඒ මහා ආශ්චර්යය ගැන සිහි වී ඇහුංකන් දෙමින් සිටි උන්ගේ පසුවේ මේගය වැඩි වූවා සේ ය. ඉන් පසු ව ඇසුණු බෙර සද්දයකට පසු එයා විසින් කටහඬක් ඇසිණි.

“ලංකා ද්වීපයේ කොඳු තාරටිය බදු වූ ගොවි ජනතාව වැඩි සිටින අසරණ තත්ත්වයෙන් ඔවුන් මුදවාගෙන රට ආහාරවලින් ස්වයම්පෝෂිත කිරීමේ අරමුණින් මහජන එක්සත් පෙරමුණු, ආණ්ඩුවේ කෘෂිකර්ම හා ආහාර ඇමැතිතුමා වන ප්‍රසිද්ධ ගුණවර්ධන මහත්මයා විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද එක්දහස් නමසිය පනස්අට, අංක එක දරන කුඹුරු පනත පාර්ලිමේන්තුවේ සම්මත වූ බව මහත් සන්තෝෂයෙන් කියා සිටිමු.”

දාවිත් උන් නැතිත් නැඟිට්ටුණේ ය. දැනුම් තේරුම් ඇති කිහිප දෙනෙකු අතර යම් කසුකුසුවක් හටගත් අතර ඒ සැමට නිශ්ශබ්ද ව ඉන්නැයි දාවිත් ඇඟවී ය. ඒ ගම්හිර හඬ තව දුරටත් ඇසේ.

“අද ගොවීන්ට ස්ථිර තත්ත්වයක් උදා කරමින්, අස්වැන්නෙන් වැඩිපුර කොටස ගොවි ජනතාවට කිසි ම ආධාරයක් නොදෙන ඉඩම් හිමියන්ට නොදී, මුළු අස්වැන්නෙන් බුසල් පහළොවක් නැත් නම් තහවුරු කළුවක් යන මේ දෙකෙන් එක ක්‍රමයක් අනුගමනය කරමින් හැඩ නොටස මහන්සි වන ගොවියාට ලැබීමට මේ මඟින් කටයුතු කර තිබේ... ඒ වාගේ ම සියලු ම කුඹුරුවල අද ගොවි අයිතිය දැන් මේ මොහොතේ සිට කුඹුරු වැඩ කරගෙන ඉන්නා ඒ ඒ ගොවීන්ට හිමි වන අතර ඒ ගොවියන්ගෙන් පසු ඒ ගොවියන්ගේ ඊළඟ පරම්පරාවලට හිමි වේ...”

දාවිත් දිස්නේරිස් දෙස බැලුවේ අනුකම්පාවෙනි. හේ කට ඇරගෙන අසා හිඳි පමණ ගොවියෝ රේඩියෝවට වැදගෙන සිටියහ. මේ පුවත සිය පියාට කියන තුරු දාවිත්ට ඉවසුම් නැත. ඔහු කඩුල්ල දෙස බැලුවේ ය. කෙටිහාමි පුදුරු යුගයේ ඉදගෙන ඇත බලාගෙන හිඳී.

“තත්තයක අස්වැන්න වැඩි වන්නේ නම් ඒ වැඩිපුර අස්වැන්න හෙදරට වී නිකා නිදාගෙන ඉන්නා ඉඩම් හිමියාට නො ව, වෙනස මතක වී වැට පළ අද ගොවියාට ය. එසේ අස්වැන්නෙන් වැඩි වන කොටස මේයට පොර ඉඩම් හිමියා විසින් ගැනීම ඉඩම් හිමියා සිදු කළ හිතදින නිටට තොරකමක් හැටියට සලකන බවත් ඒ මහතා තාරිමේදු කතාවේ දී බය නැති ව ම කියා සිටියේ ය.”

ප්‍රිය අත්පුටි ගැසූ හ. සමහරු සාඩුකාර දුන්හ.

දාවිත්ගේ මිදුලේ එක ම සතුටු සාගරයකි. අවුරුදු දවසක් වාගේ ය.

හිරු කඳු වළල්ලට මුවා වීමට ආසන්න ය. වලාකුළු ඒ අත්හිම හිරු අසල කැටි වී රොක් වී හිඳී. කුඹුක් ගස් සහිත අහස් පසුබිම රත් පැහැ ගැන්වී තිබේ. සිහින් සුළඟක් අවට සැරි සරයි. පිටිවි නිදන තැන වටා වූ ගස් පඳුරු වරක් සැලිණ. පිටිවිහාමි කල්පනා කරන හොඳ දේවල් නිසා එසේ ගස් සැලෙන, දිලෙන බැව් කෙටිහාමි දකී. දාවිත්ලාගේ හෙදර සතුටු සිනා කතාබහ තව-තවත් උස් ව ඇසෙන්නට විය.

* * *

තන්දෝරිස් ගොඩකවෙලින් පොල්ගහ ලකුණ ඇති අරක්කු බෝතල් තුනක් ගෙනැවිත් තිබිණි. අරක්කු නොබොන උන් පවා එදා රාත්‍රියේ අරක්කු ඩිංගක් බිවූ හ. සන්තෝෂය නිසා ම රේඩියෝව දිගට ම දමා තැබීමට තන්දෝරිස් තීරණය කළේ ය. තන්දෝරිස් මොහොතකට ගෙට යන්නේ දාවිත්ට ඉඩ දෙමිනි. ඒ පමාවෙන් දාවිත් වඩියක් උගුරට හලාගත්තේ ය. යන්නේනිස්ලා, හෙයාදිරිස්ලා, සෙදෝරිස්ලා, නිදුක්හාමිලා, පැන්සහාමිලා, කරනිස්ලා, රොමානිස්ලා, පොන්නේනිස්ලා, දිස්නේරිස්ලා ජීවිතේ කිසිදාක කියාගැනීමට නොහැකි වූ දේවල් කතා කිරීමට පටන් ගෙන තිබේ. නිලකර්තන පුද්ගලයෙක් යුතු ව ඒ පුද්ගල මුහුණ දෙස බලාගෙන සිටියේ ය. දාවිත් සැමට උපදෙස් දෙමින් එකිනෙකා අසලට යමින් ආඩම්බරයෙන් පසු වේ. දිස්නේරිස් කඳුළු පිරි දැසින් දාවිත්ට ළං වුණේ ය.

“දාවිත් මාමේ... උඹ කී දේ තේරුණා රත්තරං... මට කුඹුර නැති උණා... අප්පෝ ඒක කපටිකමින් මගෙන් උදුරාගත්තා... මට සේරම නැති උණා රත්තරං...”

ඔහු දාවිත්ගේ කරේ එල්ලී හඬන්නට විය. දාවිත් තරුණයාගේ උරහිසට තට්ටු කළේ ය. ඒ දෙස බලාගෙන උන් තන්දෝරිස් දිස්නේරිස් දගෙන කඩුල්ල දෙසට ගියේ ය. එය තරමක් හෙමින් සිදුවන කතා බහක් ලෙස පැවැත්වීමට තන්දෝරිස්ට වුවමනා වී තිබේ.

“କିଛି ନୁହେଁ, କିଛି ଦେଲେ, କିଛି ଖାଆନ୍ତା କିଛି ଦେଲେ...”

‘පෙන් කළත් දැයි නාවලිවලටත් පළමු කිවි හොඳා...’

නැමුණු කුඹුක් ගහ ළඟ නන්දෝරියිස්ලා පටන් ගත් පතලය තව ම වැඩිය. පාසල් ඇරි ගෙදර ආ තිලකරත්න පතල්පොළට යන ගමනේ අතරමග දී කිරි ආතාගේ සොහොන ළඟ නතර වෙයි. ඔහුට තිතර ම කිරි ආතාගේ සුළං කවි සිහි වෙයි.

පහල් වාසියේ දිස්නේරිස් කහට උණු කරන විට නැගුණු දුම ඉහළ නැගී කුඹුක් ගස් මායිමේ දී දිය වී තුනී වී යයි. තිලකරත්න සෙමෙන් සෙමෙන් පහල් පොළට ආ කල "සොහොන් බිම පාගල පහල් පොළට එන්න එපා පොඩීමහත්තය" යැ යි අකැමැත්තෙන් යුතු ව තිලකරත්නට කියයි.

* * *

ඉල්ලා කුඩා අතින් අත මාරු වී මහපොළොවෙන් මතුපිටට එයි. ඒ අසල හිඳ සිරිනයන ඒ අසුරුව දෙස බලාගෙන හිඳී. වළේ සිට අතින් අත ඉල්ලා කුඩා ඉහළට එද්දී හිස් කුඩා අතින් අතට යමින් යළි වළ පතුලට යයි. නන්දෝරිස් සිරිනයනට ඉල්ලා කුඩා පෝලිමට කතා කළේ ම ඔහු අතින් ගිලිහෙන්නට ගියේ ඒ පළමු ඉල්ලා කුඩය පමණි. හේ ඒ ගොඩ හරියට ම අල්ලාගත්තේ ය. ඒ කහ පැහැති බොරළු ඉල්ලම ගරන දා කළින් රාත්‍රියේ සිරිනයන සුදු නාගයෙක් සිහියෙන් දකිමිණි. ඔහු උදේ පාන්දර ම ඒ බැව් පියාට කීවේ ය. ඒ අසා නන්දෝරිස් සහ දිස්නේරිස් පුදුමයට පත් වූ හ.

"සුදු නාගයෙක්...? උභ්‍යොතාඩ හරි විමාරන්න හෙම හඳුනවා වාගෙ පෙනුණ දී"

විමාරිල්ලෙන් යුතු ව එසේ ඇසුවේ නන්දෝරිස් ය.

"ඉවු... නැමුණු කුමක් ගත මුල උභ්‍ය දැගලුවා..."

නන්දෝරිස් සහ දිස්නේරිස් මුණට මුණ බලාගත්හ.

"කෝකටත් ගරන්න කලියෙන් සමන් දේවාලෙට ගිහිල්ල එමු..."

* * *

රාත්‍රි පතල්වාඩිය පුරා බජව් හඬ මහ ජයට ඇසුණේ ය. කඩුල්ල අසලට වී තිලකරත්න ඒ දෙස බලාගෙන සිටියේ ය. පතලයෙන් වාසි වූ පසු සාකාත්, තාත්තාත්, දිස්නේරිස් බාසුන්නැහේත් ගල රැගෙන කහවත්තේ ගිය අතර, ඒ එන ගමනේ දී වැඩ කරන අයට අරක්කු බෙතුවත් නිබිණි. දෙදර ඇතුළේ අමුතු ම පරිසරයක් සෑදී තිබේ. දෙදර සිසුන් පැලකිලි අසියා-සිරිනයනට ය. අම්මලා ඔහුට පැයෙන් පැයට තේ සාදා දෙයි. තිලකරත්න පොත් පාඩම් කර රැ මැදියමේ නින්දට යන විටත් පතල්වාඩිය දෙසින් බජව් හඬ ඇසුණේ ය.

"චරෙල්ලා... චරෙල්ලා... යකුනේ චරෙල්ලා... පතලෙ කඩාගෙන වැටුණෝ... අප්පුහාමි යට උණෝ..."

පතල් සේවකයෙකු එසේ යටිගිරියෙන් කළ කැනැසිල්ලට කුමරයේ පොතක් කියවමින් උන් තිලකරත්න ගැස්සී ගියේ ය. ඔහු වහා මිදුලට බැස කුඹුරු යාය දෙස බලන විටත් දිය බෙරලිය ලියැද්දේ පතලය අසලට යායේ සෑම පතලයක ම වැඩ කරමින් උන් මිනිස්සු දුවමින් සිටියහ. තාත්තාත් අසියාත් පතල්පොළේ ලොකු බාස් උන්නැහේ වූ දිස්නේරිසුන් ඒ දෙසට දුවනු පෙනේ. පුද්ගලයා පතල් වළ අසල හිඳ දිගට ම කැගසයි. තිලකරත්න ද කුඹුරු යාය පුරා වූ පතල් වළවල් අසලින් අසියට දෙකට එතැනට දිව ගියේ ය. දිය බෙරලිය ලියැද්දේ වූ ගැඹුරු පතලයේ කැකිල්ල ගැසූ පතල් බිත්තියක් කඩා වැටී තිබේ. මිනිස්සු එතන වාඩි වී කැගසති. තිලකරත්න ද මිනිසුන් අතරට ආවේ ය.

පොඩි අප්පුහාමි මාමා පතලයට යට වී ඇත. ඔහුගේ හිස පමණක් පස් ගොඩෙන් මතු වී ගැහෙනු පෙනේ. තිලකරත්න වෙවුලන්නට වූයේ ය. ඔහුට සෙනෙහෙලතා මතක් විය. මිනිස්සු පිස්සුවෙන් මෙන් කැ ගසමින් පස් ගොඩ ඉවත් කරන්නට වූ හ. තිලකරත්න මිනිසුන් අතරට පැන, දෝතින් පස් ඉවත් කරන්නට වූයේ ය. නන්දෝරිස්, සිරිනයන සහ දිස්නේරිස් බාස් උන්නැහේ ගොඩට වී, 'ඉක්මන් කරපල්ලා' කිහිප වරක් ගැහුණු පොඩි අප්පුහාමි මාමාගේ හිස තරමක් වේගයෙන් ගැහී, මඩෙහි එබී, නිසල වනු තිලකරත්න දැක්කේ ය.

"පොඩි අප්පුහාමි මාමේ..." වෙවුලන හඬින් යුතු ව තිලකරත්නට කියැවිණ.

"ඉවර සී."

තව අයෙකු කියනු ඇසිණි.

ආරාධිත ලද සැකින් ම ගම්මු සියල්ලෝ ම වාගේ පතල්පොළට රොක් වූ හ. තිලකරත්න බලාපොරොත්තු වූවා සේ ම ඒ අතර ගිරිය යටින් කෑගසාගෙන පැමිණියේ සෙනෙහෙලතා ය. ඇය ගවුමට උඩින් දැලි විත්තයක් ඇඳගෙන තිබී. ඇය කෑගෑවේ පුංචි දැරියක සේ ය.

"අනේ ටිපු තාත්තේ... අනේ මේ මගේ තාත්තා... අනේ ඇයි දෙයියනේ මෙහෙම වුණේ...? අනේ මගේ තාත්තා ගොඩට ගන්න... අනේ මාමේ මගේ තාත්තා ගොඩට ගන්න..."

ගෑගැනු කම්මුල් අතගසා ගත්හ. යුවතිය නොනවත්වා ම කෑගසන්නට විස. මිනිසුන් තව ම පස්ගොඩ ඉවත් කරන්නට මහන්සි වන බව පෙනේ. ගමේ ගෑගැනු කිහිප දෙනෙක් සෙනෙහෙලතා අල්ලාගෙන ඇයව අස්වසන්නට උත්සාහ කරති. තිලකරත්නයේ ඇස්වලට කඳුළු පිරී තිබේ. සෙනෙහෙලතා පතල් වළට පනින්නට තනයි.

"අනේ මට ඉන්නෙ මගේ තාත්ත විතර යි මාමේ. මගේ තාත්ත ගොඩට අරන් දෙන්න රත්තරං මාමේ."

තිලකරත්නට ඒ විලාපය අසා සිටීමට පුළුවන්කමක් තිබුණේ නැත. එහෙත් තාත්තා සහ අයියා අසල සිටින නිසා සෙනෙහෙලතාගේ ළඟට ගොස් ඇය අස්වැසීමට ද පුළුවන්කමක් නැත.

ඒ අතර පොලිසියට දැන්වීමට නන්දෝරිස් පතල් සේවකයෙකු පිටත් කර හැරියේ ය. වුණු විපත ගැන මිනිසුන් හිත් තද කරගත් අතර, දිගින් දිගට ම කෑගැසූ සෙනෙහෙලතාගේ හැඬීම නතර වී සිහිසුන් වී ගියේ ය.

"පව්! අන්න අසරණ කෙල්ල. ඒකිට තාත්තත් නැති උණා."

ගෑගැනියක එසේ කියන අයුරු තිලකරත්නට ඇසුණේ ය. බොහෝ අය ඇයට කීවේ 'මවු මරා උපන් එකි' කියා ය. එහෙත් ඇගේ වැලපිල්ල අසා අද එතැන උන් සෑම කෙනෙක් ම පාහේ කඳුළු පැළු ත.

සොරකෙල් විශාලයෙන් පසු ලී මැස්සක පොඩි අප්පුනාමිගේ දේහය වෙල් යායෙන් එගොඩ පිහිටි ඔවුන්ගේ පැල වෙත ගෙන යද්දී තිලකරත්න ද ඒ පසුපස ගියේ ය.

"තිලකරත්න, මම කල්පනා කළේ මාරගල අපේ නැන්දලගෙ ගෙදර යන්න. මෙහෙ තනියම ඉන්න බෑ නෙ. එහෙ ගියා ම මට නැන්දලගෙ කුඹුරුවල බතල වැඩ කරන්න පුළුවනි."

පොඩි අප්පුනාමිගේ හත් දවසේ දානයේ කටයුතුවලින් පසු තිලකරත්න හා සෙනෙහෙලතා හමු වූයේ අමුණ අසල දී ය. ඇය රෙදි සේදීමට ඇවිත් සිටියා ය. ඔහු තාත්තට ආ ගමන් ය. සෙනෙහෙලතාගේ සන්ධ්‍යාව බඳු නෙත් තවත් අඳුරු වී තිබේ. නෙත් වටා කළුපැහැ ගැන්වීලා ය. මුහුණේ සිනාවක් තිබුණේ කලාතුරකිනි. එහෙත් තමා දුටු තැන්වල දී ඒ ඇස් සිනා සුණු අයුරු තිලකරත්නට සිහි විය. මළගෙදර දවස් ටිකේ ම ඇය එක දිගට ම පියා ගැන කියමින් හැඬූ හැටි... ඇ මාරගල යනවා යි කියන විට ඇයගේ හඬෙහි වූ ඒ අන්ත අසරණ ස්වරය තිලකරත්නයේ සිත් ගැඹුරේ හු වලනයක් වැනි එකක් ඇති කිරීමට සමත් විය.

"අපේ නැන්ද දවසක් මගේ කේන්දරේ බලල තිබ්බ. මම බේරණ නැකතෙලු; කාලකණ්ණිලු; වගතුවක් නැලු. ඒක ඇත්ත තමයි. අපෙ අම්ම මළේ මං නිසා. තාත්තත් මළේ මං නිසා. ඒත් මට මහන්සි වෙලා වැඩ කරල නැන්දලාගෙ හිත දිනාගෙන ඉන්න පුළුවන් වෙයි."

ඇය එසේ කියා සුසුමක් හෙළා, යළි රෙද්දක් දියේ එබුවා ය. ඉස්කෝලෙ දී කොල්ලෝ ඇයට හොටු පෙත්ති, කරපිංච නැට්ටි වැනි වත්තගම් කියද්දී ඒ කොල්ලන් පන්නා දමා තමා ඇය බේරාගත්තේ ය. එහෙත් ඇය වැඩිකල් ඉස්කෝලේ ආවේ නැත.

පුංචි කාලේ ළමයි එක්කාපු වී දැමූ සෙල්ලම් ගෙවල්වල දී බොහෝ විට ගෙදර ගෑගැනිය සහ මිනිසා වූයේ සෙනෙහෙලතා හා තමා ය. ඇය පුංචි කෝමපිට්ටු අනෙක් ළමයින් දී ලොකු ම කෝමපිට්ටුව ය. තැන්ද කොළයක තබා තමාට දුන් විදිහ පුදුම ය. එහෙත් ඒ බොහෝ තැන්වල දී අම්මලා 'හා හා ඔය ළමය යනව යන්න ගෙදර' යි කියා සෙනෙහෙලතාව ගෙදර පිටත් කර හැරියහ.

කුඹුරු යාය පුරා වූ පතල්වල පිරිස් කඩි මෙන් වැඩෙහි යෙදී හිඳිනු පෙනේ. අඩුවකට ඇත්තේ පොඩි අප්පුනාමි මාමා පමණි. එහෙත් ඒ අඩුව කිසි කෙනෙකුට හැඟී ඇති බවක් නො පෙනේ.

පතල් ඇංජිත්වලින් පිට වන බොරවතුර දොළදියට එක් වෙයි. ඇංජි. න් ස්ඳු කුඹුරු යාය සිසාරා යයි. ඒවායෙන් නැගෙන තෙල් මිශ්‍ර දුම් ගද අවට සුළඟේ පිරි ඇත. මිනිස් අතින් අතට ඉල්ලං කුඩ සුහුසුළු ව පොළොව ගැඹුරේ සිට මතුපිටට විත් ගොඩගැසෙනු පෙනේ.

පොත් අප්පුහාමි මාමා මැරුණු දිනයේ පතලය අසල මඩ ගොඩ ගැහැනියකගේ උකුළේ වැටී අසිහියෙන් මෙන් කැගසන කල සෙනෙහෙලකාගේ එහෙ මෙහෙ වුණු රෙදි අතරින් පෙනුණු කලවා දෙස බලා උන් සුමනිපාල කැකිල්ල මිටියක් කර තබාගෙන පතල්පොළට එනු පෙනේ. තිලකරත්න සෙමින් හඬ අවදි කළේ ය.

"කොට්ටර පල්ලි නම්ම වුණත් තාත්තලගෙ පතල් වැඩවලට මගෙ කැමැත්තක් නැ. අපේ කිරි ආතා මේ කුඹුරුවලට කොයි තරම් ආදරේ කළා ද? ඒත් අද මේ යාය අඳුරගන්න වත් බෑ. සේරම විනාස වෙලා. මං ඉක්මනට රස්සාවක් හොයාගන්නව. ඊට පස්සෙ සෙනෙහෙලතාව බදිනව.."

පතල්වල ඇංජිත් හඬ යටපත් කරගෙන දොළේ දිය ගලන හඬ ඇසෙන්නට විය. පිටට නොපෙනුණු සිතාවක් ඇගේ මුහුණ හොඳින්තරයේ කැටි වනු පෙනේ.

"සත්තයි ද තිලකරත්න?"

"ඔව්."

"පුත්තෙට්ටුවගම අප්පො කලවාන ආසනේ පරාද වුණු එකට තාම රත්නපුරේ කලබල. අප්පොගෙ පක්ෂෙ අයගෙ ගෙවල් හිටං ගිනි කියලා. කාර්-එකක් කුඩු කරලා... ටික දවසක් කලබල අල්ලා හිටිවි. අපි හිතාන හිටියට වඩා ලොකු වෙනසක් වේවි රටට. බිස්නස්වලටත් හොඳට හිටිවි. ගොඩකවෙල අලුත් කඩපෙළක් හදන්න පතල්. පුත්තෙට්ටුවගම අප්පොට දැන් තියෙන්නේ හිමින් යුද්ධාත්මියට එක්කාලු වෙලා පිය රත්නපුරේ අතින් මන්ත්‍රිගොල්ල වගේ හොඳ පතල් ටිකක් කරවන්න යි..."

සිය අලුත් ම 7 ශ්‍රී ලාන්සර් මෝටර් රියෙන් රත්නපුර සමන් දේවාලයට ගොස් පැමිණි සිරිනයන සිය පියාට එසේ කිවුවේ අලුත් ගෙයි තෝටිකෝව යට රථය නතර කර, ඉන් බසින ගමන් ය. තන්දෝරිස් ගෙතුළ හිඳ එළියට ආවේ කාර්-එකේ සද්දයට ය. සිරිනයන ගමන ගියේ දිස්නේරිස් සමඟ ය. ඒ අමුණ ළඟ ලියැද්දේ අලුත බැසීමට කටයුතු සුදානම් කළ පතලය වෙනුවෙන් බාරයක් වීම සඳහා ය. ඔවුහු පුරුද්දක් විදිනට සෑම පතලක් පටන් ගැනීමට පෙරත්, ඉල්ලං ගැරීමට පෙරත් රත්නපුර මහ සමන් දේවාලයට ආයක් වීම අනිවාර්ය කටයුත්තක් සේ කරගෙන ගියහ. එය සෑම දිව ම සිරිනයනලාට වාසනාව රැගෙන ආවේ ය. ඔවුන් සාලයට පියමං කර අලුත් ම කුෂන් පුටු සැටියේ අසුන් ගනිද්දී තන්දෝරිස් විදුලි පංකාව ක්‍රියාත්මක කළේ ය.

"ගිය කාරිය හරි තේද? මං නැහැ යි කියලා අඩුවක් උණේ නැතේ?"

තන්දෝරිස් එසේ ඇසූ කල පුතු සිරිනයන උත්තර දුන්නේ ය.

"හිතුවටත් වඩා හොඳට කෙරුණා. පතල් කණ්ඩායම් හුඟක් දේවාලට ඇවිල්ලා හිටියා. ඒත් රස්කියාදු වෙන්න උණේ නැ..."

තමාට විටින් විට හටගන්නා පපුවේ අමාරුව නිසා තන්දෝරිස් දැන් දුර ගමන් යන්නේ නැත. ඔහු ඉංග්‍රීසි බෙහෙත් බොයි. වසරක් පාසා සිරිතක් ලෙස යන කතරගම වන්දනා ගමනට වත් ඔහු මෙඳා පාර ගියේ නැත්තේ මේ කරුමක්කාර අසනිපය නිසා ය. ඒ නමුත් ඔහු සියලු කටයුතු පිළිබඳ ව සොයා බලයි. එහෙත් පතල් කටයුතුවල සියලු වගකීම් දරන්නා සිරිනයන ය. අද ඔහු පතල් පොළවල් කිහිපයක් දක්වාත්, සිරිනයන මැණික් සාප්පුව දක්වාත්, පැරණි ගේ කඩා ඉදි කළ මේ දෙමහල් මැදුර දක්වාත්, පොසොන් පෙරහරේ බස්නායක නිලමේ තනතුර දක්වාත් දිගු ගමනක් පැමිණ තිබේ.

ඔහු සුදු සරම හැඳ රූපියල් සියයේ කොළය පිටට පෙනෙන්නට සාක්කුවේ ඉස්සරහින් දමාගත් විනිවිද පෙනෙන ඩිපි කම්සය ඇඳගෙන, උඩ බොත්තම නොදා වේන් පොට පෙනෙන්නට ඉන්නා විට පෙනුමෙන් කහවත්තේ ටීසන් මුදලාලි වාගේ ය. රූපය විසින් අනාගතය කියාපාන ජාතියේ පෙනුමකි. ඔහුට කසාද බදින්නට කතා කර ඇත්තේ පැල්මඩුල්ලේ මැණික් පවුලකින් ය.

අසියා කතා කරද්දී ඔහුගේ ගෙලෙහි වූ මහන රත් මාලය සහ රහින් කෙටු 'සිරිතයන පෙම්ප' අකුරු සහිත මාල පෙත්ත සෙලවී දිස්නා දෙන ආකාරය තිලකරත්න දක්කේ ය.

* * *

සිරිතයන නවස කී ගෙවුඩ කතාව හේතුවෙන් නන්දෝරියට හින්දක් නොවී ක. ඔහු මැදියම් රැයේ පතල් බඩු ගබඩා ගෙට ගොස් යකඩයක් හා පුංචි උදල්ලක් ද විදුලි පන්දමක් ද ගෙන, සෙමෙන් සෙමෙන් කෙටිහාමිලා විසූ පරණ ගෙපැල දිහාවට ගමන් කරන්නට විය. ගෙපැල සාදන දා අත්තිවාරමේ නැගෙනහිර මුල්ලේ දුංගලක් වැළඹු බැව් කලකට ඉහත කිරි ආනා ඉන්දුද්දී ගෙදර කතා වුණා මතක ය. වැහැල්ල මිය යන තෙක් සිටිය යුතු නැත. එය සෙවිය යුතු ය. සෙමෙන් ගෙපැල අසලට ආ නන්දෝරිය විදුලි පන්දම දල්වා අසල තබා, යකඩයෙන් අත්තිවාරමේ නැගෙනහිර කොන භාරන්නට පටන් ගත්තේ ය.

ඒ වන විටත් උඩු සිකක් හරිහැටි නොවුණු මැහැල්ලගේ යටි සිත සිතා උන් දේ ඒ අප්පරින් ම සිදු වන බැව් හැඟී ගියේ ය. ඒ රුදුරු සත්ත්වයා ගැමියා හිඳි. උං මේ වේලේ මතු වන්නේ මහපොළොවෙහි, උං පොළොව හාරාගෙන විත් තමා ගිලගන්නා බව ඇය දන උන්නා ය. ඇ සෙමෙන් අඳුරු ගෙයි මුල්ලේ හිඳ හිස එසෙව්වා ය. සෙමෙන් දොර සිව්වුවට ගැටුවා ය. මහපොළොව හාරාගෙන එන සත්ත්වයා දිගින් දිගට ම තමා සොයාගෙන එන බැව් ඇයට වැටහිණි. ඇය වසර ගණනකට පසු සෙමෙන් කෙඳිරිගැවා ය; ඉතා සෙමෙන් මිහිණුවා ය.

"අප්පුවුවේ... මං උං එනවා... මහපොළොව හාරාගෙන එනවා. මං ගිලින්න එනවා අප්පුවුවේ. උං තමයි මයේ පස්සට පයින් ඇන්නේ... අපේ කුඹුරු විනාස කොළේ... කුඹුරේදී මාව ගිලින්න හැදුවේ... ඒ උං තමයි අප්පුවුවේ... මෙඳා පාර මහපොළොව යටිං එනවා... මං උංගලාව සොයාගෙන එනවා... මං උඹලා ගාවට එනවා අප්පුවුවේ..."

ඇය තදින් හුස්ම ගනිමින් එසේ 'කුටු-කුටු' ගැවා ය; ඉතා සෙමෙන් දොර විවර කරගන්නා ය. මිදුලට බැස කුඹුර දිහාවට දණගැමට පටන් ගන්නා ය. මහපොළොව සිදුරු කරගෙන එන නපුරු සත්ත්වයා දිගට ම එතු ඇසේ. ඇය කොහෙන් දෝ නැනකින් කුඹුරට බැසගන්නා ය. නියර රටා තව මත් ඇයට මතක තිබේ. ඒ ඔස්සේ අමුණ දිහාවට යෑමට පටන් ගන්නා ය. එහෙත් නියරක් කෙළවර දී කිසි දා තමාට හමු වී නොතිබුණ මහා ප්‍රපාතයක් ඇයට හමු විය. එය සිහිනයක් සේ හැඟී ගියේ ය. සිතල මඩ ගොහොරුවක සිය කය පතිත වන අයුරුත්, ඒ මඩ ගොඩ ඔස්සේ ඒ සත්ත්වයා විසින් තමාව පොළොව තුළට ඇද ගන්නා අයුරුත් ඇයට වැටහිණි.

* * *

මේ බිමට පත් පළමු මිනිස් ප්‍රාණින් දෙපළ විසින් බිම සකසා, දිවි අරඹා සංසාර දිවි පොටට අමුණන ලද පළමු ජීව වස්තුව එසේ ඉරණම් තර නොලබා ම මහපොළෝ පතල් පතුලක ගැඹුරේ සැඟවී යද්දී නන්දෝරිය ඒ මහඟු වස්තුව-කිකිළි බිත්තරයක් තරම් වූ ගෙ වුඩය අතට ගෙන විදුලි පන්දමට අල්ලා බලා ඇස් ලොකු කරගෙන සුසුමක් හෙළුවේ ය. හේ කෙළ බිඳක් හා එය ඉඳුල් කොට, සිය පුතු සුසුමක් හෙළුවේ ය. හේ කෙළ බිඳක් හා එය ඉඳුල් කොට, සිය පුතු පළාතේ පළමු පෙළේ මැණික්කරුවා වන සිහිනය සිතින් දකිමින් හැඟී සිටියේ ය.

21

* * *

පරණ ගෙවැලි කඩන දවස යි. නන්දෝරිස්ගේ විධානය අනුව පතල් සේවකයෝ කිහිප දෙනෙක් ඉතා පහසුවෙන් ඒ කාරිය සිදු කරති. තිලකරත්න ද ඒ අසල ගැටසුණේ ය. එක්තැන් ව ඉන්නා දාවත් ද අලුත් ගෙදර පෝටිකෝට යට වූ හාන්සි පුටුවේ අසුන් ගෙන ඒ දෙස බලා හිඳී. මුලින් ම පිදුරු වහලය කඩා දැමිණි. ගේ තුළට අන් කිසි දාක නොවූ ආලෝකයක් වැටුණේ ය. එහෙත් එය පවතින්නේ තව වික වේලාවකි. තිලකරත්න ගෙව එබුණේ ය. ගුණාදරි කිරිඅම්මා, ගේ මුල්ලේ වසූ තැන බිත්ති මුල්ල ඇගේ කොන්දට මැදී සිතිදු වී තිබේ. පිට පසිය අසල බිම කිරි ආතාගේ පැරණි විට කෙළ සලකුණු මලකඩ පැහැයක් ගෙන තව මත් ඉතිරි වී ඇති අයුරු පෙනේ. බිත්තියේ එල්ලා තිබූ වී කරල් මිට දිරා ගොස් ය. මුට්ටියක් හිල් කොට තැනු ගේ කුරුල්ලන් නැති ගේ කුරුල්ලු කුඩුව තව මොහොතකින් බිඳී යෑමට නියමිත ය.

මිනිසුන් කටයුතු කළේ හිත්-පිත් නැති උන් සේ ය. ඔවුහු ගේ තුළ තිබූ දල්ප අඩුම-කුඩුම අතර වූ බිඳුණු වළං, දිරා ගිය මලු පැදුරු, රෙදි, කැඩුණු වේවැල් පෙට්ටි, ප්‍රංචි වංගෙඩිය ආදිය එළියට විසි කළේ ඒවායේ අසරණ බවට, කුඩා බවට සිතා සෙමින් ය. වරිච්චි බිත්ති සතර - සතර අතට පෙරළුණේ දුටුලි නංවමිනි. මිනිස්සු ඒ පස්ගොඩවල් එතනින් ඉවත් කරන්නට වූ හ.

පසෙක ගොඩ ගැසූ ඒ අහිංසක බඩුබාහිරාදිය කිරි ආතලාට ජීවත් වීමට ශක්තිය සැපයූ ඒවා ය. ඒ අතර වූ කට ගැටගසා තිබූ මල්ලක් විවර කර බලන්නට තිලකරත්නට සිතුවේ. ඔහු එය ගැටගසා තිබූ දිරු ලණු පොට කැඩුවේ ය. මල්ල තුළ වූයේ වී ස්වල්පයකි. රවුම් වී ඇට ය. ගේ ඒවා දෝතට ගෙන බැලුවේ ය. ඒ බොහෝ වී ඇට බොල් වී තිබේ. තිලකරත්න කටින් පිඹ බොල් වී ඉවත් කළේ ය. ඉතිරි වී ඇට ස්වල්පය නාසයට ළං කළේ ය. ඉතා දුරක සිට පැමිණි කාටුව සුවඳක සේයාවක් දැනී ගියෙන් ඔහු ඒ මහඟු සම්පත දෝතේ ගුළි කරගත්තේ ය.

දොළ දිගට ඇදුම් පතල් හේතුවෙන් කුඹුක් ගස් පෙළ කපා බිම හෙළන ලදී. ඒවා අවසන් වරට මහල්ලාගේ සුළං කවි සිහි කර සුසුම් ලනු තිලකරත්න දුර සිට බලාගෙන සිටියේ ය. ඒ කවි ගයද්දී මේ ගස් සලිත වූ පුදුමය පිළිබඳ තිලකරත්න කල්පනා කළේ ය. බොහෝ තලක් මේ කුඹුක් ගස් පහසු ලබමින් කුඹුරු යාය හරහා හමා ගිය සුළං අද අලස වනින් හමා යනු පෙනේ. මහපොළොවේ මිණි කැට සියල්ල මෙසේ ගොඩගත් පසු යළි මේ කුඹුරු නිලට දිලෙනු ඇත; යළි කුඹුක් ගස් වැවෙනු ඇත. තිලකරත්නට එසේ සිතුවේ ය.

දොළ දිගට ඇදුම් පතල් ය. කුඹුරු පුරා ගොඩ පතල් ය. සියයක හමාරක පිරිසක් දිගට ම වැඩෙහි යෙදී හිඳිති. ඉතා දිගු මිට සහිත උදවුලින් පිරිස් දොළ අඳිති.

තැන් තැන්වල වූ පතල් වාඩිවලින් නැගෙන දුම් හිස් අවකාශ පසුබිමේ අයාලේ ගොස් නැති වී යනු පෙනේ. අද කුඹුරු හිමියෝ සෑම කෙනෙක් ම පාහේ මේ පතල්වල දවසේ කුලියට වැඩ කරති. දවාල නිස්සේ මහන්සි වන ඔවුහු රාත්‍රියට පතල් වාඩිවල බජවී දමති. ඔවුන්ගේ ගී හඬවල් ගම පුරා පැතිරී යයි. ඒ ගී හඬවල් පුරා දවසේ මහන්සිය කැටි වී තිබේ. කැපූ කුඹුක් ගස් යෝධයන් ඒ තැන්වල ම පලංචි බැඳ ඉරා, ඒ ලී මිනිසුන් පිරිසක් විසින් ඔසවාගෙන අලුත් ගේ දිහාවට රැගෙන එන ලදී.

කිරි ආතාගේ මුහුණේ ඉතිරි වී තිබූ රැළි රවාවලට බෙහෙවින් සමාන වූ කුඹුරේ ලියැදි රටා මුළුමනින් ම වාගේ විනාශ වී ගොස් තිබිණ. දොළ දැන් ගලා යන්නේ ද පුරුදු පාරේ නො වේ; පතල් වැඩ කරන මිනිසුන්ට වුවමනා කරන පාරක ය.

යාබද ලියැද්දේ වූ පතලයේ ඉල්ලම් පාර කුඹුරෙන් ඔබ්බට විහිද තිබුණෙන් එතැන හැරූ නිසා ඒ නිසල භූමියේ මිහිදන් ව උන් උතුම් මිනිසුන්ගේ ඇටකටු ටික යළි පොළොවෙන් මතු විය. පතල් සේවකයන් ඒවා පොහොර උරයක ලා, අසල කැලයට දමා තිබූ අතර,

ඒ දුටු තිලකරත්න ඒ මාණිකා ඛද්‍ර වූ වස්තූන් ගෙන ගොස් වත්ත කෙළවර උස් තැනක වූ ගුණාදරී ආචාර්යමාගේ සොහොන් කොන අසලින් වළක් කපා මිහිදන් කළේ ය. කාටවත් ම එහි වගක් නැත. ඒ පැරැණියන් පිළිබඳ ඔහුට මහා කනගාටුවක් දැනිණි.

* * *

සන්ධ්‍යාවේ පැවැත්වෙන 'සිරිනයන මැණික් මහා සංගීත රාත්‍රිය' බැලීමට යෑම සඳහා පළාතේ මිනිස්සු කලින් සිට ම සූදානම් වූ හ. සවස් වරුවේ පතල් කටයුතු ද නතර කරන ලදී. දහවල සිට ම ගේ අසල මහා පිරිසක් පොරකමින් සිටියහ. ඒ හේතුවෙන් ම නන්දෝරිස් විසින් දුරකථන ඇමතුමක් දී පොලිස් රාලහාමිලා දෙදෙනෙක් ද ගෙන්වන ලදී. ඒ සෙනග එසේ පැමිණියේ කොළඹින් පැමිණි ගායක ගායිකාවන් දැකගැනීමට ය. සිරිනයන ගෙදර වාදන කණ්ඩායමට සහ ගායිකාවන් දැකගැනීමට ය. සිරිනයන ගෙදර වාදන කණ්ඩායමට සහ ගායිකාවන්ට කෑම සූදානම් වේ. කෝකිවරු පැමිණි ලහි ලහියේ කෑම උයති. කොළඹ පිරිස් පැමිණි බස් රිය සහ තවත් වාහන මිදුලේ පිරී තිබේ. ඒ වාහනවල විදුරු තුළින් තම ප්‍රතිබිම්බය දැක රච්චුණු පුංචි කුරුල්ලන් කිහිප දෙනෙකු දිගින් දිගට ම ඒ විදුරුවලට කොටන අයුරු තිලකරත්න දුටුවේ ය. උන්ගේ පුංචි හොට බිඳි තුවාල වනු ඇතැ යි ඔහුට සිතුවේ ය.

සාලයේ සාප්පයකි. ජෝතිපාල ඇතුළු ජනප්‍රිය ගායක ගායිකාවන් පිරිසක් ගමට පැමිණීම හේතුවෙන් රොක් වූ පිරිස් ජනෙල්වල පවා එල්ලී බලා සිටිති. ඒ සිහින රූ දෑක-බලාගෙන සමරු පොත්වල අත්සන් කරගැනීමේ බලාපොරොත්තුවෙන් යුවතියෝ රැසක් දොර සීමාවේ රැඳී සිටියහ. සාලයේ පිරිස් කෑගසති; සිනා සෙති. කුස්සියෙන් පිරුණ කටගැස්ම දීසි සාලයට යයි. සාලයෙන් හිස් වූ දීසි කුස්සියට එයි. තිලකරත්න ද සාලයේ තැනක වාඩි වී ඒ දෙස බලා සිටියේ ය. ඒ තා නා විධි කැවිලි වර්ග දකින කල තිලකරත්නට සෙනෙහෙලතා මතක් විය. තාත්තාට සහ අයියාට පිරිස අතර මහත් ගෞරවයක් ලැබී තිබේ. කහවත්තේ මැණික් මුදලාලිලා කිහිප දෙනෙක් ද පැමිණ සිටිති. ඔවුන් බොත්තේ හොඳ ම වර්ගයේ බීමකි.

ඒ සමඟ ම ගි ගැසීමක් ද සාලයෙන් ඇරඹිණි. තිලකරත්න සෙමෙන් උඩුමහලට ගමන් කරන්නට විය. අක්කා සිටියා නම් බෙහෙවින් සන්තෝෂ වනවා ඇත. ඇ විශාල සින්දු පොතක සින්දු එකතු කළ බැව් තිලකරත්නට මතක ය. ඔහුට අක්කා පිළිබඳ අප්‍රමාණ දූකක් සිතුවේ ය. ගෙදරට රේඩියෝ ඇසීමට පැමිණි මුදියන්සේගේ පුතා වූ ගුණතිලක සමඟ ඇති කරගෙන තිබූ ආදර හාදකම නතර කරන්න යැ යි තාත්තලා කීව ද ඇය ඇසුවේ ම නැත. පසු ව ඔවුහු හොර රහසේ පැන ගොස් විවාහ වූ හ. ඇයට මරණයකට වත් යළි ගෙදර එන්නට එපා යැ යි කහංචි දමා ඇය මැරුණා යැ යි සිතා දානයක් ද උයා පන්සලට ගෙනිහින් දුන්නේ ය.

උඩුමහලට ආ තිලකරත්න උඩුමහලේ බිමට අලුත දූමු කුඹුක් ලී මත නතර වුණේ ය. ඒවා සිනිදුවට මැද පොලිෂ් කර තිබේ. පහළ මාලයේ ගි හඬ උස් ව ඇසේ. කුඹුක් ලීවලට කන තබා බලන්නට තිලකරත්නට සිතුවේ ය. හේ බිමට පහත් වී ඒවාට කන තැබුවේ ය. පහත මාලයේ ගි රාවය යටපත් කරගෙන ඔහුට ඇසෙන්නට වූයේ ඒ සිහින් සුළං සද්ද ය. ඒ අතර ම කිරි ආතාගේ සුළං ගි රාව පවා බොහෝ දුරින් ඇසෙන්නට පටන් ගත්තේ ය.

* * *

ගම්සහා පිට්ටනියේ පැවැත්වෙන සංගීත සන්දර්ශනය බැලීමට මහා ජන ගඟක් පැමිණි සිටියහ. කොළඹින් ආ ජනප්‍රිය ගායක ගායිකාවන් ගි ගයද්දී ඔවුහු නැටූ හ. වේදිකාව ඉදිරියේ 'සිරිනයන මැණික් මහා සංගීත රාත්‍රිය' යනුවෙන් දැවැන්ත පුවරුවකි. පසෙකින් මල්වෙඩි අහසට නැඟී පුපුරා සිසිකඩ විසිරී යයි. මේ ආශ්චර්යවත් නව අත්දැකීමෙන් පළාතේ මිනිස්සු පුදුම වී හිඳිති. තිලකරත්න සෙනග අතරේ ඇවිද්දේ ය. නව රජයේ මන්ත්‍රීවරුන් සමඟ නන්දෝරිස්, සිරිනයන සහ අම්මලා ඉදිරි පෙළ තැබූ පුටුවල ඉඳගෙන සිටිති. 'මැණික්වලට ඉහළ ම විශ්වාසවන්ත ම මිලක් ලබා දෙන්නේ සිරිනයන මැණික්' බව නිවේදකයා කන්අඩි පැළෙන හඬින් නිතර නිතර පවසයි.

රට කපු වෙළෙන්දෝ, සරුවන් වෙළෙන්දෝ, බැලුම් බෝල වෙළෙන්දෝ, නළා වෙළෙන්දෝ සෙනග අතර පිරි හිඳිති. වේග රිද්ම ගායකයන් හි ගයද්දී සෙනග පිස්සුවෙන් මෙන් නටති. ඔවුන්ගේ බෙල් බොටම් කලිසම්වල යට පෙදෙස දුටු මඩෙන් පිරි ඇත. තවත් තැනක තටන පුද්ගලයෙකු දැක තිලකරත්නයේ සිතේ උපන්නේ පුදුමයකි. ඒ මැණික් භොරකමට තාත්තලාගෙන් දඬුවම් විඳි කරුණයා ය! කකුල කැටුණු ඔහු කිහිලිකරා වාරුවෙන් නටයි.

මෙයට පෙර පළාතේ මිනිසුන් එක් වී නැරඹූ කලල්ඇල්ලේ ගුණවර්ධනලාගේ කවි ඔඩුවලට වඩා මේ අත්දැකීම බෙහෙවින් ම වෙනස් ය. මිනිසුන් ඒ වෙනසින් කුල්මත් වී හිඳිනු පෙනේ. පිට්ටනිය යාබද අඳුරු අහුමුලුවල තාවකාලික පෙම් පලහිලව් ය.

මේ මහා වෙනස දකිමින් තිලකරත්න සෙනග අතර ගමන් කරද්දු දුටු දෙයකින් මහා නතර වුණේ ය. ඒ රටකපු විකුණන සිය අක්කා ය. ළමයි තිදෙනෙක් තිඳි කිරීමත් ඒ අසල සිටිති. රටකපු ලැල්ලේ ලාම්පුවක් පත්තු වෙයි. ඔහු අක්කාට නොපෙනෙන්නට සෙනග අතරින් ඒ දෙස බලා සිටියේ ය. අක්කා ඇඳී ගොස් ය. ළමයි ද ඉතා කෙටිවු ය. පුංචි ම එකෙක් ඇයගේ තනයේ එල්ලී කිරි බොමින් හිඳි. මොහොතකින් එතැනට ආ ගුණතිලක අක්කා ළග තිබූ ඉටි කවරයෙන් බලෙන් වාගේ මුදල් නෝට්ටුවක් ගෙන සෙනග අතරට යයි. ඇ අසරණ ව ඒ දෙස බලා හිඳිනු පෙනේ. අයියා ඉන්නේ බීමතින් බව තිලකරත්නට හැඟී ගියේ ය. ඔහු අක්කා සමඟ කතා කළේ නැත.

තිලකරත්නට මහා හිස් බවක් දැනිණි. ඔහු පිට්ටනිය කෙළවර වූ මාර ගසක් මුලට ගොස් ඉඳගත්තේ ය.

* * *

හතර වටින් එළිය වැටී තිබේ. සන්දර්ශනය නිමා වී ඇත. පිට්ටනියේ තැන්-තැන්වල හිස් කපුගොටු, කඩදාසි, සිලි කවර පිරි ඇත. බීමත් පුද්ගලයෙක් තිත්දෙන් අවඳි වී වැනිවැනි පිට්ටනිය හරහා ගමන් ගනී. යාබද ගස් යට කාන්තා යට ඇඳුම් ය. හිස් අරක්කු බෝතල් ද තැන් තැන්වල තිබේ. දුගී ගැහැනු සහ ළමයි පිරිසක් බීම වැටී ඇති වටිනා දේවල් සොයති. ඒ ළමයි බීම වැටුණු රටකපු ඇට වැනි දේ හමු වීමෙන් අප්‍රමාණ ප්‍රීතියට පත් වනු පෙනෙයි.

තිලකරත්න සෙමෙන් සෙමෙන් කල්පනා කරමින් නගරය දෙසට ගමන් කළේ ය. නගරයේ තැන්-තැන්වල රැස් වූ සුළු මැණික් වෙළෙන්දන්ගේ කතා-බහ පෙර දා රාත්‍රී තමන් අත්විඳි ඒ අපුරු අත්දැකීම පිළිබඳ ව ය. තිලකරත්න අසල වූ ටැප්-එකකින් මුහුණ සෝදාගෙන වතුර ටිකක් බිඳුවේ ය. රක්වාන ගමේ පතල් හේතුවෙන් වතුර ද බොර පැහැයක් ගෙන තිබේ. ඔහු අසල වේරහැර හන්දියේ වූ ලයනල්ගේ කඩෙන්, වැඩි කහට තේකක් බොන්නට වූ අතර, එහි වූ කහට රසය ඉස්සර කිරි ආහා කෝප්පයේ ඉතිරි කර තමාට බොන්නට දුන් කහට රසය සිහි කළේ ය.

කඩේ උන් පුද්ගලයෙක් 'දවස' පත්තරය කියවනු පෙනේ. එහි මුල් පිටුවේ ලොකු අකුරෙන් 'හාල් සලාක පොත් අහිමි වීම 29 දා සිට යි' යනුවෙන් සටහන් වී ඇති බව පෙනේ. තිලකරත්නට යළි සිහි වූයේ සෙනෙහෙලතා ය. ඇය බඩු ගෙන ඒමට සමුපකාරයට ගිය කිහිප සතන්තුවක් හමු වී තිබුණේ ය. ගමේ අනෙක් කෙල්ලන් මෙන් ඇය ලජ්ජාවට මුළු ගැන්වී සිටියේ නැත. සමුපකාරයෙන් ගත් සහල් කවරය හිස මත තබාගෙන ටවුම හරහා කඩිසරව ගමන් කළා ය.

නගර කෙළවර තැනක රතු කම්ස ඇඳගත් තරුණයන් දෙකුත් දෙනෙකු පාරේ යන අයට අතෙහි වූ කැට දිගු කරනු පෙනේ. තිලකරත්න සාක්කුවට අත දමා බැලුවේ ය. රූපියල් පහේ නෝට්ටුවක් එහි විය. ඔහු එය අතට ගෙන කල්පනා කළේ ය. එය හතරට නමා තරුණයෙකු අත වූ කැටයකට ඔබන කල තරුණයා පුදුම වී ඒ නෝට්ටුව දෙස බැලුවේ ය. යෑමට හැරුණු තිලකරත්න තරුණයාගේ කටහඬින් නතර විය.

"කැමති නම් මෙන්න මේකේ නමයි, ලිපිනයයි ලියනව ද?"

ඔහු කුඩා පොතක් සහ පෑනක් තිලකරත්නට දිගු කළේ ය. තිලකරත්න එය අතට ගත්තේ ය.

22

තවත් එකමත් එක දිනයක අන් දිනවල මෙන් ම හිරු බැස යමින් තිබුණේ ය. සුළඟ ද වැඩි කලබලයකින් තොර ව ඒ අවට සැරි සරමින් තිබිණි. එදින සිදු වූ ඉතා මත් ම වැදගත් ම දේ වන්නේ ලිපිනයක් ලියූ පුංචි කොළ කැබැල්ලක් සහ ඉතා අල්ප වූ අඩුම-කුඩුම සහිත උර දෙකක් අතින් ගත් දෙදෙනෙකු ඒ මහා කඳු පන්තීන් මතින් අලුත කැපුණු මාර්ගය ඔස්සේ ගමන් කිරීම ය.

මෙයට දින තුනකට පෙර උදේ තිලකරත්න අමුණු වළේ දියනාමින් සිටිය දී ඔහු හමු වීමට ආ තරුණයා බොහෝ වේලා ඔහුත් සමඟ විස්තර කතා කළේ ය.

“සහෝදරය කැමති නම් අපේ පුංචි ගොවිපළක් කියනව කොළොන්නෙ. ඒක බලාගෙන ඉන්න පුළුවන් දෙන්නට ම.”

උපාලි පොල්ගම්පොළ නම් වූ ඒ තරුණයා එසේ කියද්දී තිලකරත්න ඊට කැමැති වුණේ ය. ඔහු ආපසු ගියේ තමාගේ ලිපිනය ලියූ පුංචි කොළ කැබැල්ලක් තිලකරත්නගේ අත තබමිනි. ඒ අනුව තිලකරත්න සහ සෙනෙහෙලතා පල්ලෙබැද්දේ සිට කොළොන්න පාරේ කුඹුරුගමුව දක්වා සෙනග අදින ලොරියක නැගවිත්, එතැන් සිට පයින් ගමන් කරන්නට වූ හ. තිලකරත්න අත වූ සිමෙන්ති කවරයේ අල්ප වූ අඩුම කුඩුම අතර තිබුණු ඒ වටිනා වස්තුව-බොල් පිස දා ඉතිරි කරගත් වී අහුර-තරුණයා කී ගොවිපළේ සිටුවීම ඔහුගේ බලාපොරොත්තුව යි.

යුවතිය ඇයගේ රෙදි සහිත උරය තුරුලු කරගෙන ගමන් කරයි. අවිනිශ්චිත බවක් ඇයගේ මුහුණේ නැත. නව බිමක රෝපණය වීමට පෙරුම් පුරන දියෙහි ලූ වී අහුරක් මෙන් ඇ සතුටෙන් පසු වේ.

“මේ දවස් ටිකේ ම රැ කවුදෝ ගේ ළඟ සද්ද කරනව ඇහුණා. පතල් වැඩ කරන කොල්ලො තමයි ඔය. මං කැත්ත ළඟ තියාගෙන නිඳි වාගෙ එළිවෙන කං හිටියා. උදේ බලන කොට මිදුලෙ, දොර ළඟ හෙම බිඩි කොට තිබුණා. තිලකරත්න නොහිටිය නම් මට කවද හරි වෙන්නෙ උංගෙ අතිං අතට යන්න තමයි, අර රාණි අක්කට වාගේ..”

ඇය එසේ කියාගෙන යන්නේ පසුතැවීමකින් නො වේ; ජීවිතය පිළිබඳ අප්‍රමාණ සන්තෝෂයකින් ය. තමා තිසා මේ යුවතිය ආරක්ෂා වනවා යි දැනුණු කල තම සිත සියුම් ආඩම්බරයකින් වෙළි යනු තිලකරත්නට දැනෙයි.

මඟ දෙපස විහිදි කුඹුරු යායවල ද තැන-තැන පතල් කැපෙන අයුරු පෙනේ. ඒ පතල් වාඩිවලින් නැගෙන දුම් කැරලි ඉහළ නැගී අහසේ දී ලිහි විසිරී යයි.

අහස් ඉමේ ගැවෙන කඳු පන්තීන් අතර දුර ම ඒවා ආතලාගේ නිලෙන් ද ළඟ ම ඒවා තාත්තලාගේ අයිසලාගේ කොළෙන් ද ඇත දුර බැස යන හිරුට අයත් පෙදෙස පොල්ගම්පොළ සහෝදරයන්ගේ රතෙන් ද යුතු ව දිස් වනු පෙනේ.

බුළුතොට, ඉත්තෑ, නෑදොළ, ගොන්ගල කඳු පිසින අලුත් ම සුළං ඒ සැම තැන ම විසිරී තිබේ. තමා සමඟ කඩිසර ව ගමන් ගන්නා යුවතියගේ පරණ චිත්ත ගවුමේ වූ දිය පුස් තිත් මෙන් ම දිරු තැන් ද දකින කල නාඳුනන ආකල්ප රැසක් විසින් තමා ගැටගසනු ලබන බැව් ඔහුට වැටහේ... දුක්බර සෙනෙහසකින් සිත පිරී යයි.

“වරං වරං සුළන්නේ

සුළං සුළං වරෙන්නේ

අපිත් එක්ක යන්න වරෙන්නේ...”

තිලකරත්නට නිකමට මෙන් කියවුණේ ය. සෙනෙහෙලතා සිනා සුණා ය.

නිමි.

සන්ධ්‍යාව

මහින්ද ප්‍රසාද මස්දුඹුල

"උඹලගේ පදුරු ගැන්තිල්ල අපට නතර කොරන්න බැරි වග උඹල දන්නවා... විසේසෙන් කෙල්ලේ උඹ බවලකියක්. ආසාවල් ඇති වෙනවා තමයි. ඒ උණාට සිහි කල්පනාවට ගනිං, ගොයම කපන්න කලියෙන් වී පාගන්නෑ. ඉස්සෙල්ලා ම ගොයම හොඳට පැහෙනකල් ඉන්න ඕනි. ඊට පස්සෙ පත්‍ර යි පැහැණු ගොයම කපාගන්නේ. ඊට පස්සෙ යි කැපු ගොයම පාගලා අස්වනු එක්කාසු කොරගන්නේ. ඊට කලියෙං කුඹුරට පැනලා දූගලුවා ම මොකෑ වෙන්නේ? ආයෙ කැපිල්ලට ගොයමක් ඉතුරු වෙන්නේ නෑ... මේකා ඉලංදාරියා කොයියම්ම දේ උණත් මේකාට අමුණු වලේ එබ්ලා අමුඩ ලේන්සුව මිරිකලා ඒකෙන් ඉහ පිහදාගෙන ගෙදර යන්න ඇහැකි. හැබැයි උක්කුං කෙල්ලේ, උඹට ඒක එහෙම කොරන්න බෑ..."

ISBN: 978-955-0980-23-9

9 789550 980239

මුල රු.350

www.santhawaparakashana.com
facebook - santhawa prakashana